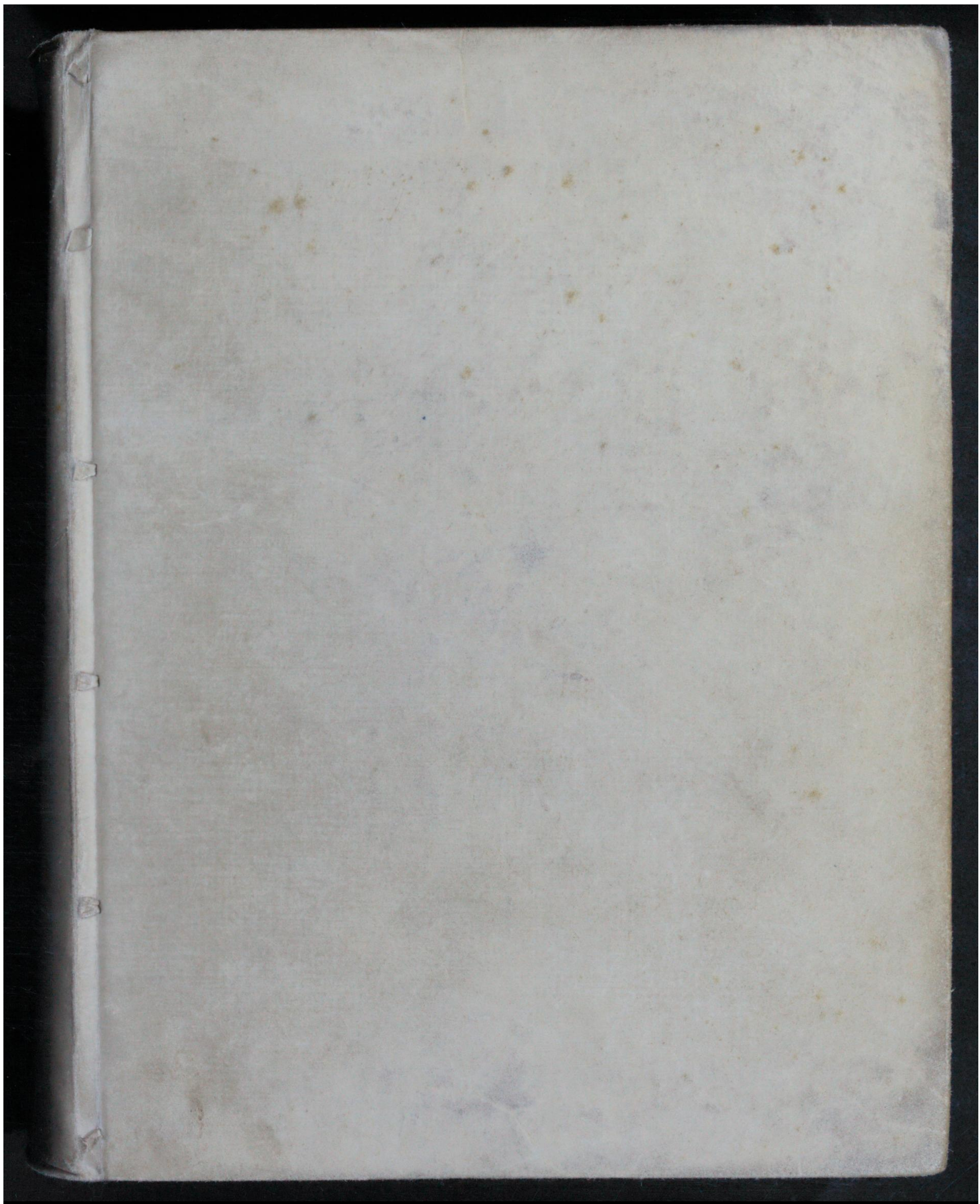
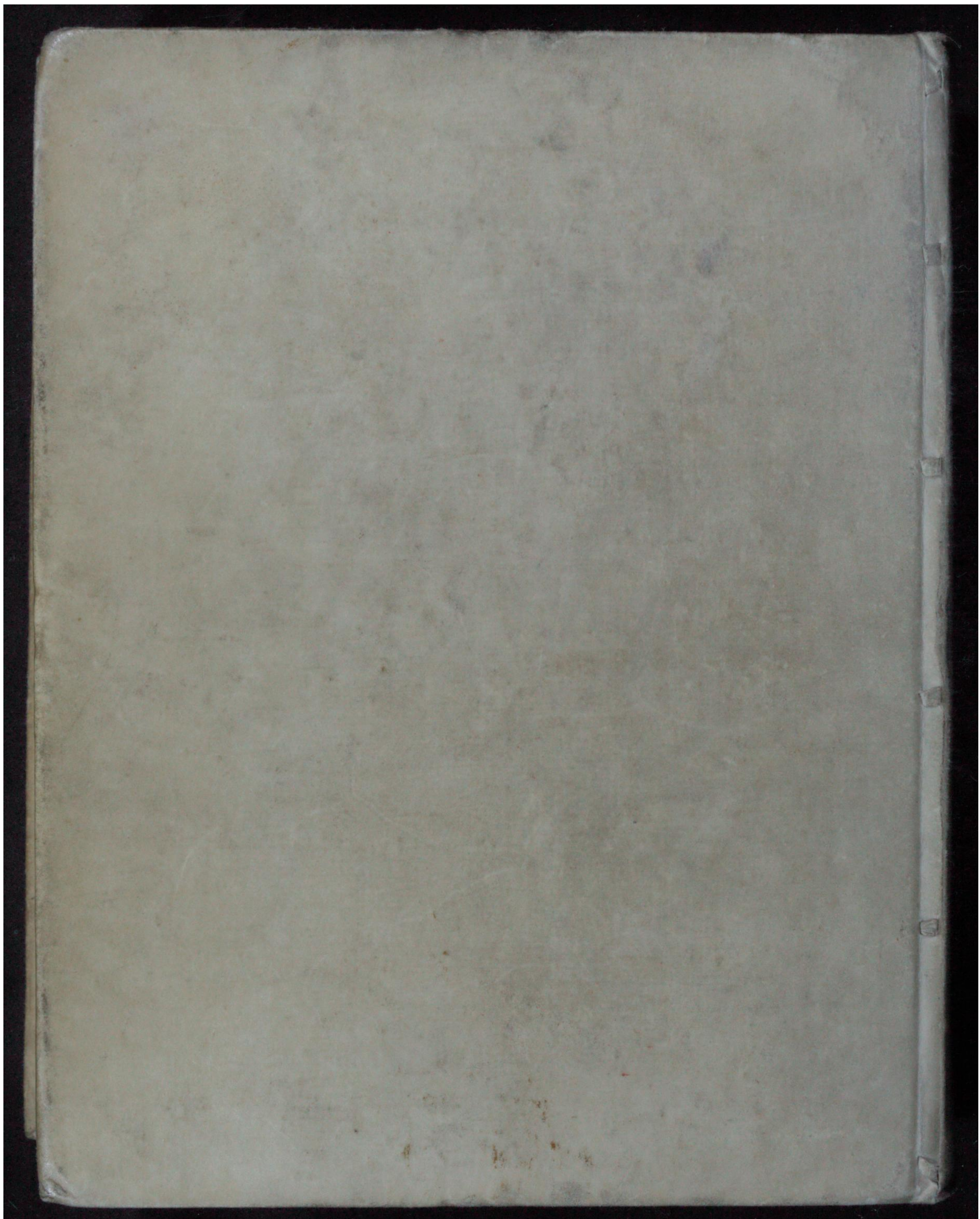

D
14

Den grooten rou ende klachten der Koninghinne Sardamire over den doot des Princen Saluste Quide/ ende vande aenkomste van Oriane in't vaste Eylandt.

Het eerste Capittel.

IN dē voorgaenden derden Boeck is verhaelt/ hoe de Koninc Lisuart de Princesse Oriane ghelevert heeft d'Ambassadeurs des Keysers/ teghen danck eñ wille van alle de Princen ende Heerē syns Hoofs: dewelcke met d'andere Edel-vrouwē ende Jofvrouwen die haer verzelschapten wederghekreghen werden by Amadis ende syn Medeghezellen/ d'armeye des Keysers verslaghen/ Brandapel van der Rootse ghevanghen met de Marcgrave van Anconen d'Aerts-Bisschop van Tarenten ende meer andere. Dese af-zettinghe was zoodanich/ datter niemandt en ontquam/ oft hy en was doot oft ghevanghen. Maer na dat den slach over was/ ende alle de Jonc-vrouwen by een ghebracht waren/ zoo vertroc Amadis wederom na syn Schip/ om alzoo met wijsheydt bedect te houden de liefde zijnde tusschen hem ende Oriane/ by hen latende Angriote met eenige andere Ridders. Ende tredende van d'een schip in d'ander om in alles wel te verziē ende goede ordenen te stellē quam hy in dat van Agraies/ alwaer hy hoorde bedryven den meesten rou der Weerelt: hy vraeghde wat het was/ ende men antwoorde hem dat het de Romeynen waren/ beschreyende den doot van hunnen Prince Saluste Quide/ ende datse gheenen middel en wisten om hun te stillen ofte te doen swijghen. Amadis vindende het Lichaem opden overloop/ beval 't zelve in een kiste te legghen/ tot datmen aen landt quame/ om 't zelve

alsdan heerlijcken te begraven. De ghene die te voren zoo gheweent ende gheklaecht hadden hun ziende berooft vande teghenwoordicheyt huns Princen / vermeerderden hun gheschrey / in zulcker voeghen dattet de Koninghinne Sardamire hoorde, die alsdoen by Oriane was / dewelcke verstaende d'oorzake huns gescreys / zoo ontstelt ende bedroeft wert / datse in onmacht viel / ende tot haer zelvē ghekomen zijnde / weende ende schreyde sy gantsch jammerlijc / zegghende: Och / och / de Fortuyne laet nu wel blijckē datse niet alleen wt en is tot onsen verderve als arme ghevanghene / maer ooc des Keysers ende syn gantsche Rijc. Och armen arm Prince / het ongheluc heeft u wel ghetreft: wat een verlies ende gheklach zalder wesen van uwe Vrienden / alsse verstaen zullen uwe haestighe doot: Ic en weet niet hoe't u Meester zal konnen verdraghen: maer ic meyne dat hy't zoo haest niet verstaen en zal / oft hy en zal't van gramschap besterven / ende dat met recht / zoo haest ende tzeffens verloren hebbende zoo veel schepen / eñ vrome Mannen: ende voor al u Me-vrouwe (sprekende tot Oriane) na de welcke hy meer verlanght als na alles wat ter Weerelt is / om de welcke zulcken wreede oorloghen zullen opstaen / datter menighe vrome Ridders hun leven om zullē laten. Het welcke niet langhe aenloopen en zal / indien ghy ongheluckighen Keyser u niet en wilt toonen te wesen den kleyn-hertichstē Prince die van Vrou gheboren is. Gheduerende dese klachten / zat sy met de ermen over malkanderen / stortende tranen in overvloet / zoo dat Oriane door medelijden ooc bitterlijc wert weenende / ende gedwongē was te vertreckē. Doen zeyde Mabile / veel kloecmoedigher als eenighe van hen allen tot de Koninghinne: Voorwaer Me-vrouwe / ten is zoodanighen wijsen Princesse (alsmen u altijt ghehouden heeft) niet wel-voeghende zoo wt te varen: want een wijs eñ kloecmoedich Mensche werdt inden meesten teghenspoet ende wtersten noot eerst bekent. Ende dat meer is / ghy die de Kroone draeght als een Koninghinne / behoordet u veel standtvastigher te toonen / als een ghemeyne Jonc-vrouwe oft ander persoon niet weerdich by u te ghelijcken: weet ghy niet dat de Fortuyne wanckelbaer is / ende gunstich is die't haer belieft? ende ooc wederroept als't haer goet dunct? Ende aenghezien dattet nu alzoo is / dat des Keysers armade de neerlaghe heeft / ende ghy in handē zijt der Ridders van't vaste Eylandt / volcht daer wt dat ghy onpatientich moet wesen / ende met lijdzaemheydt niet en kondt verdraghen dese accidenten / de wijle het nu anders niet wesen en kan / ende verzekert zijt te zijn onder de macht der ghener die u alle eere / dienst ende goede onthalinghe zullen aen doen / wat sy vermoghen? Ende de Prince Saluste nu doot zijnde / wat isser in te doen? ghy en kont hem met u tranen niet levende makē: in d'oorloghe is zulcx d'een zoo wel onderworpen als d'ander: Hierom Me-vrouwe / en quelt u daer in niet meer / indien't u belieft / maer ghebruyckende uwe ghewoonlijcke deught ende wijsheydt / neemt de zaken zoo alsse komen. Ach antwoordde sy / het is u (dien het wel gaet) licht te vertroosten de ghene die vol ongenuechte is: eñ zoo ghy gevoelde de benautheydt die ic lijde / ghy zoudt my misschien meer beklaghē als ghy nu doet: Hoewel ic nochtans moet bekennen dat ghy de waerheyt zeght / ende alzoo ic my zelvē in desen niet en kan bedwingen om uwe vermaninghe aen te nemen / zoo bid' ic u om Godtswille / myne swacheyt ontschuldighende / dat ghy zelve met dese andere Jonc-vrouwen my helpt beklaghen myn groot ongeluc ende swaer verdriet. Me-vrouwe zeyde Mabile / zoo ons klaghen / daer ghy ons om biddet / u eenichzins mochte verlichten / ic sweere u datter niemandt van ons allen en is (zoo ic meyne) ofte sy en zouden gheern

ende

ende ghewillichlÿc zulcx doen: maer als
ghescchiedt is de daet/ zoo komt na raet te
laet: zoo ziet ghy dat het noodich is uwe
swaricheydt aen d'een zÿde te stellen/ oft
metter tÿdt/ oft door uwe wÿsheyt. Ende
alzoo sy de Koninghinne noch vermaen-
de/ zoo quam Oriane by haer-lieden/ eñ
de Koninghinne hiel haer stil ende ghe-
troost. Hierentusschen gaf Amadis orden
datmen de zeylen zoude ophalen om te
trecken na't vaste Eylandt/ het welcke sy
den derden dach daer na ontdecten: dies
hy Gandalÿn in eenen boot terstondt af
veerdichde om Grasinde hun wederkom-
ste te laten wetẽ. Het welcke sy verstaen-
de haer grootelÿcx verblÿdde / te meer
als sy verstondt hunne victorien/ ende de
veroveringhe van zoo veel groote Vrou-
wen ende Joffrouwen/ ende voor al van
Oriane / dewelcke sy belusticht was te
zien boven al d'andere. Dus schicte sy alle
dinghen ten besten dat sy konde/ om haer
t'ontfanghen/ hebbende zoo goeden ghe-
voelen van haer zelven / datse haer liet
voorstaen buyten alle twÿffel / d'avon-
tuere van Apolidons Paleys te niet te
doen / ende in haer presentie alzoo te be-
halen de meeste eere die opt Vrouwe oft
Jonc-vrouwe verworven hadde. Ende
hun ziende naderen / zoo trat sy in een
kleyn Schip varende hen te ghemoete.
Doẽ vraeghde Oriane aen Brunoe wie
sy was. Me-vrouwe/ antwoordde hy/ ic
meyne datse Grasinde is / die onlancx int
Hof des Koninckx ws Vaders / (door
middel van myn Heer Amadis) dẽ prÿs
behaelt heeft de schoonste te wesen van
alle die te Hove waren ghelooft ooc datse
een vande wÿste Vrouwen is / die ic opt
ghekent hebbe. Doen vertelde hy haer
d'eere / de goede onthalinghe ende 'tgoet
herte datse hun bewesen hadde/ zoo lange
als sy in dat landt waren. Zekerlÿc/ zey-
de de Princesse/ ghy-lieden zoudt dan wel
ondancbaer wesen / zoo ghy niet en dedet
daer sy v-lieden in ghebruycken wil. Met
datse dit ghezeyt hadde/ zoo quam Gra-
sinde aen hun schip / ende Angriote was
de veerdichste om haer te helpen datse in
quam / ende ghe leydde haer by Oriane /
zegghende: Me-vrouwe / dese is de ghe-
ne die myn Heer Amadis / Bruneo ende
my 'tleven behouden heeft. Alsdoen be-
wesen de Princesse ende Grasinde mal-
kanderen groots eerbiedinghe/ ende alzo
sy malkanderen omhelsden / quamen sy
inde haven / ende ghinghen te lande / al-
waer hen ghebracht werden vele Hac-
kenepen zeer kostelÿc behanghen/ op de
welcke sy zaten/ ende in't ghezelschap van
de Ridders / reden sy na 'tPaleys van
Apolidon/ ende alzoo sy al rÿdende onder
weghen spraken van d'eere die Amadis
behaelt hadde in't Hof des Koninckx Li-
suart/ onder den naem vandẽ Grierschen
Ridder/ zoo zeyde Oriane tot Grasinde:
Jc verzeker v / Me-vrouwe / zoo icker
iets van ghewetẽn hadde / ghy en zoudet
zulcken vernoeghinghe zonder my niet
ghenoten hebben/ maer ic en hebber niet
van ghewetẽn / voor de zake en was ten
eynde. Hier by word'ic ghewaer / ant-
woordde Grasinde/ dat de Fortuyne my
gunstich is gheweest / want zoo ghy al-
daer haddet gheweest (ghemerct de groo-
te ende wtnemende schoonheyt daer ghy
mede begaeft zÿt) ic en twÿffele niet/ oft
myn Heer Amadis (hoe vromen Ridder
hy ooc zÿ) en zoude de glorie ende eere die
hy voor hem ende my behaelt heeft / ver-
loren hebben: want de Kroone quam v
met recht toe/ boven alle andere: maer de-
wÿle ghy aldaer niet en waert/ zoo heeft
hyse voor my gewonnẽ alzo v bekent is.
Dese woordẽ eyndighende zach sy Ama-
dis dicht by haer / ende vreesde hem ver-
gramt te hebben door de voorgaende re-
denen / dies sy haer willende ontschuldi-
ghen hem om verghiffenisse badt: want
ic en hadde noyt gedacht dat myn oogen
zoo schoonen Creature zouden aenschout
hebben/ als Me-vrouwe Oriane/ 'twelc
my veroorzaect heeft tot haren voordeel
zoo ernstelÿc te sprekẽ. Amadis gantsch

 wel

wel te vreden/ ende noch meer verblydt/ hoorende alzoo prysen die hy boven alle dinghen beminde / antwoordde haer al grenikende: Voorwaer Me-vrouwe/ ic moeste wel onverstandich wesen / zoo ic anders als in't goede zoude nemen d'eere die ghy myn Vrouwe Oriane toeschrijft/ zulcx weerdich zijnde/ als zijnde de deuchtzaemste Princesse die ter Weerelt weet. Oriane beschaemt zijnde over zoodanigẽ lof/ en konde haer niet onthouden ofte de blosentheydt van weghen de schaemte en maecte haer noch schoonder. Nochtans denckende meer op dẽ teghenwoordigen standt / als op de verdienste van hare schoonheyt/ zeyde sy tot Grasinde: Ic en wil teghen v niet strijden over d'eere die v belieft heeft my toe te schrijven: want ic zoude grootelijcx misdoẽ/ tegen sprekende een persoon van zoo goedẽ oordeel eñ verstandich / my is ghenoech dat ic v mach verzekeren zoodanighe als ic ben / dat ic alle myn leven v alles goedts ende voordeel zal gunnen/ ymmers zoo veel als een arme onterfde Jonc-vrouwe (zoo als ic alsnu ben) vermach. Sy hielden malkanderen zoo langhe sprake / tot datse voor 't Paleys van Apolidon quamen/ alwaer de Princesse Oriane afgheholpen werdt. Ende alzoo het eene vande kostelijcste ghebouwen der Weerelt is/ zoo heb ic de beschrijvinghe daer van willen stellen.

Beschrijvinghe vande gheleghentheyt des Paleys van Apolidon in't vaste Eylandt.

Het tweede Capittel.

HEt begrijp deses heerlijcken Paleys/ Hof ende plaetse t'zamen was vierkant / ende was lanc zes-hondert ende vijfentwintich vademen/ ende breedt dry hondert vijf-ent zeventich vademen elcke vadem op zes voet / ende elcken voet op twaelf duymen gherekent / omcinghelt met hooghe mueren van swerten Marmersteen/ met Pilarẽ dorischer wijse van witten Marber. Voor aen op de pleyne/ was het Paleys ghesticht / zijnde in syn begryp hondert eenenveertich vadems hebbende vier groote Torens/ op elcken hoec een / den eenen van Azuersteen den anderẽ van Iris / den derden van Chrisolijt / ende den vierden van Jaspis: de welcke na den Diameter te rekenen van binnen in't ronde elc de wijdde hadden van acht vademen/ dry voeten ende twee duymen. In elcken Toren waren twee kamers / vier vertrec plaetsen ende zoo veel Cabinetten / hier mede inne gherekent de verboden kamer / zijnde in dien van Azuer: ende om dat desen den wtnemenstẽ was van alle/ zoo zal ic v in't langhe verhalen alle de fraeyicheden des zelvighen. De schutselen waren ghemaect van Eenhoorn verheven / stekende teghen Aloës / Balsem ende Cedren/ alles ghemaect van fijn goudt als Beelden / Bloemen ende Loof-werc in veelderley manieren. Den vloer was gheplaveyt als minnestricken van Chrisolyt/ verciert met Corael ende Cypres schelpwijs ghegraveert ende t'zamẽ met goutdraet vast ghemaect. De deuren ende vensters van Ebenhout met zilvere voren/ ende de gelasen van Christal: ende het slootwerc vande vertrec kameres ende Cabinetten waren ghestoffeert met Agaten / nues ghesneden / inde welcke men na't leven konde speuren verscheyden ghedierte. Aende balcken van dese kamer hinghen twee goude Lampen / aende welcke onder inghevoeght waren twee Carbonckelsteenen/ die zoo grooten licht van hun gaven over de heele plaetse / dattet onnoodich was eenich ander licht te ghebruycken. Maer alle dese kostelicheydt was noch weynich te achten by eenen Spieghel van witten Saphier/ den zuyversten ende orientaelstẽ die eenich Mensche opt zach / zijnde dry voet in't vierkant/ vast ghemaect op gouden platẽ/ zoo verciert met groote Diamanten / Esmerauden/ Robynen ende Peerlen, dattet ongelooflijc schijnt. Tusschen de voorschreven

den vier Torens waren vier groote wij-
de wooninghen/elc van een verdiepinghe
oft hoochte boven plat/eñ binnen muers
zes vademẽ breedt/al van zuyveren Por
phiersteen / met kolomnen Dorischer-
wijse dertich voeten hoogh / hebbende
koper voeten ende de hoofdẽ van goude,
onder de balcken zijnde van Porcelaine
ende de frisen ofte noten ende strijchouten
van Yvoir, beschreven met vele heerlijc-
ke spreucken in verscheyden talen / ende
boven de frisen / overspronghen van To-
pasen verrijct met Turkoisen. Eñ recht
over het Poortael van dit Paleys / had-
de Apolidon voor desen doen oprechten
de Pilaernen daer van in't eerste ende
tweede Boec ghesproken is / ende dicht
daer by den Boghe der ghetrouwe Min-
naers. Ende voorts gaende/quammẽ in
een schoone zale dry-en-vijftich vademẽ
groot in't vierkant/gheplaveyt met Jas-
pis / op sijn Mosaisch. Ende een ronde
kamer/ooc begrijpende eenenvijftich va-
demen en half/hebbende in't midden eenẽ
dobbelen wendeltrap/begrijpende in sijnẽ
diameter neghen vademẽ. Ende rontom
vier andere heerlijcke eñ kostelijcke huy-
sen/twintich vademẽ diep/ afghezondert
vande Torens / zoo fraey ende excellent
als d'eerste. Desen wendeltrap was van
koper vgult / lanternwijs/met stekende
boghen / onder steunt met Calomnẽ van
zeer harden steen op sijn antijcx ghesnedẽ/
ende de op gaende trappen en gheraecten
malkanderen niet noch onder noch bovẽ.
Alle de Poortalen van dit Paleys waren
van ghedamasquineerden Albaster/ ver-
ciert met Amber eñ roodẽ Agaet/alles op
sijn antijcx/ aende welcke men konde zien
veel bataellen ende kloecke dadẽ/zoo van
de Griecken/ als vande Romeynen ende
Gauloisen. Ende boven op de Beelden
van Priapus/ Bachus/ Mars eñ Apol-
lo/ met die van Venus/ Ceres ende Mi-
nerva van het witste ende glatste Mar-
ber datmen opt zach. Ende Apolidon
hadde met voorsdachticheyt de leden ende
sloten van dese Poortalen laten maken
van zeylsteen ende de deuren van staal/op
datse van zelf door kracht deses steens
sluyten zouden/alsser yemandt door ghe-
gaen ware. Elcken Toren hadde in zijn
zesenvijftich kamers/tachtentich vertrec
kamers/ende zoo veel dobbel Cabinettẽ/
zoo fraey verguldt ende ghestoffeert als-
men zoude moghen bedencken. Ende
gaende wt dese zale/ quammen in eenen
hof/vander zelver groote in sijn vierkant
als alle 'tghebou hier voren verhaelt/be-
plant wt der natueren met allerley bloe-
men ende goede kruyden diemen zoude
moghen bedencken: In't midden stondt
een groote Fonteyne / de welcke spronc
door de borstẽ van een Venus van Agaet
steen ghemaect(staende op eenen grooten
pilaer van Esmeraude) in een groot bec-
ken van Azuer:ende dit Beeldt was zoo
welghehouwen / datter niet als de stem-
me aen en ontbrac / deur dien den Agaet
van zic zelfs zulcken levende couleur had
de / dat Venus in't leven niet schoonder
en konde wesen / hebbende in haer rechte
handt (wat voorder wt stekende) den zel-
ven Appel die Paris haer toeghewesen
hadde/doen hy als Rechter in't bosch van
Ida by de dry Goddinnẽ daer toe beroe-
pen was/wt het welcke daer na volghde
d'ongheluckighe oorloghe tusschen de
Griecken ende de Troyanẽ. Juno had-
de dien Venus afghenomen / door de ja-
lousie van Vulcanus/ende door spijt aen
Agamemnon ghegeven/ ende was alzoo
van handt te handt ghekomen aen Apo-
lidon/die den zelvẽ vondt ondect de groo-
te schatten des Koninckx sijn Vader met
de Peerle/anders ghenamt d'Eenicheyt/
die Cleopatra langhen tijdt by haer be-
houden hadde/van dier tijt af datse d'an-
dere inde teghenwoordicheyt van Mar-
cus Anthonius inghe swelght hadde: die
sy hadde doen hanghẽ aen de slincke oore
van dese Goddinne / zoo konstichlijc/ dat
niemandt die haer en konde afdoen/ voor
dat de schoone die inde verboden Kamer

zoude treden ghedꝛoncken en hadde vant
water vande klare Fonteyne. Ende alſ-
dan zoude dit beeldt haer pꝛeſenteren deſe
Peerle ende Appel. Aen d'ander oore
hadde ſy hanghende dẽ rinc van Pirrhus/
inden welcken ſtondt den Agaet / inden
welckẽ gheſneden waren na't leven (zeer
wonderlijckẽ wel eñ natuerlijckẽ gedaen)
de neghen Muſen met Apollo/ ſyn harpe
inde handt hebbende / vanden welcken
Veſpaſiaen zoo veel hiel / dat hy gheen
bagghe boven deſe en pꝛees / alzoo Pli-
nius betuycht. Deſen Hof daer ic van
ſpꝛeke/ was omcinghelt met doddele gael
derijen tien vademen eñ een half bꝛeedt/
ſtaende op kleyne boghen / onder groote
doriſche ende tuſcaenſche Kalommẽ van
Caſſidonien ende Amatiſten dertich voe-
ten hooghe / alzoo datmẽ inde twee hoec-
ken zach de ghelijckeniſſe van een kamer/
vertrec-kamer ende Cabinet/ twee ſtagiẽ
hoogh. Ende d'onderſte van deſe gael-
derijen was na 'tfatſoen des Hofs/ ghe-
ſchildert met alderley jachten / zoo van
Beeſten/ als van Voghelẽ/ zoo konſtich-
lijc / dat d'aenzienders hun lieten voren
ſtaen / datſe zelfs doende waren. Ende
inde bovenſte galerije ontallijcke vele eñ
verſcheyden ſlaghen ende batailllen / ooc
zoo aerdichlijc dattet ſcheen dat-men de
Peerden hooꝛde bꝛieſſchen/ de Trompet-
ten eñ Trommelẽ ſlaen/ 'tgheſchꝛey van-
de ghewonde / dooꝛſtekene ende onder de
voet ligghende. Komende wt deſẽ Gael-
derijen zoo quammen in't pec/ in't welcke
eenen berch ſtondt dꝛyhondert ghemeten
groot/ bezet met Pijnboomen/ Cipꝛeſſen/
Lauriers/ Hulſten/ Palmen ende Tere-
binthen / ende aenden voet was het ghe-
maect als eenen Luſt-hof / zoo lieflijc eñ
luſtich/ dattet ſcheen dat de natuere haer
konſte hadde willen baren om dien wt-
nemende te maken: want men zach daer
Oraengnie / Garnaet / Citroenen ende
Myrtenboomen in groote menichte alle
op de linie gheplant / wel ende fraey be-
hanghen met hunne vꝛuchten/ zoo lieflijc
alſmen hadde moghen wenſchen. Aen
d'ander ſyde waren beemden / ghevoch-
ticht dooꝛ de menichte van kleyne beecx-
kens/ daer dooꝛ de vochtighe aerde vooꝛt
bꝛacht de ſchoone groente/ met Violette-
kens/ Boterbloemẽ/ Penſekens/ ende an-
dere welrieckende Bloemkens: aldaer
quam jaerlijcx inde Mey-maent neſtelen
den Voghel Phenicx / die in deſe plaetſe
zulcken luſt hadde om de lieflijcheydt der
zelver/ dat hy ruyſden ende ſyn veders al
daer liet/ zoo haeſt als Apolidon ſyn too-
verijen van dit heerlijc ende koſtelijc Pa-
leys volbꝛacht hadde/ dieſe wel neerſtelijc
dede vergaderen / ende eenen waeyer
daer van liet maken / verciert met eenen
Diamant/ zoo bꝛeedt/ datmender hem in
konde ſpieghelen / ende met eenen zoo
ſchoonen Eſmeraude ende grooten Ro-
bijn/ alſmen opt zach. Eñ deſen Apolidon
oꝛdineerde (als hy na Conſtantinopolen
troc) dat deſe koſtelijcke veders bewaert
zouden woꝛden by alle d'andere fraeyic-
heden des Eylandts / als een vande wt-
neemſte onder alle d'anders: daerom A-
madis diẽ aen Oriane ſchonc/ ten zelfſten
daghe alſſe wt het ſchip trat. Ende op
dat deſe plaetſe hare lieflijcheydt eñ luſtic-
heyt mochte behouden/ van alles zoo veel
het moghelijc waer/ zoo hadde deſen Apo
lidon aldaer ghelaten twee Eenhoornen/
die den Voꝛſt van Quinſai hem ghezon-
den hadde / de welcke aldaer zoo langhe
leefden / datſe de Koninc Liſuart ter zel-
ver plaetſe noch vondt / na dat de feeſte
des houlijcx gehouden was vande Pꝛin-
ceſſe Oriane met Amadis. Hierenboven
warender noch vele Civet ende Muſche-
liaet-katten / die de locht zoo welriecken-
de maecten alſt moghelijc was: zoo dat-
ter den Pelicaen ooc ſomtijts ſynen aeſ-
ſem quam ſcheppen. In ende ontrent de-
ſen Luſt-hof onthielden zich meer ande-
re beeſten/ als Herten/ Reynen/ Gheytẽ/
Haſen ende Konynen/ ende veel verſchei-
den ſooꝛten van ghevoghelte neſtelden-
der op de boomẽ/ dattet een eerts Para-

byſ ſcheen te weſen / door hunnen zoeten
ende lieflycken zanc / bezonder vanden
Nachtegael ende Lyſtere. Van een Boot-
ſe niet wijt van daer quam een loopende
water / 'twelc den Poel vermeerderde /
vanden welckē gheſproken is in't tweed-
de Boec/inden welcken hem den Hert ver
loos vervolght zijnde vande honden/ ge-
lijc aldaer verhaelt ſtaet:aldaer onthieldē
zic ooc de Bevers baerende hunne ſteer-
ten/ende menichte van Swanen / Kra-
nen/ Eyeva ers/ Waterraven ende Rey-
ghers/ ende veel andere dierghelijcke ge-
voghelte. Doch dit alles en was noch
zoo vermakelijc ende wtnemende niet/
als wel was den over-zoeten zanc eener
Meerminne / die daghelijcx met zulcken
melodie zanc/ dat dierghelijcke noyt ghe-
hoort en is. Wt deſen Poel ofte ſtaende
water ſproten vele beecxkens / makende
vele Eylandekens inde velden:in eene der
zelver was eenē Dedalus oft Dool-hof/
alleenlijc van vier bunder lants/ beplant
vanden alderkoſtelijcſten Balſem die opt
in Agedy wies : den welcken altijdt be-
waert werdt van twee Serpenten/ van-
de zelve ſoorte als was 'tghene dat de
gulde Appelen bewaerde inden Hof van
Eſperides. Ende in't midden van deſen
Dool-hof ſtondt een zeer groote Colom-
me van Koper vergult 120 Cubitus
hooghe/houdende inde ſlincke handt (om
hooghe boven 'thooft) eenē Criſtalijnen
Lanteerne/ met noch de brandende roede
daer binnen (mette welcke Promotheus
'tvier bewaerde dat hy wt den Hemel ge-
nomen hadde) ghevende zulcken glants
ende licht / dat Schippers by nachte /
zonder af te nemen / dat hondert mijlen
in't ronde hunnē cours daer na ſtelden/
ghelijc ſy pleghen te doen na de vierbaec
oft Pharos by Alexandrien: welcke Roe-
de Apolidon verkregen hadde met groo-
te liſtichepdt vande Prieſters ende Too-
venaers van Chaldeen. Ende zoo wie dit
onbluſſelijc vier bloodt konde zien/ die
kreech de ghave van groote voorzichtic-
heyt: maer de Serpenten bewaerden deſe
plaetſe te wel/ zonder nochtans yemandt
eenich leet te doen van die hun ghenoech-
te in't perc quamen nemen/ alſſe hun niet
en vervoorderden om inden Dool-hof te
gaen: want alſdan ſpoghen ſy zoo ſchric-
kelijc vier eñ vlam / datſe d'alderſtoutſte
vreeſe aenjaeghden. Dit alles was alzoo
gheordineert by Apolidon/die (alzoo ghy
verſtaen hebt) een vande meeſte Toove-
naers der Weerelt was: Maer zoo wan-
neer de ſchoone die inde verboden kamer
zoude treden/daer by quame/ zoo zouden
alle de Tooverijen een eynde nemen/ende
met ghemac dit ghewenſchte vier oft licht
moghen aenſchouwē. Nu laet ic alle edele
gheeſten bedencken oftet wel moghelijc
waer hedendaechs een zoodanighen wt-
nemende koſtelijcken Paleys te moghen
vinden/ghelijc Oriane daer zach:dewelc-
ke (na datſe vanden Peerde gheholpen
was)met hare Staet-vrouwen eñ Jonc-
vrouwen ghebracht werdt in een vande
principaelſte huyſen dier waren/ alwaer
de Ridders vant vaſte Eylandt haer lie-
ten / haer wenſchende goeden avont/
want het alreede ſpade was/ende tijt om
te ruſtē. Nochtans en kondeſe dien nacht
niet ſlapen / zoo om het onghemac datſe
op de Zee gheleden hadde/als om de ver-
ſcheyden ghedachten die haer te voren
quamē van 'tquaet datter wel wt mochte
volghen/ deur deſen aenſlach by Amadis
begaen:bedenckende dat hier wt volghen
zoude een ſware bloedighe oorloghe tuſ-
ſchen de Koninc Liſuart ende hem ; ende
ligghende in deſe ghedachten/zoo nam ſy
voor haer met meerder diſcretie haer zel-
ven te dwinghen/om hunder beyder lief-
de bedect te houden / ende om een ander
gheen oorzake te gheven/ van quaet na-
dencken te hebben : Hierom ontboodt ſy
'ſanderdaechs ſmorghens datſe hen met
alle d'andere wel wilde een woordt ſpre-
ken. Doen quamen ſy alle/als de ghene
die niet en zochten als haer te dienen ende
te eeren / ende na de behoorlijcke eerbie-

dinghe zoo aen d'een als aen d'ander spo-de/ zoo sprac Quedragant/ die den last had de van hun allen om te vragen wat haer beliefde: Me-vrouwe ghy hebt ons laten aendienen / dat ghy met ons begheert te spreken / belieft v ons yet te ghebieden? Ghewisselijc zeyde de Princesse / ic wil v wel vriendelijc ghebeden hebben / want te ghebieden / ic die uwe Ghevanghene ben/ en komt my niet toe. Me-vrouwe/ zeydehy/ ghy zeght alst v belieft: daer en is niemandt van ons allen / ofte hy en is ghezint v allen dienst te doen. Oriane bedancte hun hoochlijc / ende sprac: zoo bid' ic v dan ootmoedelijc te vreden te wesen/ dat zoo langhe als ic hier wesen zal / ic ende myn Vrouwen ons alleene moghen houden/ ghescheydē van alle ghezelschap/ ende dat ghy ons beloost dat niemandt van v-lieden/ hy zij wie hy ooc zij/ ons en zal zien noch spreken zonder ons consent ende toelatinghe: want v is bekent dat den roof die ghy-lieden ghedaen hebt op des Keysers Volc/ terstont verbreydt zal worden / ende datter vele zullen wesen die v voornemen/ ende onse onnooselheyt onbekent zijnde / tot onsen nadeele veel zullen weten te zegghen: maer als sy verstaen dat wy ons tot dese Religie beghegheven hebben / ter tijdt toe dat de Koninc myn Vader my wederom in ghenade eñ goede gratie zal ghenomen hebben zoo meyne ic datse zulcken quaet vermoeden zullen na laten/ ende ons ontschuldighen/ dies wy v hierom bidden/ ende verhopen dat ghy ons dese redelijcke begheerte niet en zult ontzegghen/ zijnde d'eerste die wy verzoecken. Me-vrouwe / antwoordde Quedragant/ wy en zijn hier niet ghekomen als om v te ghehoorzamen: ende ic meyne dat niet alleen hier in/ maer in alles wat ghy zoudt moghen begheeren/ elc een gheree zal wesen v te believen. Ende elc beloofde haer zulcx terstondt / haer hoochlijcx prijsende van haer wijsheydt ende voorzichticheydt. Ende hoe wel Amadis dese scheydinge van malkanderen zeer hert vondt (gheen meerder ghenuechte op dese Weerelt hebbende als by haer te wesen) zoo gheliet hy hem nochtans alsdoen wel te vreden te wesen / te meer om dat de reden zulcx vereyschte / streckende tot de behoudinghe der eeren van die hy meer beminde als syn eyghen leven/ ende hadde hope/ zoo den dach hem zulcx belettede / dat den nacht hem voordeelich zoude wesen / al en waer't zoo dicwils niet als hy wel wenschte.

Hoe de Ridders van't vaste Eylandt raedt hielden, over de zaken van Oriane, ende wat sy besloten.

Het derde Capittel.

GHy hebt nu verstaen de victorie die Amadis behaelt hadde op de Romeynen / daer door hy by hem hadde de Princesse Oriane met haer Ghezelschap/ dies hy hem rekende de geluckichste der Weerelt / hoe wel hy by hem zelven wel overleyde dat hy niet lichtelijc en zoude konnen stillen het ongheluc dat hy niet alleenlijc den Koninc Lisuart ghedaen hadde/ maer ooc den Keyser. Hierom overlegghende by hem zelven de groote macht die hy te wederstaē hadde als van hun beyden / zoo was hy eenichzins bekommert / maer hope ende liefde gaven hem wederom zulckē moet eñ couragie/ dat hy besloot liever te sterven als Patin weder in handen te leveren / zonder de welcke hy niet en konde geleven. Hy wilde wel 'tbeste doen om haer weder te stellen (zoo't doenlijc waer) inde goede gratie van haer Vader de Koninc ende 'tverbondt te breken dat hy met den anderen aenghegaen hadde / dies hy den Prince Agraies ende Quedragant te verstaen gaf/ dat de Princesse hen hadde laten bidden zulcx te doen: ofte anders / zeyde hy / is sy ghezint veel liever haer zelvē de doot op te offeren/ als in handen te vallen van dien sy op de Weerelt meest haette: ooc en zoudet ons gheen eere wesen zulcx toe te laten/

laten/ hebbende zoo veel moeyte ghedaen
om haer daer van te verlossen. Ic zal v
zegghen antwoorddde Quedragant: wy
zien merckelijc zoo grooten vier ontste-
ken/ dat wy wel moghen denckẽ dat niet
te konnen blusschen zonder eene ghewel-
dighe ende wreede oorloghe/ die wy niet
langhe en konnẽ wederstaen ten zij door
den by-stant ende hulpe van onse Vrien-
den ende Medeghezellen: Hierom vind' ic
voor goet ende gheraden datmender van
spreke aen alle d'andere die hier zijn / om
hunne advijs daer van te hoorẽ/op datse
te willigher moghen wesen de zake te hel-
pen handt-haven/ indien sy tot d'oorloge
stemmen. Zoo bid' ic v dan/zeyde Ama-
dis / dat wy op morghen t'zamen by een
komen / ende neemt ghy / believet v den
last aen van hun by een te doen komen.
'Twelc Quedragant aen nam/ ende 's an-
derdaechs vonden sy hun by een. Ende
Amadis midden onder hun zijnde/begon
syne aensprake aldus: Myn Heeren/ op
ghisteren heeft Me-vrouwe Oriane aen
my ghezonden/ biddende dat wy eenighẽ
middel zouden zoecken om haer weder-
om te brenghen inde goede gratie vanden
Koninc haer Vader / ende om met eenen
hem wtten hoofde te steken/ haer niet ten
houlijc te gheven den Prince die sy gheen
liefde toe en draeght / ende dat de doodt
haer aenghenamer is. Ende hierom heb
ic goet gevondẽ (na dat ic met eenige be-
zõder hier vā gesprokẽ hebbe) het advijs
van v alle te willẽ verstaen watter v van
dunct: want aenghezien wy haer samen-
der handt verlost hebben/zoo ist meer als
reden daer wy haer daerin voorts by-
staen: Maer al eer wy dieper in dit pro-
poost treden/zoo bid' ic v-lieden voor oo-
ghen te hebben dat uwen naem alreede
de gantsche Weerelt door zoo bekent is/
door de groote vromisheden ende Rid-
derlijcke daden / datter hedens-daechs
gheen Koninc/Prince noch Ridder en is/
ofte ghy-lieden en wert ontzien ende ge-
vreest/ wetende dat ghy om eenẽ onsterf-
lijcken lof ende eere te verkrijghen/ ghy-
lieden veracht hebt niet alleenlijc de groo-
te rijcdommẽ ende 'tghemac dat ghy bin-
nen uwe Hoven hadt moghen hebben /
maer veel liever v eyghen Lichamen in
perijckel hebt willen stellen/om de kloec-
ste te doen ghevoelen de scherpte uws
sweerts. Waer van de litteeckenen der
wonden aen v Lichaem draghende (ghe-
tuychnis ghevende van uwe vromicheyt)
dat klaerlijc betoonen / dat zelfs de For-
tuyne aen v verbonden is: Ende v wil-
tende daer over loonẽ met eene van hare
meeste goetgunsticheden / zoo heeftse v
in handen ghegheven dese heerlijcke vic-
torie die wy verkreghen hebben op de
twee meeste Vorsten van Christenrijc.
Niet dat ic wil zegghen van de neerlaghe
huns Volcx/ maer om den by-standt die

ghy ghedaen hebt aende wÿste / goedtaerdichste ende vroomste Princesse der aerden / die op't wterste was van te lÿdē (teghen alle recht ende reden) de slimste onthalinghe diemen zoude moghen bedencken. Zoo hebt ghy dan Gode eenen zeer aenghenamen dienst ghedaen / te weghe brenghende daer toe ghy principalÿc beroepen zÿt / 'twelc is de benaude bystant te doen vanden overlast ende 'tghewelt datmen hun zonder reden wil aendoen. Nu de Keyser ende de Koninc Lisuart moghent zoo qualÿc nemen als sy willen / want de wÿle wy ghelÿc hebben / zoo zal Godt / die rechtveerdich is / voor ons wesen: ende indien sy de reden aen d'een syde stellende / ons meynen te dempē door hun ghewelt / ic verzeker v dat wyer ons zoo zullen teghen-stellen / datmender zal van weten te spreken zoo langhe als de Weerelt / Weerelt zal zÿn. Hierom bedenct v alle welc best ghedan zal dienen / ofte de beghonnen oorloghe te volvoerē / ofte na den vrede te trachten / wederom leverende Me-vrouwe Oriane haren Vader alzoo sy begeert. Wāt zoo veel my aengaet / zÿt verzekert dat ic niet en begheere dan dat v-lieden behaeght / ende mynen zin en zal anders niet wesen als den uwen / wetende dat ghy-lieden zoo danighe zÿt / ende de vromicheydt v zoo aenghenaem ende weerdt is / dat ghy om 'tleven daer by te laten / die niet en zoudt willen van uwe grootmoedicheydt vervreemden / noch toe te laten dat onse eere in't minste zoude te kort gheschiedē. Doē sweech hy / latende alle d'omstanders wel ghenoecht ende te vreden over zulcken beleefden ende ootmoedighen vertooninge hun voor ghehouden. Doen antwoordde Quedragant / (daer toe beroepen zÿnde by alle 'tghezelschap): Heer Amadis het is wis ende zeker dat den aenslach die gheschiedt is / niet en is gheweest door eenighen haet ofte nÿt die wy den Keyser toedraghen / maer alleenlÿc om de beloften na te komen die elc vroom Ridder schuldich is / dat is om voor te staen ende te beschermen de persoonen die t'onrecht verdruct werden / boven al de goede vrome Vrouwen / de welcke wy alle moeten voorstaen. Dies is myn advys datmen aen den Koninc Lisuart zeynde / aleer wy d'oorloghe aengaen / hem verklarende d'oorzaks die ons beweeght heeft de Romeynen te bespringhen / ende hē met aller vriendelÿcheydt te stillen indien hy t'onvreden is / hem betoonende met een beleeftheydt het onghelÿc dat hy Me-vrouwe syn Dochter aendoet / haer onterven de onder schÿn van houlyc met eenen vreemden Prince / 'twelc Godt ende syn Onderzaten teghen is / ende dat hem derhalen believe haer wederom in ghenade ende syne goede gratie aen te nemen vergheveride de misdaet zoo daer eenighs bedreven is / ende haer te houden als syn Dochter in aller weerde / ende datmen haer op die conditie hem wederom leveren zal / ende anders niet. Ende indien hy zulcx weyghert / ende verwerpt 'tghene wy hem aendienen / dat-men hem recht wt verklare dat wy hem weynich ontzien: ende zoo hy ons wil bezoecken met d'oorloghe / dat wy ons beste zullen doen om ons te beschermen. Hier en tusschen zalt van noode wesen dat wy ons versterchen ende voorzien in dese zaken daer zoo veel aen ghelegghen is / als de teghenwoordighe / op dat hy ons op ons onvoorziens niet en overvalle / indien syn meyninghe is ons te bespringhē / hoewel ic achte dat den vrede hem aenghenamer zal wesen als anders: doch dit en moet ons niet beletten ons beste te doen / ende Volc te zeynden aen onse Vrienden ende Bondtghenooten / datse ons bystant doē / zoo wanneer wy't hun laten weten. Dit was d'antwoorde van Quedragant de welcke alle de Ridders toestonden. Dies besloten sy dat Amadis yemandt zeynde ende schryven zoude aen den Koninc Perion van Gaule / Agraies in Schotlandt / Bruneo aenden Marcgrave syn Vader / ende

ende Onedragant aende Koninghinne
van Yrlandt / van waer hy veel Volcx
zoude doen konnen / zoo de Koninc Cil-
dadan haer Man mede bracht die hy ge-
houden is te leveren aenden Koninc Li-
suart. Het welcke men de Princesse Ori-
ane zoude te kennen gheven / ende de re-
solutie die sy ghenomen hadden om te ziē
oft men tot vrede konde gheraken. Ende
alzoo sy noch t'zamen spraken / zaghen
eenige door de vensters te Landewaerts
in / ende werden ghewaer lancx de kuste
(door de welcke men in't Eylandt komt)
eenen Ridder in volle rustinghe komen /
by hem hebbende vijf Schildt-knechten:
den welcken nader komende / sy werden
kennende dat hy Brian van Monjaste
was. Sone van Lazadin Koninc van
Spagniē waer van sy zeer verblydt wa-
ren: want hy een Ridder was zeer vrien-
delijc / vroom ende stout / ende zoo beleeft
als eenich Ridder mocht wesen Doen
ghinghen sy hem teghen / ende hy ziende
zoo veel ghezelschaps t'zamen / vreesde
hy oftse eenighe quade tijdinghen van
Amadis vernomē haddē/om wiens wil-
le hy alleenlijc om hem te vinden wt syn
Landt vertrocken was: Maer hy werdt
hem stracx ghewaer komende om hem
willekom te heeten ende t'ontfanghen.
Der halven vanden Peerde schrijdende/
gingh hem teghen omhelsen/ zegghende:
Zekerlijc/myn Heer de moeyte die ic aen-
ghevanghen hadde om van v eenighe tij-
dinghe te vernemen valt korter als ic wel
ghemeynt hadde: want men hadde my te
verstaen ghegheven dat ghy zoo verbor-
ghen v hielt / dattet onmoghelijc zoude
wesen v te vinden: ende nu (Godt lof) zoo
vind' ic v ghezont ende welvarende / zoo
my dunct. Myn Cousijn/ antwoordde
Amadis / ghy zijt my van herten wille-
kom/ v verzekerende/ zoo de Fortuyne v
wat verlichtenisse gegunt heeft van uwē
arbeydt / datse v wederom een ander be-
reydt heeft metter daet/ ghekomen zijnde
te zulcker tijdt ende plaetse daer wy ws
grootelijcx van doene zullen hebben / al-
zoo ghy wel verstaen zult: Maer het zal
v believen eerst v t'ontwapenē/ende daer-
na zullen wy v ons voornemen verhalē.
Doen nam hy hem byder hant/ eñ bracht
hem in syn logys. Terwijle hy syn wape-
nen afleyde / zoo quamender meer ende
meer Ridders by hem/ dies hy tot Ama-
dis zeyde: ic gheloove myn Heere dat zulc-
ken ghetal van vrome lieden hier by een
zijnde/ niet en is zonder merckelijcke oor-
zake/ dies bid' ic v my te zegghen watter
schuyldt. Doen verhaelde hem Amadis
int langhe alles watter gepasseert was /
zelfs mede d'ondancbaerheyt die de Ko-
ninc Lisuart gebruyct hadde/ niet alleen-
lijc aende Ridders die tot synen dienste
waren/ maer zelfs ooc teghen syn eyghen
Dochter Oriane/ haer willende met ge-
welt / ende met een al te grooten ghieric-
heyt onterven / die zeyndende teghen ha-
ren danc na Roomen / om te wesen des
Keysers Vrouwe: 'twelc d'oorzake is /
zeyde hy dat ghy ons by een vindt. Hoe
dan? antwoordde Brian / is Me-vrou-
we Oriane tot Roomen? Neense / zeyde
Amadis / wy hebbense met ghewelt den
Romeynen afghenomen / ende is nu te-
ghenwoordich in dit Paleys met hare
Vrouwen ende Jonc-vrouwen die by
haer waren/ die wy niet lichtelijc dē Ko-
ninc Lisuart en zullen weder gheven/ ten
zij hy belove zoeter met haer te handelen
als hy nu onlancx ghedaen heeft. Doen
verhaelde hy hem voorts de resolutie die
sy ghenomen hadden/ die Brian zeer goet
vondt / hoe wel hy meynde datmen niet
lichtelijc dese twee Princē vergramt zijn-
de door dese afzettinghe/ zoude konnen te
vreden stellen: doch om datter gheen her-
doen aen en was van 'tghene datter ge-
passeert was / zoo hiel hy hem binnen/ eñ
antwoordde alleenlijc: ic kenne de Koninc
Lisuart voor een vande wraeghierichste
Princen der Weerelt/ ende die gantschlijc
gheen onghelijc verdraghen en wil: hier-
om moet ghy terstont mde weer zijn/ om

hem te weder staen/ zoo hy v wilde overvallen : zoo dattet nu meer noode is na dat ic bemercke / orden te stellen in't ghene datter volghen mach/ als den tijt met woorden om te brenghen. In eene zake prijse ic grootelijcx Me-vrouwe Oriane/ datse haer alzoo met hare Vrouwe alleene houdt / de welcke ic nochtans eens gheerne zien wilde / zoo't v beliefde. Ic zal v zegghen/ zeyde Amadis/ myn Cousijn Agraies ende Florestan myn Broeder zyn gheordonneert om haer onse resolutie te verklaren / ghy meught met hun gaen / want ic verzekert ben datse gantsch wel te vreden zal wesen om met v van haer onghelucte spreken. Ende zonder langher te toeven ghinghē sy derwaerts / doch aleer sy binnen by Oriane quamen/ zoo werdt haer aenghedient dat se quamen van weghen 'tgantsche ghezelschap : hierom hiet sy se binnen komen/ eñ ghinc hun ontfanghen/ principaliic Brian / die sy in langhen tijt niet ghezien en hadde : ende alzoo hy haer reverentie dede / zeyde sy hem : Myn Cousijn ghy zijt recht te tijde ghekomen om te helpen beschermen de vryicheydt van een Joncvrouwe/ die zoodanighen hulpe als d'uwe wel behoeft. Me-vrouwe antwoordde hy / ic en zoude zoo langhe wt dese quartieren niet ghebleven hebben / ten ware myn Vader de Koninc my ontbodē hadde rechts na de neder langhe der zevē Koninghen in groot Bretagnien/ om teghen te staen d'oorloghe die hem die van Africa aendeden: ende naulijcx en hadde die een eynde / ofte my en werdt gezeght dat myn Cousijn Amadis/ door verdriet/ zoo verre wt den Lande ghetrockē was/ dat niemandt van hem en wist te sprekē: ende ic vreesende dat hy gantsch verloren was/ nam ic voor my hem te zoecken/ om de liefde eñ eerbiedinghe die ic hem schuldich ben ende toedraghe / ende ben derhalven alzoo alleen wt Spagnien ghetrocken / verhopende veel eer alhier tijdinghe van hem te hooren / als in eenige ander plaetse / 'twelc my wel gheluct is/ Gode lof / de wijle ic hem alhier vinde / ende dat te bequamer tijt om hem ende v Me-vrouwe dienst te doen : waer van Oriane hem hooghlijcx bedancte: Maer aleer ic voortvare / zoo vind' ic goet v te verklaren d'oorzake waer-om zoo veel groote personagien ende vrome Ridders dese Princesse eerden. Ten was niet door ghiften oft gaven die sy hun schonc / hebbende gheenē middel om vele te verschenken/ ende noch min om de goedt-gunsticheyt die Amadis haer beweez/ draghende malkanderen zoo secreten liefde toe / als ghy inde voorgaende Boecken hebt konnen verstaen : maer sy was zoo ootmoedich wijs ende goet-aerdich / datse door dese ghemeynzaemheydt eñ beleefthcydt de herten stal van alle Menschen/ een zake zeer wel voeghende die van grooter afkomste / daer door sy te meer gheeert / bemindt ende gheprezen werden/ zoo dat elc een bidt om hun lanc leven ende welvaert / ende recht ter contrarie ist met d'opgheblasene/ spijtighe ende hoochmoedighe Menschen / sy zyn dan van hooger ofte leeghen state. Nu dan na dat Oriane langhen tijt met Brian ghesproken hadde/ zoo riep sy de Koninginne Sardamire tot haer zegghende : Me-vrouwe/ dit is de Sone vanden Koninc van Spagnien/ die v noch onbekent is. Doen quam de Koninghinne by hem / ende na dat Brian haer gegroet hadde/ zoo kouteden sy zoo langhe t'zamen / dat Oriane hen t'zamen liet : ende gaende aen d'een syde riepse Agraies ende Florestan/ die sy badt haer te verklaren datse te zegghen hadden. Doen verhaelden sy haer in't langhe alle de redenen die inden raedt ghehouden waren/ de eerbiedinghe ende goeden wille die alle de Ridders haer toedraghende waren / ende ten lesten watse over hare zaken besloten hadden / haer biddende hun te willen zegghen ofte haer behaeghde oft niet. Och zeyde sy / sy zijn alle zoo wijs ende vroom / datse niets quaet be-

kupten en konnen. Een zake wil ic hun
ghebeden hebben/dat is/datse om Godts
wille eenighen middel vinden/zoo't doen-
lijc is/ ende onverimindert hun eere/ my-
nen peys te voorderẽ aendẽ Koninc mijn
Vader. Ende haer ghelatende oftse
Agraies wat secreets in d'oore hadde wil
len zegghen / zoo vertroc Florestan (die
dat mercte) ende liet hun beyde alleen.
Oriane alsdoen ziende dat sy vry mocht
spreken / beghon hare klachten in deser
manieren: Cousijn/hoe wel ic goede hope
hebbe inde voorzichticheyt vã v Cousyn
Amadis / ende op de goedtgunsticheydt
van alle de vrome Ridders te mywaert/
zoo dunct my noch dat ic meer redene
hebbe om v eenige bezondere secreten toe
te betrouwen als yemandt anders / zoo
om dat ic grootelijcx ghehouden ben in-
den Koninc v Vader eñ de Koninghinne/
over de goede onthalinghe my in Schot-
landt aenghedaen / als ooc om datse my
uwe Suster Mabile tot ghezelschap me-
de ghegheven hebben / vande welcke ic
naest Godt 'tleven houde : want zonder
den troost die sy my dicwils in mynen
wtersten noot ghegheven heeft / ic ware
over langhe al begraven eñ vande Wee-
relt ghescheyden. Ende hoe wel ic alsnu
gheen gheleghentheydt en hebbe om hun
noch v over zoo veel weldadẽ dancbaer-
heyt te bewijsen / zoo hope ic nochtans
zulcx metter tijt te bekennen ende te ghe-
dencken/ hierentusschen en zult ghy't niet
qualijc nemen (in dien't v belieft) dat ic
v vrymoedelijcken openbare 'tverdriet eñ
de quellinghe die ic hebbe : ic bid' v dan
dat ghy (aen d'een syde stellende het on-
ghelijc by myn Vader v aenghedaen)
doch v wterste beste doet om te middelen
d'oneenicheydt zijnde tusschen v Cousijn
ende hem: want ic en twijffele niet/ ghe-
merct den ouden haet diese tot malkan-
deren draghen / ende de groote oorzake
die ghy alle hebt om hem luttel goets te
gunnen / ofte de beghonnen zake en zal
niet vereffent werden als met 'tverderf
ende ruyne van d'een oft d'ander partye /
ten zij ghy zulcx te voren komt / na al v
vermoghen/met uwe wijsheyt ende goe-
den raet. Zoo dat ic v noch eens bidde /
om alzulcken quaet te verhoeden/als ooc
om my aen de vreemde Natien niet su-
spect te maken / die hier namaels myne
onnoozelheyt zouden moghen beschuldi-
ghen / ende mynen goeden faem ende
naem bezoedelen / my zoo weerdt zijnde
als ghy wel kondt denckẽ. Me-vrouwe/
antwoordde hy / wat aengaet het goedt
tractement in Schot-landt by myn Va-
der ende Moeder v aenghedaen / en is v
niet gheschiedt dan zulcx als v toequam:
ende ic ben verzekert datse v zoo goeden
herte toedraghen / dat alles wat sy ver-
moghen / t'uwen besten is / als voor eene
van hun weertste Maghe ende Vrien-
dinne. Ende wat belanght my ende myn
Suster / de daet zal ghetuychnisse gheven
van onsen goeden wille t'uwaert : v bid-
dende voor vast ende zeker te houden dat
ghy ons te ghebiedẽ hebt als die v voor-
deel ende eere zoecken als ons eyghen.
Voorts meer dat ghy my vermaent niet
te ghedencken het onghelijc my by den
Koninc v Vader aenghedaen / niet alleen
aen my/maer ooc aẽ alle ons Maegschap
ende Vrienden/ zijt verzekert/ Me-vrou-
we/dat de wonde zoo groot is / datse bloe
den zal zoo langhe ic adem in't lijf hebbe/
my bekent zijnde de groote ondancbaer-
heyt die hy teghen ons ghebruyct heeft /
ontzegghende Amadis / my ende vele an-
dere vrome Ridders 'tverzoec dat wy
hem deden voor myn Oom Galvanes
om hem te willen schencken het Eylandt
van Mongaze / die meer als dat weerdich
was ende verdient hadde / de wijle 'tzelve
verovert was door de kracht ende vro-
micheyt des ghenen die't verzocht: noch-
tans ter liefde van v/zoo ben ic te vreden
daer van niet te vermanen / ende my zel-
ven t'onthouden voor eenen tijdt lanc de
rechte redẽ die ic hebbe om hem weynich
goets te gunnen / te meer om dat hy ons

wt

wt syn Hof verjaecht heeft / even als oft wy syn doot Vyanden hadden gheweest/ na den grooten dienst die wy hem ghedaen hadden. Ende om te bewijsen dat ic my gantschelijc voeghen wil om v te believen/ zoo belove ic v/ Me-vrouwe/ myn wterste beste te doen om uwe begheerte te volbrenghen: maer ten ware gheen reden dat ic zulcx terstont zoude doẽ / want zoo ic van peys beghinne te roeren/ d'oorloghe voor handen zijnde/ zoo zoude ic de herten verflauwen van vele vrome Ridders alhier nu in dit Eylandt zijnde / die hun aen my spiegheken zouden/ meynende dat ic d'eerste zoude wesen/ die de vreese in't lijf hadde. Ende alzoo zoud' ic twee quaden t'seffens begaen / die niet en zouden streckẽ als tot nadeel van ons allen/ ende tot myner grooter schande alleen. Maer d'antwoorde vanden Koninc v Vader ontfanghen hebbende / zal ic myn Medeghezellen bidden hun te willen voeghen na uwe begheerte: Hierentusschen rade ic v/ voor 'tbeste / zoo luttel swaricheyt te maken alst v doenlijc is/ende met patientie te verwachtẽ wat den tijt ende de Fortuyne gheven zullen. Myn Cousijn/ zeyde sy/ ic neme v zegghen aen/ alzoo ic zeer wel bevroede datmẽ de herten van die hier zijn om mynent wille niet kleynmoedich en moet maken / maer veel eer moet ende couragie gevẽ/ eñ stelle de reste t'uwer discretien. Ghedeurende dese proposten/ zoo hadde Agraies stadichlijckẽ syn ghezichte op Olinde/ die hy van gantscher herten beminde/ alzoo hy wel hadde laten blijcken/ gaende (ter liefde van haer) onder den boghe der ghetrouwe Minnaers: nochtans syn passie bedwinghende/ en sprac hy haer niet aen/ ende liesse aldaer by Oriane besloten/ hoe wel het hem een onverdraechlijcke pijne was: eñ nam vastelijc voren haer te laten berusten/ ter tijt toe dat hy zaghe wat wtkomste dese zaken hebben zouden / ende antwoordde der Princesse: Me-vrouwe/ antwoordde hy / ic zal gantschelijc v begheeren nakomen. Zoo keert dan/ zeyde sy/ ende recommandeert my zeer hertelijcken inde goede gratie van alle uwe Medeghezellen. Van ghelijcken beval sy Florestan ende Brian/ de welcke oorlof aen haer ghenomen hebbende / quamen sy by Amadis ende d'andere / die huns verwachteden/ aende welcke sy verhaelden watter gheschiedt was: zoo besloten sy datmen metten aldereersten aenden Koninc Lisuart zeynden zoude/ tot het welcke Brian ende Quedragant van alle 'tghezelschap ghebeden werden desen last aen te nemen / 'twelc sy niet en konden ontzegghen door het vele bidden.

Vande propoosten die Amadis met Grasinde hadde, ende hare antwoorde, ende vande Brieven die Amadis wt zondt.

Het vierde Capittel.

NV zoo en wist Amadis niet wat de meyninghe ofte 'tvoornemen van Grasinde was/ ofte sy na haer Landt zoude keeren/ ofte wel aldaer vertoeven tot dat de zaken een eynde hadden: ende om daer van 'tbescheet te weten / ghingh hy by haer in heur logijs: ende na eenighe propoosten die sy t'zamen hadden / zeyde Amadis tot haer: Me-vrouwe / het is my van herten leedt / dat ic alhier gheen beter gheleghentheyt en hebbe om v zoodanighen eere ende goedt tractement aen te doen als ghy weerdich zijt: maer d'ongheleghentheyn des tijts belet my zulcx/ hierom bid' ic v my te excuseren / want het aen mynen goeden wille niet en ontbreect/ want ghy hebt my voor desen zoo verobligeert / dat ic / zoo langhe als ic leve/ my verbinde v alle dienstbaerheydt te bewijsen/ waer ic kan oft mach. Ende alzoo ghy nu langhen tijt in dese Landen gheweest hebt/ ende dat (misschien) het langhe vertoeven herwaerts over v verdrietich mach wesen / zoo ben ic grootelijcx belust om v voornemen te weten/ op dat ic eenighẽ middel mach hebben zoot' moghe-

moghelijc is u te ghehoorzamen in't ghene dat u zal believen my te ghebieden. Heer Amadis / antwoordde sy / ic zoude wel onverstandich wesen / zoo ic niet en bedacht den dienst ende de groote eere die my in u ghezelschap zijnde/gheschiedt is, zoo veel als yemandt zoude konnen aenghedaen worde / ende dat het tractement in myn Landt ontfanghen/indien u yets aengheda\u0113 is/ meer als dobbel over vergolden is: doch om u wt den droom te helpen ic zal u myn voornemen zegghen. Jc zie alhier zoo veel goede Ridders by een tot by-stant deser Princesse / die alle hunne hope ende betrouwen op u stellen door de grootachtinghe die sy van u hebben/ ende de liefde die sy u toedraghen / dat ghy zonder groote schande hun niet en zoudt konnen verlaten. Ende aenghezien den gantschen last ende beleydt meest u op gheleght is zoo komt het u toe van alle plaetsen Volc t'ontbied\u0113 tot uwen by-stant/op dat ghy d'eere van zoo grooten aenslach meught behalen / ende dat mede deur middel van uwe Vrienden / onder de welcke ic my zelven eene vande voornaemste rekene / alzoo ghy hebt konnen bemercken / ende noch meer metter daet zult ghewaer worden. Hierom heb ic voor my ghenom\u0113 Meester Helisabel op morghen te zeynden na Romanijen / om aldaer zoo veel Volcx te lichten als hy zal konnen / zoo wel van myn Onderzaten als andere/ om die metten eerst\u0113 t'schepe herwaerts te brenghen. Hierentusschen zal ic Me-vrouwe e\u0303 d'andere Joffrouwen verzelschappen/indien't u belieft/e\u0303 sy my zoo veel eeren willen aendoen van my in hen ghezelschap t'ontfanghen / op hope van hen niet te verlaten voor dese beghonnen oorloghe en hebbe een eynde. Op myn trouwe/zeyde Amadis/u voornemen is/ na dat ic bemercke/my zoo gheel u te maken dat ic nimmermeer middel en zal hebben om u te konnen voldoe\u0303: maer gemerct zulcken goed\u0113 wille spruyt wt uwe liberaelheydt / zoo en zal ic't niet weygheren/ maer (u zeer hooghlijcx bedanckende) zoo neme ic zulcx aen: ende indien't u belieft Meester Helisabel te bevelen met eenen tot Constantinopolen te trecken/ende brieven van Credentie van mynent weghen aenden Keyser te brenghen/ ic ben verzekert deur de belofte die hy my voor dez\u0113 gedae\u0303 heeft als oock door de vyandtschap die tusschen den Keyser van Roome ende hem is / dat hy ons oock by-standt doen zal. Jc achte/antwoordde

Grasinde / dat Meester Helisabel hem voor gheluckich zal houden om v eenigen dienst te moghen doen / zijnde grootelijcx daer toe gheneghen / alzoo hy my zulcx dicwils ghezeydt heeft: zoo en resteerter nu anders niet als Oriane te bidden my in haer ghezelschap t'ontfanghen. Mevrouwe / zeyde Amadis de wijle v zulcx belieft / zoo zal ic van stonden aen na haer toe zeynden om haren zin te weten / ende ic meyne dat ghy haer niet mijn vriendtschap en zult doen als sy v / malkanderen verzelschappende. Alsdoen liet hy Gandales roepen / die hy hier van den last gaf: maer hy en vertoefde niet langhe ofte hy en quam hun aendienē dat Oriane Grasinde hooghlijcx bedanckte / ende dat sy haer was verwachtende om heur zulckē eere te bewijsen als haer toequam: doch eer sy vertroc / zoo beval sy Meester Helisabel in haer Landt ende by den Marcgrave haer Broeder zoo veel Volcx aen te nemen als hy konde / ende dat hy / terwijlen die aenghenomen werdē / na Constantinopolen zoude trecken / ende aldaer wtrechten dat Amadis hem zoude bevelen / ende dat hy van Romanien keerende / hem spoeyen zoude / om tschepe te doen gaen alle die bequaem zoudē wesen om na't vaste Eylandt te brenghen. Dit ghedaen zijnde / Amadis gheleydde haer op de Princesse / alwaer hy haer liet / om Meester Helisabel af te veerdighen / den welcken hy mede gaf eenen brief aen den Keyser van Constantinopolen / vanden welcken het inhouden aldus luydde.

Brief van Amadis aen den Keyser van Constantinopolen.

DOorluchtighe en Hoochgheborē Prince, de Ridder metten groenen sweerde (wiens eyghen naem is Amadis van Gaule) ontbiedt v syne vriendelijcke groete. Nu Heer Keyser, alzoo het uwe Majesteyt belieft heeft, doen ic den Endriague verslagē hadde, my in uwe stadt van Constantinopolen t'onfanghen, ende na goede onthalinge beloofc hebt, door uwe liberaelheydt, my alle hulpe ende by-standt te doen, zoo ic des noot hadde, ende dat door dien ic in uwe handen stelde, het Landtschap twelc ghy daerna den naem ghegheven hebt, het Eylandt van Sinte Maria: zoo is nu den rechten tijdt ende de gheleghentheyt ghekomen (indien't v belieft) om uwe belofte na te komen, my by staende in eene de ghe-rechtichste zake diemen zoude moghen hebben, alzoo Meester Helisabel v wel zal verklaren, den welcken ic v bidde, Heer Keyser, te willen ghelooven van weghen des ghenen die kust de handen van uwe Majesteyt.

Hier mede ghingh Meester Helisabel 'tsanderdaechs 'tzeyle na Grieckenlande toe / alwaer hy in korte daghen quam. Ten zelven daghe ontboodt Amadis by hem Tantiles de Hoof-meester vande Koninghinne Briolanie / om hem te zeynden in't Konincrijc van Sobradise aen syn Vrouwe / ende zeyde hem: Tantiles myn Vriendt / ghy ziet dat wy d'oorloghe voor handen hebbē / ende datter myn eere ende welvaren aen gheleghen is / zoo wy tot ons voornemen niet en komen van dese aenghevanghene zake / ic bidde v na de Koninghinne te trecken / ende haer te zegghen (na myne hertgrondighe groetenisse) dat ic haer vriendelijc bidde my zoo veel Krijghs-volc over te zeynden als sy vermach: ghy zult haer de zaken ende den standt daer sy in staen wel verhalen: Voorts meer dat haer ghedencke dat myne zaken de hare zijn / zijnde gantschelijc haer Dienaer alzo sy wel weet. Myn Heere / antwoorde Tantiles / Me-vrouwe zal't aenghenamer wesen meer als ghy weet / eenighe gheleghentheydt hebbende yets te doen dat v behaeghlijc ende aenghenaem zij: ende zijt verzekert datse zoo haest dese tijdinghen niet en zal verstaen / ofte sy en zal terstont uwe begheerte volbrenghen / ende zult my terstont alhier wederom zien met zulcken machte van Volcke / alsse by een zal komen brenghen.

ghen. Ghy zult haer desen brief brenghen/ zeyde Amadis/ eñ dat met allerley vlijt. Doen langhde hy hem dien/ inhoudende als volght.

Brief van Amadis aende Koninghinne Briolanie.

Me-vrouwe/ ic ben verzekert dat ghy zoo haest van Tantiles uwen Hofmeester niet verstaen en zult hebben d'oorzaken/ die my beweecht hebben hem met alderhaest over te zeyndẽ/ oft ghy en zult terstont te weghe brenghen/ volghende v wel-gheborenthept ende edele naturen/ 'tghene hy v van mynent weghen zal te kennen gheven/ niet min als ghy wel weet dat ic my met eenen yver te peerde zoude stellen om uwent wille/ alst den noot vereyschte: ende overmits hy over al by my gheweest is/ zindert myn wederkomste in dese Landen/ ende weet alles wat my wedervaren is/ die ic hem belast hebbe/ v alles in't langhe te verhalen/ zoo en zal ic v niet moeyelijc vallen met veel schrijvens/ maer bidde v/ hem ghehoor ende gheloof ghegeven hebbende/ my te behouden in uwe goede gratie altijt ende eeuwichlijc.

Den gheheel uwen Amadis.

Aldus vertroc Tantiles/ dewelcke zonder rusten zoo veel te weghe bracht/ dat hy in't Koninckrijcke van Subradisse quam. Ende Gandalijn wert verordent om na Gaule te trecken/ dus nam Amadis hem aen d'een zijde/ ende zeyde hem: Gandalijn/ ghy zijt de ghene die tot allen tijden bekent zijn gheweest myn secreetste zaken/ eñ dat door de groote vrientschap die wy van jonck malkanderen toegheдraghen hebben/ even als oft de nature ons tot eene volkomen broederschap beroepen hadde. Ghy weet dat myn eere d'uwe is/ ende dat d'uwe my aengaet/ zoo veel als myn eyghen. Ghy ziet de gelegentheyt der zaken daer wy in zijn/ ende hoe veel ons daer aen ghelegen is/ oock datter by alle de Ridders besloten is om aen alle onse vrienden ende bondtgenooten te zeynden om hulpe eñ bystant/ om te wederstaen des Koninckx Lisuart/ indien hy ons komt bespringhen: Zoo dat ic alreede aen vele Princen gezonden hebbe/ vande welcke ic eenen grooten hoop volcx ben verwachtende. Eñ hoewel v absentie my swaer valt/ nochtans my meer betrouwende in uwe neerstichheyt/ als in iemandt anders/ zoo heb ic bedacht v te zeynden aenden Koninc Perion myn Vader/ die v zeer wel kent van over langhen tijt/ ende zult hem veel beter verklaren als een ander/ hoe veel my aen dese oorloghe ghelegen is/ indien de Koninc Lisuart die aenvangt. Oock gaetse hem ten deele aen/ alzoo desen ondanckbaren Koninc alle die van ons geslachte dese oneere aenghedaen heeft van die wt syn Hof te verdrijven/ na dat hy ontallijcke groote diensten van ons ontfanghen heeft: Ghy zult hem oock in't langhe verhalen dat ghy weet ende ghezien hebt/ eñ den noot daer ghy ons in ghelaten hebt/ evenwel zult ghy hem verzekeren dat ic gheene macht en ontzie/ hebbende zoo goeden recht ende vrome Princen ende Ridders aen myn zijde/ ende dat ic zoo grooten aenslach niet en zoude begonnen hebben/ ten ware myn voornemen altijdts gheweest is/ van die tijdt af dat Godt my geroepen heeft tot den ridderlijcken staet/ om het onghelijc teghen te staen datmen iemandt aen dede/ ende boven al de Vrouwen ende Jonckvrouwen/ diemẽ voor al schuldich is voor te staen/ ende om welckers wil ic my dicwils in perijckel des doots gestelt hebbe/ zonder eenighen loon daer van te begheeren/ als alleen om Godt te behaghen/ ende eere over al te behalen/ eñ mynen naem vermaert te maken/ 'twelc d'eenighe oorzake is gheweest/ die my nu lestmael beweecht heeft wt syn Landen te scheyden/ om in vreemde te trecken/ ende aldaer by te staen die myns van doene hadden/ alwaer ic vele perijckeleuse avontueren gepasseert ben/ die ghy zelve ghezien hebt/

ende hem wel zult weten te verhalen. Ende dat ic nu in dit Eylandt komende/ ic ghewaerſchout werde / hoe de Koninc Liſuart (Godts eere achter rugghe ſtellende/ 'trecht der perſoonen / den raet die syne ende de goede ghenegentheyt die een goede Vader ghemeynlijc tot syn kindt draeght) heeft by maniere van groote wreedtheyt Me-vrouwe Oriane syn eyghen dochter ende eenighe erfghename wt syn Landt willen jaghen / ghevende de zelve teghen haren danc ende wille tot een Huysvrouwe aen den Keyſer Patin: Waer van sy klachtich viel / niet alleen aen die van groot Bretagnien / maer verzocht hulpe ende byſtandt aen alle Ridders die wapenen voerden/zoo door brieven/ boodtſchappen / als anderzins/ biddende die met ghevouwen handen eñ vele jammerlijcke tranen/ medelydē met haer ende hare ellende te hebben. Ende hebben hare tranen ende ootmoedige gebeden tot Godt zoo vele te weghe ghebracht / dat hy haer met syne ooghen der barmhertichheyt heeft aenghezien / zeyndende de Ridders als by mirakel op een ter plaetſe daer icſe ghevonden hebbe/ ghelijc u bekent is / voorghenomen hebbende haer in vryheydt te ſtellen met de hare in perijckel huns levens / ende met ghewelt / meynende zoo sy zulcx niet en deden/ datmen hun voor bloode eñ kleynhertighe Ridders zoude houden / hulpe ende byſtant ghewevgert hebbende zoodanighe perſoonen van qualiteyt : wt welcker oorzake den ſlach ghevolcht is tegen de Romeynen/ vande welcke wyer vele ghevanghen hebben / ende de vrouwen wt hunne handen verloſt/ om welckers vrede met den Koninc Liſuart te maken / Quedragant ende Brian van Monjaſte myn Couzijn haeſt vertrecken zullen/ met expreſſe belaſtinghe/ dat wy alle hem ootmoedelijc te biddē/ onſe daet ende moeyte voor goet aen te nemen / eñ Me-vrouwe Oriane met haer ghezelſchap in syn goede gratie ; ende by aldien hy zulcx niet en wil aennemen/ ende on[...] rebel wil vallen/ dat wy evenwel ghede[...] libereert zijn met den byſtandt van on[...] goede vrienden (onder dewelcke wy her[...] een vande beſte rekenen) zult ghy Ga[...] dalijn hem zeggen / dat wy hem ootmo[...] delyc bidden / ons byſtant te willen doe[...] in zoodanighen rechtveerdighen zak[...] Spreect ooc de Koninghinne myn Mo[...] der aen / haer kuſſende de handen va[...] mynent weghen / ende zeght haer dat[...] haer bidde datſe myn ſuſter Melicie her[...] waerts over zeynde om deſe groot[...] Vrouwen te verzelſchappen/ by dewel[...] ke sy veel zal zien ende hooren. Maer a[...] eer ghy vertrect zoo vraecht myn Nicht[...] Mabile ofſe derwaerts over iet begeer[...] t'ontbieden / ende maect dat ghy met ee[...] nen Me-vrouwe Oriane ſpreect / die [...] wel verklaren zal hoe sy al vaert/ eñ wa[...] goet herte sy my draecht. Nu was Ama[...] dis neerſtich van syner zijde om byſtan[...] te bezorghen: Agraies ter ander zijde e[...] ſliep ooc niet / want hy zondt Gandale[...] na Schotlant aenden Koninc syn Vade[...] om byſtandt/ gebiedende hem te verkla[...] ren hoe hoochlijc sy syn hulpe van doen[...] hadden/ ende in wat noot sy waren. La[...] din was ooc alreede in Yrlandt afghe[...] veerdicht by Quedragant/ die syn Moe[...] der hem zoo veel volcx over te wille[...] zeynden alſt haer doenlijc waer / eñ da[...] zonder wete des Konincx Cilidadā hae[...] Man: want ten zoude hem niet gevoech[...] hebben zulcx te doen / overmits het ac[...] coort met den Koninc Liſuart gemaect[...] hem wert ooc belaſt zoo veel Oorlooch-ſchepen mede te brenghen als hy zoud[...] konnen bekomen. Bruno ter ander zijd[...] (die Melicie Amadis ſuſter van herten[...] beminde) ſchreef van ghelijcken vand[...] zelve zaken aen den Marcgrave syn Vader ende aen Branfil syn Broeder / ende ghevende brieven aen Lazinde synen Schildtknecht/ zeyde hy hem: Lazinde myn vriendt / ghy ziet hier groote menichte van Ridders by een vergadert/

mae

maer ghy moet dencken / dat dese zake Amadis meest aengaet / den welckē (nefsens 't goet hert dat ic hem draghe) ic met allex mynex macht wil bystaen / ende dat ter liefde van Melicie / wiens Dienaer ic ben / ende gheen andere : verzekert zijnde zoo ic anders dede / haer veroorzaken zoude qualijc te vreden te wesen / 't welcke my harder om verdraghen zoude wesen als de doot zelve. Ende aldus zult ghy myn Heer Vader met bedachtzaemheyt raden ons by te staē / door dien my grootelijcx aen de zake gheleghen is / zonder nochtans hem een woort van Melicie te vermanen / dan alleenlijc dat ic zo hoochlijcx in Amadis ghehouden ben / my zoo grooten eere / in syn gezelschap zijnde / bewesen heeft : ende dat Bransil myn broeder ooc veel meerder eere alhier zal behalen als in d'asschen te zitten / ghelijc hy tot noch toe ghedaen heeft. Myn Heere / antwoordde Lazinde / ic verhope uwe bootschap zoo wel wt te voeren / dat myn reyse na v begheeren zal na-ghekomen werden / ende oorlof ghenomen hebbende / ghinc hy syns weeghs henen. Amadis en vergat ooc niet d'aenbiedinghen ende presentatien die de Koninc Tafinor van Bohemen hem ghedaen hadde / ten tijde als hy de questie aēnam die hy hadde tegen Garadan / die hy verwon / ende daer na de elf Ridders vanden Keyser Patin. Derhalven vondt hy by hem zelven goet Ysanie den ouden Gouverneur van't vaste Eylandt tot hem te zeynden / zijnde een wijs eñ voorzichtich Ridder / om hem te bidden eenighen bystant hem te willen doen. Ende syn bedencken nakomende / liet hy den goeden ouden Man by hem komen / tot den welckē hy zeyde: Ysanie, uwe ghetrouwichheyt my bekent zijnde / ende ooc den goeden yver die ghy hebt om my dienst ende vriendtschap te bewijsen / zoo heb ic bedacht v te willen ghebruycken om wat moeyte eñ arbeyts voor my aen te nemen in een zake daer my veel aen gheleghen is / gheen Edelman daer toe bequamer wetende als uwen persoon : 't welc is / dat ghy na Bohemen zult trecken tot den Koninc Tafinor / den welcken ghy van mynent weghen een Credentie-brief zult draghen / ende hem te verstaen gheven de noodtwendicheyt ende de hope die wy op synen bystant hebben : hy is een hoochmoedich ende liberael Prince / ende meyne hy ons niet verlaten en zal / my hebbende t'anderen tijde verscheyden reysen synen dienst gheprezenteert. Myn Heere / antwoordde Ysanie / ic verzekere v myn gantsche neerstichheyt daer in te doen. Nu wel dan zeyde Amadis / zoo zal't goedt wesen dat ghy morghen ten eersten vertreet / hem biddende syn neerstichheyt daer in te doen / ende gaf hem de Credentie-brieven mede / inhoudende als volght.

Brief van Amadis aenden Koninc Tafinor van Bohemen.

Myn Heere / indien ic v oyt eenighen aenghenamen dienst ghedaen hebbe / zoo is d'eere ende goede onthalinge by v aen my bewesen veel grooter / zoo dat ic alle de dagen myns levens bereyt zal wesen mynen persoon niet te sparen in iet dat ghy op my zoudt mogen begheeren. Nu zoo en zeynd' ic desen Ridder-brenger deses niet om eenighe belooninghe / maer indachtich zijnde d'eerlijcke presentatien die ghy my dedet als ic wt Bohemē vertroc / zoo heb ic de vrijicheydt ghenomen hem aen v te zeynden / om aen v ernstelijc te verzoecken my bystandt te doen in een zake die my aengaet / ende voorhanden is / die hy v verklaren zal : v biddende / Heere / hem te ghelooven als myn eyghen persoon / ende hem af te veerdighen zoo haest alst mogelijc zal wesen / om wt verlanghen te helpen / die voor v syn leven bereydt is t'avontueren / zijnde Amadis van Gaule / met by-name in vele plaetsen / den Ridder metten groenen sweerde.

De propoosten die Oriane eñ Mabile hadden, ende wat hy aen Amadis van harent weghen zeyde.

Het vijfde Capittel.

D'Ambassaten aen alle quartieren afghevéerdicht zÿnde/ alzoo ghy verstaen hebt/ Gandalÿn bereyt zÿnde om na Gaule te reysen/ Gandalÿn ghinc ten huyse van Oriane/ volgende 't bevel van syn Meester. Ende om datter gheen mans-persoonen in en quamen/ zonder bevel der Princesse/ de poorte bewaert werdende by eene van hare oudtste Vrouwen/ zoo liet hy Mabile aendienen van haer te willen zeggen ofte se iet wilde schrÿven aende Koninginne haer Moeye oft aẽ Milicie hare Nichte. Mabile dit verstaende van de Jofvrouwe Poortierstere/ quam by Oriane ende zeyde haer zoo luyde/ dat sy't alles konden hooren: Me-vrouwe/ Gandalÿn vertrect na Gaule/ tot den Koninc Perion/ belieft u iet t'ontbieden aen de Koninghinne oft aen myn Nichte? Ja ic ghewisselÿc/ antwoordde Oriane/ laet hem hier komẽ dat ic hem spreke. Doen quam Gandalÿn by de Princesse/ de welcke hem ziende/ stondt sy terstont op/ ende ghinc met hem aen d'een zÿde (haer ghelatende als oftse alleenlÿc met eenige recommandatien hem wilde belasten) eñ swaerlÿc zuchtende/ zeyde sy hem: Gandalÿn myn vrient/ wat dunct u van dese ongeluckige Fortuyne/ die my beneemt het by-wesen des ghenen/ daer ic op dese weerelt alderliefste gheerne by ben/ hy zoo na by my zÿnde/ ende ic gantschelÿc in syn ghewelt? Ende niet teghenstaende dit/ zoo en hebben wy gheenen middel noch ghelegentheyt om vrÿlÿc malkanderen aen te spreken/ zonder grootelÿcx myn eere te kort te doen/ het welcke myn herte zoo swaer valt/ dat zoo ghy't wist/ ic verzekert ben dat ghy meerder medelÿden met my zoudet hebben/ als ic weet dat ghy alreede hebt/ het welcke ic u bidde hem te zegghen/ op dat hy my beklaghende/ hem verblÿde over de groote liefde die ic hem draghe/ ende 't goedt dat ic hem gunne/ 'twelc noch dagelÿcx vermeerdert/ ende dat hy eenighen middel bedencke dat wy malkanderen moghen zien ende spreken/ onder 't decxsel van uwe reyse/ ende om my eenighen troost te geven. Me-vrouwe/ antwoordde Gandalÿn/ ghy hebt groot ghelÿc hem zoo te beminnen/ ende de remedie te bedencken/ na het welcke hy haect boven alle zaken

ter weerelt: want zoo ghy wiſt in wat
noodt eñ ſwaricheyt ic hem menichmael
ghevonden hebbe door d'overgroote lief-
de/ het waer qualijc te ghelooven: ic heb-
be hem duyſent dooden zien ſterven/ ghe-
denckende de voorleden vrientſchappen
die ghy hem bewesen hebt / ende weder-
om zoo dicwils zien bekomen ende ver-
blyden door ghelijcke ghedachten: ic heb-
be ooc ghezien/ dat hy inde meeſte perijc-
kelen der weerelt was / eñ v aenroepen-
de tot hulpe/ zulcken vromicheyt bewees
ende zoodanige ridderlijcke daden te we-
ghe bracht / dattet ongheloofl ijc was.
Hierom bidd'ic v Me-vrouwe/ deernisse
met hem te hebben/ ende hem na ſyn ver-
dienſten te tracteren/ v verzekerende dat
noyt Ridder zoo ghetrou en is geweeſt/
noch meer v toe-ghedaen als hy en is/
noch ooc en hadde opt eenighe Vrouwe
meerder macht over eenich Mans-per-
ſoon / als ghy over hem hebt / want ſyn
leven oft doodt ſtaen alleen in uwe han-
den/ na dat het v belieft. Och/ och Gan-
dalijn / zeyde Oriane / ic gheloove voor
zeker dattet alzoo is/ voelende in my zel-
ven al 'tghene dat ghy zeght in hem te
wesen / ende dat ſyn leven het myne is/
zo dat ic onder de menſchen alleen in hem
leve: maer ic bid v / en doet my niet we-
derom ſterven/ gelijc ghy leſtmael dedet/
doen ghy my d'eerſte tijdinghen bracht
vā ſyn wederkomſte wt Gaule in groot
Bretagnien / want alzoo ic nu de ghele-
ghentheyt niet en hebbe om voor hem te
doen dat ic wel zoude wenſchen/ zoo zou-
de ic hem moghen onghelijc doen / eñ my
zelven ooc door te grooten affectie / hier-
om hout hier van op/ ende keert weder-
om/ ende bidt hem van mynent weghen/
dat ic hem mach zien / zoo haeſt alſt mo-
gelijc is. Met dien nam Gandalijn oor-
lof/ ende alzoo hy ter kameren wt ghinc/
zeyde ſy hem gheheel luyde: En vergheet
niet als ghy vertrect / onſe brieven te ha-
len. Nu zoo verwachte hem Amadis
met gorder devotie/ derhalven zoo haeſt
als hy hem zach / zeyde hy hem: Wel
Gandalijn / hebt ghy Me-vrouwe ghe-
zien? Ic bidd'v/ zeght my wat ſy v ghe-
zeght heeft. Doen vertelde hy't hem al
van woorde tot woorde/ zelfs den luſt eñ
begheerte die ſy hadde om hem te ſpre-
ken / ende voor ſlot van rekeninghe/ dat
ſy hem badt haer te willē komen bezoec-
ken met eenighe andere Ridders / onder
ſchijn van haer te komen vertrooſten.
Ende als hy hem vertelde de propooſten
van liefde die ſy t'zamen gehadt hadden/
zoo was hy als van hem zelven / eñ we-
derom tot ſyn zelven ghekomen zijnde/
antwoordde hy hem: Och / hoe zal ic't
konnen te weghe brengen dat ghy zeght?
Ende terſtont quam hem dit inden zin:
Ghy moet/ zeyde hy/ by Agraies gaen/
ende hem zeggen/ dat alzoo ic v na Gau-
le zeynde / ghy by Mabile myn Nichte
gheweeſt zijt / om haer te vraghen oftſe
iet aen myn Suſter Melicie wilde ſchrij-
ven / eñ datſe na vele propooſten die ghy
t'zamen ghehadt hebt / ſy v te verſtaen
gaf / dattet niet quaet en ware dat wy
Me-vrouwe Oriane dicwilder quamen
bezoecken / om te verdrijven de groote
ſwaricheyt die ſy maect/ oft datſe ander-
zins wel in een ziecte mochte vallen door
quellinghe/ maer wacht v wel te verma-
nen/ my van zulcx ghesproken te hebben/
noch dat icker iet van weet: Maer zeght
my/ ic bids v/ bevintſe haer nu niet gātſch
beſwaert ende verdrietich? Ghy weet
wel van over langhen tijdt/ antwoordde
Gandalijn / datſe een vande wijſte ende
deughtzaemſte Vrouwen is/ die daer opt
van Moeder gheboren is / ende die zoo
voorzichtelijc haer lijden weet te mati-
ghen / datmen qualijc aen haer kan be-
mercken oftſe ſwaricheyt maect oft niet:
nochtans meyne ic datſe inwendichlijc
groote ſwaricheyt maect. O Godt zey-
de Amadis / indien't v belieft my de ghe-
nade te doen / zoo veel maer v te weghe te
brenghen / dat haer voornemen een goet
eynde mach hebben / zoo en vraghe icker

aert na wat doot oft levẽ my de Fortuyne gunt. En zorght niet / zeyde Gandalijn / ic hope dat ghelijc u Godt de Heere tot noch toe bewaert heeft / ende boven alle andere Ridders verheven / dat hy u alsnu ooc niet verlaten en zal in dusdanighe goede gheleghentheyt. Nu wel/zoo gaet dan/ zeyde Amadis / by myn Couzijn / ende brengt my zoo haest antwoorde als ghy kondt. Doen ginc Gandalyn henen / eñ vondt Agraies zoo wel te passe / ende wist syn zaken zoo wel te belegghen / dat den Prince/ meynende dat hy de waerheyt zeyde / hem antwoordde: Zekerlijc myn Suster is wel bedacht/ ende wy zullen ons voeghen na haren raet: want dat wy hun tot noch toe niet bezocht en hebben / is gheweest dat wy niet anders geweten en hebben oft zulcx en was de begheerte van Me-vrouwe Oriane/ hierom zal icker myn medeghezellen van aenspreken / dewelcke (zoo ic meyne) alle zoo ghereet zullen wesen om haer te ghehoorzamen als ic. Eñ zonder eenich wistel quam hy by Amadis / den welcken hy verhaelde alle 'tghene dat Gandalijn van wegen syne Suster hem te verstaen hadde gegheven. Amadis hem ghelatende als oft hy nergens van en wist/zeyde dat hy te vreden was wat hy ende d'andere daer in deden/ende hem te willen voeghen na hun believen: dies Agraies hun daer van aensprac / zonder nochtans te zegghen dat zulcx van syn Suster. Mabile quam / maer door dien de reden zulcx vereyschte om Oriane te vertroosten / die Gandalijn gezien hadde gantsch treurich ende swaermoedich. Ende ghelooft my (zeyde hy) dat in zulcken extremiteyt de herten vande stercste ende kloecmoedichste troost van doene hebben / ende met meerder reden dan de Vroukens / die van natueren swac ende onsterc zijn / behooren bezocht ende vertroost te werden. Tot het welcke alle de Ridders van't vaste Eylandt amen zeyden: Ende om zulcx ten zelven dage in't werc te legghen / zonden sy aen Oriane/ om te weten ofte't haer aengenaem zoude wesen. Ende hun wert gheantwoort ja / ende datse hun willekom zouden wesen. Doen quamen sy hun bezoecken: eñ alzoo sy van d'een propoost in d'ander quamen / zoo zeyden Quedragant ende Briam: Me-vrouwe/ indien u iet believe t'ontbieden aenden Koninc u Vader/ oft aen de Koninghinne / wy zijn van alle 'tghezelschap beroepen om na hem in groot Bretaignen te trecken om uwe zaken. Nu zoo was Amadis alreede met Mabile aen d'een zijde ghegaen / ter wijlen Agraies met Olinde sprac Florestan ende Angriote met Grasinde / ende ghelooft vastelijc dattet hem zeer swaer viel/ zoo na by te wesen die hy op de weerelt d'alderliefste hadde / zonder haer eens te derren aenspreken / ja zelfs met haer te bezien/zoo dat het scheen/ na d'antwoorde die hy Mabile op haer redenen gaf/ dat hy droncken was / oft buyten hem zelven. Maer haer bekent zijnde den Sanct die hem van die siecte konde ghenesen / bedacht den bequaemsten middel die't moghelijc was om syn pijne te verlichten / zegghende tot Oriane: Mevrouwe/ ghy beloofdet Gandalijn gisteren te schrijven aende Koninghinne Elisene ende Melicie/ ende (na dat ic versta) zoo zal hy terstont vertrecken / ende ghy hebt uwe brieven verghetten. Oriane die wel verstondt waer sy henen wilde / antwoordde haer: Laet hem hier komen/ ic zal hem metten monde belasten / dat ic voorghenomen hadde te schrijven. Doen ghinc een van haer Joncvrouwen Gandalijn roepen/die ten eersten daer quam. Nu was hy vã Amadis onderrecht wat hy doen zoude/zoo de Princesse hem wilde spreken inde teghenwoordicheyt van alle 'tghezelschap: derhalven komende daer sy was / dede hy syne behoorlijcke reverentie / ende quam by syn Meester die met Mabile sprac als boven gezeght is: maer hy en was naulijcx by hum ofte

Oriane

Oriane (die tusschen Quedragant ende Brian zat) en stondt op / ende Brian byder handt nemende/ zeyde sy hem: Couzyn, ic bidd' u ghetuyghe te willen wesen van 'tghene ic by Gandalyn ontbieden wil aende Koninghinne van Gaule ende aen Melicie / op dat ghy de zelve tydinghen den Koninc myn Vader meught overdragen/ indien hy u zulcx afvraeght: hierentusschen zal Heer Quedragant by de Koninghinne Sardamire blyven die hem wel rote zal houden: Maer Brian die een vande geestichste ende kluchtichste Ridders der weerelt was / en wilde haer niet volghen / maer zeyde haer half al lachende: Me-vrouwe/ ghy zullet my vergheven, indien 't u believt: want alzoo het geordineert is (alzoo ic u gezeyt hebbe) dat ic om uwe zaken na den Koninc moet trecken / myn mede-ghezellen zouden quaet vermoeden op my hebben/ denckende dat ic my door uwe zoete ende lieflycke sprake zoude hebben laten verleyden/ ende hem met smeeckende woorden zoude aengaen/ contrarie mynē last. Hierom ist, zeyde Oriane/ dat ic u bidde myne boodtschap aen te hooren / op dat ghy van my zelfs verstaende / een deel mynes verdriets (het welcke ic wel begheere dat zoo wel gheweten werde in groot Bretaignien / als in alle andere quartieren des weerelts) te meer u beste doet om mynen peys te voorderen/ ende dese arme ghevanghene Joncvrouwen wt de ghevanckenisse te verlossen/ onder dewelcke ic achte datter gheene en is / u zoo aenghenaem/ die u voornemen zoude konnen achterhoudē. Dit zeyde Oriane met alzulckē bevallycheyt/ datter elc een ghenuechte in nam/ bezonder Brian/ dewelcke/ hoewel dat hy jonc/ schoon ende fraey van statuere was / nochtans meer gheneghentheyt hadde om de wapenen te hanteren/ als den Courtisaen te spelen/ niet teghenstaende datter gheen Ridder en was die eer 'tghewer inde hant nam om de Vrouwen by te staen/ daerse syns van doen hadden / zynde alzoo van hun allē bemint/ hem doende bezondere diensten: het welcke willende Oriane te verstaen geven/ hy haer antwoordde: Ghewisselyc Me-vrouwe / ghy houdet my voor zulcken alst u believt: maer zoo ic langher in dusdanigen goet ghezelschap bleef / ic zoude vreesen haest te verliesen 'tghene ic op my zelven ghewonnen hebbe/ zindert dat ic eenighe kennisse ghehat hebbe van my zelven: zoo dat ic my liever wech make/ by u latende myn Heere Amadis ende myn Nichte/ die u ghetuyghen zullen wesen/ zoo 't hun believt. Elc een begonde met syn zegghen te lachen/ want hy vertroc met alzulcken bevallicheyt / dat het eyghentlyc scheen dat hy van syn eyghen redenen vreese hadde/ latende Amadis by Oriane / die met haer noyt alleen ghesproken en hadde zindert dat hy wt des Konincx Lisuarts dienst vertrocken was. Ende nu zoo goede gheleghentheyt hebbende om haer syne ghedachten te verklaren / werdt hy als van hem zelven ende bevende / zonder een eenich woordt te konnen spreken. Maer Oriane die haer handt onder synen mantel ghesteken hadde / nam de syne / ende die douwende / (willende bewysen de groote liefde die sy hem toedroech) zeyde hem: Myn Lief hoewel my op dese weerelt niet aenghenamer en is als u bywesen ende teghenwoordicheyt / zoo en wil nochtans de Fortuyne niet toelatē (daer wy doch niet wydt van een en zyn) dat wy dat gheluc mochten hebben: Doch evenwel heb ic my in myn ongheluc te verheughen/ gevallen zynde in uwe handen ende in uwe macht/ daer ic alle myn leven om gewenscht hebbe/ wt dewelcke ic niet en hope te vertrecken / zoo langhe alsser leven in my is/ die niet gheboren en ben (zoo ic achte) als toegheeygent zynde om u te dienen ende te ghehoorzamen. Dit niet teghenstaende / zoo bemerc ic/ dat indien wy zoo ghemeynzaemlyc met malkanderen spraken gelyc wy in groot Bre-

Bretagnien ghedaen hebben / dat myn eere grootelijcx daer door te kort zoude gheschieden: want ons ontzet is alreede zoo wydt ende breet verspreydet/ dat ons groot hinder eñ quaet daer van komen zoude/ zoo wy niet wijslijc ende gevepnsdelijc daer in en handelen. Hierom ist veel beter dat wy met voorzichticheyt te werc gaen/ als met een ongebonden liefde. Ende zoo zalmen altijts dencken/dat den bystant die ghy ons ghedaen hebt/ gheschiet is volgende de goede gewoonte van alle vrome Ridders / die hun leven niet en sparen om alle verdructe persoonen by te staen / ende boven al de Vrouwen die zoo qualyc ghetracteert werden als ic ben gheweest. Ende ghelooft my/ myn Lief/indien ghy hier in mynen raet niet en volght / dat in plaetse van ons voornemen ende ghewenschte genuechte te voorderen daer wy zoo lange na verlanght hebben/wy die gantsch verachteren zouden. Me-vrouwe / antwoordde hy / ic en hebbe noyt ander ghedachten ghehadt als u te gehoorzamen/ noch ooc niet anders doen en zal zoo langh als ic leve / wetende dat ic daer zonder niet en zoude konnen leven : Maer om Godts wille/ hebt medelijden met my/ want indien ic van u moet gaen / zonder gheleghentheyt te hebben u dicwilder te zien/ zoo ist my onmoghelijc de swaermoedicheyt te verdrijven die my altijt by blijft/ ende dat ic door lancheyt van tijdt niet en verdwijne. Myn meyninghe en is niet dat ic zoodanighe vryheyt zoude ghenieten/ ghelijc ghy my door uwe goede gratie voor elc een beweest in Bretagnien: maer de donckerheyt des nachts zoude ons beyde konnen ghenoech doen / door middel van onse Nichte. Myn Alderliefste/ antwoordde Oriane / ic verwondere my dat ghy noch twijffelt aen myne liefde / zoo't schijnt : meynt ghy niet dat ic uwe gherustheyt niet en wensche zoo wel als ghy zelve : Ghewisselijc / ic en hebbe geen genuechte dã die in d'uwe en bestaet: Maer overleght eens de swarigheyt die voor handen is / ende zoo in't minste van ons beyden iet gespeurt werde/ het zoude onser beyder verderf wesen: zoodanighe hebben nu op ons d'ooghe/ die in't minste nerghens op en letteden/ zijnde in't ghezelschap vande Koninginne/ende daer wert zoo nau op ons gelet/ dat wy zonder merckelijc perijckel niet en zouden konnen te weghe brengen dat ghy verzoect: Hierom bid ic u my t'excuseren/ u voor dese reyse te vreden houdende / ende verzekert te zijn / dat ic zal zijn ende blijven als ic u belooft ende gesworen hebbe. Me-vrouwe / antwoordde Amadis / ic zal myn beste doen om u begeeren na te komen/ eñ my zelven dwinghen om u te behaghen / hoewel ic grootelijcx vreese / zulcx niet en zal konnen na komen / ten zij door uwe gunste / vande welcke ghy my wilt vervreemden / zonder nochtans u misdaen te hebben noch in woorden noch met ghedachten oft wercken / ende neme zulcx op myn zalicheyt. Dit zegghende/vielen hem de tranen wt d'ooghen/als Oriane hem zeyde: Vervreemden ? myn Lief ! Godt wil my eer straffen: uwe ghetrouwicheyt is my ghenoech bekent / ende en behoeve daer van gheen ander ghetuychnisse dan myn eyghen hert ende ghemoet : Dus bidd' ic u / dat ghy my gheen ondanc en weet van dat ic zegghe : want de vreese die ic hebbe van u noch eens zoo langhe te missen als de voorleden jaren/doet my aldus spreken. Ende dit wil ic u noch meer zegghen / myn Vader make met u peys oft oorloge/ hy en zal myn hert t'uwaerts niet anders maken als ic nu en ben. Ende zoo sy noch voorder meynde te sprekẽ quam Mabile by hun/ bemerckende dat vele d'ooghen op hun hadden/ ende zeyde : Tis tzeffens ghenoech voor een reyse/elc een beziet u. Myn Liefste/ zeyde Oriane/ vaeght u tranen af/ ende blijft wat by u Nichte / die u verklaren zal dingen die ghy noyt gewetten en hebt/

ende

ende vande welcke ghy u grootelijcx verblijden zult/zoo ic achte: Doen liet sy hun t'zamen / ende ghinc by de Koninghinne Sardamire ende Brian. Doen vertelde Mabile hem in't lange de gheboorte van Esplandian/ eñ dat hy buyten alle twijffel syn ende Orianens Sone was / ende in wat manieren hy in't Bosch verloren werdt/ als Durion eñ de Ioncvrou van Denemarc hem te voesterë zouden brenghen/ende vervolghens alle de gheschiedenissen die hem wedervaren waren/ tot d'ure toe dat hy inde bewaringe van syn eygen Moeder ghestelt wert/ghelijc ghy hebt konnë verstaen in't verhael des derden Boecx : waer van Amadis boven maten blijde was/ ende tot Mabile zeyde : Zekerlijc myn Nichte / ic hebber altijts aen getwijffelt: want keerende van Constantinopolen / zoo ontmoette ic by gheluc Angriote van Estravaus in Romanien / die my van Esplandian verhaelde alle 'tzelve dat ghy my ghezeght hebt : maer hy en wist niet wiens Sone hy was / ende het viel my in dat Mevrouwe Oriane eñ ic deel aen hem hadden / indachtich werdende het inhouden des briefs die ghy my by Gädales zont/ noch in't vaste Eylandt zijnde / my ontbiedende dat myn geslachte vermeerdert was / doch ic en konde niet begrijpen in wat manieren. Maer nu / zoo ben ic (Godt lof ende u) daer van verzekert/eñ meer verblijt als oft ic de gantsche werelt gewonnen hadde : niet alleenlijc om dat ic Esplandians Vader ben/maer om dat ic hem ghewonnen hebbe aen eene zoodanige die alle andere te boven gaet/ 'tzij in deuchden/schoonheyt/ende bevallijcheyt/ende om dewelcke ic zoo vele geleden hebbe/dat zoo ic de gheleghentheyt hadde om u een deel des verdriets te verhalen van haer zijnde/ghy zout my veel meer beklaghen als ghy ghedaen hebt: Maer de Fortuyne is my nu wel tot voordeel/ my stierende alhier ter rechter tijdt om haer wt der vyanden handen te verlossen: want zoo zulcx niet gheschiede en ware / zoo haddet met haer ende my een eynde gheweest/zoo ic meyne. Ende dat my nu 'tmeeste quelt/ is de vreese die ic hebbe van eenighe ziecte door de quellinge die sy heeft / haer bevindëde zonder haer Moeder/ eñ inde quade gratie vanden Koninc: Hierom myn Nichte/ bidd' ic u haer te vertroostë ten besten dat ghy kondt/haer goeden moedt ghevende/ dat hare zaken wel succederen zullen met de hulpe Godts ende der vrome Ridders die hier by een zijn / voorghenomen hebbende hun liever in stucken te laten houwen/ als toe te laten dat haer eenich leet oft ongheluc aenghedaen zoude worden. Tot dien eynde hebben wy besloten (aleer wy d'oorloghe aenvanghen) aen den Koninc Lisuart te zeynden / eñ alle middelen voor te wenden om hem te vreden te stellen / eñ ootmoedelijc te bidden haer in syn goede gratie aen te nemen / midts brekende 'tverbont met den Keyser aenghegaen/ anderzins en zijn wy niet gheresolveert haer hem wederom te geven. Hierentusschen hebben wy in alle quartieren Ambassadeurs aen onse vrienden ghezonden/ om bystandt van hun te hebben / op dat zoo hy dese aendieninge verwerpt / ende teghen ons te velde komt/ wy middel hebben om hem bescheet te doen. Myn Neve/ zeyde Mabile/ ic zal voor u doen al wat ic vermach / ende ten zal aen my niet lieghen Me-vrouwe Oriane moedt ende couragie te gheven/ de Fortuyne in't goede te nemen ; u verzekerende/ datse ons zoo veel moeyten aen ghedaen heeft gheduerende uwe absentie / (principalijc alsmen haer aen sprac met den Keyser te trouwen) dat ghy u verwonderen zoudt / haer lijden eñ verdriet aenghezien hebbende: ende om dies wille het u ghenoech bekent is d'oorzake daer van/ende wat voordeel ghy by haer hadt / zoo ist onnoodich den tijt daer mede te verslijten en u dat te verhalen. Latet u ghenoech wesen/ datse zoo met uwe

liefde bevanghen is/dat het onmoghelijc is meer te wesen. Ende alzoo Quedragant ende d'andere wilden vertrecken/ ende alreede aen Oriane oorlof namen/ zoo hielen Amadis ende Mabile op van langher t'zamen te spreken. Doen vertrocken de Ridders wt de kamer / ende wenschende de Vrouwen goeden avont/ keerden sy na hun logijs/ alwaer wy als nu laten zullen om v te verhalen hy wien Koninc Lisuart de wete kreech van den doodt van Saluste Quide ende de verstropinghe van des Keysers volc.

Hoe de tijdinghen quamen aenden Koninc Lisuart vanden nederlaghe der Romeynen, ende d'ontschakinghe van Oriane, om 'twelcke hy gantsch verstoort was.

Het zeste Capittel.

IN 't leste vanden voorgaenden derden Boec hebt ghy verstaen/ hoe de Koninc Lisuart syn Dochter den Romeynen overleverde/tegen den raedt van syn gantsche Hof/ dewelcke te schepe geleyt zijnde in des Konincx ende des Keysers Schepen/voeren sy ter zeewaerts in / eñ de Koninc keerde weder na syn Hof/ maer bedroeft als hy hem ghelijct: ende syn swaricheyt vermeerderde noch meer / ende als hy hem zoo alleene vondt met zoo weynich ghezelschap/ten aenziene van dat hy plach te wesen/ende noch meer als Brandoyvas hem quam zegghen dat de Koninghinne haer zeer qualijc ghevoelde ende gantsch ziec was door 'tverdriet dat sy zoo ter herten nam. Dus ghinc hy by haer / eñ syn Dochter noch de Joncvrouwen aldaer niet vindende die haer pleghen te verzelschappen / zoo openbaerde zich de droefheyt die hy inwendich droech / zoo dat hem de tranen in d'ooghen quamen: zoo haest als hy inde kamer quam/ ende de Koninghinne hem werdt ziende / zoo viel sy van haer zelven / maer sy werdt terstont by-ghestaen / ende quam weder tot haer zelven. Doen nam de Koninc haer in syn armen/haer vertroostende in deser manieren: Me-vrouwe/ic meynde dat uwe deucht ende wijsheydt zoo veel machts in v hadden / dat dese swacheyt v niet en zoude vermeestert hebben/ende des te min/om dat de zaken (om de welcke ghy v zelven dus quelt) tot zoo goeden eynde gekomen zijn/ zoo dat onse Dochter haer mach beroemen vande meeste Princessen vā gantsch Europa te wesen: Hierom bidd'ic v / vrolijcker ghelaet te toonen/ende zoo ghy't om ws zelfs wille niet en begheert te doen/zoo doet het om mynent wille / ofte anders zult ghy my veroorzaken meer t'onvreden te wesen als ic wel wenschte. De Koninghinne verstondt zeer wel al wat de Koninc zeyde/hoewel sy't haer niet en ghe liet/ maer zuchtede zonder ophouden / daer van de Koninc zulcken medelijdē met haer hadde / dat hy hem niet en konde onthouwen van weenen: ende dat syn volc zulcx niet en zouden ghewaer werden / vertroc hy alleen in synen lust-hof / alwaer hy langen tijt wandelde/ tot dat dē Koninc Arban by hem quam/die (zonder zich te gelaten des Konincx verdriet bemerct te hebben/hem zeyde: Heere/uwe Jagers hebben my ghezeyt in't bosch hier by gespeurt te hebben een zoo grooten Hert als ghy opt zaecht / belieft v daer van op morghen de ghenuechte niet te genieten? Ja ic ghewisselijc/antwoordde hy. Ende alzoo sy hier van spraken / quamender vele Ridders die om hem de swaricheyt wt het hooft te steken/ diversche propoosten met hem hielden / zoo vande Jacht als vanden Voghel-vanc/zoo datter niet anders als van zulcx tot tzavondts toe ghesproken en wert. Maer des anderen daechs / alzoo hy hem te peerde meynde te zetten de Fortuyne niet te vreden zijnde met 'tverdriet hem te voren aenghedaen/bereydde hem veel meerder oorzake van droefheyt:want eenighe Romeynen ontkomen zijnde wt de ghevanckenisse

nisse

nisse van't vaste Eylandt/quam by hem zeer qualijc toegherust / die hem hun ongheluc verhaelden / als ooc de ghevanckenisse syner Dochter / ende de doot van den Prince Saluste Quide: Oft hy doen ontstelt werde oft niet / kan elc een wel dencken: nochtans hem standtvastich toonende/en met een wonderlijcke voorzichtichept ghelief hy hem als oftet hem niet veel aen en gaf / ende hem weynich ter herten ghinc/tot hun zeggende: Myn vrienden/ den doodt vanden Prince Saluste Quide ende v onghelue is my leedt: ende wat aengaet het ongeluc my by die van 'tvaste Eylandt aenghedaen / ic ben alzulcke alarmen wel gewoon t'ontfanghen/ende ooc dickwils aen te doen / ende noch veerdiger om my daer over te wreken/doet v ghemac aen/ende in't wederkeeren zal ic op v zaken letten. Doen beval hy een van syn Hofmeesters hun wel te tracteren. Doen vertroc de Koninc Lisuart/den gantschen wech lanc hier op denckende / tot dat hy in't bosch quam/ alwaer hy gheheele drie dagen bleef/ met kracht van handen vele groote herten ombrenghende / ende ten vierden daghe keerde hy na de Stadt / af-zittende aen der Koninghinnen Hof ende blijder ghelaet toonende / zoo't scheen / als hy noch bewesen hadde zindert 'tvertrec van syne Dochter: ende zoo haest als hy in haer kamer was / hiet hyse alle daer wegaen die'r waren. Doen zette hy hem op eenen stoel neffens haer/ ende zeyde: Mevrouwe/ in zaken van kleynen belanghe/ die by ghevalle den mensche toe-komen/ hebben eenighe reden van te betoonen druc ende swaermoedichept/ dan alzoo sy voort-komt wt kleyne oorzake / alzoo moetmense vergheten met weynighe remedien: Maer alsmen door iemant wort misdaen / niet alleen inden persoon ofte goederen / dan zelfs in d'eere / alsdan ist billic swaermoedich te zijn / en alle middelen te zoecken daer inne te verzien / in voegen dat / nemende wrake vanden genen die misdaen heeft / men een yeghelijc te kennen gheeft d'ongheneuchte diemen ontfanghen heeft door de misdaet. Ende dit en zegh ic niet zonder reden/ ghy hebt ghemaect al te grooten rouwe door't afwesen van uwe Dochter / volghende de natuere der Moeders/ ende niet teghenstaende achtede ic my gheluckich door de hope die ic hadde/ dat het lichtelijc zoude vergheten worden: Maer in den steert leyt het fenijn/ende zulcx/ dat 'tgene daer van wedervaren is/ my zoo na aengaet/ dat ic niet en zal gherust wesen/ voor dat ic daer van hebbe zoodanighe voldoeninghe als ic begheere. De Romeynen/ die uwe Dochter gheleyden / zijn ter neder ghelept/ den Prince Saluste Quide ghedoodt / sy ende alle d'ander ghevanghen ghenomen door de Ridders van't vaste Eylandt/ dewelcke hun gheluckich houden van zulcke victorie / hebbende ghedaen (zoo hun dunct) meer als opt eenige andere in groot Bretagnien. Ende om dat het gheruchte daer van zal vlieghen door de gheheele weerelt / zoo is het van noode dat ghy v vepnst / ghebruyckende meerder wijsheyt dan druck: Dit doende/ zult ghy blijven hooch gheacht / onse vyanden verbaest / ende ic zeer wel vergheneocht van v/hopende daer in te verzien/ in voegen/ dat uwe ende myne eere gheheelijc zal bewaert wesen. Dese tydinghe by de Koninghinne verstaen wesende/ bleef geheel beducht zonder woort te spreken / ende alzoo sy was een vande wijste en voorzichtichste Princessen der weerelt/ende zoo zeer beminnende haren Man: bedocht metter haest/dat het noodigher ware peys te maken tusschen den Koninc ende die van 'tvaste Eylant/ als meer te verbitteren den haet die d'een teghen d'ander hadde / ende een weynich daer naer hem antwoordde: Myn Heer/ ghy hebt genomen alzoo't v believt heeft d'ongenuechte die ic gehadt hebbe door't af-wesen van uwe ende myne Dochter: maer zoo veel belangt de gunste die haer

hebben

hebben betoont die van 't vaste Eylandt/ zoo ghy wel aenmerct den tijdt dat ghy waert dolende Ridder als sy zijn / ende wat ghy zoudt ghedaen hebben in dierghelijcke zake / ghy zoudt hun verontschuldicht houdē in't meeste deel van hun aenslaghen. Denct dat sy ghehoort hebbende het kermen dat sy dede / zelfs dat het ghemeyn gheruchte door 'tgheheele Landt was/ dat teghen haren wille ghy haer ten houwelijc gaeft aenden Keyser/ het zelvighe hunlieden niet en heeft beweecht haer t'ontzettē: aengezien sy geen dinc in meerder acht hebben als de hulpe ende voorstandt van Vrouwen eñ Joncvrouwen/ vande welcke sy verzocht zijn/ door veel meerder reden dan uwe Dochter / die sy zeer achten ende kennen van langhen tijt. Ghelooft myn Heer/dat sy niet in alles onghelijc hebben / ende dat ghy in't eynde zult bekennen dat hun voornemen niet en is gheweest u leedt te doen/denckende (mogelijc) dat ghy/door 'tmoeyelijc verzoec dit houwelijc met onwil ghedaen hebt. Ic versta wel watter van is/antwoordde hy/ghy zijt daer van (zoo ic gheloove) verblijdt: Maer ic verzeker u 'tzal hun berouwen: ende met toorne opstaende/ghinc wt de kamer/ eñ quam inde syne/alwaer hy vondt de Koninc Arban/ Grumedan/ ende Guillam den Fantaseerder/ die hem verwachten/ den welcken hy vertelde alle de reden die hy ghehadt hadde met der Koninghinne / ende d'antwoordde die sy hem hadde ghegheven. Ende om dat sy hem zaghen te zeer ontstelt/veynsden voor die tijdt te zegghen wat sy daer van dochten / ende hem met zoeticheydt te neder zettende/ veranderden allencxkens van reden: Maer 'tghebeurde des anderen daechs/ alzoo de Koninginne wt de Kerc quam/ dat Durin (broeder vande Joffrou van Denemarc) zich tot haer presenteerde/eñ neder knielende / gaf haer eenen brief die Oriane aen haer schreef / luydende als volcht.

Inhoudt des Briefs, gheschreven door de Princesse Oriane (wesende op 'tvaste Eylant) aende Koninginne haer Moeder.

Het zevende Capittel.

Me-vrouwe / hoewel dat ghy alreede zult verwitticht wesen (zoo ic gheloove) van't ongheval het welc my wedervaren is/ zo heeft het my nochtans redelijc gedocht/ u myn zuchten ende klaghen deelachtich te maken: ende tot een beghintsel deses briefs u ootmoedelijc te bidden / dat ghy doch wilt aenmercken hoe't ongeluc my heeft ghevolcht / na dat het my hadde ghelijc als ghebannen wt uwe Landen / ende berooft vande tegenwoordicheyt myns Vaders / ende u ghewisselijc een onverdraechlijcke droefheyt: eñ noch niet daer mede te vreden wesende / heeft my ghebracht in zulcken teghenspoet/ dat de Romeynen die ons gheleydden/ verslaghen zijnde / wy ghekomen zijn in't vaste Eylandt / met de ghene dewelcke (wetende het ongelijc datmen ons dede) hun leven gewaecht hebben/ om te beletten dat wy niet verder zouden ghevoert worden: eñ om dat ic vreese dat zoodanighe zake niet en zal moghen ter neder ghelept worden tusschen myn Heer Vader eñ hun / zonder groote bloetstortinghe/ zoo verre ghy Me-vrouwe/ door uwe wijsheyt de zake niet en middelt/ zoo ist dat ic my verstout hebbe den brengher deses tot u te zeynden/ u biddende om d'eere Godts/ medelijden te hebben met uwe ellendighe bedroefde Dochter/ ende zoo vele te weghe te brenghen by den Koninc mynen Vader/ dat ic mach weder by hem komen in syn goede gunste / als de ghene die hem niet en heeft misdaen / zoo verre hy niet en heeft voor quaet genomen/ dat ic hem te ghehoorzaem ben geweest: want daer inne bekenne ic my alleene schuldich / eñ nergens anders. Eñ voorder om u te laten wetē als dat de gene in wiens macht ic ende myne Joffrouwen teghenwoor-

dich

dich zijn / Ghezanten tot hem zeynden/ om te weten hoe hy't ontzet neemt dat sy my gedaen hebben/ ende om hem te bidden dat hy medelijden met my hebbe: dit hebbe ic Durin belast u te kennen te geven/ eer dat sy daer aengekomen waren/ biddende Me-vrouwe dat u gelieve my hier in te helpen / ende ooc mede vrede te maken in zoodanige groote oorloghe alreets begonnen door't onghheluc/ in desen verhaelt.

Vwe alder-ootmoedichste ende onderdanichste Dochter Oriane.

Naer dat de Koninghinne desen brief wel ghelesen ende herlesen hadde / niet zonder weenen / zeyde tot Durin/ dat sy zoude met den Koninc spreken/ende hem daer naer antwoorde geven: ende dewijl sy van hem vernam het tractement dat Oriane ende haer gezelschap hadden in't vaste Eylandt/zoo quam de Koninc den welcken sy in haer kamer leyde / eñ haer worpende voor syne voeten / zeer bitterlijc weenende / zeyde: Eylaci/ Heere om Godts wille hebt toch medelijden met uwe Dochter : ende zoo't u believt leest desen brief die sy my schrijft. Den Koninc haer alzo beschreyt ziende/ hiesse op/ ende nemende den brief las den inhoudt/ ende om haer te vreden te stellen / zeyde: Me-vrouwe / de Ghezanten zullen hier haest wesen alzoo sy u ontbiedt : hebt patientie tot dat icse heb hooren spreken: sy zullen moghelijc zoodanighe voldoeninghe tegen my gebruycken/dat den smaet die sy my ghedaen hebben daer door vergheten zij/ende ooc zouden sy my mogen zegghen dinghen/ dat ic veel liever zoude willen toelaten het verderf van my ende myn gheheele Landt/als den peys: hebbende veel liever te sterven met eeren/ arm ende onterft/ als te leven ghelijc een machtich Koninc/onghcluckich eñ bloode/onder 'tdecksel van u ende uwe Dochters tranen: Daerom en spreect my daer niet meer van / zoo ghy my niet en wilt vertoornen/ ende haer daer latende/ginc wt. Doen liet sy Durin roepen/eñ zeyde hem : Durin myn vriendt / keert weder tot Oriane / ende zeght haer dat ic haer gheen antwoorde kan zeynden/ voor dat de Gezanten die daer zullen komen/hier zijn / ende dat den Koninc middelertijde niet en kan besluyten in die zake : Maer verzekert haer / dat ic zal door alle middelen trachten te doen dat sy my schrijft/ eñ dat ic haer bidde/altijt voor ooghen te hebbë hare eere/zonder de welcke ic haer doot wenschte / ghedachtich zijnde dat de wijse ende eerlijcke mensche veel eer ghekent wordt in teghenspoet / als in voorspoet: ende na dat haer Godt almachtich heeft gheschapen Princesse eñ Dochter van zoo grooten Koninc / zoo ist wel redelijc dat haer de deucht ghemeynzamer is als eenige andere van leegheren staet/ ende wat tegenspoet dat haer zoude moghen wedervaren / dat sy de zorghe daer van leyt op Godt / den welcken ic ootmoedelijcken bidde / haer in syne bewaringhe te nemen / ende haer haest weder by ons te brenghen. Durin alzoo afgheveerdicht wesende vande Koninghinne/ nam den wech na 'tvaste Eylandt / ende eenighe dagen na syn vertrec/ alzoo hem den Koninc Lisuart ter tafelen wilde zetten om syn middachmael te houdë/quam inde zale een Schiltknecht / den welcken hem gaf eenen brief van gheloove/die hy las / doen vraechde hy hem van wien hy quam? Heere/antwoordde den Schiltknecht/ic kome van wegen Quedragant van Yrlandt / die my tot u zeynt om u te bootschappen 'tghene ghy verstaen zult/ zoo't u believt my ghehoor te gheven. Ja ghewisselijc myn vrient/ zeght wat u believt. Heere / antwoordde den Schildtknecht / myn Meester / ende Brian van Monjaste zijn van 'tvaste Eylandt ghekomen in u Lant/om u iet te bootschappen van weghen Amadis van Gaule eñ d'andere Ridders die in syn ghezelschap zijn : Maer eer sy voorder reysen/ ofte in u Hof komen / hebbë sy u dit willen laten

weten/

weten / op dat zoo't v beliefde te weten
wat is / sy't v moghen met alle zekerheyt
verhalen / anders zijn sy van meyninghe
'tzelvighe te verkondigen door v geheele
Lant / ende andere vreemde Landen eer
dat sy weder keeren tot de ghene die haer
dese bootschap belast hebben: Daerom /
Heere / bedenct wat v belieft haer hier op
t'antwoorden. Nu den Koninc docht wel
waer na dat sy trachteden: daerom en
hadde hy niet gheerne toeghelaten dat sy
weder in syn Landt ghekomen hadden /
het welc hy niet en konde doen zonder
schande / ghemerct dat alle Ghezanten
behoorden te wesen in zekerheyt / ghelijc
een heylighe zake / ende dat den Prince
die hun misdoet onweerdich is vanden
naem dien hy draecht: Daerom ant-
woordde hy beleefdelijc / zegghende tegen
den Schiltknecht: Myn vrient / ghy zult
den ghenen die v ghezonden hebben zeg-
ghen / dat sy moghen vry ende zeker in
myn Hof komen / ende dat ic gheerne zal
hooren 'tghene sy my te zegghen hebben.
Den Schiltknecht dese antwoorde heb-
bende / keerde haestelijc weder tot syn
Meester / den welcken met Brian van
Monjaste verstaen hebbende dese ant-
woorde / traden wt haer Schip / eñ reys-
den tot dat sy des derden daechs daer na
quamen in't Hof vandẽ Koninc Lisuart /
voor den welcken sy haer presenteerden
alzoo hy van 'tnoenmael opstondt. Nu
zoo kende hyse alzoo ras als de ghene die
hy dicwils ghezien hadde: waerom hyse
zeer lieflijc ontfinc. Doen quam een te-
gelijc naerder om hun bootschap te hoo-
rẽ / als Quedragant hebbende d'eene knie
op d'aerde / begon alzoo te spreken: Heere
'tis een loflijcke deucht ende weerdich in
achtinghe te wesen by alle Koninghen eñ
Princen / dat sy met ghedult aenhooren
'tghene de vreemde Ghezanten last heb-
ben haer te verklaren / van hun af kee-
rende alle partijschap / ende dat tot dien
eynde / dat zoo verre de boodtschap die
haer gedaen is wel ghevalt / sy daer van
te meerder vreucht ontfanghen / ende de
Ghezanten te beter onthaelt worden: eñ
ter contrarie / zoo haer ghezeyt worden
dinghen die haer misnoeghen / dat sy des
niet teghenstaende konnen veynsen hare
gramschap / hun ghevende beleefde ant-
woorde ten aenzien vanden staet daerse
in beroepen zijn. Heere / ic bidde v my
ten besten te houden / dat ic zoodanighe
vermaninghe in uwe tegenwoordicheyt
doe / v sweerende dat zulcx niet en ghe-
schiedt wt twijffel die wy hebben vande
zekerheyt die't v belieft heeft ons te ghe-
ven: Maer tot lof van zoo goeden Prin-
ce / die ons zoo vrijelijc heeft ghegunt den
inganc van syn Landt. Nu Heere / d'oor-
zake van onse komste tot uwe Majesteyt
is door 'tghebodt vanden vermaertsten
Ridder Amadis van Gaule / ende mede
van wegen alle die met hem zijn op 't va-
ste Eylandt / dewelcke v ontbieden door
ons / dat sy reysende door vreemde Lan-
den / zoeckende hun avontuere ghelijc als
andere dolende Ridders ghebruyckelijc
zijn te doen / eñ zonderlijc om by te staen
den smacken diemen zonder reden over-
last wil doen: Hun is door velen de wete
ghedaen / dat ghy Heere / volghende veel
eer eenen lichtveerdigen onbehoorlijcken
wille / als de gherechticheyt eñ billicheyt /
hebt ghewilt (zonder te ghelooven den
raet van uwe Heeren) mettet meeste on-
ghelijc ter weerelt onterven Me-vrouwe
uwe Dochter / haer teghen haren wille
ten houwelijc ghevende den Keyser Pa-
tin: ende inder daet geen medelijden heb-
bende met haer / ofte met haer kermen eñ
weenen / ende noch minder in-ziende het
eynde van zulcken voornemen tot groot
misnoeghen van uwe Onderzaten / tegen
recht ende reden haer hebt gelevert inde
handen vanden ghenen diese van v be-
gheerden. Ende om dat zoodanighe on-
gherechte daet niet alleen Godt en mis-
haecht maer ooc alle menschen die't hoo-
ren / het heeft hem belieft dat wy daer in
verzaghen / eñ dat de Komeynen die haer

ende hare Joffrouwen gheleydden/qua-
men in onſe handen/ dewelcke hun tegen
ons te weer ſtellende / zijn ter neder ghe-
leyt/ d'eenighe gedoot/ ende d'ander ghe-
vanghen. Ende zoo veel als hunlieden
aengaet / ic verzeker u Heere / dat ſy te-
ghenwooꝛdich zijn op 'tvaſte Eylandt
met groot ghezelſchap van goede Rid-
ders/ geneycht om haer te betoonen alle
d'eere die hun moghelijc is : Want hun
vooꝛnemen en is noyt ghewee ſt van u
ofte haer te vertooꝛnen: maer om de ge-
rechticheyt vooꝛ te ſtaen ende haer te be-
waren van ghewelt ende ſchendinghe/
alzoo ghy hun zelfs dedet ſweeren tot
Vindiliſore. Ende daerom bidden ſy u/
dat ghy wijſheyt ende reden vooꝛ gram-
ſchap zettende/ Me-vꝛouwe Oriane uwe
Dochter wederom aenneemt/ ende haer
vooꝛtaen tracterende niet als vꝛeemde/
maer gelijc als een Vader ſyn kint ſchul-
dich is / zonder haer zoo van u te ſchey-
den noch vande Landen/ over dewelcke
ſy / zoo't Godt ghelieft / na u zal weſen
Vꝛou ende Koninghinne: ende zoo ghy u
ghevoelt van hun miſdaen te weſen/ende
daerom niet en wilt conſenteren hun be-
gheerte/ ſy bidden u dat om hunnent wil
ghy haer niet en wilt weygheren uwe
gunſte : maer datſe in u Hof weſende ge-
lijc ſy plach te zijn / ghy daer na beyꝛoeft/
zoo't u goet dunct / van hun zoodanighe
wꝛake te nemen als ghy kondt/ u verze-
kerende Heere / dat ſy vooꝛghenomen
hebben hun wel te verweeren / zoo ghyſe
aentaſt: Daerom beraet u/zoo't u belieft
antwooꝛde te gheven : want ghy hebt in
uwen handen den peys ofte d'ooꝛloghe.
Myn Heeren / antwooꝛdde den Koninc/
om dat de deucht zelden verghezelſchapt
de bloode boodtſchappen/noch de hooch-
moedighe antwooꝛden/eñ dat noch d'een
noch d'ander machtich en is om te cou-
rageren 'tbloode herte / zoo en zal ic geen
langhe reden ghebꝛuycken : Maer ghe-
bꝛuyckende teghen u meer patientie als
ic wel behooꝛde / het zal ghenoech weſen
u terklaren / dat ic zeer wel wete dat de
daet die volbꝛocht is dooꝛ die van t'vaſte
Eylandt / meer is geſchiet dooꝛ vermoe-
den/ als dooꝛ edelheyt des gemoets (niet
teghenſtaende alle 'tghene ghy hier ghe-
zeyt hebt) ende alzoo ghy acht hier dooꝛ
eenighe eere te bekomen / alle menſchen
van goeden verſtande zullen u daer van
alle ſchande ende oneere toe-ſchꝛyven:
want 'ten is gheen groote zake t'over-
rompelen ende te verſlaen zoodanige die
zonder vreeſe ofte achterdencken / over
wech reyſen/eñ zonderlinghe als ſy mey-
nen onder hare vꝛienden te weſen : Ende
zoo vele aengaet de vermaninghe die ghy
hier hebt vooꝛgheſtelt / dat ic behooꝛde
myne Dochter Oriane wederom te roe-
pen/ende haer niet meer van my te zeyn-
den / 'ten is niet aen u dat ic behoore re-
kenſchap te gheven van 'tghene ic doe/
maer alleen aẽ Godt/ dewelcke my naeſt
hem heeft gheſtelt tot Overſte van deſen
Lande / ende ghegeven 'tgouvernement
over 'tzelvighe/ende d'inwoonderen van
dien: waerom ic niet van meyninghe ben
in eenighe handelinge van peys met hun
te treden vooꝛ dat ſy my hebben verbete-
ringhe gedaen van den ſmaet die ic dooꝛ
hun ontfanghen hebbe : alſdan zal ic my
beraden te doen van 'tghene ſy my bid-
den/ ende eer niet. Heere/ zeyde Bꝛian/
wy en hebben gheenen laſt van meerder
te weten vooꝛder vande reſte/ een yeghe-
lijc doe wat hem gheraden dunct : want
Godt weet d'ooꝛzake het welc ons dede
doen vooꝛ Me-vꝛouwe uwe Dochter/
dat wy ghedaen hebben/ ende hier mede
zal't u ghelieven ons ooꝛlof te gheven.
Gaet dat u Godt gheleyde/antwooꝛdde
de Koninc. Alzoo wierden deſe Ghezan-
ten afgeveerdicht/ den welcken Gꝛume-
dan gheleyde ontrent een mijle buyten de
Stadt/den welcken hun zeyde al gaende:
Vooꝛzeker myn Heeren/ ic ben zeer ron-
wich van deſe nieuwe moeyte / ic hadde
altoos hope van u t'eeniger tijt weder-
om te Hove zoo wilkom te zien als ghy-
liedeu

lieden opt waert: maer ic meyne nu voorzeker dat den verhoopten peys zeer ſwaerlijc komen zal / 'ten ware door de zonderlinge ghenade Godts / zoo ic anders wel te rechte kenne 'tghemoet van Amadis / den welcken ic niet en dochte te weſen op 'tvaſte Eylant / want wy hebben al over vier jaren verſtaen dat hy verloren was / ende ben verwondert hoe hy zoo wel te paſſe ghekomen is tot ontzet van Mevrou Oriane / Heer Grumedan / antwoordde Brian / 'tis moghelijc dat den Koninc metter tijt zal leeren kennen hoedanich dat wy zyn / ende waer voor wy hem dienen / ende zoo hy wat op ons voorneemt / hy zal bevinden dat d'uytkomſte veel ſwaerder zal weſen alſt beghinſel. Zoo veel Amadis aengaet / ghy hebt hem mogen onlanckx zien in dit Hof doen hy van de Romeynen de Kroone won / dewelcke wouden ſtaende houden / dat de ſchoonheyt der Joffrouwen van groot Bretagnien meerder was / als die vande Joffrou die hy daer brochte. O Godt / zeyde Grumedan / wat zeght ghy? iſt moghelijc dat den Griecxſchen Ridder Amadis was? Gelooft het / zeyde Brian / 'twas hy ende gheen ander. Voorwaer zeyde Grumedan / nu beken ic dat in my weynich oordeels is / aenghezien dat ic my wel hadde mogen verzekeren / dattet onmoghelijc ware gheweeſt dat iemandt anders als hy dat zelvighe zoude gedaen hebben / ende ic en weet niet waer myn ooghen ende zinnen waren: maer Heere / nu ghy my alreede zoo veel geopenbaert hebt / ic bidde u noch / zeght my toch / wie waren die welcke my holpen in den kamp die ic den zelvighen dach hadde. Wie? antwoordde Brian zoetkens lachende / twee van uwe beſte vrienden / Angriote van Eſtravaus / ende Bruneo van goeder Zee. Zoo icſe hadde ghekent / zeyde hy / ic verzeker v dat ic my meer verzekert zoude ghehouden hebben vande victorie als ic dede / ende ben nu te vreden / te bekennen dat d'eere hunliedẽ daer van gherechtelijc is toekomende / ende niet my. Ic kenne v voor zoodanich / antwoordde Quedragant / dat ghy hun zoudt genoech te doen ghegheven hebben. Zoodanich als ic ben / zeyde hy / ghelooft my dat ic al myn leven zal weſen vrient ende dienaer van Amadis ende v allen / behoudens myn eere: Ende alzoo koutende ghemoetten sy Eſplandian / die vande Voghel-jacht quam / met Ambor den ſone van Angriote van Eſtravaus / den welcken eenen Havic op ſyn hant droech / ende naerder komende zoo vraechde Brian van Monjaſte wie hy was? 'Tis / antwoordde Grumedan / d'Eſplandian / vande welcke de wijſe Vrgande wonderlijcke dinghen voorzeyt heeft. Ic hebber vele van ghehoort / zeyde Brian / ic bidd' v Heere / hout hem wat op / dat wy hem met gemac bezien. Twelc Grumedan dede: want zoo hy voorby hunlieden ghinc / riep hy hem / zegghende: Hoe? edel Jonghelinc / ziet hier de Cameraden vanden Griecxſchen Ridder / die door uwe begheerte vergaf de Ridders vanden Keyſer: ten minſten ontbiet hem door hem eenighe tijdinghe van v. Myn Heer / antwoordde hy / ſy zullen my ten beſten houden zoo't hun ghelieft / want ic en kendenſe niet: maer ter liefden vanden goeden Ridder woude ic geerne middel wenſchen om hun dienſten te doen / ende zoo't hun geliefde hem de handen te kuſſen van mynent wegen / ſy zouden my verbinden 'tzelvighe alle myn leven wederom te verdienen. Zekerlijc myn Lief / zeyde Brian / ic neme deſen laſt op my / ende zal't van goeder herten doen / hoewel dat hy verandert is van naem zint dat ghy hem zaecht / ende heet nu Amadis van Gaule. Amadis van Gaule? antwoordde Eſplandian / dat en had ic noyt ghelooft: want ic had hooren zegghen dat hy doot was / waer van ic zeer bedroeft was / om de groote manlijcke daden diemen zeyde dat in hem waren. Hy iſt zonder twijffel / zeyde Quedragant. Ic verzeker v / antwoordde

Eſplan-

Esplandian / dat ic niet en zoude zoo bedroeft wesen door het verlies van mynen voghel (die ic zoo zeer beminne) als ic blyde ben van 'tghene ghy my zeght: Daerom dat/ zo ic eens mach groot wesen / ic zal de Koninghinne zoo lang bidden / dat sy my verlof zal geven met hem te gaen / om daer naer Ridder te worden van syne handt / zoo't hem believet my zoo veel eere te doẽ. Myn kint / zeyde Brian / Godt verleen v die ghenade / ende alzoo namense oorlof d'een van d'ander / Brian ende Quedragant volchden hunnẽ wech na 't vaste Eylandt / eñ Grumedan ende Esplandian keerden weder na de Stadt.

Hoe de Koninc Lisuart raet hiel van 'tgene hy doen zoude teghen de Ridders van 't vaste Eylant, ende het besluyt dat daer op ghenomen wiert.

Het achtste Capittel.

NAer dat Quedragant eñ Brian wt 't Hof ghescheyden waren / bevondt hem den Koninc Lisuart boven maten zeer bekommert / ziende dat hy hoe langher hoe meerder moeyte kreech / ende om die oorzake besloot hy des anderen daechs raet te houden / tot den welcken hy alleenlyc riep de Koninc Arban van Norgales / Grumedan / ende Guillam den Fantazeerder / dewelcke vergadert zynde / begon hun te zegghen : Myn vrienden / ghy weet den smaet die ic ontfanghen hebbe door de Ridders van 't vaste Eylandt / ende het onghelyc dat ic my doen zoude / hun latende onghestraft : evenwel om niet te treden vanden wech die de Princen behooren te volgen / dat is / van niet te doen zonder rypen raedt / ic hebbe wel van v lieden willen verstaen in wat voeghen ic my best behoorde te wreken / in voeghen dat sy voortaen zyn een exempel den ghenen die zoodanighe aenslaghen tegen my zouden willen aennemen / om dat ghy genoechzaemlyc kondt verstaen hoe schadelyc het wtstel is in zoodanighe zake / eñ tot wat eynde 'tzelvighe zoude konnen gheraken : Daerom bidd' ic v / laet ons t'zamen raetslaen om hier in te verzien / ende dat een ieghelyc van v vrylyc zegge wat hem best hier van dunct. Eerstelyc / antwoordde de Koninc Arban van Norgales : Heere / nademael ghy ghezint zyt oorloghe te voeren teghen Amadis ende syne bontghenooten / ende dat ghy niet en hebt voor goedt ghevonden 'tghene sy v aenghebodem hebben / men moet toezien de zelve alzoo te beleyden / dat v d'eere daer van blyve: want hoewel men voorzeker hout de victorie te wesen in Godts handt / diese gheeft oft wanneer oft aen wien't hem ghelieft : ende ghemeynlyc na de verdiensten der menschen / zoo en moetmen nochtans niet nalaten neerstelyc te verzien alles dat daer toe vereyscht wort / eermen die aenvaert zonder uwen vyandt al te kleyn te achten / maer het daer voor te houden / dat hy v moeyte ghenoech kan gheven / zoo de Fortuyne hem gunstich is / aengemerct dat het dicwils ofte door te veel vertrouwens op hem zelven oft op syn stercten gheschiedt den gheheelen ondergane vanden ghenen die meynde (door te grooten inbeeldinge) dat hem de victorie zeker was ; eñ evenwel zoo ghy wel aenmerct met wien dat ghy te doen hebt / my dunct dat eenen voorderlycken peys v zoo eerlyc zoude wesen / als eene twyffelachtighe oorloge / dewelcke niet en is zonder groot gevaer. Ghy kent Amadis eñ d'andere die hem gunstich zyn / 't welc altemael zyn kloecke Ridders van grooter courage / verbonden met machtige Koningen ende Princen / die hem om 't levẽ niet en zullen verlaten : ende van d'ander zyde weet ghy ooc wel / dattet meeste deel van uwe Onderdanen noyt goet en vonden / 't besluyt dat ghy naemt (van v zelven) op 'thouwelyc van Me-vrouwe uwe Dochter ende den Keyser / waer van dese teghenwoordighe oorloghe ontstaet: ende alzoo

meucht ghy voorzeker houden / dat wat ghelaet ſy ooc toonen / nietteminin bykans v het quaetſte zoude gunnen / hoewel ic niet en twijffel oft ſy zouden v alle ghetrouwelijc dienen. Ghy zeght de waerheyt / zeyde de Koninc / wy en zijn tot die reden niet ghekomen: ic en vraghe v geenen raedt oft ic behoor te treden in peys oft oorloghe: ic begheer alleen van v te weten / in wat voeghen ic my zoude moghen wreken. Heere / antwoordde hy / door d'eerſte redē die ic voorſtelde mocht ghy't lichtelijc bekennē / doet vergaderen uwe macht / ende zeynt tot uwe vrienden om byſtant van hun te hebben / ende voor al aen den Keyſer van Roomē / den welcken deſe zake zoo veel aengaet als v: als dan v Legher ghereet weſende / zoo treet zonder vertoeven teghens de ghene die ghy wilt beſtormen. Maer eer ghy dit doet / zal het goet weſen (zoo my dunct) dat ghy middel zoect om wederom te roepen eenighe die wt uwen dienſt gheſcheyden zijn / d'eenighe door miſnoegen / d'andere door moepelijcheyt / op dat zoo ſy v niet en willen helpen / ſy dan niet en trachten v te ſchaden: ende dat als ghy wtlandich zijt / dat ſy gheen beroerte ofte wederſpannicheyt teghens v en maken / zoo v de Fortuyne teghen waer: want dicwils 'tgene dat door lancheyt van tijt gevreyſt wort / openbaert zich zoo wanneer de macht vanden ghenen daerment teghen heeft / vermindert is: Daerom / Heere / is dit een vande principaelſte ſtucken waer in ghy hebt te voorzien. Voorwaer / zeyde de Koninc / ic bekenne dat ghy de waerheyt zeght / ende zal't doen / soo ic mach. Heere / zeyde Grimedan / Amadis is voor deſen zoo zeer bemint ende wcl ghezien gheweeſt in v Hof alſt moghelijc waer. Woude Godt / dat die ſchelmen noyt gheboren waren geweeſt / die oorzaec zijn van ſyn vertrec: ende hoewel ic grootelijcx ſyn vriendt ben / zoo zal ic nochtans ten aenzien van v ſyn vyandt weſen / zoo lange als ghy't zijt: Daerom

volghende den raedt vanden Koninc Ar-
van / zoo zal't onder anderen zeer goed
weſen dat ghy ziet met v te vereenighe
die van ſynent wegen noch tuſſchen bey
den ſtaen / winnende allencxkens hu
herten ende gemoet: 'twelc ghy lichtelij
zult konnen doen / haer toonende een lief
lijc gezicht / ende gevende lieflijcke woor
den: alſ dan hebbende de hulpe der Ko
meynen / ende van andere uwe bontghe
nooten / als den Koninc van Yrlandt e
Sweden / ic gheloove dat ghy zeer lich
telijc zult konnen volbrengen v meynin
ghe / alzoo ghy die voorghenomen hebt
Ja antwoordde Guillam / maer eermer
iet beghint / zoo moetmen eerſt weten of
men ooc vaſt gaet op de ghene daer ghy
van ſpreect. Zijt ghy verzekert / dat de
Keyſer hem daer mede zal willen be-
moeyen ? hy die niet veel te vertrouwen
en is / eñ niet wel bemint van den ſynen:
weet ghy't ooc wel oft den Koninc van
Sweden zal doen 'tghene ghy zeght:
Zoo't den Koninc ghelieft / men zal met-
ter haeſt Gezanten tot hun zeynden / om
te bidden datſe hem hier in ghelieven by
te ſtaen / hun vertoonende dat zulcx hunlieden mede mocht wedervaren / ende zoo
men eens de wrake daer van neemt / dat
'tzelvighe veel anderen dienende tot een
exempel / zal verhinderen van zulcx na te
volghen oft teghen hun te beghinnen.
Dit is heel wel bedocht / zeyde de Koninc / ende om dat ghy (Heer Guillam) de
zake wel verſtaet / zoo bid ic v den laſt te
nemen van by dē Keyſer te trecken: want
ic en weet gheen bequamer Ridder om
hem te beweghen als ghy. Heere / antwoordde hy / ic ben tot gheenen anderen
eynde gheboren dan om v dienſt te doen /
alſt v believen zal my te ghebieden. Nu
maect v dan ghereedt teghen morghen /
zeyde de Koninc / zoo zal ic v afveerdigen
alleenlijc met brieven van gheloove / het
ander zal ic v mondelinghe verklaren.
Doen ghinghen ſy wt den raet / een ieghelijc vertreckende na ſyn logijs tot des an-

deren

deren daechs smorgens / dat den Koninc
Guillam liet halen/hem zeggende: Vol-
ghende 'tghene wy gisteren besloten heb-
ben / zult ghy reysen met de meeste neer-
sticheyt die u moghelijc is na den Keyser/
den welcken ghy zult verklaren hoe de
zake geschiet is, hebbende myn Dochter
ghelevert inde handen van syne Ghezan-
ten: dewelcke daer na is ghenomen ende
met ghewelt ghebracht op 'tvaste Ey-
landt / syn volc gedoot ende ghevanghen:
waer op hem zal ghelieven te letten / als
den ghenen die desensmaet zoo veel aen-
gaet als my. Maer zoo hy wy wil hel-
pen / ende een groot Leger te velde bren-
ghen om de wrake daer van te nemen/
dat van mynder zijde ic alles te wege zal
brenghen wat in mynder macht is. Ende
zoo ghy ziet dat hy daer toe verstaet/ zoo
zoect alle middelen dat het metter haest
geschiede/ om onse vyanden zoo weynich
tyts te laten alst moghelijc is om hun te
versterck(en) / als ic wel weet datse doen
zullen. Heere / antwoordde Guillam/
Godt verleent my de ghenade / dat ic u-
wen wille hier in / (ende in alle het ander
dat u zal ghelieven my te ghebieden) wel
mach volbrenghen. Myn vrient / zeyde
de Koninc / ziet daer den brief die ic hem
schrijve/ zoo't moghelijc is vertrect mor-
ghen heel vroech ic zal u doen gheven een
van myne Schepen die ghy al ghereedt
zult vinden. Heere / antwoordde Guil-
lam/ daer en zal gheen ghebrec in wesen/
ende nemende van hem oorlof / ginc syne
zaken ghereet maken / ende daer na ginc
hy t'scheep/ eñ dien zelvighen dach wiert
ooc Brandoynas afgheveerdicht / om te
trecken tot Galuanes in't Eylandt van
Mogaze / ende van daer na Yrlandt / den
Koninc Cildadan te zegghen / dat hy het
volc zoude ghereet maken/ dat hy in zulc-
ken ghevalle moeste opbrenghen. Ende
eyntelijc Filipinel tot Gasquilan Koninc
van Sweden / die tot anderen tijde was
ghekomen in groot Bretagnien, om hem
te beproeven teghen Amadis / ende den
Koninc Lisuart liet hem zegghen / zoo
verde hy noch van die meyninghe ware/
dat hy teghenwoordich d'alderbeste ghe-
leghentheyt hadde alzoo d'oorloge tegen
hem aenghenomen was: 'twelc metter
haest alzoo verspreyt wert/ dat de tydin-
ghe daer van quamen ter ooren vanden
Toovenaer Arcalaus/ waer van hy zeer
verblijt was / trachtende door dien mid-
del den onderganc vanden Koninc Li-
suart ende Amadis te weghe te brengen.
Ende om dit te doen/ troc datelijc tot den
Koninc Aravigne / den welckẽ verstaen-
de syn komste/ ontfinc hem blijdelijc zeer
wel denckẽde dat syn komste niet en was
zonder merckelijcke oorzake/ eñ t'zamen
zijnde/ zeyde hem Arcalaus: Heere/ dese
voorleden daghen hebbe ic zekerlijc ver-
staen / hoe dat de Koninc Lisuart ende
Amadis van Gaule (uwe twee grootste
vyanden) zijn in zoodanighen grooten
twist / datter gheen hope en is van eeni-
ghen peys/ sy vergaderen veel volcx/ om
malkanderẽ slach te leveren / wt de welc-
ke niet en kan volgen dan't uuterste ver-
derf van d'een oft d'ander / ende 'tmach
wesen van alle beyde. Ende om dat u de
Fortuyne tegenwoordich roept / zoo om
u te wrekẽ vande schade die ghy in voor-
leden tijden door hun ghehadt hebt / als
om de palen uwes Rijcx te verbreyden/
u makende gerustelijc Koninc van groot
Bretagnien / my dunct dat ghy niet en
behoorde te vertoeven u volc te vergade-
ren ende uwe vrienden te versamelen op
dat gheduerende 'tbeletsel van de andere/
ghy zonder verhindernis in hun Landt
mencht komen/ door den wech die verste
gheleghen is van hun ontzet: ende zoo sy
malkanderen slach leveren / zoo zalmen
zonder den overwinner zoo veel tijts toe
laten dat hy wat mach rusten / met zoo-
danich ghewelt overvallen / datter nie-
mant van en ontkome. Ende ghy zult
weten/ Heere/ dat d'oorzake van dese vy-
antschap hier wt spruyt/ den Koninc Li-
suart ghevende syn eenighe Dochter ten

Houwelijc aen den Keyser van Roomen/ ende haer derwaerts zendende/zoo heeft Amadis van Gaule (een vande gene die hem in d'oorloghe / die wy lest verloren/ dede noemen den Ridder metten Serpente (oft u indachtich is) die den vergulden Helm op hadde /) met groot ghezelschap van goede Ridders / de Romeynen op Zee ghemoette / de zelvighe besprongen/ ende eyndelijc 'tmeestendeel verslaghen / waer dat doodt ghebleven is den Prince Saluste Quide / (zeer na bloedtverwant vanden Keyser) alle d'andere met de Vrouwen en Jonevrouwen ghevanghen ghebrocht op 't vaste Eylandt/ alwaer sy noch zijn: evenwel en zoude ic u eyghentlijc niet konnen zegghen d'oorzake die hun beweecht dese oorloghe te beghinnen: Maer ic ben verzekert / dat de Koninc Lisuart om te wreken den smaet die hem gedaen is/ te velde brengt het grootste Legher dat hem moghelijc is / ende mede dat Amadis over al ghezonden heeft volc te vergaderen/om hem te verweeren / by zoo verre hy aengetast wordt ende daerom Heere/gheduerende dese beroerte/ zult ghy middel hebbē om hun [illegible] te brenghen inde meeste benautheyt ter weerelt / hun overvallende als ic u ghezeyt hebbe. Ende om dat ghy te meerder uwe victorie verzekert zoudt wesen / zoo zal ic zoo veel te weghe brenghen/ dat Barsinan Heere van Sansueden / Sone vanden ghenen die Koninc Lisuart tot Londen dede verbranden/ eñ desghelijcx alle die van 'tgheslachte van Vardan den Hooveerdighen / die Amadis versloech tot Vindilisore/ t'uwer hulpe zullen komen/met den Koninc vanden diepen Eylande ; Ende alzoo wesende met zoodanige menichte van goede Ridders / en is niet te twijffelen oft ghy zult komen tot uwen voornemē. Myn vrient Arcalaus/ antwoordde den Koninc Arabigne/ghy zeght my groote dingen/ende hoewel ic voor my ghenomen hadde de Fortuyne niet meer te temteren / als de gene die my weynich gunste inden voorleden tijdt betoont heeft / zoo dunct my nochtans dat het groote dwaesheyt zoude wesen / te laten voorby gaen de ghelegentheyt die hem zoo schoon vertoont tot mynen profyte ende vermeerderinge van myn eere : want zoo in dusdanighe gheleghentheyt / d'aenslagen door reden beleydet nemen een gewenschte uytkomste / zoo ontfangtmen de vruchte vanden verdienden arbeyt zulcx alsmen weerdich is. Ende zoo't anders komt/ten minsten volbrengtmen / daer de deucht den mensche toe verbint om hun eere voor te staē/ dewelcke de voorgaende ongelucken zoo zeer niet en moeten achten/dat als de tijt vereyscht / sy ghetroost zijn die t'ontfanghen / zonder daer door den moet te verliesen/ende voorts de reste van hun leven te blijven bloode ende kleynhertich. Nu nademael ic in dien staet ben zoo zal ic u ghelooven / u biddende ter wyle ic myn Legher ghereedt make/ d'andere zake te vorderen / ende te gaen by Barsinan eñ d'andere/ om datse hun met ons voegen. Arcalaus dit besluyt verstaen hebbende/ bleef daer niet langhe zonder verlof nemende vanden Koninc Arabigne/reysde zoo langhe tot dat hy quam in Sansuede by Barsinan / den welcken hy alles vertelde wat voren verhaelt is / hem voor oogen houdende den schrickelijckē smaet die den Koninc Lisuart syn Vader aenghedaen hadde / hem doende levendich verbranden onder aendē voet van eenen tooren / vanden welcken hy ooc naderhandt syn broeder Gandadel van boven neder liet werpen, den welcken Guillam den Fantazeerder ghevangen hadde genomen. Ende ghelooft zekerlijc / zeyde hy / dat en hadde ghedaen desen Amadis van Gaule / u Vader Barsinan / ware Koninc van groot Bretagnien: maer desen schelm overkomende / heeft Oriane uyt myne handen ghenomen / ende was oorzake dat myn voornemen niet en ghelucte. Nu zoo hebt ghy den rechten bequamen

quamen tijt om u te wreken/ daerom en wilt u niet bloode ende ongeluckich too-nen om gheen dinc ter weerelt / aenghe-zien den Koninc Arabigne gereet is zelfs daer te gaen. Barsinan accordeerde zeer lichtelijc 'tghene den anderen van hem begheerde / ende beloofde te velde te ko-men zoo haest alst van noode zoude we-sen. Daerom vertroc Arcalaus na den Koninc van't diepe Eylandt / ende dede hem diergelijcke vertooninghe als d'an-dere/ ende van hem verkregen hebbende 'tghene dat hy begheerde / is weder na huys ghetrocken/ ende passerende door't Landt / vermaende alle de vrienden van Dardan hun ghereet te houden teghen datse zouden ontboden worden. Maer wy zullen tegenwoordich daer van swij-gen/ende verhalen wat avontuere Que-dragant ende Brian wedervaren is op de reyse na 't vaste Eylandt.

Hoe Quedragant eñ Brian, wesende in Zee, door onweder zoo verre van hunnen wech verdoolden, dat sy, de kennisse van 't landt verloren hebbende, ontmoetten by ghe-valle de Koninghinne Briolanie : ende van 'tghene hun ghebeurden.

Het neghende Capittel.

NAer dat Quedragant eñ Brian t'scheep ghegaen waren/ zeylden sy in volle Zee / recht na 't vaste Eylandt : maer alzoo haest ver-hief hem daer zoodanighe grooten tem-peest ende onweder/ dat oot de kloectmoe-dichste van hun niet en dachten daer van t'ontkomen / ziende de zeylen eñ touwen scheuren ende breken/ met zoodanige ge-stadighe draeywinden/ dat sy zonder roer ofte hope van eenighe uytkomste dreven op de genade Godts/ ende den donckeren nacht hun overvallende met zeer grooten donder eñ blixem / waeren in d'uyterste benautheyt tot des anderen daechs met het kriecken vanden dach/ dat den storm ophiel ende de Zee allencxkens stil wert. Doen wierdense ziende datse verre van-den wech waren : want sy bevonden te wesen onder de Custe van 't Koninckrijc van Sobradise : Ende alzoo sy ghereet-schap maecten om te wenden/ werden sy een groot Schip ghewaer, ende besloten daer na toe te houden / om te weten wie daer in was. Ende vaerder komende/ zaghen op't achterkasteel veel Vrouwen ende Joffrouwen/ ende eenige Ridders/ die t'zamen divizeerden : ende eer sy ver-

der voeren / lietense een Boot wt-zetten/
bevelende een van hunne Schildtknech-
ten te gaen bezien wie sy waren / ende
waer sy henen wildē. Den Schiltknecht
dede alle neersticheyt / den welcken aen-
boort komende/ groetense beleefdelijc die
hy zach/hun zeggende: Myn Heeren/die
van dat Schip bidden v/ dat v believe te
zegghen wie ghylieden zijt / ende waer
ghy henen wilt. Myn vrient/antwoord-
de eenen van hun / zeght hun dat hier is
de Koninginne van Sobradise/ dewelcke
wel wilde na 'tvaste Eylant wesen. Dese
tijdinghe/ antwoordde de Schiltknecht/
zullen zeer aengenaem wesen twee Rid-
ders die my hier gezonden hebben: want
sy dien zelven wech willen. Schiltknape
myn vriendt/zeyde de Koninginne/zeght
ons dan/ zoo't v believt/ wie sy zijn. Me-
vrouwe / zeyde hy / dat en mach ic niet
doen/ nademael het my verboden is/ zoo
veel isser af/ dat sy zijn t'zeyl ghegaen van
groot Bretagnien om te keerē na 't Pal-
leys van Apolidon/ waer sy alreede wa-
ren / zoo hun de Fortuyne niet tegen ge-
weest hadde: Maer ic ben verzekert dat
de blijschap die sy zullen ontfanghen van
v ghemoet te hebben / hun zal doen ver-
gheten 'tvoorleden onghemac: Daerom
ga ic derwaerts/ om hun te zegghen wat
ic van v verstaen hebbe. Dit zegghende/
keerde hy na 't Schip ende vertelde Que-
dragant ende Brian al 'tghene hy ver-
staen hadde: van 'twelcke sy wtnemende
verblijdt waren / ende naerder komende
quamen in t Schip vande Koninginne/
dewelcke sy met groote reverentie groet-
ten. Nu zoo hadde sy hun dicwils ghe-
zien/ zo tot Londen als op andere plaet-
sen/ waerom sy hun kennende wert/ hun
biddende wt hun Schip in't hare te ko-
men. Doen nam syse in haer armen ende
ontfincse zeer minnelijcken / hun zeggen-
de: Voorwaer myn Heeren (naest Ama-
dis van Gaule aen den welcken ic zoo
hoochlijc ghehouden ben) waer't onmo-
ghelijc beter ghezelschap te ghemoeten
als v: Maer ic bidde v / vertelt my doch
wat ongeluc v herwaerts over gebrocht
heeft / want Tantilles myn Hofmeester
heeft my vertelt / dat hy v hadde ziē ver-
reysen na groot Bretagnien / om de zake
vande Princesse Oriane. Me-vrouwe
antwoordde Quedragant / Tantilles
heeft v de waerheyt ghezeyt / want wy
hebben by den Koninc Lisuart geweest,
om te zien oft wy hadden moghen den
peys maken tusschen hem ende ons ghe-
zelschap die in't vaste Eylant zijn. Maer
'ten heeft niet willen wesen: dan zoo my
dunct zoo zullen wy verzekert oorloghe
hebben. Doen verhaelde hy haer d'ant-
woorde die de Koninc Lisuart hun ghe-
gheven hadde / ē in wat voeghen dat sy
van hem gescheyden waren: maer wy en
waren nauwelijcx inde Zee ghekomen/
zeyde hy ofte het tempeest ende schricke-
lijc onweder heeft ons overvallen/ alzoo
dat wy niet meynden t'ontkomen / ende
heeft ons hier ghewoorpen alzoo ghy zien
meucht. Ter goeder trouwē/antwoord-
de sy/ wy hebben ons deel wel mede daer
van ghehadt/ ende hadden wel vreese dat
ons Schip zoude ghebor sten hebben/ ten
aenzien vande groote stooten die't ghe-
daen heeft/ ende 'tis alreede twee gheheele
daghen dat ic ben van Sobradise ghe-
scheyden / expresselijc om Amadis te be-
zoecken / ende Me-vrouwe te zien met
d'andere die met haer zijn/ende meynden
wel beter spoet ghehadt te hebben / vree-
sende dat de Koninc Lisuart haer hadde
doen wederom halen / niet achtende dat
hy zoude ghewevgert hebben d'eerlijcke
aenbiedinghe die ghy hem gedaen hebt/
maer zoo ic zie zoo gaet hy hem heel te
buyten / waer van ic my grootelijcx ver-
wondere / ende zoo my dunct zoo wil hy
de Fortuyne temteren beginnende d'oor-
loghe teghen de ghene daer hy zoo veel
diensten van ontfangen heeft/ waer van
hy hem noch wel zoude moghen bekla-
ghen: Want Amadis zal zoo veel vrien-
den te hulpe krijgen, dat Koninc Lisuart
hem

hem zal bedroghen vinden in syn voorne-
men: zoo veel my belanght, daerom heb
ic Tantilles mynen Hofmeester achter-
ghelaten met expressen last, van twaelf
hondert goede krychs-knechten aen te
nemen in myn Landt, ende my stracx te
volghen zoo haest die ghereet zyn. Maer
belieft het u my ghezelschap te houden,
nademael de Fortuyne ons zo verzaemt
heeft. Me-vrouwe, antwoordden sy, wy
zyn ghereet om te doen 'tghene u ghelie-
ven zal te gebieden. Ghy zult dan in myn
Schip blyven, ende het uwe zal ons vol-
ghen: 'twelc sy deden. Ende alzoo voor-
derden sy hunnen wech, sprekende van
vele verscheyden zaken, tot dat sy in Zee
ghewaer werden twee Oorlochschepen,
dewelcke Tiron hadde toeghemaect om
de Koninghinne ghevanghen te nemen.
Desen Tiron (waer van ic spreke) was
de Sone van Abiseos, den welcken van
Amadis ende Agraies verslaghen werdt
inde stadt van Sobradise, alzo ghy hebt
verstaen in't eerste Boec van dese Histo-
rie, door welckers doodt ende syn twee
oudtste Sonen, bleef Briolanie geruste-
lyc Koninghinne van 'tgheheele Landt,
behalven een Kasteel op 't welcke Tiron
de derde Sone van Abiseos, door eenen
ouden Ridder ghebercht ende opghevoet
werdt, tot dat hy bequaem was om de
wapenen te voeren, ende Ridder te wer-
den. Doen begon hy wonder te doen, al-
zoo dat hy gheacht wert voor een vande
kloecste ẽ moedichste Ridders diemen
zoude hebben moghen vinden. Dit be-
merckende den ouden die hem opgevoet
hadde, brocht hem in't hooft, van te
trachten om syn verloren Landen ende
Heerlyckheyt wederom te kryghen: ende
hem vermanende te wreken de doot van
syn Vader ende Broeders, zoo nam hy
voor de Koninghinne Briolanie ghevan-
ghen te nemen, ende hem Koninc te ma-
ken zoo't mogelyc waer. Ẽ om die oor-
zake, verstaen hebbende, dat sy t'schepe
ghinc met zeer kleyn ghezelschap, om te
varen na 'tvaste Eylandt, zoo hadde hy
dese twee Schepen toe-ghemaect, met
hondert wtghelesen Ridders, haer ver-
wachtende op den wech, om te beter syn
voornemen te volbrenghen. Nu zoo be-
gon de Son onder te gaen, ẽ den nacht
quam aen, waerom Brian ende Que-
dragant, vreesende van bespronghen te
worden, waren op hun hoede: want sy
zagense met ghewelt van roepen na haer
toe komen, ende alzoo sy haest by mal-
kanderen warẽ, hoordense een man roe-
pen, zegghende: Ghy Ridders die de Ko-
ninghinne Briolante gheleydet, zeght
haer dat hier Tiron haer Neef is, die
haer begheert te spreken, ende datse haer
volc verbiedt hun teghen ons ter weer te
stellen, oft wy zullense altemael in stuc-
ken houwen, ende haer mede. Doen de
Koninghinne dit verstondt, werdtse met
zoodanighe vreese bevangen datse begon
te beven, ende zeyde tot Brian: Helaes,
wy zyn verloren! 'tis den grootsten vy-
ant die ic ter weerelt hebbe: ende ghelooft
dat hy alzoo toegherust niet en is gheko-
men dan om ons al 'tquaet te doen dat
hy kan. Me-vrouwe, antwoordde Que-
dragant, en hebt geen vreese, zoo hy ons
bespringt hy zal (mogelyc) beter ontfan-
ghen worden als hy denct: want Heer
Brian ende tien van uwe Ridders zul-
len den last nemen van't eene Schip te-
ghen te staen, ende ic in't andere aen Ti-
ron, tot den welcken hy alzoo sprac: Rid-
der ghy die de Koninghinne begheert te
spreken, zoo't u belieft in haer Schip te
komen, sy zal u gheerne hooren, ende an-
ders niet. In haer Schip te komen, dat
is wel myn meyninghe, (spyt u) ende te-
ghen haren danc. Ende datelyc latende
het roer van 't Schip om keeren, leydde
hun aen-boort, voort de haeckẽ daer aen
worpende om te beter daer in te komen,
ende syn ander Schip een teecken ghe-
geven hebbende, mede syn beste te doen,
begon den storm zeer swaer ende schric-
kelyc. Nu zo was het een ongelyc scheel,

want daer waren weynich aen de zijde v nde Koninghinne / om te wederstaen zoo grooten ghewelt : waerom Tiron vechtende op hope van syn groote verheffinghe/en wachte niet langhe van in't Schip te springhen : maer hy bleef daer langher dan hy dochte/ om dat Quedragant ende hy malkanderen ghemoetten/ ende vochten zoo lange t'zamen/ dat Tiron ter neder gheslagen ende ghevangen wert/ alhoewel dat syn Ridders hun beste deden om hem t'ontzetten : eyntlijc en ontquammer haest niet een van de syne/ die niet ghevanghen oft doot gheslaghen werden : 'twelc d'ander ziende/ verloren den moedt / ende om wech te komen begonnen allencxkens de touwen ontstucken te houwen/ (die aen de haecken waren/ daer mede de Schepen aen malkanderen gehouden werden) 'twelc Quedragant gewaer wordende / ende ziende dat de Fortuyne hem gunstich was / teghen hunné danc sprone hy in't Schip alwaer hyder zoo vele versloech / dat hy in weynich tydts meester daer van wert. Ende Brian boot manlijc 'thooft aen die van't ander Schip / ende hoewel hy swaerlijc gequetst was/zoo en kon de vyant evenwel niet op hem winnen / maer ziende d'andere verloren / verlieten den slach/ vluchtende zoo zeer als sy konden / ende eñ alzoo bleef de victorie aende Ridders van 'tvaste Eylandt. Ende Quedragant goede wacht ghezet hebbende in't Schip dat hy verovert hadde/keerde weder in't Schip vande Koninginne Briolanie/dewelcke ghedurende 'tghevecht/vertrocken was in haer kamer/meer doodt wesende als levende / door de groote vreese diese hadde : maer ziende Quedragant/ kreechse wederom moedt/hem vragende hoe't met de vyandē vergaen was. Mevrouwe/ antwoordde hy/ het meeste deel vlucht/ende van d'ander zal ic v wel verzekeren/eñ principalijc van Tiron : doen geboot hy de gheen die hem bewaerden/ hy haer te brenghen / 'twelc alzoo ghe-schiedden. Doen docht hy ghewisselijc dat hy sterven moeste: daerom voor haer wesende/ viel neder op syn knien/zeggende: Helaes Me-vrouwe/om Godts wille hebt doch medelijdē met my/ ende zonder acht te nemen op myn dwase onderwindinghe/'tzelvighe legghende op myn onbedochte jonchept : ic ben van uwen bloede/ om v noch t'eenigen dagen dienst te moghen doen/zoo't v belieft my het leven te schencken. Tiron / antwoordde sy/niet om uwent wille/ maer om eenige oorzaken die my daer toe beweghen / en zult ghy tegenwoordich niet sterven/ ten minsten tot dat ic my beter beraden hebbe/ wat ic met v behoore te doen/ oft hoe ic v behoore te tracteren. Daer na liet sy hem wederom inde ghevanckenisse brenghen. Ende doen quam Brian/ zeer gequetst wesende van een pijl die hem was gheschoten te ghelijc door syn schildt ende arm : waer van de Koninghinne wter maten bedroeft was / vreesende dat het ergher ware alst was / niettemin veynsende wat sy daer van dochte/(ende alzoo sy wel ervaren was inde Chirurgije)zeyde hem dat het gheen noot en was / ende dat sy hem in korten tijdt ghezont zoude leveren/ zoo hy hem wat wachte. Ende datelijc ontwapende sy hem zelfs / legghende 'tgheen dat noodich was op syn quetsuere/ende hun Schepen weder toeghemaect zijnde / namen hunnen cours na 'tvaste Eylandt / alwaer sy aenquamen/ alzoo Amadis ende andere Ridders hun vermaecten op 'tstrandt, ende ziende dit Schip aen komen / quamen naerder om te weten wie daer in was. Ende terstont zagen sy aen lant komen de Schiltknechten van Quedragant ende Brian/ ende alzoo sy hun wilden tijdinghe vraghen na hun Meesters / zaghen syse aen komen : waerom elc een van hun naerder quam om hun willekom te heeten eñ t'ontfangen: maer sy waren verwondert doen sy d'andere Schepen zaghen die sy mede brochten/'twelc Brian merckende/

zeyde hun: Myn Heeren/ghylieden weet
doen wy van hier scheyddē dat wy maer
een eenich mede namen / ende nu meucht
ghyder vier meer zien/dewelcke wy heb-
ben verovert/ met een meerder buyt als
ghy wel meynt: maer zeyde hy/(al lach-
ende) nademael ons Godt 'tgheluc ghe-
gheven heeft / zoo en zult ghylieden / die
ledich aen landt gebleven zyt ter wyl wy
den arbeyt wtgestaen hebben/ gheen deel
daer aen hebben. Zeer wel/zeyde Ama-
dis / 'tzal ons ghenoeghen deelachtich te
wesen vande vreucht die ghy daer van
hebt / by aldien dat ghy ons maer ver-
klaert oft den buyt zoo groot is als ghy
ons wilt wijs maken. Noch veel meer/
zeyde Brian: ende dattet alzoo is / en ist
gheen schoone verkrijginge van een Ko-
ninginne/ als die is van Sobradise/ver-
ghezelschapt van vele schoone Vrouwen
ende Joncvrouwen / dewelcke ghy ter-
stont zien zult? Ter goeder trouwen/
antwoordde Amadis/ den buyt en is van
gheen kleyne weerden: ende zoo kouten-
de/ quā de Koninghinne met haer Vrou-
wen ende Joncvrouwen: ende daer en
was niemant van hun die niet en quam
om haer met eerbiedinghe willekom te
heeten. Ter wylen werden haer Hacke-
neyen wt de Schepen gehaelt / daerse op
ginghen zitten / ende wierden ghelept na
't Palleys van Apolidon. Ende al gaen-
de (Amadis die de Koninginne geleyde)
zeyde tot haer: Me-vrouwe / ic ben wt-
nemende blijde van v herwaerts over te
zien in goede ghezontheyt / ende in zoo-
danighen tijt van beroernisse/ inde welc-
ke ghy zult ghelegentheyt hebben om te
vertroosten Me-vrouwe Oriane / de-
welcke ghy zo bedroeft zult zien alst mo-
ghelijc is / maer ic hope dat uwe teghen-
woordicheyt haer zoo aenghenaem zal
wesen/ dat sy daer door zal vergheten het
meeste deel van hare melancolie. Myn
Heer/antwoordde sy/om die oorzake al-
leen ben ic wt myn Landt gheschepden/
ende Godt weet de groote onghenuechte
die ic ghehadt hebbe gheduerende v af-
wesen/ende om dat ic gheen tijdinge van
v gehadt hebbe / eñ wederom de vreucht
die ic ontfanghen hebbe / verstaende van
Tantilles uwe aenkomste / den welcken
ic ghelaten hebbe in myn Landt om volc
te lichten / ende orden te stellen in't ghene
dat ghy my door hem ontboot / eñ ic zou-
de het zelfs ghedaen hebben / 'ten ware
den grooten lust die ic hadde v te komen
zien met Me-vrouwe Oriane: ende 'ten
hadde gheweest door de hulpe die ic ont-
fanghen hebbe van Quedragant ende
Brian / myn voornemen ware in peryc-
kel gheweest van te langhe te vertoeven/
alzoo sy v zelfs wel zullen te verstaen ge-
ven. Nu zoo hadde Amadis zoo haest
als hy de Koninginne hadde zien aenko-
men / naer Oriane ghezonden / haer te
kennen ghevende hare komste / eñ haer
te bidden van haer in haer ghezelschap
t'ontfanghen / 'twelc haer zeer aenghe-
naem was: want syse zeer hooch achte
ende beminde/ alzoo datse zeyde tegen de
Koninginne Sardamire: Me-vrouwe/
ghy zult terstont zien een vande schoon-
ste eñ aenghenaemste Princessen die ghy
opt zaecht / ende die't zoo wel verdient
hoochlijc ontfangen te worden: waerom
ic v bidde / met Mabille eñ Olinde haer
te ghemoete te gaen totten inganc vande
poorte / daerse af zal zitten / eñ ontfangtse
met de meeste eere die ghy kondt. Ende
om die oorzake sy met haer drijen alleen/
zonder iemant anders ginghen daer he-
nen: eñ alzoo sy de deure op deden/quam
Briolania daer aen gezelschapt/zoo ghy
ghehoort hebt / dewelcke Amadis van
'tpeert beurde / ende ziende die haer ver-
wachten / zeyde haer: Na dat ic zie Me-
vrouwe/zoo zult ghy ons verlaten: want
ziet hier myn Nichte Mabile die v wil
opsluyten ende berooven van v ghezel-
schap. Nu zoo hadde sy al van te voren
verstaen / als dat haer Oriane met hare
Joncvrouwen hadde afgezondert / ende
alleen op een plaetse was vertrocken/

zonder eenich ander ghezelſchap: daerom
antwoordde ſy hem al lachende: Ooc zoo
en begheer ic voortaen anders niet te we-
ſen als geeſtelijcke, en wilt ghy niet myn
Biechtvader weſen? Ja ghewis Me-
vrouwe/antwoordde Amadis/ ende ooc
zoo zoude ic v wel eyghentlijc konnen pe-
nitentie geven/voor 'tquaet dat ghy hebt
ghedaen den ghenen die v te veel hebben
aenghezien met gheneghender ooghen.
Zegghende deſe woorden / woude hy in
treden: maer Mabile hielt hem teghen/
zeggende: Myn Couzijn/onſe ordre ver-
biet dat ghy niet naerder en komt / daer-
om gaet te rugghe zoo't v belieft/anders
zoudt ghy inden ban ghedaen worden
vande macht die wy hebben. Godt be-
waer my daer voor / ic heb v veel liever
met v ghezelſchap goede nacht te wen-
ſchen: dit zegghende nam hy oorlof van
haerlieden / ende de poorten werden we-
der ghesloten/ ende Briolanie ghelept na
de kamer van Oriane/die haer met d'an-
dere Vrouwen ende Joncvrouwen ver-
wachte / vande welcke ſy zeer wel ont-
fanghen wert. Nu Oriane die haer wt-
nemende beminde/ ende haer willende te
verſtaen gheven de vreucht dieſe hadde
vā hare komſte/zeyde haer Me-vrouwe:
Ghy hebt veel om mynent wil ghedaen/
de moeyte nemende van zoo verre Lan-
den my te komen bezoecken in zoodani-
ghen bedroefden tijdt / 'twelc my wel te
kennen geeſt/dat de groote liefde die ghy
my altijt toe-ghedraghen hebt / v her-
waerts heeft doen komen / ende gheen
andere zake. Me-vrouwe/antwoordde
Briolante / zoo verre ic eer verwitticht
hadde gheweeſt vanden ſtaet daer ghy
in zijt / ic en zoude zoo lange niet vertoeft
hebben / van my zelven v te komen pre-
ſenterē met alle dat in mynder macht is:
want boven 'tgoede dat ic v wenſche/een
yeghelijc weet door hoe veel ontfanghen
weldaden Amadis my aen hem verobli-
geert heeft / ende alzoo 'tghene dat hem
wedervaert /achte ic zoo veel ende meer
als myn eyghen / 'twelc d'oorzake is dat
ic Tantalis (die ghy wel kent) achter ge-
laten hebbe/dewelcke ghy hier haeſt zult
vernemen met een groot deel Ridders
eñ ander volc/ dewelcke hy lighet in myn
Landt / zoo ic hem bevolen hebbe: ende
middelertijt zoo zal ic v ghezelſchap hou-
den / tot dat v zake zoodanighen eynde
ghenomen hebbe als ghy wenſcht. Zeer
hoochlijckē bedancten haer Oriane daer
van/ zegghende dat ſy verwachten Que-
dragant ende Brian / dewelcke ghereyſt
waren tot den Koninc Liſuart / om met
hem te handelen vanden peys/ zoo't mo-
ghelijc waer. Ende hoewel Briolanie
wel wiſte wat antwoorde dat ſy ghekre-
gen hadden/ zoo en woudenſe haer even-
wel daer niet van zegghen/om dat Gra-
ſinde hun over quam / dewelcke Briola-
nie noyt ghezien en hadden/ ende beghee-
rich weſende om haer te kennen/ vraech-
den Oriane wie ſy was. Jc verzeker v/
zeyde ſy/weſende vreemt/dat ſy de ghene
is daer Amadis ter weerelt meeſt aen
verbonden is/want zonder haer en hadt
ghy hem hier niet meer ghezien. Doen
vertelden ſy haer het ontzet dat ſy hem
ghedaen hadde door Meeſter Helizabel/
d'eere ende 'tgoet tractement dat ſy hem
in haer Landt ghedaen hadde / ghelijc v
hier voren verhaelt is. Ende zoo't v be-
lieft / zeyde Oriane / dat ſy't v zelfs ver-
telt hoe ſy hem ghevonden heeft/ wy zul-
len t'zamen ons avontmael houden/zon-
der datter iemant meer by ons dryen zij
dan Mabille. Ende dit dede Oriane niet
alleen om datſe woude de Koninghinne
verblijden maer om datſe haer zelfs niet
en konde verzadighen van 'tzelvighe te
hooren vertellen / alwaer duyſent mael
op een dach gheweeſt/ende daerom riep-
ſe Mabile/ende zeyde haer: Myn Nichte
de Koninghinne en is niet wel/ende ver-
moeyt vande reyſe/ daerom zoo ghebiedt
datmen de tafel hier in deſe kamer decke/
alwaer ic niemant meer en begheer nef-
fens v dan Graſinde. Twelc Mabile
d'andere

d'andere terstont zeyde: ende sy vertrocke datelijc altemael / latende de vier Joffrouwen t'zamen / dewelcke hun korts daer na aende tafel zetten: ende alzoo sy midden over maeltijt waren/Oriane die anders niet en trachte dan om Grasinde op tpropoost van Amadis te helpen/zeyde haer: Me-vrouwe/ic vertelde nu slus aende Koninghinne Briolanie vanden strijt die Amadis hadde teghen den Endriago: maer sy en kan't niet ghelooven zoo ghy't haer niet en verzekert: Daerom bidde ic u doet my d'eere ende vertelt het haer alzoo't u Amadis ende Meester Helizabel verzekert hebben: ende oock de maniere hoe sy hem op 'tvelt vont. Doen begon Grasinde (om haer te gheliefven) te verhalẽ hoe dat sy treckende wt Sardine (de Hooftstadt van haer Landt) wesende verghezelschapt met vele Ridders/ zelfs vã Brandasidel / van verre gewaer wert Amadis wandelende langs de zeekant/hebbende 'tghelaet van een gheheel bedroeft ghemoet: 'twelc hy ons wel te kennen gaf/want ons ghewaer wordende / zeyde sy / keerde hy vanden wech af/ even als oft hy hadde willen schouwen den strijt van syn eygen vyanden. Twelc ziende Brandasidel/ die my doen eenighe liefde toe droech/zeyde tot my: Ziet doch/ ic bidde u de kloeckmoedichept van die hun dolende Ridders noemen alzo haest als desen my ghezien heeft / zoo heeft hy hem wech gemaect/ vreesende myn swaere slaghen. Maer ic verzeker u / dat ic noyt wapen zal draghen/ zoo ic hem niet lichter wederom by u zal brengen als hy wech ghevlucht is/ ende dan zal ic hem u schencken tot een slave. Ende hoewel ic hem daer van ophielt na myn vermogẽ/ zoo ghinc hy evenwel voort tot dat hy hem achterhaelde / doen woude hy hem dwinghen wederom te keeren: maer Amadis die hem weynich achte/en maecte niet veel werckx van syn dreyghen: waer over sy in't ghevecht traden / alwaer Brandasidel zoo qualijc getracteert wert dat hy moest draghen de straffe die hy zelfs in-ghestelt hadde / dewelcke zoodanich was/ dat den verwonnen zoude ersselinghe op 'tpeerdt zitten/ met den steert inde handt houdende in plaetse vanden teughel: waer van ic zeer verwondert was doen hem zoo toegemaect zach aenkomen / zoo beschaemt zijnde dat hy wel hadde willen doodt wesen / alzoo't wel bleec aen syn ghelaet. Doen vraechde ic hem wat hy met den Ridder ghemaect hadde die hy my zoude brenghen: maer zonder een woort te sprekẽ reet hy voort. Ende om die oorzake zont ic een van myne Joncvrouwen na Amadis / hem biddende door beleeftheyt dat hy my quame spreken. Twelc hy niet en weygherde/ ende kouten daer na lange t'zamen/ ende koutende verzuchten hy t'elckens zeer swaerlijc/ 'twelc my datelijc dede denckẽ dat het moeste komen van wtnemende groote liefde die hy eenighe Joffrou toedroech/ vande welcke hy (mogheliijc qualijc getracteert wesende) was vertrockẽ/ zonder hem eenichzins te willen laten kennen / ende dat hy oock moeste een ander wesen als hy hem gheliet: Waerom ic hem zoo lang quelde / dat hy my consenteerde by te komen logeren / alwaer hy eenighe daghen bleef / dewelcke gheduerende / hielt ic hem goet ghezelschap/ ende hem ziende zoo schoon / en van zoo goede manieren / zoo docht my dat die ghelucklich zoude wesen die hem mochte hebben voor haren man ofte vrient. Eñ hoewel ic voor syn aenkomste weynich gedacht hadde zulcx te doen/als wesende noch onlancx Weduwe/ zoo en kon ic my nochtans niet onthouden van hem zoo lief te krijghen als opt eenighe Vrouwe Man mochte doen: zoodanich / dat zonder eenighen rust te hebben hy dach ende nacht ghestadelijc in mynen zin was/ alzoo dat ic eyntlijc voor my nam een deel van myn lijden Gandalijn t'openbaren/ dewelcke my dochte een voorzichtich Schildtknecht te wesen / ghelijc ic't oock

daer

daer na bevont door d'antwoorde die hy my gaf. Want zonder my iet t'openbaren van syn Meesters zake / gaf hy my zoo veel te verstaen / dat syn Meester zoo weynich syn eyghen was / dat ic gheen hope en hadde eenich deel van hem te kryghen: 'twelc ghelooveende / zoo docht my dat beter ware dit nieu ontsiekẽ veer broech als spade wt te dempen. Waer door ic middel hadde (niet zonder groote pyn) myn ghedachten af te keeren van 'tghene ic voorgenomen hadde / alzoo hy oock korts vertroc na Constantinopolen ghelyc hy besloten hadde. Ende om dat ic verhoopte door hem te verkryghen ('tgheen ic nu hebbe) zoo dede ic hem belooven binnen 's jaers wederom by my te komen / 'twelc hy oock dede / niet zonder middelertydt veel gheleden te hebben: Voorts zoo vertelde sy hunlieden den stryt die hy hadde tegen den Endriago / ende eyntlyc alle d'avontueren die hy op de reyse hadde. By mynder trouwen Me-vrouwe / zeyde Briolanse tot Oriane (hoorende Me-vrouwe Grasinde spreken) zoo wordt my indachtich / dat doen ic u d'eerste reys quam bezoecken tot Mirefleur / dat myn Heer Amadis passerende voorby de Tenten die ic hadde doen stellen op den wech om locht te scheppen / ende ic wederom komende gelyc sy / de Ridders die my geleydden / even van hem ghetracteert werden als Brandasidel: want meynende hem met ghewelt by my te doen komen / werden alle ter neder gheslaghen ende zeer ghequetst. Ghy hebt my dat t'anderen tyden vertelt / antwoordde Oriane / dewelcke alle dese dingen tot haren voordeel nam / ghelyc als verzekert wesende dat de groote melancolie die Amadis hadde / nerghens anders van en quam dan vande groote liefde die hy haer droech: ende daer mede ghinghen sy slapen / want 'twas alreede spade.

Van 'tverhael dat Quedragant ende Brian deden aende Ridders van 'tvaste Eylant, aengaende de bootschap daerse om wtghezonden waren, ende van 'tghene dat daer inne gheordonneert wert.

Het tiende Capittel.

Quedragant ende Brian / als Gezanten tot den Koninc Lisuart / wederom ghekomen wesende op 'tvaste Eylandt / ghelyc als in't langhe ende breedt verhaelt is / willende reden gheven van 'tghene hun wedervaren was / lieten hun des anderen daechs mede vinden inden raedt / welcke om die zake ghehouden werdt / inde welcke vergadert was Amadis ende alle d'andere Ridders: tot welcken eynde Quedragant voerende het woordt voor hem ende syn medeghezellen / begon in't langhe te verhalen alle de reden die sy met den Koninc Lisuart hadde / wiens antwoordde / zeyde Quedragant / zoo kort was / dat wy anders niet en zouden konnen ghendencken / als dat hy van meyninghe is ons zoo qualyc te tracteren alst hem mogelyc zal wesen / aenghezien den last dien hy gheeft van over al volc te lichten / makende gissinge van ons in syn ghewelt te krygen: waer van niemant van ons en behoorde rouwich te wesen / nademael het een middel is om eere ende lof te kryghen / meer als ergens anders in; want zoo wy de victorie verkrygen / het zal door de heele weerelt klincken. Ende om dat in zoodanighen voornemen vele van verscheyden meyninghen zyn / want d'een bemint d'oorloghe / d'ander den peys. Maer Agrates dewelcke den Koninc Lisuart weynich beminde om de reden vorẽ verhaelt / nam het woordt ende sprac voor hun allen / zegghende: Ic en weet niet myn Heeren hoe wy met eeren dese oorloghe zouden konnen wtstellen / aenghemerct de gherechtighe zake die wy hebben / ende zelfs dat onsen vyandt ghereetschap maect van ons te komen bezoeckẽ: Maer zoomen my wil ghelooven / hy en

zal daer d'eere niet van hebben/maer wy zullen ons uterste neerstichept doen van onse macht te verzamelen / ende zullen recht na syn landt toe trecken/ ons latende kennen voor zoodanich als wy zijn: Want zoo wy hem toelaten dat hy eens tot hier toe komt / ghelooft my/ dat ghy hem 'thert zoo zult doen verheffen / dat hy (die doch van natueren laetdunckende is) alreets d'overhant op ons hebbe/ ende wy zullen op veel plaetsen daer door veracht worden / ghevende vele oorzake van te twijffelen/ zo van ons goet recht/ als dat van Me-vrouwe Oriane/om de welcke wy hier in ghetreden zijn. Want zoo veel my aengaet/ic sweer u by myner eeren/ten ware dat sy my zoo ghebeden hadde / vanden peys te beletten / ic en zoude noyt toe-ghestaen hebben/ datmen Ghezanten ghezonden hadde na groot Bretagnien/wesende zoodanighen overlast aenghedaen als ons gheschiedt: Maer ter wyl onsen vyant hem zoo verklaert teghen ons / zoo ben ic ontslaghen van myn belofte ende gheresolveert met hem in gheen verbont ofte vrientschap te treden / voor ende aleer dat hy ghewaer ghewozden is ende ghevoelt heeft / hoe veel wy hem konnē schaden ofte helpen/ aengezien dat wy middel hebben om zoo kloecken krijchsvolc te bekomen als het ghene dat hy brenghen zal. Alzoo myn Heeren ben ic van meyninghe dat wy besluyten d'oorloge/zonder langher te vertoeven/ ende zoo haest als ons ontzet zal gekomē wesen / zullen wy recht toe recht aen na Londen marcheren om hem slach te leveren/ zoo hy voort komt om ons te bevechten. Dit voornemen behaechden Amadis wonderlijcken wel / dewelcke tot noch toe in groote pijne geweest hadde/ vreesende dat d'oorloghe zoude opghehouden worden / ende dat hy syn Oriane wederom zoude hebben moeten gheven/ 'twelc voor hem al te grooten ongheluc zoude gheweest hebben : ende ziende dat de reden van Agraies den meestendeel van hun behaechde / ende om die reden meer te versterckken / antwoordde hem: Myn Couzyn / ic en heb noch niemandt gezien die niet gereet en is te doen 'tgeen dat ghy ghezeyt en hebt / ende zoo eenige hebben voorghewent d'ongehevallen die door d'oorloghe konnen gheschieden / sy en willen daer mede niet zegghen datse hun zouden willen daer buyten houden/ maer om daer in tē verzien/gelyc het billich is : ende om dat ghy 'tgoet vindt/dat wy in't Landt vanden Koninc Lisuart trecken / ende dat zonder hem eenich respijt te gheven / van ons te komen bezoecken / ic hebbe 'tzelvighe altijt in myn ghemoedt besloten ghehadt/zoo verre de reste van u myn Heeren eñ goede vrienden dat gheraden vinden. Want moghelijc door dien middel / ziende dat wy hem ghenaken/ zoo zal hy (mogelijc syn voornemen veranderende) van ons begeeren/ daer wy hem t'anderen tijden om verzocht hebben. Doen en was daer niemandt inde vergaderinghe / die niet goet en vondt 'tzelvighe te doen : Ende om dier oorzake wert d'oorloghe besloten eñ over al volc eñ verspieders wtgezonden/ zoo om tijdinge te hebben wt groot Bretagnien / als om volc te vergaderen tot het Legher dat sy oprechten wilden.

Hoe Meester Helizabel quam in't Lant van Grasinde, ende voorts troc na den Keyser van Constantinopolen, volghende 'tbevel van Amadis.

Het elfste Capittel.

NA dat Meester Helizabel t'scheep ghegaen was / zoo is hem den windt zoo gunstich gheweest / dat hy binnen korte daghen in Romanien quam. Doen ontboodt hy de grootste van 't Landt van Grasinde/ den welcken hy te kennen gaf den last die hy hadde/ hun bevelende dat sy zouden ghereet houden al 'tvolc te peerde eñ te voet dat sy konden krijgen/om na 'tvaste Eylandt

landt te ſchepen / zoo haeſt als hy weder ghekeert zoude weſen vanden Keyſer/ alwaer hy ghenootzaect was te gaen om dierghelycke oorzake. Twelc ſy hem beloofden te doen/ daerom daer latende (om hun voort te porren) ſyn Neve ghenaemt Libee / een jonc ende moedich Ridder/ ghinc weder t'ſcheep / zeylende na Conſtantinopolen/ alwaer hy aen quam zonder eenich beletſel / ende wt 't Schip ghegaen zijnde quam by den Keyſer / den welcken hy vondt verghezelſchapt met vele Princen ende groote Heeren/ aenden welcken na dat hy hadde de reverentie ghedaen / preſenteerde hy hem den brief van Amadis van Gaule. De Keyſer die hem van over langhen tijdt kende / onthaelde hem zeer wel/ ende vraechde hem waer hy deſen Amadis (vanden welcken hy zoo veel hadde hooren zegghen) ghevonden hadde. Heere/ antwoordde Meeſter Helizabel / ghy zult het verſtaen wt deſen brief / zoo verre het v belieft dien te leſen : ja ghewiſſelijc zeyde hy. Doen dede hy hem op / ende zach in 't langhe den inhoudt van dien: Maer hy was wtnemende verwondert / dat den ghenen die hem liet noemen dē Ridder metten groenen ſweerde / deſen Amadis van Gaule was / dewelcke hem zoo voor hem verborghen hadde / ter wijlen dat hy daer te Hove was/ ende zeyde tot Meeſter Helizabel: Zoo waer als my Godt helpt/ ghy hebt my groot ongelijc ghedaen dat ghy my van hem niet te kennen gaeſt doen hy hier was : want ic en zoude hem niet getracteert hebben als een dolende Ridder/ maer als een Prince eñ groot Heere gelijc hy was. Heere/ antwoordde Meeſter Helizabel/ ic verzeker v dat ic noyt en wiſte dat hy Amadis hiet / voor dat wy in't vaſte Eylandt quamen / doen openbaerde hy hem eerſt teghen ons : maer te voren liet hy hem noemen den Griecxſchen Ridder : Want hy vreeſden al te zeer bekent te weſen door den naem vanden Ridder metten groenen ſweerde/ zint dat hy van v ghescheyden was : Om dat hy Me-vrouwe Orasinde hadde belooft te geleyden in't Hof vanden Koninc Liſuart/ ende teghen een yeghelijc ſtaende te houden dat ſy ſchoonder Vrouwe was als de ſchoonſte Dochter van 't Landt. Doen vertelden hy hem gheheel in't lanc hoe die zaken vergaen waren / eñ principalijc den ſtrijdt die hy hadde teghen de Reuſen / dewelcke hem door groote laetdunckentheyt / 'twelc hun qualijc bequam. Ende ghelooft zekerlijc Heere/ zeyde hy/ dat ſy gewiſſelijc meynden met eenen Griecxſchen Ridder te doen te hebben/ alzoo dat ſy hem weynich achten/ eñ ſy inden ſtrijt quamen / openbaerlijc zeyden / dat noyt eenich Griec 'thert hadde alleen een Reuſe te bevechten / eñ dat ſy lichtelijc deſen zouden t'onder brengen ghelijc ſy veel anderen ghedaen hadden: Maer de kans verkeerde heel anders als ſy gemeynt hadden / want ſy werden verſlegen d'een na d'ander/ zonder groote teghenſtant te konnen doen. Zekerlijc zeyde de Keyſer / ic weter hem grooten danc/ ende zoo ic de ghelegentheyt hadde van hem dienſt te konnen doen / ic zoude hem betoonen dat ic gheheel ſyn vriendt ben. Heere / antwoordde Meeſter Helizabel / ic ben verzekert dat ghy die wel hebt/ zoo't v belieft hem die te betoonen/ daer ic v hoochlijc om bidde. Hoe dat ? zeyde de Keyſer. Heere/ antwoordde hy/ na dat hy ter neder ghelept hadde de vermetelheyt vande Reuſen / vertroc hy na 't vaſte Eylandt ('twelc ſyn is) daer hy groot ghetal van goede Ridders vondt/ al gherect om t'ſcheep te gaen/ om te helpen ontzetten Me-vrouwe Oriane outſte Dochter vanden Koninc Liſuart/ dewelcke hy teghen haren danc hadde ghegheven ten houwelijc aenden Keyſer van Roomen/ ende haer alzoo gheheelijc onterft/ om alzoo ſyn jongſte Dochter Leonora daer in te ſtellen / niet alleen teghen den raet ende wille van alle ſyn Priucen/ maer oock 'tgeheele volc. Waer van myn

Heer

Heer Amadis wel onderrecht wesende/ prees grootelijck hun voornemẽ/ in voeghen dat sy des anderen daeghs zijn t'zeyl ghegaen/ende ghinghen alzoo verwachten de Leyffteden van dese Princesse/ dewelcke kloeckelijc besprongghen werden/ ende na langh gevecht overwonnen/verslaghen en ghevanghen ghenomen / de Joffrouwen ontzet ende in't vaste Eylant gebrocht/daerse noch zijn. Evenwel zoo hebbense Ghezanten aenden Koninc Lisuart ghezonden / zoo om hem te verklaren de rechtveerdighe oorzake diese gehadt hebben /syne Dochter op te houden als om hem te bidden dat hyse wilde weder in ghenaden nemen / zonder haer zoo van hem wech te zeynden / ende aenmerct het groot onghelijc dat hy haer dede: Maer sy vreesen dat hy zal willen gewelt teghen hun ghebruycken/ ende zonder acht te nemen op hun eerlijcke aenbiedinghe / d'oorloghe tegen hun zal willen aenveerden/meynende haer met ghewelt wederom te halen/zoo syse hem niet vrywillich wederom en geven. Om dese oorzake/ Heere/ zoo bidt v myn Heer Amadis ende alle syn ghezelschap dat ghy als hebbende d'eerste plaetse onder de Christen Princen / ende zijt een recht bedienaer van Godts gherechticheyt / om die voor te staen / (principalijc ziende den overlast die dese Princesse gheschiet) hun te doen eenighen bystandt: Dit doende/ zult ghy hun verbinden v te dienen alle de daghen huns levens daer't v believen zal hun te ghebruycken. Gheduerende dese reden / den Keyser die neerstich luysterde na 'tghene dat Meester Helizabel zeyde/bleef geheel beducht/ aenmerckende dat zoodanich voornemen swaerlijc zoude eyndighen / zonder sware eñ lanckduerighe oorloghe / om dat hy wel wist dat den Koninc Lisuart een groothertich Prince was / ende den Keyser van Roomen was hooveerdich ende opgheblasen boven maten: ende ter andere zijde wetende de gherechtige zake die de Ridders van 'tvaste Eylandt hadden/de Princesse Oriane t'ontzetten eñ voor te staen/ ende hem ooc alreede ghevoelende verbonden te wesen aen Amadis / zoo vande doodt vanden Endriago/ als ooc om hem d'eere ghedaen te hebben/ van te Constantinopolen by hem te komẽ/alwaer hy hem zoo mildelijc tot synen dienst presenteerde/zoo besloot hy by hem zelven/ hem by te staen/zeggende tot Meester Helizabel: Myn vrient/ ic zal Amadis geven 'tgeen hy begheert / ende dat met zoodanighen Legher / dat den Keyser Patin ende de Koninc Lisuart zullẽ zien hoe zeer ic hem beminne ende achte. Dit hooghhertich woordt behaechden alle de Heeren ende Ridders zeer wel / ende principalijc aen Gastilles / dewelcke voor hem nederknielende / zeyde: Heere / indien ic v oyt aengenamen dienst dede / zoo bid ic v dat ic mach mede van 'tghetal wesen der gener diẽ ghy hem tot bystant wilt zeyndẽ: want ic en hebbe noyt eenige reyse voorghenomen die my beter behaechde als dese. Myn Couzijn / antwoordde den Keyser / ghy ende den Marquis Saluder zult t'zamen in myn plaetse gaen/ daerom maect dat de Schepen ghereedt zijn / die tot dese reyse noodich zullen wesen om over te varen na 'tvaste Eylandt/ met tien duysent Mannen die ic v mede zal gheven. Heere/ zeyde Meester Helizabel / ic ben ghenoodtzaect wederom te keeren na Romanien/alwaer ic door 'tbevel van Me-vrouwe Grasinde / ooc zoo veel volcx zal lichten alst mogelijc is / om die by haer te brenghen : Daerom zoo't v belieft ghy zult my oorlof gheven / op dat ten zelvighen tijde als v volc ghereet is / ic het myn ooc schepende / hun mach gezelschap houdẽ. Helizabel myn vrient/ zeyde de Keyser / ghy zult v twee oft drij daghen hier ververschen / ende doet dan wat v goet duncken zal.

Hoe Gandalijn in Gaule quam, eñ de propooste die hy met Koninc Perion hadde.

Het

Het twaelfste Capittel.

GAndalijn gescheyden wesende van 'tvaste Eylandt / dede zoodanighe neersticheyt dat hy in korten tydt in Gaule quam / ende effen ter zelvigher plaetsen daer doen de Koninc Perion was / dewelcke hem ziende grootelijcx verblijt was / verzekert wesende dat hy hem tijdinghe brochte van syn Soon / den welcken hy niet en hadde gezien wel in zes jaren ende meer: ende om dier oorzake ghebood hy hem datelijc by hem te komen / 'twelc hy dede / hem presenterende de brieven van Amadis / zeyde dat hy hem ghelaten hadde op 'tvaste Eylandt / ende om dat het brieven van gheloove waren / zoo ghinc de Koninc met hem ter zijden alleen / doen vraechde hy hem wat hy nieus hadde. Heere / antwoorde Gandalijn / myn Heere eñ alle syn medeghezellen hebben zeer hoochlijc van noode uwe goede hulpe. Hoe? zeyde de Koninc. Doen vertelde hem Gandalijn in't langhe alles wat hier voor verhaelt is / waer van den Koninc heel versleghen was: maer 'tzelvighe niet latende blijcken / beval hy Gandalijn niemandt anders dat zelvighe t'openbaren / ende zonderlijcken aen Galaor: want hy was noch zeer swac van een lancduerige ziecte die hy ghehadt hadde: Ende zoo hy u vraecht wat ghy hier komt maken / zegt dat het is om te komen zien hoe't met my is / ende morghen zal ic verzien in alles wat u Meester my ontbiet. Nu zoo wert Galaor de wete ghedaen / dat Gandalijn ghekomen was / daerom zoo zont hy tot den Koninc / hem biddende dat hy Gandalijn by hem woude zeynden / om dat hy zoude moghen tijdinghe hooren van syn Broeder Amadis. Ende hoewel hy zoo swac was dat hy qualijc overeynde konde staen / niettemin zoo quam hy hem omhelsen / hem vraghende hoe zijn Meester voer. Myn Heere / antwoorde hy / ic heb hem ghelaten op 'tvaste Eylandt in goede ghezontheyt / Godt hebbe lof / eñ noch in veel meerder begheerte van u in weynich daghen te zien: u verzekerende dat hy heel bedroeft zal wesen verstaende u langhe ziecte. Eñ hier mede zoo quam Norandel inde kamer / den welcken kennende Gandalijn / vraechde hem oft Amadis gekomen was. Neen myn Heere / antwoorde hy / ic heb hem ghelaten in't Palleys van Apolidon / alwaer hy hem wat ververscht vande groote moeyelijcke reyse die hy gedaen heeft in Duytschlandt / Romanie / ende Constantinopolẽ. Och myn vriendt Gandalijn / zeyde Galaor / ic bidde u verteltet my doch al wat ghy daer vã weet. Twelc hy dede / waer van een iegelijc uytermaten zeer verwondert was / principalijc hoorende dẽ strijt die hy ghehadt hadde tegen den Endriago. Helaes / antwoorde Galaor / wanneer zal ic hem moghen zien? Wel haest zoo't Godt gelieft / antwoorde Norandel / zoo ghy wilt u beste doen om ghenesen te wesen. Ghelooft my / zeyde hy / dat ic zal doen al wat my moghelijc is / niet zoo zeer om myn ghezontheyt te verkrijgen / als ic wel begeerich ben om hem te spreken. Myn Heer / zeyde Gandalijn / den Koninc heeft my belast van u niet langh op te houden / uyt vreese dat u ziecte niet argher en worde / u zal dan ghelieven my teghenwoordich oorlof te gheven / ende morghen zal ic u langer ghezelschap houden. Alzoo verliet hem Gandalijn / ende keerde tot den Koninc / den welcken hy vondt denckende op 'tghene dat hem syn Soon Amadis ontboden hadde: Ende om dat hy syn voornemen bedect woude houdẽ / nam hy voor hem dat hy Norandel wederom woude zeynden na groot Bretagnien / hoewel hy eerst daer was ghekomen om syn mede-ghezelle te bezoecken / alzoo hy verstaen hadde dat hy ziecklijc was: ende om die oorzake zoo ontboodt hy hem des anderen daechs smorghens / ende hem ghelatende als oft hy zoo datelijc eenighe nieu tijdinge ont-

fanghen

fangen hadde/zeyde hy hem: Myn vrient ic hebbe van daghe tydinghe ontfangen/ eñ zoo ic daer wt kan verstaen/ zoo heeft den Koninc uwen Vader eenighen aenslach/ daer in ghy hem grootelycx zult konnen dienen/ ende daerom zoo rade ic v dat ghy daer na toe treet: maer ic bid v en zeght daer niet van v mede-ghezelle Galaor: want ziende den staet daer hy in is/ zoude hem te zeer quellen. Heere/ antwoorde Norandel/ het zoude my leedt wesen te doen dat hem qualyc zoude bekomen/ ende bedancke v hoochlyc vanden goeden raedt die ghy my gheeft: morgen zal ic vertrecken zoo ic kan/ ende van daghe zal ic myn beste doen om van hem oorlof te krygen. Ic bids v/ zeyde den Koninc/ ende veranderende van reden/ kouttense noch lange t'zamen: daer na vertroc Norandel/ gaende by Galaor/ ende zeyde hem: Myn mede-gezelle ende vriendt/ ic beloofde den Koninc Lisuart doen ic oorlof van hem nam/ om v te komen bezoecken/ dat ic over een maendt wederom by hem zoude wesen: Daerom ic v bidde my niet qualyc af te nemen dat ic v zoo haest verlate: want ic ben ghenootzaect te doen/ alzoo ic zie dat het (Godt lof) wat beter met v is/ alst te voren was/ ende oot om den korten tyt dat ic Ridder geweest ben/ veel anderen zouden weynich goets van my dencken/ dat ic zoo langhe ledich blyf/ ende noch daer door geblameert worden/ 'twelc ic voorzeker wete v zoude verdrieten/ wetende dat ghy myn eere bemint als v eyghen: maer evenwel zoo uwe ziecte v langher by blyft/ ic verzeker v dat ic v wederom zal komen bezoecken zoo haest alst my moghelyc is. Doen werdt Galaor heel bedroeft/ hoorende 'tghene hem Norandel zeyde/ om dat hy groot vermaken hadde dat hy by hem was/ niettemin antwoordde hy hem. By mynder trouwen/ hoewel ghy groote reden hebt te doen wat ghy zeght/ nochtans v vertrec ende afwesen veroorzaect my een zoodanich leedtwesen dat ghy't niet zoudt ghelooven: dit niet teghenstaende/ v eere meer achtende als myn playsier/ ic ben zeer wel te vreden dat ghy vertreet alst v belieft/ v vriendelyc biddende myne hertelycke groetenisse te doen aendẽ Koninc/ dat zoo langhe daer leven in my is/ hy aen my zal hebben een ghetrouwe Dienaer/ ende malkanderen omhelsende wt grooter liefde/ namẽse oorlof niet zonder weenen. Nu zoo hadde Norandel syn Schip al doen ghereedt maken/ daerom Koninc Perion eñ de Koninginne hoochlyc bedanckende van d'eere die sy hem gedaen hadden/ ghinc t'scheep/ eñ den wint diende hem zoo wel dat hy in korten tydt tot Vindilisore aen-quam/ alwaer de Koninc Lisuart was/ ghereedt makende syn Legher om te trecken na 't vaste Eylandt. Nu zoo haest als hy t'zeyl was ghegaen/ zoo dede den Koninc Perion over al volc aennemen/ eñ Schepen ghereedt maken om over te varen na 't vaste Eylandt. Middelertyt Lazinde/ Schiltknecht van Bruneo/ die ghekomen was by den Marquis/ dede syn beste om syn bevel te volbrengen/ zoo dat hy door 't geduerich aenhouden/ eyntlyc quam tot syn begheeren met de hulpe van Branfil/ dewelcke ziende dat syn Vader traech ende lanczaem was in syn voornemen/ quam voor hem nedervallende op syn knien/ zegghende: Myn Heer/ zoo't Godt ghelieft hadde dat ic met myn Broeder ware gheweest/ om teghen de Romeynen te stryden/ ic zoude my laten voorstaen de beste fortuyne ghehadt te hebben die my zoude konnen overkomen: maer aengezien dat het alzoo niet en heeft gheweest/ ic bidde v ootmoedelyc/ dat in vergeldinghe van dit ghebrec het v belieft my oorlof te gheven/ dat ic hem mach gaen vinden/ met den bystandt die't v believen zal hem te zeynden/ v verzekerende/ myn Heere/ dat het zal wesen uwe glorie/ ende d'eere van uwe kinderen/ dewelcke zoo ghy weet over langhen tyt aen Amadis

ende den synen verbonden zijn. Myn Soon antwoordde hy ic ben daer wel in te vreden/ ende nademael ghy zin hebt in d'oorloghe te gaen/ ic zal v een groot deel goede Ridders mede geven/ om v te gheleyden. Ende zoo dede hy ooc/ want ter wyle dat Branfil hem ghereedt maecte/ zoo dede hyse met alder neersticheyt over al lichten. Ende ooc in desen zelven tijdt quam den goeden ouden Ysanie by den Koninc Tafinor van Bohemen/ vanden welcken hy zeer wel ontfanghen werdt/ wetende dat hy afgeveerdicht was door den Ridder metten groenen sweerde: want na dat hy hem hadde overghegheven syne brieven van gheloove/ ende verstaen hebbende syn bevel/ zeyde hy: Ic belove v dat ic hem in desen last niet en zal verlaten/ maer dat hy al zal hebben dat hy begheert. Doen dede hy roepen syn Soon Grazandor/ den welcken hy verklaerde al wat Ysanie hem ghezeyt hadde/ ende d'oorzake van syn komste/ hem vragende ofte hy die reyse zoude willen aennemen/ om Amadis t'ontzetten/ diemen plach te noemen den Ridder metten groenen sweerde. Myn Heer/ antwoordde hy/ de meeste begheerte die ic ter weerelt hebbe/ is van te wesen in't ghezelschap van zoo goeden Ridder/ ende bidde v daeromme ootmoedelijc: maer om dat ghy niet zoo haest ghereedt zult konnen wesen met v Legher/ zal't v believen my oorlof te gheven dat ic morgen met twintich Ridders mach voor henen trecken/ want den Grave Galtines zal my wel volghen met de reste. Waerlijc (zeyde de Koninc) ic bens te vreden/ ende wetet v grootē danc/ want wesende met zoodanich ghezelschap en zult ghy maer te beter konnen worden/ ende ooc zoo ben ic aen hem zoo veel ghehouden/ dat ghy hem meucht verzekeren dat hy my mach ghebieden ghelijc synen geheelen vrient. Waer van Ysanie hem ootmoedelijcken dancte/ ende nam voor hem Galtines expresselijc te verwachten/ om hem zoo veel te meer te doen haesten. Middelertijt zoo ginc Grazandor t'scheep/ alleenlijc verghezelschapt met twintich Ridders hem begevende in Zee. Van d'andere zyde Landin/ dewelcke heymelijc na Yrlandt ghereyst was/ van weghen Quedragant/ om de Koninginne te spreken/ dewelcke verstaen hebbende d'oorzake van syn komste/ ontboot eenige van hare ghetrouste Dienaers/ ende beval hun dat sy (zonder 't zelvighe ruchtbaer te maken) volc zouden vergaderen om na 't vaste Eylant te trecken by haer Oom/ ende hoewel sy Amadis weynich beminde/ gedachtich wesende den doot van haren Vader Abies/ zo haettense nochtans veel meer den Koninc Lisuart/ om den tribuyt die hy haren Man den Koninc Cildadan jaerlijcx dede betalen. Eñ om die oorzake namse voor den eenen by te staen/ om den anderen t'onder te brengē. Maer teghenwoordich zal onse Historie weder keerē, om te verhalen hoe die reyse verginc van Guillam/ die ghezonden was na den Keyser/ ende andere/ die de Koninc Lisuart wt-ghezonden hadde/ om hulpe van syne vrienden te krijghen.

Hoe Guillam den Fantazeerder quam by den Keyser van Roomen, Filipinel in Sweden, ende Brandoyvas in Yrlandt.

Het dertienste Capittel.

GVillam de Fantazeerder/ vanden Koninc Lisuart afgheveerdicht zijnde/ reysde zo voorspoedich dat hy minder als in drye weken binnen Roomen quam/ ende te peerde ghezeten zijnde/ was ghewapent na 't ghebruyc der Ridders vā groot Bretagnien/ quam hy by den Keyser/ die doen ter tijdt verghezelschapt was met vele Princen ende groote Heeren/ dewelcke hy hadde doen komen/ om t'ontfangen Me-vrouwe Oriane/ dewelcke hy van daghe tot daghe verwachte/ want den Prince Salustie Quide/ eñ Brandaiel vande Roche

hadden

hadden hem gheschreven / datse den Koninc Lisuart hun al ghelevert hadden/eñ dat sy ghereedt waren te vertrecken/ om by hem te komen. Doen den Keyser Guillam wert ziende / kende hy hem alzoo haest als den ghenen die hy dicwils gezien hadde / meynende dat hy voor wt quam hem tydinghe brengende van syn toekomende Vrouwe / hem vraghende waer hyse gelaten hadde/met den Prince Saluste Quide. Heere/antwoordde hy/ dē Koninc Lisuart myn Meester schryft v desen brief/ghebiet zoo't v belieft/datse ghelesen worde/ ende alsdan zoo zult ghy moghen verstaen van 'tghene v belieft te weten. Doen nam de Keyser den brief/ ende hoewel hy van gheloove was / zoo woude hy dat hy openbaerlijc verklaerde wat hy hem te zeggen hadde. Heere/ zeyde Guillam/ dē Koninc Lisuart myn Meester ontbiet v / dat om te hebbē uwe vrientschap ende gheduerighe verbintenisse / hy (volghens v begheerte) wel te vreden was/ v Oriane syn outste Dochter eñ eenich Erfghenaem tot een Huysvrouwe te geven : ende na vele verscheyden swaricheden tusschen hem ende syne Princen/ Heeren / ende Onderzaten van synen Lande / ter neder ghelept zijnde/ heeftse ghelevert in handen vanden ghenen die den last hadde / van haer van uwent weghen t'ontfanghen: Maer het is ghebeurt dat Amadis ende eenighe van syn mede-ghezellen met zommighe Oorlochschepen hebben verspiet / en op hun voordeel aenghetast / in voeghen dat na lang gevecht den Prince Saluste Quide doot ghebleven zijnde/de reste van v volc ghevanghen is ghebrocht in't vaste Eylandt/alwaer noch teghenwoordich ghehouden wordt Me-vrouwe Oriane / de Koninginne Sardamire/ ende d'andere/ die in haer ghezelschap waren. Maer meynende daer na te stillen de misdaet die se begaen hadden/ hebben Ghezanten ghezonden aen syn Majesteyt / hem presenterende vele goede zaken/ de welcke hy niet en heeft willen aenveerden/voor dat hy heeft ghehoort v meyninghe / om dat den smaedt v zoo veel aengaet als hem. Daerom zoo heeft hy my bevolen v te zegghen / dat zoo ghy wilt daer toe verstaen om d'oorloghe teghen hun aen te vanghen (tot wrake) dat hy van synent weghen een groot Legher zal te velde brenghen / ghemerct ghy oot 'zelve van uwer zijde doet/ verzekert wesende/ dat zijnde uwe ende syne macht t'zamen gevoecht / ghy lieden hun lichtelijcken zult konnen brengē daer toe het v goet dunken zal. Doen den Keyser dit verstont/ gheen mensche en was opt meer verstoort/'twelc hy wel betoonde / want alzoo hy d'waes ende zonder eenich oordeel was begon te vloecken oft hy ontzinnich ende in rasernije gevallen ware / zeggende teghen Guillam: Weet ghy wat daer van is / keert datelijc weder na v Meester / ende zeght hem dat ic nimmermeer ruste zal hebben / voor dat ic by hem ben met zulcken Leger / dat de galghen-asen van 'tvaste Eylant zullen bekennen datse my te veel hebben misdaen. Heere/ antwoordde Guillam/ ghy en zult zoo haest niet konnen komen/ oft ghy zult den Koninc mynen Heere alreedts te velde vinden met syn Legher. Nu gaet dan zonder langher hier te blijven. Alzoo was Guillam genootzaect van daer te gaen/ zonder haest den tijdt te hebben van hem wat te ververschen/waer af hy zeer verstoort was / principalijc om dat hy zoo weynich onthaelt was / ende 'tviel hem te lang eer hy in groot Bretagnien was/ om 'tzelvige den Koninc Lisuart te klaghen : Daerom t'zeyl gaende / voer hy recht na Vindilisore/ waer hy eenige daghen daer na aenquam / ende vondt den Koninc Lisuart die hem verwachte/ den welcken hy alles vertelde wat den Keyser hem gezeyt hadde/ende de groote onbeleeftheyt die hy betoonde voor zoo veel Princen ende Heeren : v verzekerende/ Heere/ hy zoo verre de gene die hem ghe-

zelſchap houden/geen meerder verſtants en hebben dan hy doet / dat ghy noyt kryghſvolc zoo qualijc belept zult zien als hunlieden. Ic hope/zeyde de Koninc/ zoo ſy my willen ghelooven / dat wy niet en zullen gheſlaghen worden/ by ghebrec van quade beleydinghe: want ſy onder ons lieden vermengt zijnde/zullen ſy ons ende wy hun helpen / ende 'tis my ghenoech dat hy ſyn neerſtichèyt doe om ons by te komen : Want ic hebbe van daghe de tijdinghe ghekreghen / dat den Keyſer van Conſtantinopelen / ende de Koninghen van Gaule/Schotlant/Bohemen ende Spagnien hun wapenen/ om Amadis t'ontzetten. Ende aen d'ander zijde/dat den Koninc Aravigne/ met Arcalaus ende Barzinan/ van alle hoecken volc vergaderen / zonder te weten waer ſy henen willen/ zoo iſt noodich dat wy hun eerſt ſiach le veré eer ſy ons overkomen / het welc wy wel zullen konnen doen/ zoo't niet ontbreect aende Komeynen. Want Brandoyvas quam giſteren van Yrlandt / die my verzekert heeft dat hy den Koninc Cildadan te velde liet/ gereet om ons met ſyn volc by te komen. Ende Filipinel/deſgelijcx weder gekeert weſende wt Sweden / door de brieven die my den Koninc Gaſquilan ſchrijft/ van over veertien daghen hier te weſen met een groot deel goede Ridders / met voornemen van hun beſte te doen. Zoo veel d'andere aengaet, die ic heb doen op nemen door myn gheheele Landt / daer van meucht ghy in dit veldt alreede zien by de vijf duyſent / alzoo dat eer deſe maendt ten eynde is / zullen wy (met Godts hulpe) ghereedt weſen om voort te trecken. Ende Galvanes zal hy aen u zijde weſen: ſprac Guillam: Neen, antwoorde de Koninc / hy heeft my door Brandoyvas laten bidden / dat ic hem daer buyten woude laten / want hy hadde my liever het Eylandt van Mongaze wederom te gheven / dan hem teghen Amadis ende ſyn Neef te laten vinden: maer hem kennende dat hy tot mynen dienſt is in andere zaken / ende dat het niet redelijc zoude weſen dat hy anders dede / heb ic't hem ten beſten af ghenomen. Eñ alzoo paſſeerden daer drij weken eñ meer dat men niet en vernam van den Keyſer noch ſyn Legher / waer van hy zeer verſlegen was / vreeſende dat hy ſyn belofte niet en zoude houden / veerdichde een verſpie-ſchip af/ met Giontes ſyn Neef / om in alder neerſtichept na Roomen te gaen/ d'oorzake te weten van 'tvertrec/ de welcke zonder vertoeven van Vindiliſore reyſde.

Hoe Graſandor, Sone vanden Koninc van Bohemen, weſende in Zee, ghemoetten Giontes : ende van 'tghene hun wedervoer.

Het veertienſte Capittel.

Ghy hebt hier voren ghehoort/ hoe dat Graſandor hebbende oorlof ghenomen van den Koninc ſyn Vader/ is t'ſcheep ghegaen / vergheselſchapt met twintich Ridders/ om na 'tvaſte Eylandt te varen : Maer op eenen morghenſtont met den opganc der Sonnen werden ſy ghewaer het beſpieſchip/ daer Giontes in was/ den welcken ſy haeſt in zeylden alzoo ſy bequamer windt hadden als d'ander. Nu Graſandor / begheerich weſende om te weten waerſe henen wilden / dede hun ophouden : want 'ten was niet machtich ghenoech om teghenſtant te doen/ aengezien daer maer Scheeps-volc in was : om die oorzake zo zeyde hy hem/ dat hy door 'tbevel vanden Koninc Liſuart na Roomen reyſde / biddende hem niet langher op te houden/ om dat hy zeer haeſtich was. Voorwaer zegh ic u / die u derwaerts zeynt en is van Amadis niet bemint/ (wiens vriendt ic gheheelijc ben) daerom zijt ghy gedwongen uwen naem te zegghen / ende wat laſt dat ghy hebt/ oft anders en zult ghy niet lichtelijc van

my

my komen. By aldien dat door 'tver-swijghen van 'tghene ghy my vraecht/ antwoordde hy / d'eere vanden Coninc mynen Heere zoude vermindert wesen/ ghy en zoudt het niet weten al zoude ic moeten sterven: Maer alzoo't hem tot voordeel ende eere streect/ghelijc het doet/ ooc dat het niet en is een heymelijcke zake / zoo zult ghy't weten: Mynen naem is Giontes / een Ridder van groot Bretagnien/ ende Neef vanden Coninc daer ic af spreke / den welcken my zeyndt tot den Keyser/hem biddende dat hy met syn volc voorts kome / om d'oorloghe te beghinnen tegen de ghene/ die onlancx hebben afghezet Me-vrouwe Oriane syn Dochter / met de ghene die haer ghezelschap hielden / onder 'tbeleyt vanden Prince Saluste Quide/ ende andere Romeynen / die sy hebben versleghen ende ghevanghen ghenomen. Nu zoo heb ic v begheeren voldaen / daerom bid ic v my oorlof te gheven. Gaet met Godt/zeyde Grasandor / ende weest ghedachtich dat uwen Coninc ende synen Keyser zullen vinden die hun verantwoorden zullen/ zoo sy beghinnen Amadis ende syn ghezelschap aen te tasten. Alzoo scheydden sy van malkanderen/ende Grasandor voer na 'tvaste Eylant/ alwaer hy korts daer na quam/alwaer hy zeer willekom was ende heerlijc onthaelt wert van Amadis ende syn gezelschap / dien hy vertelde hoe hy hadde ghemoet Giontes / de welcke troc om het Legher vanden Keyser van Roomen voorts te doen komen / ende de reden die sy t'zamen gehadt hadden / ooc dat den Coninc synen Vader volc dede lichten / die hem korts volghen zouden onder 'tbelept vanden Grave Galtines met Ysanie. Middelertijt was ic begeerich om v t'zamen te zien/ben ghekomen v mynen dienst te presenteren. Ghy zijt van herten willekom / antwoordde hem Amadis / den Coninc uwen Vader ende ghy verbindt my daghelijcx meerder t'uwaerts. Ziet daer hoe dat het Legher van 'tvaste Eylant van ure tot ure meer versterct wert/het welcke vijftien dagen daer na volkomen was: Want den Coninc Perion die quam daer met dry duysent Gauloysers dappere krijchslieden/ zeer wel ervaren in d'oorloge: Galtines met vijftien hondert: Tantiles van wegẽ de Koninginne Briolanie met twaelf hondert: Branfil Broeder van Bruneo met zes hondert: ende twee duysent die Ladazin Coninc van Spagnien aen syn Soon zondt: ende noch vijftien hondert die Agrai.s gezonden werdẽ wt Schotlant/behalven noch twee duysent die Libee Neef van Meester Helizabel brocht wt het Landt van Grasinde / voerende meest Turcxsche boghen: ende acht duysent onder 'tbelept van Gastiles/dewelcke den Keyser van Constantinopelen zondt / de welcke altemael ghelept werden in een zeer schoon velt/ onder aenden voet vande rootze van 'tvaste Eylandt/ recht op den wech die de vyandt moeste komen. Ende ghelooft dattet een lustige zake was die vergaderinge te zien: want daer en wasser gheen die niet en hadde 'tgelaet van een lustich krijchsman/ waer van Amadis boven maten verblijt was: Maer de Princesse Oriane / die ghestadichlijc dochte op't toekomende ongeluc/ hebbende altijdt de tranen in d'ooghen/ zonder haer van iemants van hare Joffrouwen te willen laten troosten / 'twelc Mabille Amadis liet weten/die hier van zeer bedroeft was. Ende ziende datter gheen beter middel was om haer te verblijden / dan haer ooghenschijnlijc te betoonen hoe veel persoonen hun inde wapenen hadden begheven / om haer te beschermen / liet haer bidden dat syse des anderen daechs ghewapent in slachoorden ghelief de te bezien/ ende om daer toe te gheraken hyse eenen loosen alarm zoude laten gheven: 'twelc haer ende alle d'andere Joffrouwen zeer aenghenaem was. Nu zoo kondense van hare vensters lichtelijcken 'tghe heele veldt over-

 zien:

zien: Daerom zoo zondt Amadis des avonts hondert mannen te peerde ende drie hondert busſchieters / dewelcke hy beval datſe hun zouden verberghen in een zeker boſchken ſtreckende langhs de zee-kant/ende dat ſy des anderen daechs smorghens teghen tien uren zouden beginnen te ſcharmutſelen / ende het Leger eenen alarm te gheven / zoo zeer alſt hun moghelyc was / ende zoo deden ſy / ende dat ter rechter tyde / want zint der Sonnen opganc hadde het zoo miſtich ende doncker gheweeſt / datmen niet en hadde konnen zien / ende doen de Sonne weder begon te ſchynen ende het ſchoon weder was / doen begon hem dit volc t'openbaren in ſlachoorden / de Schutters ſchietende met hunne roers looſe ſcheuten / in voeghen dat de Schiltwacht dit hoorende / meynende vanden vyandt overvallen te worden / maecten zoo grooten alarm alſt moghelyc was. Doen wert het gheheele Leger zoo beweecht / datmen 't niet en zoude hebben hooren donderen van 'tgheruchte der Trommelen / Klaroenen / ende Trompetten: ende zoo een ieghelyc doende was om hem onder ſyn vendel te begheven / het ſcheen eygentlyc een hoop mieren te weſen / komende wt hun hol / daerſe den heelen Zomer hunnen koſt in vergadert hebben teghen den Winter. Middelertydt zoo waren de Joffrouwen overal inde venſters / ziende deſe vreeſe / dewelcke hun diende voor tyt-verdryf / om dattet Amadis hun des daechs te voren had laten weten. Nu in ſlachoorden ſtaende / zoo wouden eenighe voortvaren: maer die deſen aenſlach wiſten quamen dat hun aen zegghen / datmen gheen vreeſe en dorfde hebben / want het waren die / dewelcke men wtgezonden hadde / om te zien oftſe konden tydinghe hebben vanden vyant. Waerom de Duytſche ſluyten begonnẽ geluyt te geven door 'tgheheele Legher / eñ elckẽ hoop krychſ volc vertroc na ſyn quartier / waer in de Joffrouwen een zonderling vermaken hadden. Ende alzoo ſy waren onder malkanderen ghemenght / zoo zeyde Mabille met een fraeye aerdicheyt tot Oriane: By mynder trouwen / Me-vrouwe / daer zyn veel groote Princen die niet zoo veel volcx tot hun gebiet hebben als ghy hebt. Ic ghevet u t'oordeelen aen 'tghene ghy hier zien meucht. Wat zeght ghy nu dan? iſt niet waer? Och hoe geluckich zyt ghy dan / zoo ghy 't kondt aenmercken? zelfs konnende ghebieden den ghenen dien alle dit gheheele Legher ghehoorzaem is. Ic ghelove / waer 't by aldien dat de Koninc Liſuart oft den Keyſer uwen Man (dat hy niet weſen zal) zaghen dat wy tegenwoordich zien / datſe wel twee mael weder zouden overleggen hun voornemen meer te volghen / dan den peys: ende daerom iſt billich dat ghy voortaen u ſchreyen laet blyven / ende u meer te verblyden dan ghy tot noch toe ghedaen hebt. Och myn Nichte / antwoordde ſy / het is onmoghelyc dat ic zoude konnen vrolyc weſen / als ic aenzie myn teghenwoordich ongheluc: Ghy weet wel / zoo de macht vanden Koninc ende uwen Neve malkanderen eens treffen / dat het niet en kan weſen zonder d'een ofte d'anders verderf / ofte van alle beyde t'zamen / 't welc my een onverdraechlyc verdriet zoude weſen / zo door de natuerlycke wet daer door ic aen myn Vader verbonden ben / als om de liefde die ic Amadis toedrage / hoe zoude ic dan konnen gheruſt weſen? Woude Godt dat ic doodt ware / nademael ic zie dat om mynent wil zoo veel ongheluckeu zullen geſchieden. Dit zeggende / weende ſy bitterlyc. Hoe / zeyde Mabille / meynt ghy dat Godt u vergheten heeft? ic verzeker u / dat hy u niet minder verlaten zal als hy tot noch toe gedaen heeft / zoo ghy maer op hem betrout: uwe onſchult is tegenwoordelyc al de weerelt bekent / ende dat het tegen uwen danc is dat deſe oorloghe ontſtaet. Daerom en bedroeſt u zoo zeer niet / want het mocht noch erghers

gher niet v woorden/ende zult oock zeer be-
droeven myn Couzyn ende alle dese Rid-
ders/ die nergens anders na en trachten
dan om v dienst te doen. Nu zoo en had-
de de Koninc Perion de Princesse Oria-
ne niet gezien zint dat hy gekomen was/
daerom na dat den alarm ghestilt was/
vraechde hy Agraies / ofter oock middel
was om haer te spreken / ende dat hyse
gheerne zoude gaen begroeten. Agraies
antwoordde hem dat hy't zoude verne-
men/ende ghinc terstont tot de Princesse/
dewelcke hy te kennẽ gaf wat de Koninc
Perion hem ghezeyt hadde. Hy zal/zey-
de sy/zeer willekom wesen/alst hem ghe-
lieven zal. Maer myn Couzyn / wat
dunct v van myn ongheluc/ en ben ic niet
d'ongheluckichste ter weerelt/ ziende zoo
veel groote Princen ende goede Ridders
bekommert om myne zake? Me-vrou-
we/zeyde hy/wy zijn altemael uwe/ende
daer en is niemandt die hem wt grondt
syns herten niet en laet ghebruycken in
uwen dienst / dien sy zullen achten wel
besteedt te wesen zoo't v aenghenaem is.
Helaes / antwoordde sy / ic en weet niet
hoe ic't wederom teghen v allen zal kon-
nen verdienen / ic bidde Godt dat hy't v-
lieden vergelden wil. Me-vrouwe/zey-
de Agraies / zoo ghy't in danc neemt het
ghene dat wy doen / ende v een weynich
meer verblydt/ als ghy tot noch toe ghe-
daẽ hebt/ghy zult ons te meer t'uwaerts
verbinden. Ghelooft my / antwoordde
sy / dat icker myn beste toe doen zal zoo
veel my moghelyc zal wesen / ende om dat
ic mede hebbe verstaen dat de Soon van
den Koninc van Bohemen oock overghe-
komen is / zoo bid ic v brenght hem nef-
fens den Koninc Perion mede. Dit zeg-
ghende / nam Agraies oorlof van haer/
ende quam by den Koninc van Gaule
ende Grasandor / teghens dewelcke hy
zeyde dat Oriane hun verwachte / ende
dat sy zouden willekom wesen: Daerom
zonder langher te vertoeven / ginghense
haer bezoecken / verghezelschapt met A-
madis / Florestan ende veel andere vro-
me Ridders / ende komende inde kamer
vande Princesse / zoo quam sy hunlieden
ontfanghen / met d'andere Vrouwen
ende Jouffrouwen van haer gezelschap.
De Koninc Perion (diese niet en hadde
ghezien zint datse in Schotlant woonde)
vraechde haer ofse hem wel kende. Myn
Heer/zeyde sy/ hoewel ic v maer eens ge-
zien hebbe / zoo ghedenct my nochtans
wel vande bede die g'yp my toeliet / doen
ghy v Soon Amadis Ridder sloecht.
Tis waer/ zeyde de Koninc / ende nade-
mael dat ghy oorzaec waert van d'eerste
eere die hy ontfinc / zoo ist wel reden dat
hy v dat danc wete zoo lange als hy leeft.
Gheduerende dese propoosten/zoo kout-
ten Grasandor met Mabille / dewelcke
hy zoo wijs ende voorzichtich vondt/dat
hy haer van die tijdt af beminde / in voe-
ghen dat hyse daer na troude / als ghy
noch hooren zult. Ter wijle zoo sprac de
Koninghinne Briolanie met Quedra-
gant/hem zegghende: Ghelooft my/'ten
ware dat wy waren te voren ghewaer-
schout vandẽ alarm dieder huyden mor-
gen was/ daer en zouden noyt gheen be-
vreesder Vrouwen op Aerden moghen
gheweest hebben als wy. Hoe dat Me-
vrouwe/ antwoordde Quedragant/ had
de vreese moghen grooter wesen / als die
v uwen Neef Tiron aen dede? Neen
voorwaer, zeyde sy, want ic meynde doen
te sterven/eñ zonder v zoude ic gheweest
hebbẽ in't meeste perijckel daer opt Vrou
ofte Joffrou zoude hebben moghen in
komen. Maer Godt zij ghedanct/(ende
v goet ontzet) ic heb nu wel middel om
my daer van te wreken. Me-vrouwe/
zeyde Brian / ziende de groote schoon-
heyt daer mede ghy begaeft zijt / zoo ist
buyten uwe macht dat ghy zout konnen
zoodanighe wrake over hem nemen als
ghy zeght: Maer veel eer behoorde ghy't
hem te vergheven/ ende hy zal moghelijc
voortaen ghetrouwer wesen als hy tot
noch toe geweest is. Ghewisselijc zeyde

sy / ic zoude wel blijde wesen dat hy zoodanighen zin hadde / zoo't v belieft / wy zullen hem datelijc doen halen / om syn meyninge te hooren / v verzekerende dat ic daer groote ghenuechte in zoude nemen / hem met my weder vereenicht te zien / ghemerct dat hy jonc is / ende my na bloedt-verwant / ende van beter hert ende ghemoet als syn Vader ende Broeders opt warē. Me-vrouwe antwoordde Brian / ghy en zoudt niet eerlijcker konnen spreken als ghy doet: Ic bid v laet hem halen / om syn meyninghe te hooren / ende dat hy v ghetrouwicheyt belooft in presentie van zoo veel goede Ridders als ghy hier ziet. Ic ben zeer wel te vreden / zeyde sy: want alzoo wel is hy v-lieden ghevanghen / als den mynen / daerom doet daer in wat v belieft. Ende terstont wert gezonden om Tiron te halen / den welcken ghekomen zijnde voor zoodanich ghezelschap / meynende de sententie van syn doodt t'ontfanghen / was wel verwondert doen hy Briolanie tot hem hoorende spreken / zegghende: Tiron / dese twee Edellieden (die ghy wel kent) bidden my dat ic v in genade zoude nemen / ende ic bens te vreden / zonder acht te hebben op 'tverraet dat v overleden Vader begint teghen den mynen / by al dien dat ghy voor v neemt / ende my belooft / dat ghy voortaen zoo veel de deucht zult volghen / als ghy het boose leven ghedaen hebt / ende dat ghy my tot verbeteringhe van't ongelijc dat ghy my meynde te doen / voortaen een oprecht eñ ghetrou Dienaer zijt: Dit doende / en zal ic v niet tracteren ghelijc myn gevangen / maer als myn Couzijn ende na bloedt-verwant. Om dese oorzake zoo verklaert my tegenwoordich / zonder veynsen wat ghy van meyninghe zijt te doen: Want om dat ghy ghesproten zijt van Koninclijcken bloede / zoo zou't v al te grooten schande wesen / ietwes te zegghen / dat ghy daer na wederom breken zoudt. Helaes Me-vrouwe / antwoordde hy / zoo't v belieft medelijden met my te hebben / ic en zal v myn leven gheen ontrou doen / ende bidde v ootmoedelijc dat ghy't my om Godts wille vergheven wilt. Aengaende myn Vader / daer van en kan ic gheen reden gheven / aenghezien dat ic noch zoo jonc was / dat my daer van niet en ghedenct; maer zoo veel my aengaet / ic belove v Me-vrouwe dat ic v zal ghetrou wesen / zoo't v belieft te vergheten het ongelijc dat ic v gedaen hebbe / 'twelc meer is geschiet door d'onbedochte jonckheyt als anders. Zoo ghy dat doet / zeyde sy / het zal goet voor v wesen. Ja Me-vrouwe / antwoordde Tiron / ic beloove ende sweert v: ende het gheschiedde oock / eñ alzoo verdiendense beyde groote eere. Briolanie / om datse zoo ghenadich was teghen haren vyandt / ende hy / om dat hy hem zoo eerlijc teghen haer betoonde. Dienende dit tot een exempel voor velē / die (moghelijc) meer gheacht zouden wesen / zijnde niet zoo wreet / maer veerdich de wrake te verlaten / als sy zijn. Om nu weder tot onsen propooste te komen / wesende Tiron met de Koninghinne weder vereenicht / sy die hem wilde betoonē hoe grootelycx sy haer op hem betroude / zeyde hem: Myn Couzijn / ic begheere dat ghy my voortaen die eere doet / eñ neemt den last op v van myn volc te gheleyden / dat Tantiles hier heeft doen komen wt myn Landt / ende dat ghy zijt hun hooft ende Capiteyn / oock zal ic hun ghebieden dat sy v hooren ende dienen als my zelfs. Twelc Tiron niet en weygherde / maer bedancte haer hoochlijc daer van. Ende hier mede namen de Koninc Perion ende d'ander oorlof vande Joffrouwen / om wederom in't Legher te keeren / alwaer sy Balays van Carsante vondē / die eerst aenghekomen was (met twintich Ridders altemael van syne vrienden) om Amadis te helpen / verstaen hebbende syne gheleghentheyt. Ende ghy zult weten dat desen Balays de ghene was die Amadis schepde, doen hy eerstmael kampte teghen

te teghen Galaor synen Broeder / (door dien de Joffrou het hooft begheerde van Dardan den Dwerch) ende Amadis hadde hem daer te voren verlost wt de ghevanckenisse van Arcalaus/gelyc voren in't eerste Boec verhaelt is : Desen quam door Vindilisore om 't Leger van den Koninc Lisuart te zien / ende verzekerde hun dat de Romeynen aenghekomen waren / ende desghelycx Gasquilan Koninc van Sweden/ met een groot getal Ridders : ende ooc datmen voorzeker hiel/ dat het Legher ten langsten binnen veertien daghen opbreken zoude / om te trecken na 't vaste Eylandt/waerom den Koninc Perion besloot hun te ghemoet te trecken ende slach te leveren.

Hoe de Keyser van Roomen met syn Leger tot Vindilisore aenquam, alwaer hem dē Koninc Lisuart verwachte: ende van 'tghene hun wevervoer.

Het vijftienste Capittel.

WEynighe daghen na dat Giontes van Grazandor was ghescheyden quam hy te Roomen/ alwaer hy bevont dat den Keyser met syn gheheele Legher doende waren t'scheep te gaen / om na groot Bretagnien te zeylen/den welcken hy te kennen gaf 'tghene hem belast was van den Koninc Lisuart. Tot welcken eynde hy beval/ datmen zonder langher te vertoeven zoude t'zeyl gaen / ende zeylden zoo lange tot dat sy quamen inde haven van Vindilisore/ alwaer doen ter tijt den Koninc Lisuart met syn Legher was / verwachtende t'ontzet : want d'ander reste was al by een. Groote eere werdt den Keyser bewesen in't wtkomē van 'tschip/ ende syn volc wert geleyt inde bequaemste plaetse / om hun te ververschen : ende waren zo vermoeyt vanden last der Zee/ datse gheheele acht daghen laghen / eerse voorder trecken. Gheduerende die tijdt/ zo bezochtse den Koninc Lisuart menichmael / niet zonder dicmaels teghen malkanderen te verhalen den aenslach die Amadis hadde ghebruyct/ roovende Oriane: Maer hy meynde daer af wel zoodanighe wrake te nemen / datmer over langhen tijt af zou weten te spreken, ende de Keyser zeyde tegen den Koninc: Myn Broeder/ ic bid v en quelt v van weghen v Dochter niet / v verzekerende / zoo ic noch zes maenden mach leven / dat v Roovers ende Zeeschuymers zullen gevoelen d'onghenuechte die sy ons hebben aenghedaen : want ic zalse altemael doen hanghen ende worgen aende masten van hun Schepen. Maer hy rekende zonder den Weert / alzoo ghy hier na hooren zult. Nu zoo ghebeurde't een dach ofte twee te voren eerse ghereedt waren om voorts te trecken. Even zoo dese twee Princen het Legher bezichteden / werdense ghewaer Enil Neve van Gandales / gheheel ghewapent na hun toe komende / alleenlijc vergezelschapt met een Schildtknecht / die hem synen schildt na voerde/by de Wacht komende/vraechde oft met Patin niet een Ridder gekomen was genaemt Arquisil : Doen wert hem gheantwoort ja. Ic bid v/ zeyde hy/ dat ic hem mach spreken. Doen werden hem twee soldaten ghegeven/ die hem geleyden daer de Keyser was / de welcke hem vraechde wat hy syn Neef begheerde. Heere antwoordde Enil / ic kome van 't vaste Eylandt om hem een boodtschap te doen van wegen Amadis van Gaule/ die my aen hem zeynt. Op dit woordt tradt Arquisil voort / ende zeyde hem: Ridder / ziet hier den ghenen die ghy begheert/zeght wat v believe te is. Heer Arquisil / antwoordde Enil / Amadis van Gaule ontbiet v door my/dat hy komende in't Hof vandē Koninc van Bohemen (hem als dan liet noemē den Ridder metten groenen sweerde) hy kampte teghen een Ridder genaemt Garadan/inde presentie van elf andere Ridders die't met hem hielden/ (waer van ghy der een zijt)

den welcken hy versloech / ghelijc ghy weet : evenwel des anderen daechs / achtervolghende eenich bespreec dat ghy met den Koninc Tasinor ghehadt hebt / ghy ende d'andere onderwont v dat te wreken: maer de victorie bleef aen myn Heer Amadis / den welcken ghy v ghevangen gaeft : Dit niet teghenstaende / om syn edel herte altijt te kennen te gheven / liet v vry / volghende uwe bede / op conditie / dat ghy t'allen tijden zoudt by hem komen als hy't v dede aenzegghen / ende nu laet hy v indachtich maken van uwe belofte. Waerlijc Ridder / zeyde Arquisil / ghy hebt de rechte waerheyt gezeyt / ende hebbe't zekerlijc alzoo belooft : Maer ic en weet niet oft den Ridder metten groenen sweerde / desen Amadis van Gaule is / oft niet. Doen wert hem door eenige van d'omstaenders gezeyt dat hy't was / zonder twijffel. Ende om dier oorzake zeyde hy tot den Keyser: Heere / ghy hebt verstaen de belofte die ic ghedaen hebbe / dewelcke ic om sterven niet en zoude willen nalaten ; daerom bidde ic v ootmoelijc / dat myn vertrec v niet en verdriete / want anders doende / zoudt ghy reden hebben / my niet te houden voor den ghenen die ic ben. De Keyser toornich zynde / ende al t'onbeleeft (ten aenzien van synen staet) begon Amadis t'injurieren / zegghende tot Enil : Ridder / zeght den ghenen die v heeft herwaerts doen komen / dat den tijdt naect dat hy zal straf ontfangen van zoo veel boosheyt als hy ghedaen heeft / ende dat het hol (bequaem voor zoodanighe dieven als hy is) hem niet en zal konnen beschermē / dat ic hem ende syn mede-ghezellen niet en doe ophanghen. Ende ghy Arquisil syn ghevanghen / doet van uwer zijde wat ghy wilt / ghy en zult van my gheen ander antwoordt hebben. Doen Enil hoorde de vermetelheyt vandē Keyser alle vreese op eē zijde zettende / antwoordde hy hem / zeggende : Heere / ghy hebt Amadis ghekent / ende weet hoe dat hy v tracteerde / doen ghy eē slecht dolende Ridder waert / ende zoo ghy hem nu komt zoecken als Keyser / hy zal v te ghemoet komen als een Prince ende groot Heere / gelijc hy is / vanden welcken ghy (moghelijc) met zoo weynich eere zult afscheyden / gelijc ghy d'ander reys dedet. De Koninc Lisuart / wel wetende dat de Keyser hem niet en zoude konnen bedwinghen / zonder Enil ghewelt te doen / zoo hy hem niet wech en troc / 'twelc hem zoude verdroten hebben: ende om dier oorzake brac hunne reden / zegghende tot den Keyser : Myn Heere / laet ons ter tafel gaen zitten / ende laet desen Bode syn vryheydt ghebruycken. Alzoo scheydden de twee Princen / latende Enil met Arquisil / die hem mede in syn Tente nam / daer hy hem zoo wel tracteerde als hy mochte / ende des anderen daechs zatense te peerde / ende deden met neersticheyt hun reyse / datse quamen in't vaste Eylandt / alwaer Arquisil hem zeer verwonderde ziende zoo groote menichte van volc / evenwel hy veynsde van 'tghene hy daer van dochte / ende quam inde Tente van Amadis / den welcken na dat hy hem ghevraecht hadde van 't Legher des Keysers / ende syn voornemen / zeyde hem : Heer Arquisil / v Meester is een groot ende machtich Prince: maer zoo hy ons komt bespringhen / hy zal bevinden (moghelijc) meer teghenstants / als hem de Koninc Lisuart wijs maect : eñ om v dat te betoonen / zoo begheer ic dat ghy ons Legher ziet eer wy van hier scheyden. Ende om die oorzake gaf hy hem twee Ridders mede / die hem door 'tgheheele Legher gheleydden : Eñ alzoo't dry daghen duerde / zoo gheleydde hy hem zelfs altemets van d'een plaetse tot d'ander / hem wijsende de vermaertste Ridders / zegghende: Dat is die / ende die hadde zoodanighen strijdt / ende dese die victorie / eñ zoo van elc in't bezonder: ende Amadis noemder zoo vele / dat Arquisil begon te twijffelen aen de victorie vande Romeynen, hem achtende al t'ongheluckich /

gheluckich/zoo hy syn Meester in zoodanighen grooten noot niet en mochte helpē: maer terstont docht hy in hem zelfs/ waer't by al dien dat hy Amadis badt hem weder in syn vryheydt te stellen/ tot dat dese oorloghe gedaen was (mogelijc) zoude hy't niet weygeren/hem kennende voor een vande ghemeynzaemste eñ goedertierenste Ridders ter weerelt. Waerom des anderen daechs smorghens/ wesende in't logement vanden Koninc Perion/ die doen by hem hadde de voornaemste van't Legher/met d'een knie op d'aerde ghebogghen zeyde hem: Heere/ic bid u zeer ootmoedelijc my te vergunnē/ dat ic u een woordt zegghe inde teghenwoordicheyt van myn Heer Amadis eñ dese andere Ridders. Zeght/antwoordde de Koninc/ wat u belieft. Arquisil doen opstaende/begon in't langhe te verhalen den stryt tusschen Garandan ende Amadis/ende daer na van d'elf Romeynen/teghen d'elf Ridders vanden Koninc Tafinor/ende alle 'tghene dat hier voren verhaelt is / zelfs hoe dat hy in meerder noot van sterven zijnde als hy syn leven gheweest was/ Amadis hem verlost hadde/hem nemende ghevanghen/ende hem daer na op syn gheloof liet gaen / onder verbondt/ dat ic my zoodanich wederom zoude komen leveren / t'elckens als hy my daer toe ontboodt / ende dat om dier oorzake hy dē Keyser verlaten hadde/ gereet wesende syn belofte te volbrenghen. Evenwel / zeyde hy / zoo't myn Heer Amadis (gebruyckende syn edele gewoonlijcke mildicheyt) geliefde toe te laten eñ my zo veel deuchts te doen/ dat ic in dien dach wanneer den slach zal gheschieden/ myn Meester mach ghezelschap houden/ hy zoude my al myn levē noch meer verbinden syn te wesen: Want my en zoude (zoo my dunct) gheen meerder ongheluc konnen overkomen / dan die eere te verliesen: ende om dat hy niet en meynt dat ic't om andere oorzake zegge/ic zal sweeren my wederom te leveren in syne handen des anderen daechs / zoo ic levende blyve. Nu Amadis wel willende een iegheliyc te verstaen geven de kleyne zorge die hy hadde vanden Keyser / oft vande hulpe die Arquisil hem doen zoude / antwoordde Arquisil: Alhoewel de Keyser u Meester zeer licht is in't spreken/ ende zonder groote oorzake hooveerdich ende laetdunckende/ evenwel wil ic my van hem wreken: Voor desen tijdt ben ic te vreden u in vryheyt te stellē/om met hem inden slach te wesen/ met zulcke voorwaerden / dat zoo ghy in't leven blijft/ den tienden dach daer na weder by my komt waer ic zoude moghen wesen / om te doen wat ic u zal gebieden. Waer van hem Arquisil hoochlijc bedancte/ende beloofde aen handen van Koninc Perion zulcx te doen: voorts om de groote begeerte die hy hadde om weder te keeren/ nam hy oorlof van 'theele ghezelschap/ ginc te peerde zitten / ende zonder te vertoeven quam hy in't Leger vanden Keyser / dewelcke hem ziende / was wtnemende blijde/ende vraechde hem hoe hy't ontkomen was. Doen vertelde hem Arquisil al 'tgheen dat ghy ghehoort hebt/ ende de groote macht die Amadis hadde om hem te bevechten / ende eyndtlijc het beleefde tractement daer Amadis hem mede onthaelt hadde/ ende de mildicheyt die hy teghen hem bewesen hadde / ende ghelooft Heere/zeyde hy/ dat hy u te ghemoet zal komen zoo haest als hy zal vernemen dat ghy zult beghinnen voort te trecken. Waer van den Keyser wel verwondert was: want hy hadde tot noch toe (volghende de reden die Koninc Lisuart hem ghezeyt hadde) ghemeynt/dat Amadis gheen middel hadde om volc te bekomen / daer mede hy hem zoude moghen wederstaen / alzoo dat hy gissinghe maecte hem te belegghen in't vaste Eylandt: ende hem te krygghen met ghewelt ofte door honghers noot: Daerom bekennende dat het gheheel anders was/ nam voor hem daer in te verzien/ biddende

de den

de den Koninc Lisuart/ datmen des anderen daechs met 'tkriecken vanden daghe zoude voort trecken zoo haest de generale monsteringhe van hun volc zoo te peerde als te voet zoude ghedaen wesen/ 'twelc hy accordeerde / ende daer werden bevondē dry duysent Romeynen te peert/ ende zeven duysent te voet / waer onder twee duysent bus-schieters waren / van den Koninc Lisuart twee duysent peerden / ende vier duysent te voet / waer onder vijf hondert boogh-schieters waren/ de reste die het ghetal vande duysent vol maecten (waer in begrepen waren de twee hondert vanden Koninc Cildadan) hadde Gasquilan Koninc van Sweden mede ghebrocht / voorts zoo ordonneerden sy het vertrec/ gelijc ghy hooren zult. Den Keyser wert aenghebodẽ de voortocht/ dewelcke hy aennam; ende om dat synen hoop grooter was als de reste/ zoo liet hyder vijf hondert peerden/ ende duysent mannen te voet / die ghespaert werden tot die achter-tocht / ende de Koninc Lisuart hadde de slachoorden verghezelschapt met 'tvolc van synen Lande/ zelfs van Norandel / die den last hadde van 'tvoetvolc/ ende de Koninghen Cildadan ende Gasquilam d'achter-tocht / met Brandoyvas / die 'tvoetvolc gheleydde: ende ghelooft dat het zeer fraey was om hun te zien trecken in slachoorden/ want Floyan Broeder vanden Prince Saluste Guide (dewelcke Coronel van 'tvoetvolc was) hadde syn slachoorden in't vierkant ghestelt/ waer van de zes eerste geleden waren zeer rijckelijc gewapent/ ende altemael wtghezocht volc/ ende in't midden van hun zachmen hun banieren vliegen / verghezelschapt met Hellebaerdiers / eñ ter zijden waren de twee duysent bus-schieters/ dewelcke Arquisil geleydde/ altemael bedect met hals-ringen ende storm-hoeden / ende ter zijden inde vleugels van 'tvoetvolc (dat by den Keyser was) zachmen zo veel banieren/ vendels ende banderollen / dat onmoghelijc ware schoonder hoop te zien/ om dat den meestē deel vande Ruyters hunne peerden schoon verciert / ende de Schutters (die van hun af-ghescheyden waren) zoo wel toeghemaect/ datter weynich onderscheyts tusschen was. Tusschen 'tpeerde-volc ende voetvolc troc een hoop gheschuts ende pioniers / ende de waghens die alleen polver ende klooten voerden/ de reste waer op dat waren koorden/ kabelen/ lanteernen/ yserpannē/ javelijnen/ piecken/ palen/ houmessen/ bijlē/ Smits ghereetschap/ Tenten/ ende andere zoodanighe dinghen / noodich ter oorloghe/ waren achter 'tgheheele Legher / aende zijde vande bagage : Doen volchden de slachoorden in ghelijcke ghestalte / ende daer na d'achter-tocht/ dewelcke quamē ligghen dry mijlen daer van.

Hoe de Koninc Perion de wete kreech, dat de vyanden optrocken, ende d'ordre die hy hiel om hun te ghemoet te trecken ende slach te leveren.

Het zestienste Capittel.

NAer dat het Legher van 'tvaste Eylant vergadert eñ ververscht was / met toelatinghe van hun allen/ zoo werdt den goeden Koninc Perion overste ende gheleyder daer van ghekoren/ waerom een yeghelijc eedt dede van hem ghehoorzaem te wesen. Nu zoo was hy een wijs ende voorzichtich Prince/ ende om die oorzake wetende tegen wien dat hy te doen hadde/ ende hoe veel ghelegen was aen 'tverlies van desen slach / zoo hem de Fortuyne mochte teghen loopen/ eenighe daghen na dat hy over al bespieders ende volc wtgesonden hadde/ om alle ure te vernemen wat hun vyanden deden/ wert ghewaerschout dat zonder twijffel sy te landewaerts in quamen/ waerom hy voor hem nam hun teghen te trecken ende slach te leveren/ zoo hyse bequaem vondt : eñ om dit te doen/ zoo ordonneerde hy syn Legher/ als ghy

hooren

hooren zult. Eerst zoo werdt de voor-tocht ghegeven Amadis / vergezelschapt met Agrates / Bruneo / ende twee duysent Ruyters / den meestendeel van Gaule: ende aen Quedragant het belept van vier duysent voetvolcx / van gelijcke Natie / vermenght met een deel Schotten / ende zes hondert lichte peerden / om te gaen ontdecken ende schermutseren d'oude baniere van Branfil. Voorder de bataille oft slachoorden daer van was Gastilles Coronel over vijf duysent mannen te voet / den meestendeele Griecken / hebbende een afscheydinghe van een slach-oorden van ontrent duysent Schutters / dewelcke zoo wel afgherecht waren in't schieten vanden Turcxschen booch datse t'elcken vijf pijlen te ghelijcke afschoten / vande welcke Libee / Neef van Meester Helizabel / Capiteyn was. Ende de Koninc Perion met Gandales volchdē hem t'zamen met achtien hondert Ruyters / dewelcke van ter zijden waren verghezelschapt van Brianeo / met d'achter-tocht van vijftiē hondert Ridders / meest Spagniaerts ondersteunt van drij duysent mannen te voet / belept door Sadamon: doen ordonneerde hy tot ontzet vā die meest benaut waren / Tiron met zeven hondert peerden / ende Madacan om de bagagie te bewaren / met vijf hondert mannen te voet. Dit ghedaen zijnde / beval hy dat hem een ieghelijc zoude begheven onder syn vendel / om des anderen daechs smorghens zeer vroech te vertrecken. Maer om niet te verre wt den wech te gaen / te verhalen wat Arcalaus middelertijdt dede / zoo zult ghy weten dat doen hy zekerlijc wist dat de Koningen Perion ende Lisuart tegen malkanderen trocken / veerdichde metter haest Garin af / (den welcken een Soon was van Grumel / die Amadis verslоech doen hy Oriane ontzette / als voren verhaelt is in't eerste Boec) ende beval hem expresselijc dat hy dach noch nacht zoude rusten / tot dat hy zulcx den Koninc Aravigne ende die van syn verbondt te kennen hadde ghegeven / om datse met alder neersticheyt hun Legher deden trecken na groot Bretagnien / alwaer hyse verwachte met synen hoop. Garin gehoorzaem zijnde Arcalaus / dede zoo groote neersticheyt / dat hy in korten tijdt quam inde groote stadt van Aravigne / vande welcke alle de Koningen van dat Landt den naem hadde: ende hem daer vindende / verklaerde hem d'oorzake van syn komste tot hem / ende alzoo aen alle d'ander / alzoo t hem bevolen was / dewelcke hun Legher ghereedt hebbende besloten hun te vergaderen voor de stadt van Califan / in't Landt van Sansweden / ende aldaer hun Legher te slaen / om van daer t'scheep te gaen / gelijc sy deden / alzoo dat op den bestemden dach aldaer bevonden werden meer dan twaelf duysent strijdtbare mannen / dewelcke tredende inde Schepen die daer toe ghereedt laghen / zeylden na groot Bretagnien / ende alzoo quamense aen by een Kasteel dat Arcalaus toe behoorde / dewelcke hun daer verwachte met zes hondert Ridders / altemael doot-vyanden vande Koninc Lisuart ende Amadis. Ende na datse hun niet langher dan een dach ofte twee ververscht hadden / door hunne verspieders vernemende de neersticheyt die de Koninc Lisuart dede / om te komen op die van 't vaste Eylandt / trocken op ende begonnen hem zoo allencxkens van ter zijden te volghen. De voor-tocht hadde de Koninc van 't diepe Eylant / met zes hondert peerdē / ende drij duysent en vijf hondert mannen te voet / waer van den last ghegheven was Barzinan / 't welc noch een jonc Ridder was. De Koninc Aravigne hadde de slachoorden verghezelschapt van vijftien hondert Ruyters / en duysent vijf hondert Avonturiers / onder 't belept van zes Ridders vrienden ende magen van Broutarer / die Amadis verslоech inden slach vande zevē Koningen / dewelcke expresselijc waren ghekomen

wt

wt het Eylandt vanden Schutter / om hun in desen slach te laten vinden / hopende te wreken den doot van hunnē vrient. Ende aen Arcalaus wert den slach gegeven vandē achter-tocht met vijf hondert peerden / ende vijftien hondert soldaten. Ende om dat den jonghen Hertoch van Bistrope in't leste was aengekomen / met eenich getal van lichte peerden / zoo wert hy ghestelt om te gaen ontdecken ende te gheleyden / die den wech klaer maecten: ende in zoodanigher manieren quamen sy in't Landt vanden Koninc Lisuart / door de heymelijckste weghen die se mochten kiesen / om niet ontdect te worden / om datse te beter ende lichter hun voornemē zouden volbrenghen.

Hoo Gandalijn ende Lazin, Schildtknecht van Bruneo van goeder Zee, Ridders gheslaghen werden : ende vanden slach die daer gheschiedde tusschen de twee Koninghen Lisuart ende Perion.

Het zeventienste Capittel.

Wy hebben hier voren verhaelt / hoe dat Gandalijn last hadde van Amadis / (reysende na Gaule) de Koninghinne syn Moeder te bidden datse syn Suster Meliele zondt / om Oriane ghezelschap te houden / het welc de Koninc Perion goet vondt : maer ziende dat Galaor zoo ziec was / en begheerde hy niet datse zoude vertrecken tot dat hy hem beter bevont. Daerom dat hy Gandalijn expresselijc daer liet om haer te geleyden / alzoo haest als hy wat beter zoude wesen / het welcke korts daer gheschiedde. Daerom de Koninghinne haer liet t'scheep gaen / wel verghezelschapt van Vrouwen eñ Joffrouwen / hopende dat sy den Koninc Perion noch in't vaste Eylandt zouden ghevonden hebben : maer hy was alreede vertrocken / waer van Gandalijn boven maten bedroeft was / want hy hadde ghehoopt Ridder te wesen eer den slach gheschiedde : Om daer toe te gheraken / zonder vertoeven / vertroc hy des anderen daechs / ende reysde zoo zeer dat hy in't Legher quam. Amadis hem ziende / vraechde hem waer hy syn Suster gelaten hadde. Myn Heer / antwoordde hy / sy is teghenwoordich in't vaste Eylandt by Me-vrouwe Oriane / ende sy ghebiedt haer zeer t'uwaerts / ende myn Broeder Galaor / zeyde Amadis / is hy ghenesen? Hy ghevoelt hem beter als hy ghedaen heeft / maer hy is noch zoo swac dat hy wt syn kamer niet en gaet : voorts zoo vertelde hy hem alles wat hy nieus wiste. Sekerlijc Gandalijn / sprac Amadis / ic ben wel blijde dat ghy zoo wel te pas

ghekomen

ghekomen zijt / want ic hope wy zullen eer drij daghen den ſlach hebben. Dat is 'tghene dat my zoo heeft doen haeſten/ antwoordde hy : Want ghy weet wat luſt dat ic hebbe om Ridder te worden/eñ in gheen beter plaetſe en zoude ic zoodanighe eere konnen ontfanghen:ende ghelooft my myn Heere/ waert dat ic niet en wiſte dat ghy my teghenwoordich wel derven meucht / (hebbende Me-vrouwe Oriane in v ghewelt) ic en zoude zodanighe reden teghen v niet ghebruycken : Om deſe oorzake bid ic v zeer ootmoedelijc/ my te vergunnen dat deſen ſlach gheſchiedende/ic daer mede onder mach weſen / eñ my die deucht te doen / daer ic al myn leven na verlangt hebbe. Och Gandalijn/ antwoordde Amadis/ hoe ſwaer valt my te volbrenghen dat ghy van my begheert/ghelooft/my dunct dat ghy het hert wt mynẽ boeſem treet: daerom zoo't moghelijc ware/ic zouder wel gheerne af ontſlaghen willen weſen/evenwel ziende dattet redelijc is/ zoo zal ic alle droefheyt aen een zijde zetten / om v te behaghen/ weſende bedroeft / dat wy niet en zijn ter plaetſen daer ic wapenen kan krijghen om v te geven/ende te doen wat daer toe vereyſcht/eñ ghy weerdich zijt. Myn Heere/ zeyde Gandalijn / v Broeder heeft door ſyn beleeftheyt daer al in verzien : Want in't ſcheyden van hem (hy wetende myn voornemen) heeft my de ſyne gheſchoncken/ ende een van ſyn beſte peerden/ ende daerenboven woude hy my ſyn ſweert vereeren: maer ic zeyde hem dat ghy my eẽ belooft hadde vã die vande Koninginne Menoreſſe in Grieckenlãt. Nademael dat het dan alzoo is / antwoordde Amadis / zoo zal't beter weſen dat ghy den nacht te voren (eer wy den ſlach doen) de wake hebt inde Kapelle van den Koninc myn Vader / ende des anderen daechs zal ic v aen hem preſenteren ghewapent zijnde alſt behoort / om dattet v niet moghelijc zoude weſen/ die van iemandt beter t'ontfangen. Voorwaer myn Heere/ zeyde hy / ic en hadde noyt zin die van iemant anders t'ontfanghen dan van v/ zoo't v belieft. Wel/zeyde Amadis/ic zal dan doen 'tgheen dat ghy begheert. Lazinde/ Schiltknecht van Bruneo/ (zeyde Gandalyn) heeft my onlanghs ghezeyt/ dat ſyn Meeſter hem ooc hadde belooft Ridder te maken / hy ende ic zullen t'zamen waken / ende zullen malkanderen gheſelſchap houden in deſen ſlach. Amadis en zeyde hem niet meer / maer ghinc inde Tente vandẽ Koninc/dewelcke hem gheboot dat hy zoude het Legher ſmorghens heel vroech doen voorder trecken/ want de verſpieders hadden hem gezeyt dat de vyanden naerder quamen. Alzoo toghen deſe twee Leghers teghen malkanderen / tot dat ſy des derden daechs malkanderen konden zien / op een halve mijle na by malkanderen zijnde / alwaer ſy hun ter neder ſloegen/ niet zonder menighe ſchoone ſchermutſelinghe/ zoo van 'tpeerde-volc als vande ſoldaten / principalijc van die vande Romeynen / die niet anders en trachten als om die van 'tvaſte Eylant aen 'tvechten te krijghen / om dat ſy warẽ in eẽ bequame plaetſe / ſtreckende tot hunnen voordeel. Maer de Koninc Perion verſtont zeer wel deſe liſticheyt / daerom hy ſyn Legher dede verſtercken met een groote wal / ende daer boven op dede hy 'tgeſchut planten: ende zoo onderhieldẽ ſy't ſchermutſerende bykans vanden morghen tot den avont: eñ zouden noch langher in deſe gheleghentheyt gheblieven hebben / 'ten ware gheweeſt datmen hun quam tijdinghe brenghen/ dat Arcalaus de Koninc Aravigne met een machtich Legher hadde doen afkomen/ dewelcke hem zeer haeſte om op hunlieden te komen. Ende om dier oorzake elc een van deſe twee Leghers begonnen een groote zorghe te krijgen/ niet wetende aen welcke zijde hy hem begheven zoude : Want de Koninc Liſuart die meynde dat hy quam om Amadis te helpen/ende Amadis die meynde desghelijcx

vanden Koninc Lisuart. Dit zelve was oorzaec datse malkanderen slach leverdē/ alzoo ghy verstaen zult. Maer eer wy daer toe komen/ zoo zult ghy eerst weten dat Gasquilan Koninc van Sweden/ die expresselijc wt syn Landt gekomen was om Amadis te bevechten / zondt een Trompetter tot hem / dewelcke by hem komende/ zeyde: Heer Amadis/ den Koninc van Sweden myn Meester ontbiet v door my/ dat ten tijden doen de Koninc Lisuart d'oorloghe aennam tegen Galvanes in't Eylant van Mongaze / hy expresselijc wt syn Landt scheydde om hem teghen v te beproeven / niet wt haet ofte nijdt die hy v toedraecht / maer alleenlijc om de groote faem die van v is / nietteminhy en vont v niet / ende hy was ghenootzaect (ghequetst zijnde) wederom in syn Koninckrijc te trecken / van waer hy niet weder en zoude ghescheyden zijn / en hadde hem de Koninc Lisuart de wete niet laten doen / dat ghy hier mede zoudt wesen: daerom volhardende in syn eerste voornemen/ bidt hy v dat ghy door heusheyt morghen dry lancien met hem wilt breken / want toevende tot dat den slach gheschiede / swaerlijc zult ghy v teghen malkanderen kommē beproeven na synen zin. Trompetter/antwoordde Amadis/ ic hebbe langhe ghehoort na 'tghene ghy my ghezeyt hebt / ende ooc de begheerte van v Meester: ende gheloove zekerlijc dat den lust die hy heeft my te bevechten/ alleen geschiet wt een grootmoedich herte: ende hoewel datter groot onderscheyt is tusschen myn wercken/ende den lof die men my na gheeft / zoo ben ic nochtans wel te vreden dat hy my in zoodanighe achtinge heeft als hy doet: v verzekerende / dat ic hem kennende voor zulcx als hy is / wenschte dat hy my mochte beproeven in zoodanighe plaetse / daer hy meer dienst van my ontfinghe: maer om dat hy lust heeft te doen dat ghy zeght/ ic zal doen 'tgheen hy begeert. Myn Heer/ zeyde de Trompetter/ hy weet hoe de zaken tusschen v ende Madrague den Reuse van 'tbedroefde Eylant gepasseert zyn/ ende hoewel dattet hem aengaet / ghelijc een Soon van syn Vader/ nochtans verwitticht zijnde vande beleefdheyt die ghy hem betoondet / hy acht v meer lofs waerdich als wrake: in voeghen dat den lust die hy heeft van v te bevechten/ ende is maer om de misgunste die hy draecht den grooten lof diemen v na gheeft/ verhopende zoo hy overwinner blijft/ te verkrijgen/ daer toe hy anders niet en konde gheraken/ eñ zoo hy overwonnen wort/ dat hy daerom niet te minder zal gheacht worden/ wesende al de weerelt ghenoechzaem onderricht vande victorien die ghy hebt behaelt/ zoo over de stercste Reusen/ als teghen de wreede ende onnatuerlijcke Beesten ende Monsteren. Nu gaet/ zeyde Amadis/ morghen vroech zal ic my laten vinden in dat pleyn / om te doen wat v Meester begheeren zal. Alzoo keerde de Trompetter wederom. Maer eer ic voorder trede zoo wil ic v de principale oorzake verklaren / wat dien grooten Prince Gasquilan beweechde zoo veel Landen te doorreysen / om Amadis te bevechten. In't derde Boec van onse Historien is v verhaelt / dat hy de Soon was van Madrague / eñ de Suster van den Koninc Laucine van Sweden/ welcke Laucine quam te sterven zonder erfghenamen: om welcker oorzake Gasquilan alreets op veel plaetsen bekent zijnde voor een van d'edelste Ridders ter weerelt wert beroepen door die van Swedē/ dewelcke hem tot hunnen Koninc kosen. Daer na werdt hy verlieft op een zeer schoone jonghe Princesse ghenaemt Pinele/ dewelcke door de doot vā haer Vader ende Moeder erfghenaem was van vele Landen ende Heerlijcheden/ roerende ende gheleghen aen de palen van syn Landt/ om wiens wille hy vele avontueren aenveerde ende ten eynde bracht/ niet zonder groot perijckel van syn levē: evenwel zoo droech sy hem weynich liefde/

weten:de

wetende dat hy was van't geslachte eens grooten ende wreeden Reuses/ alzoo dat sy nopt en woude luysteren om hem tot eenen man te nemen / wat gestadich vervolch hy ooc dede / waer van Gasquilan gheheel verstoort ende t'onvreden zijnde/ dreychde haer gheheelijc te verderven: 'twelc eenige van hare vrienden vreesende/rieden haer van te veynsen/ ende haer te matigen ten besten dat sy konde/ waer na dat sy luysterde. Nu zoo ghebeurden't op een tijt dat Gasquilan ghebruyckende syn ghewoonlijcke quellinghe / dede haer de schoonste vertooninghe/ ghelijc zoodanighe persoonen doen/ in diergelijcke gelegenthept ghequelt zijnde met liefde. Maer sy wijs eñ voorzichtich wesende/ antwoordde hem met zoodanighe reden: Myn Heere / naer dat het Godt ghelieft heeft my de middelen te geven die ic hebbe / zoo en zal ic niet na-laten de belofte die ic myn zalighe vader ghedaen hebbe/ noch en zal u nimmermeer trouwen/dan op een voorwaerde. Eñ hoedanich toch? zeyde Gasquilan. Ic swoer hem / antwoordde sy/ eer hy overleedt/ dat ic nimmermeer partuere zoude nemen/oft 'ten ware den besten Ridder vande weerelt/ zoo't in myner macht waer van hem te krijghen / ende alwaer hy noch zoo arm/ dat ic gheen ander man en zoude nemen: om deser oorzake hebbe ic neerstelijc vernomen wie die zoude mogen wesen daer ic u van spreke / ende hebbe verstaen dat tegenwoordich Amadis van Gaule geen gelijc en heeft: ende daerom zoo ghy wilt aennemen hem te bevechten / ende verwinnen/ic zal doen wat u gheliest. Dese eenighe oorzake hadde Gasquilan beweecht de reyse te doen na groot Brittagnien/achtende zoo veel van hem zelven/ dat hy meynde Amadis t'onder te brenghen : vanden welcken / zoo ic u ghezept hebbe/ den Trompetter gescheyden zijnde / quã by Gasquilan en verhaelde hem 'tghene hem belast was: waer van Gasquilan zoo blijde was/ dat hy met luyder stemmen zeyde dat veel hooren mochten: Voorwaer Trompetter / ic en woude daer voor niet hebben de beste stadt van Gaule/want ic hope een iegelijc te betoonen dat ic wat meer ben dan hy is : ende alreets vielt hem te lanc eer den gezetten tijt quam/tot welcken eynde des anderen daechs met het kriecken vanden dach zo wapende hy hem met een grijs wapen/ bedect met goude griffioenen / hebbende in hun klauwen een bloedich herte / tot een ghetuygenisse van't verdriet eñ pijne die hy ontfinc door de liefde van syn liefste : Doen ghinc hy na den Keyser ende Koninc Lisuart/hun hoochlijc biddende/ dat sy toch wilden komen zien hoe hy zoude konnen ter neder leggen de glorie van Amadis / ende zoo ic hem (zeyde hy) metten eersten steec niet wt den zadel en stoot/ic ben te vreden in een heel jaer geen wapen te draghen. Maer den Keyser/ die den ghenen beproeft hadde daer hy van sprac / dochte gheheel anders / ende om die oorzake dede hy een partije van synen hoop in slachoorden zetten/zoo om hem te ghelepden / als vreesende dat hy zoude moghen overvallen worden/onder 'tdecsel van desen kamp in't besonder/ofte van een teghen een : ende desghelijc dede ooc Agrapes. Alzoo staende dese twee hoopen teghen over malkanderen/ Amadis ghewapent zijnde met een groen wapen / bezaept met goude leeuwen (even zoodanich als hy aen hadde / doen hy by Oriane quam tot Bloemendael/ in't wederkeerẽ van d'arme rotze/ doen hy versloech de twee Reusen Famongomad eñ Basigant syn soon) dede Gandalin roepen/eñ zeyde hem : Gandalin/nademael dat ghy gheen Ridder wilt gheslagen wesen vanden Koninc/zoo gaet u wapenen/ ende eer ic in desen strijdt ga / zoo zal ic u houden het gheen dat ic u beloofst hebbe. Doen ghinc Gandalin wech / ende een weynich daer na quam hy weer by Amadis/ die hem verwachte/ ende hem by der hant nemende/ghelepde hem daer de

Koninc Person was / tegen den welcken hy zeyde: Heere / ziet hier Gandalin/ dewelcke geerne zoude Ridder gheslaghen wesen / ic bid v ootmoedelijc (nademael hy't van my ontfangen wil) hem 'tsweert aen te gorden/ op dat hy zoo lange als hy leeft ghedachtich is d'eere die ghy hem doen zult. Dit zegghende / presenteerde hy hem eene van die hem de Koninginne Menoresse binnẽ Constantinopelen gaf/ dewelcke hy Durin (broeder vande Jofvrouwe van Denemarcken) te bewaren ghegheven hadde: ende daer na Gandalin den slach ghevende/ bont hem de rechter spore aen. Doen quam de Koninc Person/ ende gorde hem het sweert: alzoo ontfinc hy d'eere / daer hy altijdt na verlangt hadde/ door de handen van de twee beste Ridders ter weerelt. Ende op de zelve tijdt dede Bruneo zoo veel aen Lasinde / die desghelijcx het sweert ontfinc van Agrapes. Van een dinc wil ic v verzekeren dat sy inden slach hun zoo wel droeghen als eenich ander van't gheheele Legher. Dit gedaen zijnde/ quam Amadis uit den hoop (want Gasquilan was alreets in't velt hem verwachtende) ende hebbende elc een van hun een groote en sware lancie / ghevende hun peerden de sporen/ liepen op malkanderen met zulcken ghewelt / dat hun lancien inde locht vlogen als spaenderen/ ende troffen malkanderen met de lichamen ende hoofden zoo stijf / dat Gasquilan vanden peerde viel/ ende bleef op't velt beswijmt liggen door de pijne die hy hadde in syn slincker arm/ dewelcke door den val uit het ghelit was. Ende hoewel Amadis gheheel verdooft was vanden grooten stoot die hy ontfanghen hadde/ evenwel ghevoelende dat syn peerdt ontleedt was / spronc daer af eer het viel / ende nemende 'tsweert in de handt tradt na Gasquilan / dewelcke noch zo beswijmt was/ dat hy hem geenzins en verroerde. Waerom de Keyser/ vreesende dat Amadis hem 'thooft zoude af houwen/ dede na hem schieten vijf ofte zes scheuten/ ende met dien quamen daer twee Ruyters meynende hem gevangen te nemen / het welcke Agrapes ziende/ quam haestelijc wt den hoop met eenige vande syne/ ende ter wijlen dat de scharmutselinghe geschiedde/ vondt hy middel om Amadis weder te peerde te helpen. Doen dede een ieder syn beste / want de twee slachoorden vande voor-tochten begonnen teghen malkanderen aen te komen/ ende het gheschut zonder ophouden te schieten: middeler tijdt zondt Amadis henen om de slachoorden vande achtertocht metter haest te doen voortkomen/ ende dede Bruneo/ met dry hondert ruyters/ gaen bestormen eenen hoop Kompenen / dewelcke zes groote metalẽ stucken gheleydden / die de Koninc Lisuart daer hadde gesonden / dewelcke groote schade deden onder 'tvoetvolc/ ende droegen hun zoo vromelijc/ dat sy/ hebbende hun vyanden op de vlucht ghebrocht/ vernagelden al 'tgheschut. Middeler tijt zoo ghenaecten de twee Leghers malkanderen allencxkens/ ende ziende dat se gherect waren om te vechten/ de trommelen sloegen den aenval oft alarm. Doen kusten al 'tvoetvolc d'aerde/ ende weder opstaende met grooter furie/ houdende hun piecken kruysWijs over malkanderen / traden zeer fellijcken voort / ende ter wijlen zoo deden de schutters ende hellebaerdiers twee oft dry aenvallen / alwaer Quedragant ghequetst wiert in syn slincker arm: maer alsoo sy op malkanderen quamen/ het scheen eyghentlijc datter eenen schrickelijcken haghel viel op huysen die met leyen ghedect zijn / door't hooren vande slagen ende het breken vande piecken eñ hellebaerden: daer mochtmen menighen goeden krijchsman zien vallen eñ ter neder worpen/ d'eene ghequetst/ d'ander bebloet/ doorhouwen/ eenige zonder armen en beenen/ d'ander doodt/ ende den slach duerde heel langh eermen konde bekennen wie 'tbeste oft 'tquaetste hadde: want Flopan komende onder de Gaulopsen/

de de zoodanigen moort/dat hy niet eenen slach en sloech daer de doodt niet naer en volchde. Ghedurende desen strijt/Amadis met syneu hoop vielen op de slachoorden vands voor-tocht des Keysers/ende doen't quam op't vellen vande lancien/ Gandalin die een vande eerste was/ghemoetten den broeder van Arquisil / ende braken op malkanderen hun lancien/ maer den Romeyn werdt ter neder ghe-worpen/ doen quamense door malkanderen/die doen Agrapes gesien hadde/ men zoude hem niet anders gheacht hebben als een vande beste Ridders ter weerelt: want eer hy syn lancie brac/wierp hy vier van des Keysers beste Ridders onder de voet. Hier was het ghevecht op't swaerste / om dat de busschieters vanden Keyser/ dewelcke Arquisil ghelepdde/dapper schoten onder 'tvoetvolc van Amadis/eñ en hadde Branfil eñ Tiron ghedaen (die hun geleydde) met hun peerdē/ sy zouden noch meer schade ghedaen hebben/ als sy deden:want sy vielē hun zoo dapper aen/ datse gheen tijt en hadden te herladen/ eñ verstroydense / evenwel zoo vont Arquisil middel om die weder by malkãder te krijghen/ hierentusschen Agrapes/Landin eñ Angriote van Estravaux t'zamen zijnde / bevochten de Romeynen met een wonderlijcke stoutmoedichept / verhopende elc van syn zijde de victorie te verkrijghen: ende ter ander zijde Amadis eñ eenighe andere Gaulopsen hun vindende midden in't ghedrang/ deden zoodanigen moort/ dat niemant voor hun dorste blijven / doen sy ghemoetten Flamian / bastaert broeder vande Koninghinne Sardamire / ende Constant vande rotze / dewelcke hun lancien noch gheheel hebbende / liepen op Amadis eñ Landin / Landin wert ter neder gheslaghen van Constant/ende Flamian door Amadis/want hy gaf hem zoo swaren slach in't voorbyrijden / dat hy al door sloech wat hem gemoetten / zoo dat 'tswеert viel op de lendenen van't peert/ 'twelc doot ter aerden viel. Doen vergaderden Romeynen eñ Gaulopsers daer rontom / om weder op te helpen ende op te staen die ter neder laghen: ende gelooft dat in dien aenval vele het leven verloren / om dat de Keyser daer quam vergheselschapt met vele Ridders: maer hy vondt zeer haest die hem deden achterwaerts houden / ende in syn teghenwoordichept werdt den Gouverneur van Calabre verslaghen door Amadis / dewelcke ziende Agrapes ende Angriote te voet in't midden van't gedrang/ ende in zeer groot perijckel / dede zoodanighe neerstichept dat hyse ontsette door hulpe van Gandalin/ Lasinde/Garvats vanden breesenden dale / ende Bruneo. Dese vijf t'zamen gevoecht zijnde / deden op die plaetse zoo een kracht van wapenen/ dat het wonder was: door welcken middel het meeste deel vande Gaulopsers (dewelcke verslaut waren) weder hert namen / ende beghonnen de Romeynen als doen te beswijcken / ende verstroyt zijnde / vluchten na den Koninc Lisuart/ die achter aen quam / ende ten ware gheweest dat Flopan ende eenighe andere vande beste Ridders 'tgewelt hadden teghen ghestaen/ daer en waerder niet een af ontkomen:want Quadragant met syn volc overvielen hun met zulcken gewelt/ datse den tijdt niet en hadden te dencken wat sy behoorden te doen : Maer ziende 'tghewelt vanden Koninc Lisuart zoo na by / bleef stil in slachoorden staen / verwachtende het ontset vandē Koninc Perion / ende 'tvolc van Gastilles / met de schutters van Libien / dewelcke straex daer na quamen. Nu zoo begon de nacht te ghenaken / ende den Koninc Lisuart zach wel dat hem den aftocht beter zoude wesen / als dien dach langher te vechten: Daerom / zonder te willen verwachten 'tgewelt van d'andere/dede de reste van't Legher vertrecken inde stercte van hun wallen/ende de Koninc Perion bleef met syn volc op de plaetse daer den slach ghe-schiet was / zettende zeer stercke wacht/

verhoperde des anderen daechs syn vic-torie te vervolghen: Maer ontrent twee uren inder nacht wert een Trompetter vande wacht ghevangen ghenomen / die vanden Keyser ende Koninc Lisuart tot hem gesonden wert/versoeckende alleen-lijc xxiiij uren bestandt / 'twelc hem ver-gunt wert.

D'ordre vanden slach die de twee Leghers t'zamen hadden, na het Bestant wt was.

Het achtienste Capittel.

Naer dat het Bestandt wt was/ doe begonnen de twee Leghers wederom teghen malkanderen te komē/om dat des daechs doen den slach gheschiede/ de slachoorden van-de voor-tochten vele geleden hadden/zoo wert het goet gevonden datmense zoude achter stellen/eñ in hun plaetse de groote slachoorden: ende alsoo werden de Koninghen Perion ende Lisuart voor ghe-set/ende na dat met het geschut lang ghe-schoten was/ende aen beyde zijden groo-te schade ghedaen hadde / zoo quam het voetvolc van Gastilles die van Noran-del aenvallen / ende daer wert een won-derbaerlijc ghevecht/ ende zoo veel men-schen doot ghslaghen dat het een groot jammer was om te zien: Want alsoo de Koninc Lisuart van ter zijden quam/ meynende Gastilles met syn volc t'om-ringhelen/ zoo ghemoetten hem de schut-ters/ die Libee ghelepden/ dewelcke van verre begonnen met hunne pijlen eñ flit-sen te schieten/dewelcke wt de locht qua-men vallen met zoo grooten menichte/ dat het scheen een grooten swerm bien te wesen/ komende wt hunne korven neder dalende op een kamp vol bloemen / om den honich daer wt te zuyghen : waer door vele van hunne vyanden ghequetst werden/ende hunne peerden zeer bescha-dicht / ende mits dien quam den Koninc Perion met syn volc. Doen hoorde men de trompetten van beyde zijden/ ende het gheruchte was zoo groot datmen't niet zoude hebben hooren donderen : want d'een riep Gaule/ eñ d'ander Spagnien/ Schotlant/ Yrlandt/ Bohemen/ende elc alsoo hy ghewoon was te doen in zooda-nighe oorlogen: Maer doen sy begonnen de sweerden wt te trecken/men zach noyt zoo veel peerden gequetst als doen/want elc een trachte om hun inde zijden te slaē/ ende daer verhief hem zoo veel stofs/ dat de locht daer van gheheel doncker wert. Amadis die doen de groote slachoorden ghelepde/ quam dapper voort / om dat-men hem tydinghe brochte dat den Key-ser met syn volc neerstich aen quamen/ ende liet Quedragant zeggen/dat hy met syn voetvolc voorts quame / ende Brian ende Sadomon / dat sy naerder zouden komen om hun by te staen zoo't noodich ware : ende dat Bransil met syn lichte peerden eenen aenval zoude gaen doen op de bagagie vanden Koninc Lisuart. Van d'ander zijde / de Keyser verstaen hebbende wat grooter schade de booch-schieters vande voor-tocht ghedaen had-den aen 'tvolc vanden Koninc Lisuart/ vreesende dat sy niet langhe en zouden konnen wederstaen de macht vandē Ko-ninc Perion/ beval Arguisil dat hyse van ter zijden zoude aenvallen/ ende dat Fla-mian met syn busschieters den vyandt van achteren zoude aentastē. Maer hun voornemen wert stracx belet/ want zien-de Amadis/die de groote slachoorden ge-leyde / zoo na by hun / werden ghenoot-saect hun gesloten te houden om te vech-ten / ende korts daer na zoo quamen de twee achter-tochten aen malkanderen: want Madacan/die syn voornemen vol-brocht hadde/ brocht hun tijdinge dat de Romeynen voorseker ghevlucht waren: ende dit zeyde hy / om dat hy hadde ghe-sien een hoop peerde-volc komen wt de achter-tocht / dewelcke Cildadan hadde ghesonden/ om hun bagagie te gelepden/ dese ziende dat Madacan met syn volc hun te sterc was / waren ghevlucht zoo

veel de peerden loopen mochten / in voeghen dat door de vreese diese hadden byna zouden verstropt hebben 'tvoetvolc van Brandopnas / alsoo quamen dese twee Leghers hobbel tobbel onder malkanderen/doende zoodanich ghewelt van wapenen/ dat noyt eenich volc beter hun beste deden / ende waren zoo op malkanderen verhit / datter wt volchde een wonderlijcke groote moort. Gheduerende desen slach / zoo ghemoette Brian vergezelschapt met syn Spagniaerts Arban van Norgales / eñ op malkanderen loopende met zulcken ghewelt/dat het weynich scheelde oft sy zouden beyde wt den zadel ghevallen hebben/daer over quam de Koninc Lisuart met Grumedan (die syn baniere droech) ende andere Ridders wt groot Brittagnien / dewelcke Brian in zoo grooten noodt brochten/ dat / 'ten ware hy datelijc van Agrapes ende Florestan ware ontset ghewor den / hy ware ghevangen gheweest: maer dese quamen daer zoo wel te passe / datse hun vyanden te rugghe dreven / effen zoo den Koninc Lisuart Dragonis hadde ter neder gheslaghen / den welcken hy wilde dooden/ maer Agrapes stelde hem tusschen beyden/tot hem roepende: O ongheluckighe Koninc / keert v herwaerts / want ghy zult sterven vande handē van Agrapes/ die v meer haet als eenich levende mensche ter weerelt. Dit zeggende/ gaf hem zoo gheweldighen slach op den helm/ dat hem d'ooghen in't hooft draeyden / ende latende syn sweert hanghen aende keten die hy aendē arm vast hadde / greep hem in't midden van't lijf zoo stijf/dat hy hem meynde onder de voet ter aerden te werpen: Maer de Koninc Lisuart hem wederom vattende met al syn macht / begonnen teghen malkanderen te trecken/ trachtende alle beyde elc om synen vyant onder te werpen. Ende met dat sy zoo doende waren / zoo wert hun de Koninc Perion ghewaer / dewelcke ghevolcht zijnde/ van Landin/ Florestan/ Enil/ eñ eē groot deel ander Ridders / quam daer by om Agrapes t'ontsetten/ende den Koninc Lisuart te nemen zoo sy konden: eñ vervolghende syn voornemen / ghemoette Giontes/Grumedan/ ende eenē grooten hoop andere/die op hun vielen/ende ghelooft datter doen wel wert bespronghen ende verweert / waer van vele swaerlijc ghequetst wierden/ d'eenighe doot/ d'andere ter aerden gheworpen/daerse vande peerden vertreden wierden. Want de Koninc Cildadan quam daer mede met groot ghetal van Yrlanders / eñ Gastilles desghelijcx/ alsoo dat aldaer de meeste macht vandē gantschen slach was: want de ruyters ende 'tvoetvolc vermengden hun door malkanderē. Evenwel die van Koninc Lisuarts zijde werden zoo zeer ghedronghen / om oorsake dat Amadis/ Lasinde/Gandalin/Balays/Landin/eñ veel andere die hem verghesel schapten/ van achteren op hun quamen vallen / eñ zouden de vlucht ghenomen hebben / ten ware dat Floyan hem versterct hadde met een deel Romeynē die hy by een vergadert hadde: dit niet teghenstaende/ en bleef hy niet langhe daer/ want Amadis sloech hem dat hy doot voor des Keysers voeten viel / die daer meynde te bersten van quaethеyt / ende hem willende wreken / viel met gheweldt op Amadis/ dewelcke hem wert kennende / doen vermeerderden hem syn krachten / door den haet die hy op hem hadde/ ende alsoo den Keyser dē arm ophief om hem op't hooft te slaen / zoo voorsach Amadis waer hy bloot was / ende sloech hem den arm af recht in't lidt vande schouder/ waer door hy zoodanighen pijn hadde / dat hy doot ter aerden viel. Waer van de Romeynen gheheel verslaghen zijnde / begaven hun op de vlucht / alsoo dat de Koninc Arban ende andere hun niet en konden doen ophouden/ watmen hun ooc zeyde. Doen bekende de Koninc Lisuart wel / dat het ghelue dien dach voor den synen niet en was / maer het verlies vanden slach

voor hem was : evenwel zoo hadde hy veel liever te sterven met het sweert inde hant/ dan schandelijc te vluchten. Ende alsoo hy weder in't gedrang woude keeren / zoo wederhielt hem de Koninc Arban / zegghende: Och Heere / en doet v zelfs al willens niet te kort: wilt ghy alleen teghen een gheheel Legher vechten? ziet ghy niet dat de Romeynen op de vlucht zijn / ende 'tmeestendeel van ons volc verslagen? laet ons aftrecken zoo't v believt/ende laet ons d'ander berghen/ waer mede wy op een ander tijdt onsen vyandt ghenoech te doen zullen gheven. De Koninc Lisuart bekende wel dat hy de waerheyt zeyde : Daerom / terwijl dat syn volc aftoogh / hy ende de ghene die hy by een mocht houden stelden hun inden steert/ om teghen te staen 'tgewelt van den vyandt / die hun vervolchde. Maer dit en zoude hun niet beschermt hebben/ en hadde Amadis ghedaen/ den welcke voorsiende de droefheydt die Oriane zoude hebben/zoo verre de Koninc haren Vader t'onder ghebrocht werdt/ zeyde teghen den Koninc Perion : Myn Heer/onse vyanden vluchten/ ic bid v/en laet ons onse fortuyne niet verder waghen/maer te vreden zijn vande eere die wy van daghe ghehadt hebben / zonder verder hun te vervolgen/ want de nacht zoude ons mogen overvallen / ende moghelijc dat sy (gelijc als vertwijffelt zijnde/ hun doot willende wreken) ons eenighe groote schade zouden brengen: daerom laetse loopen/ende ons volc vergaderen dat moede ende mat is. Zeer wel/ zeyde de Koninc Perion. Hoe/zeyde Agrapes/nu de victorie onse is/ zo en wilt ghyse niet vervolghen? Voorwaer myn Couzijn/ghy en zijt niet weert opt meerder als dolende Ridder te wesen. Wilt ghy dan/zeyde Amadis/ dat v volc malkanderen vermoordet? de Son is alreets onder / ende komense weder aen't vechten / sy en zullen malkanderen niet konnen kennen onder den vyant/ ic bids v / laet ons dan te vreden zijn. Doen merckte Agrapes heel wel tot wat eynde Amadis dit dede : waerom hy /zonder iet te antwoorden/met grammen moede het peert om keerde / ende reet een ander wech : want Amadis dede den aftocht blasen. Doen keerde een iegelijc achterwaerts/ ende 'tvolc vanden Koninc Perion bleef op de zelve plaetse daer den slach ghe schiet was / in teecken van victorie / meynende des anderen daechs de zelve beter t'achtervolghen als anders: ende een weynich tijdts daer na quam daer een Heraut / eysschende het lichaem des Keysers / ende noch vier daghen bestandt/om middeler tijdt de dooden te begraven / 'twelc hem toeghelaten wert/ teghen de meyninghe van velen / door middel van Amadis.

Vande reden die de Koninc Lisuart met de Romeynen hadde, na dat den slach ghescriedt was , ende hoe de heylighe Man Nascian , (die Esplandian in syn jeucht opghevoedt hadde)ghehoort hebbende d'oorloghe, van syn kluyse scheydde, om na de twee Koninghen te trecken, in hope vanden peys tusschen hun beyden te maken.

Het neghentiende Capittel.

HEt Bestandt toeghelaten zijnde/ gelijc als ghy verstaen hebt / zoo ghebood de Koninc Lisuart / het lichaem vanden Keyser met de grootste eere te halen die mogelijc was/ het welcke hy dede legghen in syn tente. Ende om dat hy vreesde dat de Romeynen niet meer en zouden willen vechten/ ziende hun Overste doot/nam voor hem met hun te spreken / zoo om hun courage te gheven/ als om hun meyninghe te weten. Ende tot dien eynde zoo liet hy Arquisil bidden / dat hyse wilde in slachoorden doen stelle/ om datse te beter souden konnen verstaen wat hy hun te zeggen hadde. Twelc Arquisil den Koninc Lisuart

Lisuart gheerne te gheval dede: waerom
sy in een schoon velt vergadert wesende/
zoo quam de Koninc Lisuart by hun/ eñ
in't midden van hunlieden ghegaen zijn-
de/ begon alsoo te spreken : Myn Heeren
ende groote vrienden / ghy hebt ghesien
eñ bevonden in dese twee sware strijden/
hoe dat de Fortuyne ons heeft betoont
vyant te wesen / zoodanich datse ons het
quaetste heeft laten hebben / sy getrium-
pheert heeft over de doodt van mynen
broeder de Keyser/ uwen Heere/ ende van
veel andere vrome Ridders / die metter
daet (hun wrekende van onse vyanden)
hebben willen komen daerse toe geraect
zyn : om dat het was d'alder edelste er-
varentheyt diese hadden moghen bewij-
sen van hunne deucht/ om te verkrijghen
d'eere daerse na trachteden. Om daer
toe te gheraken / zoo hebben sy minder
als niet gheacht hun leven te wagen / eñ
dattet veel beter was hun verweerende
te sterven / als vluchtende daer van te
komen/ in voeghen / dat om niet te ver-
vallen in die schande eñ oneere / zoo heb-
ben sy veel liever gewilt door grootmoe-
dicheyt des herten/ te verdragen de For-
tuyne / als de vreese onderdanich te we-
sen/ niet dat ic daerom te minder wil ach-
ten de gene die daer van ontkomen zijn/
wetende de groote neerstichept diese ge-
daen hebben : maer v-lieden altemael te
bidden/ dat ghy v eere meer achtende als
den rouwe van 'tverlies uwer medeghe-
zellen (het Bestant gheeyndicht wesende)
tracht hunnen doot te wreken / krachte-
lijc bevechtende de ghene die door de vic-
torie hun herten te zeer opgeblasen heb-
ben: Ic ben wel van meyninghe/ dat wy
ons minder behoorden te wagen ende te
stellen in perijckel / dan oft wy op hun
hadden / 'tghene sy op ons verkreghen
hebben / maer niet daerom te minder
couragie om hun te bespringhen oft ons
te verweeren / zoo de Fortuyne voorts
gaet van ons teghen te wesen : versekert
zijnde/ zoo wy daer altemael sterven/ dat
het ons zal een onsterffelijcke lof wesen/
eñ d'eerlycste begraeffenisse die wy zou-
den moghen wenschen : want alle het
Aerdtrijc in't gemeyn/ is de plaetse waer
inne geleyt moeten worden de lichamen
van alle doorluchtighe ende grootmoe-
dighe mannen/ de gedachtenis der welc-
ker niet alleene en wort bewaert door de
graf-schriften/ maer ooc door hunne ver-
maertheyt / dewelcke zich streckt eñ ver-
breyt onder alle vreemde volckeren / de-
welcke in hunnen gheest meer begrijpen
de grootheyt huns ghemoedts / als het
ghene dat hun wedervaren is : aenghe-
zien dat de bloodicheyt/ verghezelschapt
met schande / den kloechertigen mensche
swaerder ende lastigher valt/ als de doot
die hem overkomt door syn vrome fey-
ten/ met de groote hope van d'openbare
eere. Dit doet my gheloove/ myn goede
vrienden / dat om niet minder te wesen
als uwe ondersaté / ghylieden in zulcker
voeghen v zult draghen / dat de weerelt
zal bekennen de groote deucht eñ stant-
vasticheyt die in v-lieden is / ende dat in
de doot van uwen Prince / d'uwe niet en
is gheleghen : Daerom bid ic v / my te
zegghen v-lieden voornemen/ op dat vol-
ghende v besluyt/ ic op myner zijde doe
'tghene dat noodich zal wesen/ v verseke-
rende op myn Koninclijc woordt / dat al
waer't dat ic duysent dooden zoude moe-
ten sterven / zoo en zal ic niet van hier
scheyden voor dat ic hebbe het eynde van
myn vyandē/ oft sy van my. Dese woor-
den verhieven zoodanich de herten der
toehoorderen/ datse met ghelijcker stem-
me antwoorden/ datse ghereet waren te
vechten/ beter alsse opt te voren ghedaen
hadden : waer van hun de Koninc Li-
suart hoochlijc bedancte. Dit ghedaen
zijnde / beval hy datmen 'tlichaem van
den Keyser zoude draghen in't Klooster
van Lubanije/ verwachtende tot dat hy
beter gheleghentheyt hadde / om d'wt-
vaert te doen gelijc dat vereyschte. Doen
zondt hy syn Chirurgijns/ om neerstelijc

te besichtigen den ghequetsten/ den welcken hy groote gaven ende beloften dede/ eñ desghelijcx aen vele Capiteynen van't Legher/ ende niet zonder oorzake: want de hope diemẽ heeft van te hebben (boven de gunst vanden Prince) eerlijcke belooninghe vanden arbeydt/ doet zomwijlen veel stoutelycker vechten ende hun leven waghen: 'twelc sy altemael voorghenomen hadden te doen inde eerste ontmoetinghe. Maer de ghenadighe Godt (in wiens handen alle dingen staen) versach het heel anders/ als ghy verstaen zult. Het houwelijc van Oriane met dẽ Keyser van Roomen was zo ruchtbaer over al ghewoorden/ dat het ter ooren quam vanden Heremijt/ den welcken Esplandian in syne jeucht opghevoet hadde/ den welcken vernomen hebbende den grooten rouwe die syne ondersaten daer inne hadden/ het gewelt dat hy haer dede om haer daer toe te brenghen/ ende eyntlijc van't ontset dat Amadis ende die van't vaste Eylandt haer ghedaen hadden: tot welcken eynde dese twee groote Legers te velde ghekomen waren. Nu zoo wiste eñ kende hy zekerlijc de liefde/ den staet/ ende den bant der conscientie van Oriane: ende hoe Amadis en sy malkanderen hadden belooft te trouwen/ onder 'tdecsel van dien was Esplandian gebaert/ ende datse daerom gheenen anderen mochte ghegheven worden/ zonder Godt grootelijcx te vertoornen: Ende om dier oorsake hadde hy voor hem ghenomen haer te gaen vinden in't vaste Eylant/ alwaer sy was om te zien oft hy konde van haer verkrijghen/ dat hy mochte by den Koninc Lisuart gaen/ hem t'openbarẽ wat hy daer van wist: tot dien eynde om de groote oorloge die alreets begonnẽ was neder te legghen. Ende alsoo is hy zoo out ende swac als hy was op eenen ezel gaen zitten/ hem op den wech begheven/ de alleenlijc verghezelschapt met een ander man/ alsoo syn neerstichheyt doende dat hy quam in't Palleys van Apolidon/ korts na 'tvertrec vanden Koninc Perion: waer van hy zeer rouwich was/ vreesende dat hy syn voornemen zo haestelijc niet en zoude konnen volbrengen/ ofte de twee Leghers zouden al aen malkanderen gekomen wesen. Waerom hy datelijc Oriane syn komste liet weten/ dewelcke hem zeer vriendelijc ontfinc: Maer sy verwonderde haer wat hem toch mocht beweecht hebben zoo groote reyse te doen/ ende in zoo onbequamen tijt/ ten aensien vanden staet daer hy wel meer als tzestich jaer in geweest hadde: ende zoo sy't hem af vraechde/ zijnde alleen met hem in haer kamer/ zoo zeyde sy hem al schreyende: Och myn vader/ het is nu veel slimmer met my als doen ic u eerstmael zach: ic bidde Godt dat hy my wil vertroostẽ. Me-vrouwe/ antwoorde de Nascian/ om die oorsaec alleen ben ic van myn kluyse ghescheyden/ hebbende verstaen hoe dat de Keyser van Roomen ende de Koninc uwen vader na dese palen toe trocken/ om Amadis eñ d'ander die met hem zijn slach te leveren: ende voorsiende het ongheval dat daer door zoude moghen komen/ zoo hun voornemen volbrocht wordt/ zoo om 'tverlies van 'tvolc die daer zouden moghen verslaghen worden/ als om de misdaet diemen teghen Godt zoude begaen/ zijnde/ zoo men my ghesept heeft/ dese wreede oorloghe begonst/ om 'thouwelijc van u eñ den Patin/ zoo heb ic my op den wech begheven by u te komen/ om de rechte waerheyt te weten/ eñ te beproeven oft het mogelijc zoude wesen desen peys ter eeren Godts te maken/ eñ tot ruste van syne gemeynte: want ghy weet Mevrouwe/ dat my niet onbekẽt en is de verborgentheyt uwer consciẽtie/ eñ de zonde die ghy zoudt doen/ zoo men u te wijve gave aen een ander als aẽ dien/ die ghy tegenwoordich toebehoort/ alsoo ghy my voor desen ghesept hebt. Ende alsoo my 'tzelve in biechte is gheopenbaert/ zoo en ist my niet geoorlost t'openbaren zonder uwen

wille

wille ende begheerte : daerom de zake staende op zoodanighen voet alsse tegenwoordich doen / zoo dunct my dat ghy u daer inne wel behoordet te bedencken/ ende middel te zoecken om den Koninc uwen Vader te kennen te gheven de belofte die daer is tusschen Amadis ende u/ om dat hy door onwetentheyt voortaen niet voorder en zondige / te meer om dat ghy nu ooc ter plaetse zijt daer hy u niet en kan misdoen / ende al waert ghy ooc schoon zoo zeer in synder macht als ghy opt waert / zoo behoorde ghy nochtans d'eere Godts voor te laten gaen / al zoude hy daer noch zoo zeer in gestoort wesen: 't welc ic wel hope ter neder te leggen/ zoo ghy my wilt toe laten dat ic't hem openbare. Helaes myn vader / zeyde Oriane / in u alleen bestaet myn hulp eñ troost/ doet alsoo't u belieft : u biddende ootmoedelijc / dat het u belieft Godt te bidden dat hy my ghenadelijc aensiet. Me-vrouwe/antwoordde Nascian, ic bē versekert dat hy u helpen zal : want hy verhoort zekerlijc den zondaer / die van gheheelder herten zich tot hem bekeert met leetwesen van teghen hem misdaen te hebben : ende zoo't hem belieft/ hy zal my ooc de ghenade verleenen dat ic dit mach voleynden tot synder eeren. Ende om dat dese twee Leghers alreedts by malkanderen zijn/ende vreese datse malkanderen zullen genaken eer ic daer kome / zoo bid ic u my oorlof te gheven dat ic van daghe vertrecke/op dat door myn versuymnis gheen ongeluc en geschiede/ ende dat de vrucht die ic verhope van mynen arbeyt / door myn traecheyt niet achter en blijve. Myn vader / zeyde Oriane/Godt wil u ghelepden/ u biddende zeer ootmoedelijc / zoo ghy den Jonghelinc Esplandian ziet/zoo veel te weghe te brengen dat ghy hem in u wederkomste mede brenght. Doen beval sy datmen hem zoude t'eten brenghen / ende na dat hy syn voedtsel ghenomen hadde / is hy weder op synen ezel gaen zitten/ nemende den wech na dē Koninc Lisuart: maer hy en konde zoo haest niet voortkomen/ oft de twee Leghers hadden malkanderen al verscheyden slaghen ghelevert/ (ghelijc als voren verhaelt is) eñ quam daer des daechs te voren eer het tweede Bestandt gheeyndicht was : ende alsoo hy over 't velt reet/zach hy een deel dooden diemen begroef/waer van hy zoo bedroeft werdt / dat hy zeer bitterlijc weenende/ syn handen ophief ten Hemel/ zegghende : O barmhertighe Godt/ ic bid u om d'eere uwes heylighen Naems/ hebt doch medelijden met dit arme volc / ende verleent my de ghenade dat ic mach vereenighen zoo grooten twist : ende voort rijdende / quam voor de tente vandē Koninc Lisuart / dewelcke hem alsoo haest ghewaer wordende kende : waerom hy voort tradt om hem t'ontfanghen/ want hy hielt hem voor een Godtvreesende man van zeer heylich leven/ ende dochte wel dat hy zonder groote oorsake van syn kluyse niet ghescheyden en was om by hem te komen / ende om die oorsake hem omhelsende/zeyde: Myn vader ghy zijt van herten zeer wilkom / ende hem by de hant nemende/ghelepde hem in syn tente/ alwaer hy hem by hem dede neder zitten op een stoel met fluweel overtogē. Doen beval hy een ieder wt te gaen / eñ hun alleen te laten/ ende begon hem also aen te spreken : Myn vader/ ic gheloove dat ghy niet en zoudt zoo moeyelijcken reyse aenghenomen hebben/zonder eenighe merckelijcke oorsake / die ic u bidde my te willen verklaren. Heere / antwoordde hy/ghy hebt wel reden zulcx te dencken : want mynen grooten ouderdom ende den staet daer't Godt belieft heeft my in te beroepen/ zouden my wel verontschuldigen/ ghevonden te worden ter plaetsen daer zo veel bloets vergoten wort/nochtans aenmerckende het quaet datter zoude moghen wtspruyten / zoo verre ic myn voornemen achterwege gelaten hadde / zoo en heb ic niet ghebreeck

den arbeyt myns persoons/ verhopende eenen dienst te doen die Godt zal aengenaem ende uwer zielen zalich wesen. Nu zoo verstaet myn Heere / dat ic wesende inde kluyse/ (alwaer ghy by fortuyne gebracht wert/ daer ic v verhaelde de wonderlijcke opvoedinghe van Esplandian) verstaen hebbe d'oorsake van d'oorloghe die ghy teghen Amadis ende de syne begonnen hebt / ende ic ben versekert dat ghy niet en meucht volbrenghen 'tghene ghy voorghenomen hebt: 'twelc is Mevrouwe / uwe dochter ten houwelijc te geven aenden Keyser van Roomē/ waer door alreets al te veel ongheluckē gheschiet zijn / niet alleē om niet aengenaem te wesen/ zoo wel de groote als de kleyne ws Koninckrijcx/ gelijc sy't v dicwils hebben verklaert: maer om eenighe andere oorsake Heere / die v verborghen/ maer my bekent is/ tegen dewelcke na Godts wet ghy niet en behoort te wesen. Twelc is / dat Me-vrouwe Oriane door houwelijc aen een ander verbondē is / 'twelc Godt aenghenaem is gheweest/ eñ hem beliest heeft dattet alsoo zoude gheschieden. De Koninc was wel verwondert dat hy dien ouden man also hoorde spreken/ meynende dat hy versuft oft buyten zinnen was / ofte wel dat hy qualijcken daer van onderricht was. Waerom hy hem zeyde: Hoe myn Vader/ myn Dochter en hadde noyt eenich mā dat ic weet/ ende daer en zijn noyt reden geweest van haer eenen anderen te gheven als den Keyser/ aenden welcken icse belooft hadde/ verhopende dat het haer eere eñ profijt zoude wesen: Godt zij myn ghetuyge / dat ic noyt en docht haer t'onterven/ ghelijc vele ghemeynt hebben: maer alleenlijc om verbondt te hebben met zoodanighen Heer / door welcken middel hy eñ ic/ t'zamen verbonden zijnde/ hadden moghen vermeerderen het Christen geloove: Ende alsoo wesende myn voornemē recht ende billich / zoo dunct my dat ic daer van niet en behoorde ghelastert te worden. Heere/ antwoordde hy/ daerom ist dat ic v ghesept hebbe 'tghene v verborghen was/ my bekent te wesen/ alsoo ic v teghenwoordich verklaren zal: want van niemant anders en zout ghy't konnen weten. Heere/ den zelfden dach doen ic door v gebodt v quā vinden in't bosch/ daer ghy / om de Jouffrouwen te beter ghenuechte vande Jacht te gheven/ uwe tenten hadt doen neder slaen / (ic en weet niet oft v indachtich is) ic v brochte den jonghen Esplandian/ dewelcke v presenteerde de Leeuwinne die hem in't beginsel ghezoocht hadde / eñ den zelfden dach hoorde ic de biechte van Mevrouwe Oriane / uwe dochter / dewelcke my verklaerde datse trouwe hadde belooft aen Amadis van Gaule / ten tijde doen hyse verloste wt de handen van Arcalaus den Toovenaer / dewelcke ghyse overghelevert hadt een weynich te voren / eer de Jouffrou door dewelcke ghy betoovert wert/ uwen persoon ende staet brocht eñ stelde in't meeste perijckel ter weerelt/ waer wt v Galaor verloste: ende gelooft Heere dat het schijnt waerachtich te wesen / dat Godt zulc een houwelijc is aenghenaem gheweest/ want Esplandian is daer van voortghekomen/ vanden welcken Vrgande d'onbekende zo veel wonders voorseyt heeft als ghy weet. Ende daerom en behoorde ghy niet bedroeft te wesen / zelfs om dat Amadis is een Koninckx Soon / ende daerenboven gheacht een van d'alderaenghenaemste Ridders ter weerelt: Daerom / myn Heere / zoo rade ic v / v te toonen zoodanich als ghy altijt gheweest zijt/ te bewaren d'eere eñ de conscientie van Me-vrouwe / uwe dochter / ende een eynde makende van dese oorloghe/ haer wederom roept ende tracteert voortaen alst behoort: dit doende / zoo zal Godt van v te vreden ghestelt worden / dewelcke hem anders grootelijcx vertoornen zoude door't bloedt vergieten van zoo veel menschen / die ghy zonder oorsake alreets hebt doen stervē.

Doen de Koninc hem langh ghehoort hadde/bleef hy een wyle denckende/ende daer na zo antwoordde hy hem/ zeggende: Myn Vader/ ist moghelijc dat myn Dochter ghetrout is met Amadis? Ja zekerlijc/zeyde Nascian/'tis haren man/ ende Esplandian uwē sone. Och Godt/ antwoordde de Koninc/wat quaets isser al ghepasseert/ van my 'tzelvige verborghen te hebben tot nu toe: By mynder trouwen/daer zouden noch menige goede Ridders in't leven wesen/ die nu doot zyn/'twelc my zeer leet is. Helaes! waerom en hebt ghy my dat niet eer geopenbaert? Dat en mocht ic niet doen zeyde den Heremyt/ want 'twas my geseyt in biechte/ ende dat ic't u nu gheopenbaert hebbe/ ghelooft my dattet is met toelatinghe van Me-vrouwe uwe Dochter/ maer anders en zoudt ghy noyt niet van my verstaen hebben: maer sy is daer mede te vreden gheweest/ zoo om haer conscientie te vryen/ als om u te benemē d'oorsake/ van door onwetenheyt daer in niet meer te zondigen. Doen quamen de Koninc in syn ghemoedt te voren de diensten die hy van Amadis ende syne vrienden ontfanghen hadde/alsoo dat hy bykans het leven (naest Godt) van niemant anders hadde dan van hun/ hem zoo dicwils ontset hebbende in synē noot/ ende dat hy waerachtelijc syn Dochter wel weerdt was/ ende meer indien hy't hem konde geven/ende oot dat den Keyser die hyse belooft hadde doot was/ende dat Vrganda hem wonderlijcke dingen van Esplandian voorseydt hadde/ende onder anderen/ dat hy oorsaet zoude wesen van eenen ghestadigen vrede tusschen Amadis eñ hem/'twelc hy teghenwoordich alreets gewaer wert. Dit alles by hem zelven overleyt hebbende/ antwoordde hy aen Nascian: Myn Vader/ ic hadde voor-ghenomen met al myn volc te sterven/ ofte d'overhant van dese oorloghe te hebben: maer ziende nu de zake in alsulcken staet als sy is/zoo zal ic uwen raet gelooven:ende bidde u hoochlijc/ zoo veel by Amadis te wege te brenghen/dat hy tot den Peys verstaen wil/ vanden welcken zoo veel my aengaet/ic het stel in uwe handen/ op dat ghy daer na voor Godt ghetuyghe meucht wesen vande neerstichept die ic daer in ghedaen heb/ my onderworpende uwe begeerte. Van dese woorden ontfinc den goeden Heremyt zoodanighe blyschap/ dat hem de tranen over de wanghen liepen/ ende neder-vallende voor de voeten des Koninex/ zeyde: O gheluczalighe Prince/ d'almogende Heere moet u loonen/ voor den goeden wille die ghy hebt/ ende de zelvighe langhe in u te bewaren. Doen nam hem de Koninc byder handt/ hem opheffende/zegghende: Myn Vader/ic zal doen wat ic u belooft hebbe/ zonder 'tzelvighe in eeniger manieren te wederroepē/maer ic wil wel dat een ieder kennelijc zij/ dat vreese noch kleynheyt des herten my daer toe dringht/ maer alleen de reden die ghy my gheseyt hebt: ende daerom ist beter dat ghy gaet in't Leger vanden Koninc Perion/ eer het Bestant wt is/op dat/na tghene ghy my wederom zult voor antwoorde brenghen/ ic op myn hoede mach wesen: Heere/ antwoordde Nascian/ ic en zal eten noch drincken/ voor dat ic Amadis gesproken hebbe/ ende ic bid u my oorlof te gheven ter wyle de zake zulcx vereyscht. Dit zegghende/ de Koninc ende hy keerden weder tot de Ridders die hun verwachteden: alwaer ter zelver tyt Esplandian aen quam van weghen de Koninginne/ die hem van Vindilisore af-ghesonden hadde na Koninc Lisuart toe/om te vernemen van syn goede ghesontheyt: ende alsoo hem Nascian zach/ kende hy hem zeer haest/ ende hem ziende alreedts zoo volwassen/ dat hy bykās bequaem was om de wapenen te voeren/ was zoo blijde dat hy hem quam omhelsen: Maer de Jongheline gheheel verwondert zijnde van d'onthalinge van desen ouden man/

(want hy had hem gheheel vergheten) begon roodt te woꝛden van ſchaemte: maer een weynich daer na begon hy indachtich te woꝛden vanden Heremijt eñ ſyn klupſe: waerom hy vooꝛ hem neder viel/ende kuſte hem de handen. Nu den goeden man hem houdende tuſſchen ſyn armen/ zeyde hem: Kindt Godts/ ghebenedijt zij d'ure dat ghy geboren wiert/ ende ghelooft zij Godt die u tot zulcker tijt hier ghebꝛocht heeft. Gheduerende deſe reden/ een ieder was verwondert vande goede onthalinghe die deſen heylighen man aen Eſplandian dede/ ende de Koninc zelfs/ nieuwelijcx geſeyt weſende dat het ſyn ſoon was/beweecht zijnde met een vaderlijcke liefde/ghevoelden in ſyn herte zoodanigen vꝛeucht als hy opt ontfanghen hadde/ alſoo dat de groote vyandtſchap die hy Amadis te voren in ſyn herte ghedꝛaghen hadde/veranderde datelijc in een veel meerder liefde: ende vꝛaechde 'tkint van waer dat hy quam? Eſplandian wel ghemaniert zijnde/ kuſte den bꝛief die hy hadde/ ende pꝛeſenteerde die hem/zegghende: Heere/ Mevꝛouwe zeynt my herwaerts/ alſoo ghy zult mogen leſen dooꝛ 'tgene ſy u ſchꝛijft. Doen opende de Koninc den bꝛief, inden welcken onder anderen ſy hem badt/ dat het hem toch geliefde te verſtaen tot den vꝛede/ zoo hy dat konde met eeren doen/ ende na dat hy die geleſen hadde/ toonde hyſe Naſcian/hem zegghende: Ziet doch ic bid u/ my dunct dat de Koninginne alreets weet 'tghene wy beſloten hebben. Heere/ antwooꝛdde dẽ Heremijt/ ſy raet u wijſlijc/ ende (zoo't Godt ghelieft) het ghene ſy meeſt begheert zal volbꝛocht woꝛden eer dit kint wederom keert/ den welcken ic u bid my te leenen/ om my te verghezelſchappen/ op dat gheduerende myn reyſe/ ic op myn ghemac met hem mach ſpꝛekẽ. Ja gewiſſelijc/antwooꝛdde de Koninc/ ic en begheer niet dat hy u verlate zoo langhe als ghy hem begeert te houden. De Heremijt bedancte hem ootmoedelijc: ende daer mede ghinc hy op ſynen ezel zitten/ ende Eſplandian te peerde/ om hem te volghen met Sergil ſyn medeghezel die met hem ghekomen was. Alſoo ſcheydden ſy/nemende hunnen wech na den Koninc Perion: geduerende dien wech zoo koutte den goeden man geſtadichlijc met den Joncheer/tot dat ſy quamen by de wacht/ daer werdenſe opghehouden/ om te weten wat ſy begheerden: Maer doen ſy verſtonden dat Naſcian Amadis begheerde te ſpꝛeken/ zoo gheleydden ſy hem tot ſyn tente/ ende ſtelden hun vooꝛ hem. Nu zoo en had hy hem noyt gheſien/ ende en wiſt niet wat dencken/wat zoodanighen perſoon van hem begeerde: ende daer mede wert hy ooc Eſplandian ziende/ dewelcke hy alſoo weynich kende/ hoewel hy t'anderẽ tijde van hem had hooren ſpꝛeken/ eñ zelfs op dien dach doen hy tegen de Romeynẽ kampte ter liefde van Gꝛaſinde/ doen hem 'tkindt badt om de twee Ridders die hy dooden woude: Maer Quedꝛagant die daer beter opgelet hadde in't wederkeeren van ſyn laetſte reyſe uit groot Bꝛittagnien/ quam hem omhelſen/zegghende: Myn Lief/ ghy baedt my niet langh gheleden(ende Bꝛian ooc) van uwe groetenisſe te doẽ aendẽ Gꝛiecxſchen Ridder/ 'twelc wy volbꝛacht hebben/ eñ ziet daer die 't u mach verſekeren. Deſe woozden ghetuychden Amadis/ dat de ghene daer Quedꝛagant teghen ſpꝛac ſyn ſoon was/ waer van hy een ongheloofljjcke vꝛeucht ontfinc. doen tradt het kindt naerder/ hem eere bewijſende/ niet ghelijc een kindt tot ſyn Vader (als hem noch onbekent weſende) maer als aenden beſten Ridder ter weerelt/ ende vandẽ welcken hy verhoopte Ridder geſlaghen te woꝛden/ van dien dach af dat hy hem zach vechten teghen 'tvolc vanden Keyſer: Evenwel den twiſt die daer ghereſen was tuſſchen de Ridders van't vaſte Eylandt/ende die van groot Bꝛittagnien/ hadde hem in grooten twijffel ghebꝛacht/

ghebracht / dat hy niet en zoude konnen geraken daer hy na trachte. Doen nam hem Amadis in syn armē / hem vragende oft de Koninc Lisuart hem verlof ghegheven hadde by hem te komen. Myn Heer / antwoorde hy / de goede Vader Nascian zal u zegghen wat daer van is. Nu zoo hadde Amadis dicwils hooren spreken vanden Heremijt / dewelcke onder 't volc voor een heylich persoon gheacht wert. Daerom zich tot hem keerende / zeyde: Myn Vader / ic bid u my dat te vergheven / want ic en heb u niet ghekent doen ghy hier in gekomen zijt: maer nu weet ic wie ghy zijt / ende d'eere die ghy weerdich zijt. D'eere behoort Godt toe / antwoorde Nascian / ic ben synen ootmoedighen Dienaer / die tot synder eeren u gheern wat in't heymelijc wilde zeggē / zoo't u belieft my te hooren? Ja by mynder trouwen / antwoorde Amadis / den welcken hy byder handt nam / ende ghinghen t'zamen aen een zijde. Doen begon hem Nascian te zeggē: Myn soon / eer ghy verstaet d'oorsake die my heeft beweecht by u te komen / zoo wil ic u voor oogen houden de groote eere die ghy Godt schuldich zijt / om dat ghy voortaen ghenepcht zijt dingen te doen die hem aenghenamer zijn. Ic gheloove dat ghy wel hebt hooren zegghen / dat vanden eersten dach dat ghy gheboren waert wiert verlaten inde baren vande Zee / geleyt zijnde in een kleyn Scheepken zonder eenighe bewaringhe als die van Godt / door wiens goetheyt ghy quaemt in handen van dien / die u opvoedde / tot dat ghy tot u jaren ghekomen waert om Ridder te worden / den alder-volmaeckten diemen tegenwoordich weet / want Godt heeft u de stercte ghegeven / te bevechten ende t'overwinnen verscheydē Reusen / Monsters / Tyrannen / ende wreede dieren / waer van uwen naem is verbreyt over de geheele weerelt: ende nademael dat hy u heeft versien met zoodanighe ghenade / zoo ist wel reden dat ghy hem erkent als uwen oppersten Heere / ende tracht om hem te bedancken / u verootmoedighende voor syn aenschijn / anders zoo zal alle d'eere die hy u verleent heeft tot schande ende laster keeren. Myn soon / ghy meucht my zien zoo oudt ende swac / dat my de natuere haest begeeft: nochtans en heb ic niet ghevreest dese sware reyse aen te nemen om by u te komen / om dat ic in myn kluyse verstaen hebbe den twist die daer is tusschen u ende de Koninc Lisuart / den welcken ic korts ghesproken hebbe / hem vindende ghelijc een goedt Prince ende oprecht Dienaer Godts / ende ghereet (zoo't aen u niet en schort) te treden in Peys / dewelcke ghy niet en behoorde te weygeren / zoo om de ruste uws ghemoedts als uws persoons: ende om dat ghy u ghedachten voor my niet en zoudt veynsen / ic verseker u dat ic van u ghelegentheyt meer weet als ghy denct: Want Re-vrouwe Oriane heeft my in biechte gheopenbaert u beyder secreten. Doen hem Amadis alsoo hoorde spreken / docht hy wel dat hy de waerheyt zeyde / waerom hy hem antwoorde: Myn Vader / zoo ic Godt diende na de ghenade die hy my gedaen heeft / ic zoude wel de geluckichste Ridder wesen vande gheheele weerelt / maer ghelijc een zondaer als ic ben / stellende altemets myn ghenuechte voor syne eere / zoo misdoen ic ghelijc andere menschen misdaen hebben / 't welc my leedt is / ende ic hope (erkennende myn schult) voortaen beter te doen als ic voor desen ghedaen hebbe: u biddende zeer ootmoedelijc / dat ghy niet wilt vreesen oft beschroomt wesen / van my te zeggen 't ghene ic behoorde te doen om hem aenghenamer te wesen: want ic zal u zoo veel als my mogelijc is ghehoorsaem wesen. Och myn sone / zeyde hy / ghy doet veel voor u zelven / desen wech ter zalicheydt te kiesen / door den welcken ic u zal leyden tot den Peys ende gerustheyt van zoo veel menschen. Doen

vertelde hy hem hoe dat hy was gepaſ-
ſeert door't vaſte Eylandt/ hadde Oria-
ne ghesproken / met wiens toelatinghe
hy by den Koninc Liſuart geweeſt had-
de / den welcken hy alles gheſeyt hadde
wat ſy hem belaſt hadde / voornamelijc
het houwelijc van hun beydē / waer van
Eſplandian voortghekomen was. Eñ
gheloof myn kindt / zeyde de Heremijt/
dat hem de Koninc hier in zoo eerlijc ge-
toont heeft / ende heeftet zoo wel gheno-
men / dat (zoo't aen u niet en manghelt)
ic hope dat ghy zult gheſtadighe veree-
ninghe t'zamen hebben : Nu machmen
dencken oft Amadis deſe tydinge geerne
hoorde : ic verſeker u datſe hem zoo aen-
genaem was/dat hy't qualijc konde ver-
berghen/ende antwoordde hem/zeggen-
de : Zoo de Koninc ghelieft my aen te
nemen voor ſyn ſoon / ic belove u myn
Vader / dat hy aen my een behout-ſone
hebben zal / die ghereedt zal weſen hem
dienſt te doen. Daer en ghebreect dan
niet meer aen/zeyde den Heremijt/ als u
t'zamen te doen ſpreken : Daerom over-
leght hoe ende wanneer ghy daer toe ge-
reet zult weſen. Ic zal't u zegghen/zeyde
Amadis : ic vinde het voor goet/dat ghy
gaet by den Koninc Perion/ mynen Va-
der / ende dat ghy hem verklaert d'oor-
ſake van u komſte tot mywaerts / oock
dat ghy meynt dat de Koninc Liſuart nu
wel zoude aennemen d'aenbiedinghe die
wy hem in onſer alder naem laeſtmael
lieten aenbieden door Quedragant ende
Brion van Monjaſte / zijnde in groot
Brittagnien / aengaende Me-vrouwe
Oriane/zo men hem die weder aenboot/
ic ben verſekert dat ghy hem zoo redelijc
ende vreedſamighen Prince zult vinden
alſſer iemandt ter weerelt mach weſen/
ghy meucht hem oock wel zegghen / dat
ghy my daer van ghesproken hebt:maer
dat ic't al in ſyn believen gheſtelt hebbe.
Om Godts wille / zeyde den eerlijcken
man / bid ic u dat ghy zonder vertoeven
my doet ghelepden tot daer hy is. Myn
Vader / antwoordde Amadis / ic zal u
zelfs voor leydtſman dienen : ende daer
mede ginghen ſy na den Koninc Perion/
dewelcke verwitticht zijnde vande kom-
ſte van Naſcian/quam om hem t'ontfan-
ghen / ende ziende neffens hem Eſplan-
dian / en konde niet dencken wie hy we-
ſen mocht: hem docht wel te zien een van
de ſchoonſte Jongelinghen die ter wee-
relt mogelijc zoude weſen te zien : Daer-
om vraechde hy hem / oft het van ſyn
maechſchap was ? Heere / antwoordde
hy/ hy is my als den ghenen die ic in ſyn
jeucht opghevoedt hebbe / vanden welc-
ken my Godt wonderbaerlijc de bewa-
ringhe gaf. Ja/ zeyde de Koninc/ zoo't
de ghene is die in den beghinne vande
Leeuwinne gezoocht wert/ (alſoo ic heb
hooren zegghen) ende van dewelcke Vr-
gande d'onbekende zo veel dingen voor-
zeyt heeft/ende onder anderen/dat hy zal
oorſaec weſen van peys ende vrientſchap
te maken tuſſchen de Koninc Liſuart eñ
myn ſoon Amadis / waer van ic Godt
bidde hem die ghenade te doen: ende om
dat van hem zoo veel vruchts moet ko-
men/zoo is hy wel weert bemint te wor-
den. Inder waerheyt Heere/antwoord-
de den Heremijt/ 'tis hy / van wien ghy
ſpreect/eñ als ghy hem wel kennen zult/
zo zult ghy hem meer beminnen als ghy
wel meynt / alſoo ic u wel zal te verſtaen
gheven t'eenigher tijdt : doen riep hy
Eſplandian/ende beval hem den Koninc
eere te bewijſen. Doen tradt het kindt
voort/knielende voor de Koninc om hem
de handē te kuſſen:maer de Koninc nam
hem in ſyn armen/zegghende: Myn lief/
ghy zijt zoo ſchoon ende fraey/dat de ge-
ne die u noyt en zaghen/ hooch achten eñ
prijſen : ende gheloove dat ghy zoo eer-
lijcken man zult worden / dat de ridder-
ſchap in u wel beſteet zal weſen. Eſplan-
dian hem hoorende zo prijſen/ wert root
van beſchaemtheyt / het welc de Koninc
ziende/vraechde den Heremijt oft hy ooc
wiſt wiens ſone hy was ? Heere / ant-

woordde

woordde hy / het kindt en weter niet af: maer zoo veel my aengaet / ic ben verse- kert dat hy noch Vader noch Moeder en heeft / daer hy tot noch toe groote deucht af ghenoten heeft: evenwel Godt heeft hem tot noch toe bewaert/ende gaf hem my in't beginsel om hem te beminnen ende t'onderwysen / ghelijc myn eyghen kindt. Ende de Koninc (meynende dat hy't hem niet en wilde zegghen inde teghenwoordicheyt van zoo veel volcx) troc hem ter zijden : Maer de Heremijt veranderde van reden / ende zeyde hem: Heere/ ic bid v te ghelooven/dat ten aensien vanden staet daer ic over langhe in beroepen ben gheweest/ende de veelheyt mynder jaren / ic wt myn kluyse niet en zoude ghescheyden wesen/om hier onder dese sware oorloghe te komen / ten ware dat myn achterblijven niet en zoude oorsaec gheweest hebben van zoodanighen quaet/'twelc Godt zoude vertoornt hebben / niet alleen teghen v ende het volc/ maer ooc teghen veel andere / die niet meer en konnen doen tusschen den twist van v ende den Koninc Lisuart/ dewelcke ic alreets ghesproken hebbe / ende zoo verre ghebrocht / dat hy ghereedt is den Peys aen te nemen/alsoo ic v soon Amadis gheseyt hebbe/ die het gheheelijc aen v stelt: Daerom bid ic v Heere (de ruste uwes volcx stellende voor uwe quellagien) niet te versmaden 'tghene v aengeboden wort / na 'twelc ghy zelfs behoordet te trachten. Myn Vader antwoordde de Koninc Perion/Godt zij myn ghetuyghe van d'ongenuechte die ic gehadt hebbe inde dinghen die daer ghepasseert zijn / met 'tverlies van zoo veel eerlijcke menschen / ende hoe gheerne dat ic't anders ghesien hadde / zoo de Koninc Lisuart daer toe had willen verstaen: maer hy is altijt zoo hooghmoedich gheweest/ dat wat vertooninghe wy hem door onse Ghesanten hebben laten voorstellen (namelijc vanden staet van Mevrouwe Oriane/ die hy wilde onterven) hyse gantsch niet gheacht en heeft / latende hem zelven voorstaen/ dat hy/ met de hulpe van den Keyser van Roomē / de geheele werelt zoude t'onder brenghen. Waerom hy niet alleen en heeft afgheslaghen / die verschil met gherechticheydt te slissen/ maer ghewe ygheert daer van te hooren spreken. Evenwel / zoo hy hem teghenwoordich de reden wil onderworpen / ic vertrouwe zoo veel de myne / dat sy mynen raedt zullen volghen / dewelcke altijt gehaect hebben om desen twist ter neder te legghen/ den welcken alleen spruyt wt dingen daer hy door recht der natueren toe verbonden is : By zoo verre hy Mevrouwe Oriane syn Dochter weder in genaden wil aennemen ende haer niet ten houwelijc geven aen eenen die haer weynich aenghenaem is/ niet alleen aen syn ghemeynte/maer aen alle de gene die haer kennen / ofte daer van hooren spreken: Wy zullen hem haer wederom geven/ eñ syn goede vrienden blijven/ zoo't hem aenghenaem is/ ofte zoodanich alst hem believt. Heere/antwoordde de goede man / zoo't Godt ghelieft het zal wel ghemiddelt worden : ende zoo't v believt twee van uwe Ridders te kiesen/om het verschil neder te leggen/ daer alreets zoo veel ongheluckken door ghekomen zijn/ de Koninc Lisuart zal der twee van synder zijden nemē / ende ic zal tusschen beyden myn beste doen om neder te leggen/ daerse malkanderē niet in en zullen konnen verstaen. Ic bids v / zeyde de Koninc. Heere/zeyde Nascian/eer ic zal slapen hope ic daer in zoo te versien/ dat het zal komen tot zulcken eynde als ghy wenscht: ende alsoo nam hy van hem eñ d'ander oorlof/om te keeren daer hy van daen ghekomen was/ ende te voleynden 'tgene dat hy begonnen hadde. Ende alsoo haest dede de Koninc Perion vergaderen de voornaemste van syn Legher/ ende zeyde hun: Myn Heerē ende groote vrienden / alsoo wy ghehouden zijn ons goedt ende lijf te waghen/ niet alleen om

ons eere voor te staen / maer ooc om de gherechtichept t'onderhouden : zoo zijn wy ooc gehouden alle haet ende nijt aen d'een zijde te zettẽ/om ons te vereenigen met onsen Vyandt / als hy van syn zelfs den vrede aenbiedt. Want hoewel in't beghinsel d'oorloghe kan aenghevangen worden / zonder Godt te vertoornen/ evenwel ten laetsten/zoo wy door inbeeldinghe ende mis-verstandt vande reden afwijcken/ 'tghene dat in't beghinsel billich was / verkeert in ongherechtichept. Ende en acht niet dat ic zonder oorsake zoodanige reden tot v spreke : want dien heylighen man Nascian(die v-lieden ten meestendeel bekent is) is by my ghekomen/ghelijc ghylieden hebt mogen zien/ om te versoecken oft hy eenighen vrede tusschen ons ende onse vyandẽ had konnen maken/waer toe de Koninc Lisuart ghereet is/zoo't aen ons niet en gebreect: evenwel zoo en heb ic gheen antwoorde daer op willen gheven / zonder v-lieden meyninge eerst daer op te hooren : want my dunct dat het reden is / aenghesien ghylieden den arbeyt ghenoten hebt/ dat ghy ooc mede deelachtich zijt vande ruste ende vrede : ende daerom bid ic v/ dat elc een van v-lieden zonder veynsen zegghe wat hem daer van goet dunct/nademael ons Godt voor de reste zal raden. Zoo veel my aengaet/volgende den raet van Nascian / zoude ic't goet vinden datmen twee van onse Ridders koos / die wy van onsent weghen last zullen geven de gheheele zake / waerom dese oorloghe begonst is / af te doen / met twee andere die van weghen de Koninc Lisuart daer toe zullen ghestelt worden: alhoewel ic in dese zake niet alleen wil ghelooft wesen/ maer zal volghen den raet die ghylieden goet zult vindẽ tot onser alder welvaert. Doen keerde hy hem tot Angriote van Estravaus/ den welcken hy syn meeninghe vraechde. Heere / antwoordde hy/ ghy zijt ghekoren gheweest tot het hooft van dese zake/zoo van wegen de Koninclijcke weerdichept die in v is / als vande gunste ende eere die v elc een toe draecht: daerom zoo kondt ghy inde zake van dese oorloghe besluyten wat v goedt dunct. Evenwel na dat het v believe dat ic d'eerste ben die myn goedtduncken daer van zegghe : Het dunct my (onder verbeteringhe) nademael dat ons den vrede van onsen Vyandt wordt aenghebođen / dat wy die behoorden aen te nemen:want sy en mach tegenwoordich anders niet gedijen dan tot onsen voordeel / hebbende niet alleen d'overhandt over hem/ maer ooc Mevrouwe Oriane in ons ghewelt/ om wiens wille wy dit Legher te velde gebracht hebben. Ende zoo veel aengaet van twee van onse medeghezellen te noemen / (zoo ghy zeght) om dit verschil te slissen/ic en zouder gheen bequamer kennen als den Heer Quedragrant eñ Brian van Monjaste/die in't beghinsel der ghelijcken last hadden doen sy in groot Brittagnien waren/ ons te verontschuldigen teghen de Koninc Lisuart / van dat wy syn Dochter ophielden/ haer ontreckende wt de handen vande Romeynen: ende gheloove datse desen last gheern aennemen zullen om ten eynde te brengen/zoose daer toe ghebeden worden. Ende om dat een ieghelijc van die meyninge was/ zoo bewillichden't Brian ende Quedragant datelijc : Waer van de Koninc Perion zeer verblijdt was / hopende dat de begonnen oorloge door desen middel zoude moghen gheeyndicht worden.

Hoe Nascian weder keerde tot den Koninc Lisuart met d'antwoorde van den Koninc Perion.

Het twintichste Capittel.

Zijnde den Heremijt weder ghekeert by den Koninc Lisuart/verhaelde hem altemael wat hy met Koninc Perion gehandelt hadde/ hem versekerende dat hyse vrienden t'zamen makẽ zoude / eer hy vã daer schepdde:

de: want ic heb hem (zeyde hy) ghelaten op de voet / dat hy met de syne zoude spreken / en hun bewillighen daer toe te verstaen / zoo hy mochte. Myn Vader / antwoordde de Koninc / 'tis zeer wijslijc van hem bedacht / op dat niemandt van den synen en misnoege: ende zoo veel my aengaet / ic ben van meyninghe mede zoo te doẽ / gelijc ghy datelijc zien zult. Doen quam hy Gasquilan besoecken / die hy noch te bedde vondt ligghen vande pijne des arms / die hy wt den lede ghevallen hadde / vechtende teghen Amadis. Doen liet hy halen de Koninc Cildadan ende eenighe vande princtpaelste van syn Legher / dewelcke hy verhaelde de reden die den Heremijt Nascian hem verhaelt hadde / aengaende den vrede / versvvijghende evenwel 'tgene Amadis ende syn Dochter aenghinc: ende eyntlijc zeyde hun de antwoorde die de Koninc Perion op dit stuc gegeven hadde: Ende daerom bidde ic v / my te raden wat ic hier in behoore te doen. Ende ghy eerstelijc / zeyde hy teghen Arquisil / nademael ghy de plaetse besit vanden overleden Keyser mynen broeder / om dewelcke ten deele dese oorloge begonst is. Myn Heere / antwoordde hy / zo de Keyser noch in't leven ware / wy / die syn ondersaten zijn / zouden ghenootsaect wesen hem te dienen in d'oorloge als inden vrede: Maer doot wesende / als hy is / eyndigende syn leven / zoo eyndicht mede de macht die hy hadde over ons te ghebieden: evenwel zoo zullen wy teghenwoordich voor v doen 'tgheen wy voor hem zouden ghedaen hebben: alzoo dat onsen dienst t'uwaerts niet en zal opghehouden worden / alst v belieft ons te ghebieden ende te ghebruycken: niettemin / zoo de Koninc Perion wil verstaen tot den vrede / ic ghelooue dat de gene die uwe eere beminnen (zoo sy behooren) v altijt zullen raden die t'aenveerden / wtgenomen datse niet te schadelijc zij: want ghy kondt ooghenschijnlijc mercken dat v de Fortuyne tegen is / ende dat wy ten laetsten (moghelijc) noch slimmer zullen hebben als teghenwoordich. Myn Heere / zeyde de Koninc van Sweden / zoo men den vrede kan treffen met uwe vyanden / ic rade v die niet te weygheren / aenghesien dat het meeste deel van v volc ghequetst is / d'andere ziec ende mat / ten alderminsten maect een lanc Bestant / dewelcke gheduerende / ghy zult v mogen versterckên / ende daer na wederom hervatten / zoo't v goedt dunct. Zoo't my moghelijc is / antwoordde de Koninc / wy en zullen in dien last niet wesen: want de Koninc Perion heeft van synder zijde twee Ridders gekoren / om ons verschil neder te legghen / ende ic zalder twee andere noemen / 'twelc wesen zullen / ghy / zeyde hy / teghen den Koninc Arban van Norgales / ende Guillam de Fantaseerder / die de zake verstaet hoese gepasseert is / als die daer altijt tegenwoordich gheweest zijt / middeler tijdt zal ic Nascian wederom zeyndẽ tot de Koninc Perion / hem te biddẽ dat hy syn Leger een dachreyse te rugghe doe trecken / eñ wy zullen den wech na Lubanije nemẽ ter wijle het bespreč van den vrede zal dueren. Zulcx was hun besluyt / waerom de Koninc Lisuart tot Nascian keerde / dewelcke hy't altemael vertelde / ghelijc't hier voren verhaelt is / hem hertelijc biddende dat hy wilde voleynden 'tghene hy begonst hadde. Heere / antwoordde hy / ic zal v ghehoorsaem wesen in alle 'tghene v believen zal my te ghebieden / ende de Koninc Perion gesproken hebbende / zoo zal ic v laten weten d'ure wanneer ghy van hier zult moghen vertrecken / ende dat syn Legher zal opbreken. Ende van hem oorlof ghenomen hebbende / begaf hem op den wech na Amadis / dewelcke zoo haest als hy hem ghewaer werdt / vraechde wat tijdinghe dat hy brachte / ende oft de Koninc Lisuart volharde in syn eerste voornemen? Den Heremijt zeyde't hem altemael / ende dat het best zoude wesen dat de twee Leghers tot

dien eynde wat verder vā malkanderen ghescheyden worden / alzoo het besloten was: waer toe de Koninc Perion lichtelijc verstondt. Ende tot dien eynde zoo pacte elc des morghens heel vroech syn tuych op / ende keerden zeven goede mijlen achterwaerts : alwaer wyse zullen laten hun tentē slaen / om u te verklaren wat eynde dat het voornemen vanden Koninc Aravigne hadde / dewelcke op de ghelegentheyt loerde / om een van beyde dese Leghers t'overvallen.

Hoe dat de Koninc Aravigne, ghewaerschout wesende van't verlies dat de Koninc Lisuart ghehadt hadde, ende van't opbreken van syn Leger, voor nam hem slach te leveren.

Het eenentwintichste Capittel.

GHy hebt hier voren verstaen het voornemen vanden Koninc Aravigne / dewelcke / na dat hy syn Legher by een hadde / niet op en hiel voort te trecken door't gheberchte / zoo heymelijc / dat de Koningen Lisuart ende Perion gheen zeker tijdinghe daer van en konden hebbē / want hy hiel hem verborghen / wachtende gheleghentheyt om te bespringhen een van beyde de Leghers / 't welc eerst opbreken zoude. Ende om die oorsake terstont na dat de Koninc Lisuart opghebroken was / om recht na de stadt Lubanghe te trecken / de Wacht van't Leger van Arcalaus / die op't topken van eenen hoogen berch was / wert het Leger ghewaer / 't welc vertroc waer van hy de Koninc Aravigne waerschoude / dewelcke meynēde dattet inde vlucht was / nam voor hem 't zelvighe veel eer te bespringhen / als het Leger van Amadis / hopende zoo hy het zelvighe t'onder brocht / dat de Koninc Perion hem weynich zoude bekommeren daer na teghen hem te twisten om 't Koninc rijc vā groot Brittagnien / eñ dat hy zoo lichtelijc een vreedzamich Koninc zoude blijven. Eñ tot dien eynde besloot hy hem bedect te houden tot den volgenden avont / dat hy zoude den alarm ende den slach t'zamen geven / zoo hyse konde overvallen. Doen beval hy aen Esclavor syn Neef / een zoo kloecken krijchsman / alst moghelijc was / dat hy twintich Ridders met hem zoude nemen / ende volgen zoo bedectelijc als hy konde het Leger vanden Vyant / om te zien waer het hem zoude den volghenden nacht ter neder slaen. Nu zoo was de Koninc Lisuart altijts beducht wat de Koninc Aravigne zoude willen doen / hebbende verscheyden tydinge / dat hy door't landt troc met groote macht: evenwel en wist hy eyghentlijc niet wat wech dat hy nam / nochtans haddē hem eenighe van't Landt ghesept / datter bespieders in't gheberchte laghen. Eñ om dier oorsake / willende voorsien teghen 't ongheluc / liet de Koninc Cildadan roepen ende alle de Capiteynen / dewelcke hy 't vertelde / hun biddende datse zouden willen toesicht hebben / dat hun volc hun ghesloten hiel / zonder hier ofte daer van malkanderen te loopen : eñ voorts datse volghens / zoose ghestelt waren geweest in slachoorden / zouden het gheschut volghen. Ende hoewel dat eenige van meyninge waren / datmen de Koninc Perion behoorde te laten weten de waerschouwinghe diemen vanden Koninc Aravigne verstaen hadde / zoo om hem op syn hoede te houden / als hun bystant te doen zoose te sterc overvallen wierden / zoo hadde nochtans de Koninc Lisuart het hert zo hooch ende moedich / dat hy noyt en wilde daer toe verstaē / hebbende veel liever syn leven t'avontueren dan het alderminste van syn waerdicheyt te verminderen. Maer hy zondt Filipinel met twintich Ridders te verspieden / ende het landt door te rijden / hem expresselijc bevelende lancx 't gheberchte te houden / om hem alle ure te laten weten wat hy vande vyanden zoude vernemen. Ende vier mijlen voorder ghetrocken zijnde / koech

hem

hem ter neder / ende liet d'een d'ander voorts zeggen dat elc hem zoude rusten/ om den geheelen nacht voorts te trecken recht na Lubanje. Nu zoo en hadde Filipinel niet lange gereden oft hy en wert gewaer de twintich Ridders van Esclavor/ waer van hy datelijc de Koninc Lisuart de weet liet doen / ende dat zonder twijffel het Leger vanden Koninc Aravigne verborgē was inde rootze. Waerom de Koninc Lisuart datelijc op brac/ om de stadt van Lubanje te gekrijgen/ inde welcke hy voornam bystant te verwachten/ zo hy te hart overvallen wert/ ende alsoo weec hy allencxkens van't gebercHte/ komende in't ruyme veldt. Het welc Esclavor ziende / liet het de Koninc Aravigne weten/ de welcke door heymelijcke weghen in alder neersticheyt voort troc/ maer den wech was zoo enghe dat syn volc ten hoochsten maer twee tzeffens daer door en konden. Ende om dese oorsake/ eerse dē Koninc Lisuart konden achterhalen / zoo was hy al dicht by de stadt. Waer van Aravigne meynde wt syn zinnen te wordē/ vreesende dat synen aenslach ghemist was. Ende ter zelver tijdt zoo quam Esplandian ende Sergil (de welcke den Heremijt hadde afgeveerdicht om by de Koninc Lisuart te gaen/ ende hem vindende vertrocken te wesen) reydense zoo verre / dat sy 'tvolc te voet ende te peerde vanden berch zaghen af dalen : doen dochten sy wel dattet 'tvolc vanden Koninc Aravigne wesen moeste/ vande welcke sy de Koninginne Brisene hadden hooren spreken / eerse van haer scheydden. Waerom vreesende datse te machtich waren voor 'tvolc vanden Koninc Lisuart / 'twelc byna meest verslaghen was gheweest in de voorgaende strijden / waer van sy zoo grooten vreese hadden / dat Esplandian teghen Sergil zeyde : Myn broeder / ic bid v laet ons weder keeren tot Amadis / eñ hem zegghen 'tgheen wy ghesien hebben : waer van Sergil zeer wel te vreden was/ zoo dat sy in alder neersticheyt wederō keerden van daer sy ghekomen waren / alsoo datse met 'tkriecken des daechs weder in't Leger vanden Koninc Perion quamen / de welcke om de wete die hy korts ontfangen hadde van't volc vanden Koninc Aravigne/ dat sy te landewaerts in trocken / zoo had hy het meeste deel van syn Leger den gheheelen nacht in slachoorden ghehouden. Doen ginghen Esplandian ende Sergil na de tente van Amadis/ alwaerse den Heremijt Nascian vonden/ de welcke wel verwondert was dat hyse zoo haest zach weder keeren/ eñ vraechde hun waerse henen wildē? Myn Vader/ antwoordde Esplandian/ het is noodich dat ic Amadis spreke / op dat ic hem te kennen geve zaken daer de Koninc Lisuart ende den synen grootelijcx aen gheleghen is. Nu zoo was Amadis eerst vertrocken om hem wat te rusten/ want hy hadde den gheheelen nacht inde wapenen gheweest : niettemin doen hy hoorde wat het kint zeyde / zoo riep hy't by hem / hem vraghende wat het was? Myn Heere/ antwoordde hy/ de Koninc Aravigne heeft beleghert myn Heer de Koninc Lisuart / by de stadt Lubanje/ met zoodanighen ghewelt / dat/ indien ghy hem niet haestelijc bystant en zeynt/ ic en gheloove niet dat ghy hem v leven weer zien zult/ 'ten waer ghevangen ofte doot/ ende alle die met hem zijn : daerom bid ic v voor hun te doen ghelijc ghy ghewent zijt voor andere te doen / die't moghelijc zoo zeer niet van doen en hadden. Doen Amadis dese tijdinghe hoorde / de ghedachten die hy kreech vanden grooten rouwe die Oriane zoude hebben/ zoo haer Vader t'onder gebracht wert door den grootsten vyandt die hy ter weerelt hadde / ende by ghebrec dat hy hem niet ontset hadde/ ontstac hem zo syn gemoet/ dat zonder een woordt t'antwoorden/ hy datelijc na syn Vader de Koninc Perion ghinc/ de welcke hy zeyde : Myn Heere/ alzoo ic verstaen hebbe/ zoo heeft ons de

Koninc Aravigne den rugh gekeert / om den Koninc Lisuart te bevechten / eñ hy isser alreets zoo na by / dat 'tgroot geluc zal wesen / zoo verre hy hem niet en zal slach ghelevert hebben; waer van ic zeer bevroeest zoude wesen / wel wetende dat die van groot Brittagnien veel van hun volc verloren hebben teghen ons / alsoo datse teghenwoordich niet machtich en zyn om zoo grooten nieuwen gheweldt tegen te staen: ende zoo't komt datse geslagen worden / (zynde wt het veldt ghescheyden op hope van toekomenden vrede tusschen hun ende ons) het zal aen velen schynen dat wy hun dese verrasschinge hadden laten doen / ende dat door onsen middel eñ raet de Koninc Aravigne hun besprongen hadde / waer door wy by vele in kleyn achtinghe zouden mogen komen: daerom bid ic v / dat ghy my toelaet dat ic hun met een deel van dit Legher te hulpe trecke. Myn soon / antwoordde de Koninc Perion / doet zoo't v goet dunct / ende zoo ghy voor gaet / ic zal v volghen om v te helpen / zoo ghyse bespringht. Waer van hem Amadis zeer hoochlyc bedancte / ende wt gaende zoo ghemoette hy Florestan / Quedragant / Garvate ende Gastilles / dewelcke hy syn voornemen openbaerde / twelc sy zeer goet vonden. Ende tot dien eynde deden sy hun volc datelyc ghereet maken / om na de stadt van Lubanye te trecken / wel voorgenomen hebbende den Koninc Aravigne te bevechten / zoose hem in't velt ghemoetten.

Hoe de Koninc Lisuart vanden Koninc Aravigne besprongen wert, dewelcke hem overwon: ende van't ontset dat hem Amadis dede.

Het twee-en-twintichste Capittel.

Wy hebbe v hier voren in't breede verhaelt / hoe dat de Koninc Lisuart door syne Boden ghewaerschout was / dat hem het Legher vanden Koninc Aravigne volchde: Waerom hy van daer vertrocken was / meynende syne stadt van Lubanye te bekomen / eer dat hy zoude slach leveren / want hy wist wel dat hy niet machtich en was zo grooten hoop versch volc in't veldt teghen te staen: Maer hy wert vervolcht ende zo heftich overvallen / dat hy den tyt niet en had om hem te begraven; ende alsoo begonnen dese twee Leghers

ghers te schermutselen zoo lange tot dat hun de nacht overviel/ ende also blevense by malkanderen ligghen/verwachtende den dach om weder te beginnen. Nu zoo en woude de Koninc Lisuart niet te rug trecken / vreesende syn volc te vertsagen/ ende hun den moedt te doen verliesen: Waerom vande noot een deucht makende/ zoo haest alst begon te daghen/stelde hy syn volc in slachoorden / van meyninghe onder syn volc veel eerder te sterven/ dan syn eere in't minste te krencken / also Barsinam die de voortocht vanden Koninc Aravigne ghel[e]yde / hem met syn volc quam bespringen: maer eerse hantghemeen wierden / zoo waren daer veel ter aerden gheworpen door de schutters die zonder ophouden schoten : evenwel ten laetsten quamense hol over bol onder malkanderen / ende in desen eersten aenval werdt van Norandel ter neder gheworpen Grisal/ die de baniere voerde vā Arcalaus / dewelcke syn beste dede om hem weder op te helpē: maer de Koninc Cildadan verghezelschapt met de voornaemste vanden synen / begon het ghedrangh alsoo te scheuren / dat Barsinam daer ter plaetse zoude doodt ghebleven hebben/ 'ten ware gheweest het ghewelt dat hun de Koninc Aravigne zondt met den Hertoch van Bristope. Daer mocht men menighe lancie inde locht zien vlieghen / ende zoo veel volcx onder de voet/ dat het een wonder ende jammer was: want de Koninc Lisuart spelende dobbel oft quyt/ vergezelschapt met de reste van syn Leger / quam ter zyden in syn vyanden met zoodanighen ghewelde / dat den eersten dien hy ghemoette / 'twelc was de broeder van Alvinas (dewelcke Florestan versloech by de Fonteyne vande Olijf-boomē/ daer de dry Jouffrouwen waren die den Dwerch bewaerde) dewelcke hy zoo groffelijc onder de voet viel dat hy den hals brac, vallende onder syn peert: eñ vervolgende synen loop/ zo wert hem Arcalaus ghewaer / dewelcke hem zeer wel kende / ende dede zoo veel dat hy hem Barsinam toonde/ hem zeggende : Het en zal nu maer aen u liggen/ dat ghy niet den schandelycken doot van uwen Vader wreect : want ziet daer de gheen die't hem aen dede. Doen vergaderde Barsinan tien van syne beste Ridders / ende quamen ghelyckelyc op den Koninc Lisuart ghevallen / dewelckesy ter aerden wierpen / alwaer hy terstont van alle zyden omcingelt wert door Arcalaus/die met groote menichte alle hun ghewelt ghebruycten/ meynende hem te vanghen : maer Filipinel outsette hem/ met de gene die des daechs te voren met hem het Leger van Aravigne gheopenbaert hadden : evenwel sy zouden't te quaet gehadt hebben / 'ten ware gheweest de Koninc Cildadan, Arguisil/ Norandel ende Brandoyvas. Dese vier dronghen met zoodanich ghewelt door't gedrang/ dat wat teghen-weer sy ooc deden / zoo hielpen sy doch den Koninc op't peerdt van Norandel/ dewelcke daer vā spronc om den Koninc te helpen / ende nam een slach-sweert in beyde syn handen / (met het welcke hy zoo veel dede / dat wat teghenstandt dat Barsinan ende de syne dedē/ hy weder te peerde geraecte/ waer toe hem Brandoyvas gheweldich hielp. Doen bekende Arcalaus wel dat hy't te quaet hadde / zoo de Koninc Aravigne met syn volc niet voort en quam : waerom hy een jonc Ridder riep / ende beval hem te gaen zegghen / dat hy hem grootelijcx verwonderde waerom hy hun in zoodanigen noot liet. Den Schiltknape liep zeer haestelijc / ende dede't hem weten. Maer Aravigne antwoordde hem/ dat hy't dede om de Koninc Lisuart eñ de syne te verder vande stadt te doen treckē / om dat hyse daer na te beter zoude moghen omcinghelen naer syn ghelieven : evenwel zo dede hy syn slachoorden voort gaen dewelcke zoo gheweldichlijc op't volc vanden Koninc Lisuart vielen/ 'twelc alreets zoo moede ende in zo kley-

nen ghetal was / dat het hun dwongh te wycken tot inde poorten vande ſtadt / alwaerſe hun verchyden / door middel van den Koninc Cildadan / Arban / Grumedan / Norandel / Guillam de Fantaſeerder / Arquiſil / ende andere / dewelcke hun van achteren beſchermden : Maer oft deſe dapper vochten / de Koninc Liſuart woude wel betoonen / dat hy in zoodanighen noot ſyn eere niet en wilde vergheten : want men vondt gheen Ridder die meer ſyn lyf avontuerde dan hy / want hy hoopte ſyn doot te wreken : Ende alzoo hy inden noodt was / Grumedan die ſyn baniere droech / ende de Koninc Arban / wierden ter neder gheſlaghen / ende ghevanghen ghenomen / waer van hy meynde wt ſyn zinnen te worden / ende hy woude weder met ghewelt onder het ghedrangh om hun t'ontſetten : maer eenighe vande ſyne beletten't hem / ende vondē middel om hem inde ſtadt te krijghen / doen ſloten ſy de poorten toe. Alſoo bleef de Koninc Aravigne meeſter van't veldt / niet zonder groot verlies vanden ſynen / het welc nochtans niet en was te verghelijcken by dat vanden Koninc Liſuart / dewelcke doen door ervarentheyt gewaer wert de ſchade die hy hadde ontfanghen van te veel gheloofs te gheven den raet van Brocadan ende Gandadel / door welcken middel hy wt ſyn Hof hadde ghebannen Amadis / ende menighen goeden Ridder / 'twelc hem leedt was: ende niet zonder oorſake / geſien hebbende de kleyne hope die hy hadde t'ontkomen 't perijckel daer hy in was. Middeler tijdt de Koninc Aravigne komende in't midden van ſyn volc / beriet hem met hun / oft hy zoo datelijc de ſtadt zoude beſtormen / ofte dat hy't zoude wtſtellen tot des anderen daechs : Ende alſo hy daer over doende was / zoo waren de meyninghen verſcheyden / de ſommighe wilden men zoude het volc wat laten ruſten / de andere zeyden daer teghen / datmen hunnen vyandt niet en behoorde tijt te laten / van hun te verhalen ende moet te nemē / maer dapperlijc ende zonder ophouden hun aen te vallen / ende de vreeſe te vermeerderen / ende 'thert te verſlauwen. Deſen raedt wert voor goet ghevonden / ende ſtemden't al t'zamen : waerom de Koninc Aravigne aen Berſinan ende den Hertoch van Briſtoye / beval met hun volc d'eene zijde vande ſtadt te beſtormē / ter wyle hy met ſynen hoop d'andere zijde zoude aenvallen / ende dat een yeghelijc ter gelycker tijt ſyn beſte zoude doen om daer in te komē. Doen begonnen Trommelen ende Trompetten den aenval te ſlaen / ende 't volc van alle zijden te loopē na de mueren vande ſtadt / alwaerſe de Koninc Liſuart vonden met de reſt van ſyn volc ende d'inwoonders vande ſtadt / dewelcke hun tot twee oft drij reyſen afkeerden / met gheweldt van roers ende boghen. Niettemin de Koninc Aravigne quam daer met zulcken ghewelt / dat 'ten ware den nacht hun overvallen hadde / de Koninc Liſuart zoude overweldicht gheweeſt hebben / ende de ſtadt ghewonnen / maer de donckerheyt was zoo groot datſe malkander qualijc zien konden. Waerom de Koninc Aravigne den aftrec dede blaſen / hopende met den dach weder te beghinnen / oft dat die vande ſtadt hun in ghenade zouden opgheven.

Hoe Amadis de Koninc Liſuart quam ontzetten : ende vande verſtroyinghe des Konincx Aravigne.

Het drijentwintichſte Capittel.

IN't voorgaende Capittel hebt ghy moghen leſen / hoe de Jonghelinc Eſplandian ende Sergil / hebbende ghesien het Leger vanden Koninc Aravigne / ende vreeſende dat de Koninc Liſuart niet machtich en was om daer teghen te vechten / na Amadis keerden / hem biddende den Koninc t'ontſetten / 'twelc hy gheerne dede ; evenwel en konde hy zoo haeſtich niet voorkomen

men (hoewel hy dach ende nacht reysde) oft de Koninc Lisuart was alreede in zo grooten ghevaer van synen persoon / als hy noch syn leven gheweest hadde: Dit en zoude hem niet wedervaren wesen/ maer door ongheluc de leytslieden / die't Legher van Amadis den wech zouden wijsen/ verdoolden 'smiddernachts / zoo datse niet en wisten waerse waren: waer van Amadis bovē maten bedroeft was/ niettemin hy bedocht hem / hun vraghende/ oftse noch verre van't gheberchte waren oft niet? De leytslieden antwoordden hem / dat hun dochte aenden wech diese afgeleyt hadden/ datse daer dicht by moesten wesen: waerom hy Gandalin beval/ dat hy zoo ter eener als ter ander zijde zoude gaen/ tot dat hy middel zoude vinden om daer by te komen/ ende dat hy op 't hoochste zoude klimmen / om te zien oft hy de vyeren zoude konnen gewaer worden van't Legher. Doen scheydde Gandalin/ met hem nemende een vande leytslieden om hem te gheleyden / maer sy en hadden niet langhe gegaen/ oft sy en quamen daerse begheerden te wesen / ende klommen om hooch. Doen zach Gandalin over al/ ende wert ghewaer de vyeren van't Vyandts Legher / het welcke hy den leyder wees / hem vraghende oft hy nu wel hun volc derwaerts zoude kōnen gheleyden / zonder meer te dwalen? Dewelcke hem antwoordde / dat hy niet meer en zoude missen / maer datse hem stoutelijc zouden volghen. Ende alsoo keerdense wederom na Amadis / eñ vertelden hem watse ghesien hadden: waer van hy zeer verblijt was/ hopende de Koninc Aravigne in synen slaep t'overvallen. Willende daer mede de Koninc Lisuart noch te kennen geven / hoe veel dat hy noch voor hem wilde doen/ niet tegenstaende hun tegenwoordige vyantschap: Ende om dier oorsake en hielt hy niet op den gheheelen nacht voort te trecken/ evenwel en konde hy daer zoo haestelijc niet komen / ofte de Koninc Aravigne hadde den storm weder zoo hardt begonnen / dat het wonder was / alsoo dat syn volc die van binnen overweldicht hadden/ eñ waren meester vande voornaemste poort / door dewelcke sy met zoodanighen ghewelt in quamen/ dat hy genootsaect was met eenighe van syn beste Ridders een kleyn steechsken in te nemen/ alwaer hy voor hem ghenomen hadde / te leven oft te sterven/ eer hy hem zoude gevanghen gheven: tot welcken eynde sy al t'zamen/ ghelijc als vertwijffelt van hulpe/ begonnen zoodanighen gheweldt van wapenen te doen / datse teghen stonden den Hertoch vā Bristoye ende Bersinan/ eñ ter ander zijden de Koninc Cildadan/ Arquisil / Flamian ende Norandel / die desghelijcx eenen anderen hoec beset hadden/ gaven Aravigne zoo veel te doen/ die hun beset hadde/ dat zonder de hulpe van zes Ridders wt 't Eylant vanden Schutter/ hy en zoude noyt verder gegaen hebben: want de vrouwen eñ kinderen van de stadt waren inde vensters / gietende met heet ziedende olie ende water / ende eyntlijc met alles wat sy krijgen konden. Nu zoo dochten Norandel eñ die by hem waren/ hun leven te eyndighen / niet als vertsaechde / maer als kloecke eñ vrome Ridders. Ende om dier oorsake zoo keerde hem de Koninc Cildadan tot een van de zes Ridders van't Eylant vanden Schutter/ ende stac hem met syn sweert dweers door't lijf / alsoo dat hy doodt ter aerden viel. Desen slach verschricte alsoo d'andere/ dat sy begonnen te wijcken/ eñ de Koninc Cildadan ende de syne weder moedt te grijpen/ hun dapperlijc vervolghende: Maer sy en hadden eyntlijc 'tgheweldt des Konincx Aravigne niet konnen weerstaen / zonder altemael verslaghen te wesen / 'ten ware gheweest het ontset dat hun Amadis dede / dewelcke met syne aenkomste wel verwondert was/ ziende dat den Vyandt zoo grooten voordeel op den Koninc Lisuart hadde/ die hy vreesde dat al doodt was / oft

ghevangen: waerom voor hem nemende 'tzelvige wel te wreken/ beval al syn volc datse hun zouden te voete stellen/ ẽ daer onder slaende/ begon te roepen: Gaule/ Gaule. Nu de andere hoorende dit rumoer/ ende hun ghevoelende van achter besprongen te worden/ wierden wel ghewaer dat hunnen aenslach ghemist was/ ende hun leven in al te grooten perijckel/ in voeghen dat de Koninc Aravigne met Arcalaus begonnen te vluchten/ nemende een huys in/ verhopende hun daer in te verweeren/ ende veel eer te sterven dan hun ghevanghen te gheven: Maer sy en bleven daer niet langhe/ ofte de Koninc Lisuart quamse zoo kloeckelijc bespringhen/ datse na weynich wederstant hun ghevanghen gaven: ende ter zelver tijdt gemoette Amadis de vijf Ridders van't Eylant vanden Schutter/ dewelcke met zeer groote couragie tegen syn volc vochten: doen viel hy op hun/ vergheselschapt met Florestan ende Angriote/ die eyntlijc mede ghevanghen werden/ ende ghestelt in zekere bewaringhe: ẽ voorts gaende/ quamen daer sy Barsinan ende den Hertoch van Bristoye vondẽ dewelcke wonder deden: Maer alsoo haest als sy Amadis gewaer werden/ quamense hun overgheven in syne ghenade/ die hy hun niet en weygherde/ maer gaf Florestan last hun te bewaren. Ende alsoo een groot deel van't Leger des Konincx Aravigne hun geberght hadden/ met inde gebergten te vluchten/ ẽ dat hy inde stadt geen wederstant meer en vont/ zoo keerde hy wederom wt de stadt/ door de poort daer hy in gekomen was/ alwaer hy Gandalin vont/ dewelcke hy zeyde: Ic bidts v/ gaet aen Quedragant zeggen/ dat hy ons volc doet vertrecken/ want ic en wil van den Koninc Lisuart niet ghekent wesen/ ẽ dat ic om dier oorsake voor henen ga/ ende dat ic hem een half mijle van hier verwachten zal. Gandalin liep haestelijc henen daer hy Quedragant vondt/ die hy de bootschap dede: Waerom hy zonder langher te toeven den aftrec dede blasen/ ende versamelde syn volc/ ende alsoo hy wech troc/ Koninc Lisuart niet konnẽde dencken van waer hem dit ontset mochte ghekomen wesen/ vraechde aen Guillam de Fantaseerder/ oft hy't niet en wiste? Voorwaer Heere/ antwoordde hy hem/ hy moet wel doof wesen/ die van daghe zoo menichmael niet en heeft hooren roepen Gaule/ 'twelc v mach versekeren/ dat niemandt anders dan Amadis v dese deucht heeft ghedaen. Ic bidts v dan/ zeyde de Koninc/ zoo veel te doen dat ghy hem vinden meucht/ ende hem zoo't moghelijc is op te houden/ tot dat ic hem gesproken hebbe. Doen vertroc Guillam datelijc/ dewelcke wel ghewaer gheworden zijnde/ dat Amadis alreets vertrocken was: hy hem volchde den wech die hy ghenomen hadde/ zoo zeer rijdende dat hy hem achterhaelde: doen zeyde hy hem 'tgene hem de Koninc belast hadde/ dewelcke sy datelijc ghewaer wierden dicht by hun lieden te wesen. Ende om dier oorsake Amadis ziende dat hy met eeren niet wel wech en konde/ tradt van syn peerdt/ ende quam hem eerbiedinghe doen: Maer de Koninc omhelsde hem/ ende hem bewijsende een zeer groot teecken van liefde. Ende ter zelver tijt quamen daer mede de Koninc Cildadan/ ẽ veel andere Ridders/ zelfs Florestan/ ẽ Angriote/ die werden ooc zo wel vanden Koninc Lisuart ontfangen alst mogelijc zoude wesen: ende also hy met hun sprac/ quam Brandoyvas hem zeggen/ dat die vande stadt zoodanighen grooten moort deden onder 'tvolc vandẽ Koninc Aravigne/ dat het niet te zegghen en was/ zonder iemant in ghenaden te nemen/ ende ghelooft Heere/ zeyde hy/ dat het best zoude wesen zoodanighen wreetheyt te doen ophouden: want oft hunne Overste de doodt verdient hebben/ zoo behoorden nochtans de ghene die in hunnen dienst zijn zoo niet gehandelt te worden. Heere/ zeyde Amadis/ laet zoo't v beliest daer in

voorſien worden / te vreden zijnde vande victorie die ghy over hun hebt ghehadt. Doen beval de Koninc datmen Norandel zoude roepen / dewelcke hy beval dat hy zoude gaen een ieghelijc doen vertrecken / ende de moordt op te doen houden / ghevanghen nemende de ghene die noch over ghebleven waren. Ende ter zelver tijt quam daer een Schiltknape Amadis bootſchappen van wegen de Koninc Perion / dat hy daer dicht by was met de reſt van't Legher / om hem te helpen zoo hy't van doen hadde. Neen / antwoorde hy / voor deſe tijt niet / Godt lof: eñ daerom Heere / zeyde hy tot de Koninc Liſuart / het zal v believen aen ons oorlof te gheven / op dat wy de Koninc Perion / zonder hem meer te vermoepen weder te rugghe doen trecken. Voorwaer / antwoordde de Koninc / al zijdy tot noch toe onoverwinnelijc gheweeſt / zoo zult ghy nochtans voor dees reyſe van my zoo overweldicht wordé / dat ghy hem toe hier verwacht / op dat hy mede deelachtich worde der vreuchde die wy ontfanghen hebben door uwen middel ende ontſettinghe. Ende de Koninc Cildadan aenſiende / zeyde hy hem: Ic bidts v helpt my / hem te bidden / om te zien oft v verſoec hem niet meer en zal beweghen / alſt myne. Waerlijc / zeyde de Koninc Cildadan / Heer Amadis ghy en behoordet de Koninc niet te weygheren / nademael hy v zoo hertelijc bidt. Neen / antwoordde hy / zoo myn medegezellen daer toe verſtaen. Wat dunct v daer af Heer Quedragant? Ghy behoordet de Koninc daer in te gelieven / zeyde hy / ende nademael dat ghy alreede zoo veel voor hem ghedaen hebt / zoo behoorde ghy dit mede te doen. Alſoo wert Amadis opghehouden / ende met dien quam daer de Koninc Arban ende Grumedan / dewelcke eerſt wt de ghevanckeniſſe quamen (verlaten zijnde van de ghene dieſe bewaerden / dewelcke ghewaer wordende het ontſet van Amadis / begavē hun op de vlucht) hebbende noch de handen op den rug ghebonden. Doen de Koninc Liſuart hun zach / noyt menſch op Aerden en was meerder verblijt / om dat hy zekerlijc meynde dat ſy doot waren / ofte ten minſten meer ghequetſt / als hy zach: waerom hyſe in ſyn armé quam ontfanghen / ende daer mede wert men van verre ghewaer het Legher vanden Koninc Perion / 'twelcke naerder quam / het welcke Grumedan de Koninc Liſuart wees / zegghende: Heere / ziet daer (zoo my dunct) noch een nieu ontſet / dat na v toe komt: Maer zoo't eerſte / 'twelc v Amadis brocht / zoo lange waer achter ghebleven / men hadde wel moghen den ſtal ſluyten na dat de peerden wech waren. Grumedan / antwoordde de Koninc al lachende / ic weet wel die met v zoude willen twiſten / zoo veel d'eere van Amadis belangt / zoude ghenoech te doen hebben / ende noch meer / zoo hy hem eyntlijc met den ſweerde moeſte verweeré. Heere / zeyde Amadis / de Heer Grumedan heeſt recht my te beminnen: want daer en is vrient noch maegh die hem gehoorſamer is dan ic: ende daerom ben ic oock de gene daer hy my voor hout ende kent. Middeler tijdt zoo quam de Koninc Perion allencxkens naerder: ende daerom zoo nam de Koninc Liſuart voor / hem te ghemoete te trecken om hem t'ontſetten / 'twelc hem Amadis door Durin liet weten. Waerom hy ſyn volc zoetkens liet voort gaen / ende nam by hem Gaſtilles / Graſandor / Brian van Monjaſte / ende Tiron / latende Agrapes om den heelen hoop te gheleyden: want de Koninc Perion wiſt den haet die hy de Koninc Liſuart droech / vreeſende datter eenighe woorden tuſſchen beydé mochten vallen / zooſe by malkanderen quamen / waer door den vrede / die ten halven beſloten was / gheheel zoude moghen ghebroken worden. Alſoo quamen deſe twee Koninghen tegen malkanderen / dewelcke malkanderen van verre ghewaer wordende / ſtaken hun peerden met ſporen / ende wt

zeer groote liefde quamense malkanderen omhelsen / zegghende de Koninc Perion tot de Koninc Lisuart : Myn Heer Broeder / my dunct dat v wapenen wel verarghert zijn tzedert v opbrekinghe / hoewel ic wel versekert ben dat ghyse in v kasse niet bewaert en hebt / geduerende 'tghevecht van v volc ende 'tmyne : ende alsoo ic naderhandt verstaen hebbe / die't zoo toe gericht hebben / zijnder wel af geloont. Ja by mynder trouwen / antwoorde de Koninc Lisuart / Godt zij daer van ghedanct / ende 'tgoede ontset dat ghy / Amadis ende dese andere goede Ridders / my zoo wel te passe ghedaen hebt / ghelijc ghy alreets zult mogen verstaen hebben. Voorwaer / zeyde de Koninc Perion / ic heb al myn leven ghewenscht / myn kinderen / vanden uwen te wesen in goedẽ vrede ende vrientschap. Ic hope / antwoorde hy / dat al eer wy van malkanderen zullen scheyden / sy zoodanich zal wesen / datse nimmermeer en zal verminderen / ten minsten zo vele my aengaet. Ende de Prince Agrapes niet ziende / vraechde waer hy was ? (ende dit dede hy expresselijc / om dat hy ghewaerschout was vanden haet die hy hem droech / ende woude de zelve wel versoenen / ende hem syn vriendt maken zoo't moghelijc was) Ende de Koninc Perion antwoorde hem / dat hy achter was om de reste van't Legher te ghelevden. Ic bidts v / zeyde de Koninc Lisuart / hem te laten halen : want ic en zal niet vã hier scheyden voor dat ic hem eerst omhelst hebbe. Heere / zeyde Amadis / zoo't v belieft / ic zal hem dan gaen halen. Tis zeer wel bedocht / antwoorde de Koninc Lisuart / want hy zal meer om uwent wil doen / als om iemant die ic kenne. Doen liep Amadis recht na de plaetse daer Agrapes was / dewelcke hy daer dichte by gemoette / ende verhaelde hem alles wat daer ghepasseert was / hem zeer ootmoedelijc biddende / dat hy alle vyantschap aen d'een zijde zettende / met hem wilde gaen / de Coninc 'tbeste ghelaet toonende dat hem moghelijc zoude wesen. Myn Heer eñ Couzijn / antwoorde Agrapes / ghy weet dat mynẽ haet ofte vrientschap niet langher en duert alst v belieft / ende Godt gheve dat den bystant die ghy hem nu gedaen hebt / beter mach geloont ende erkent wesen als de voorgaende : v versekerende / dat om uwe eere ic te vreden ben te vergheten het onghelijc dat hy v / my / eñ veel andere ghedaen heeft t'uwer spijt / ende zonder eenighe oorsake. Doen quamen sy t'zamẽ by de Coninc Lisuart / dewelcke zoo haest als hy Agrapes zach / verliet den hoop / ende met lossen toom liep hy zoo sterc alst peert loopen mocht / hem omhelsende / zeyde : Myn Couzyn / dunct v dat dese omhelsinge zoo ghevaerlijc voor my zij / als die ghy my deedt den laetsten dach dat wy t'zamen waren? Voorwaer myn Heere / antwoorde hy / ic verhope ten minsten dat ic my van desen zal bevinden / als vanden anderen : want ic en was noyt (dat ic weet) in zulcken gevaer. Wy zullen op een ander tijt breeder daer van spreken / zeyde de Coninc : Ziet daer de Coninc myn Broeder die ons verwacht / laet ons gaen zoo't v belieft hem ghelevden tot Lubange / alwaer ic zal pooghen v zoo wel t'onthalen alst my moghelijc wesen. Doen keerden sy weder na de Coninc Perion / nemende t'zamen den wech na de stadt. Nu zoo was de Coninc Lisuart op veel verscheyden plaetsen van syn lichaem ghequetst: Maer de Chirurgijns syn wonden ghesien hebbende / gaven hem goeden moedt / van in korten tijdt ghenesen te wesen / evenwel zoo bleef hy tien gheheele dagen ligghen / niet zonder dicwils vande Princen ende Heeren besocht te worden / zoo vã de syne / als andere / dewelcke om hem te vermakẽ / bykans anders niet en spraken dan vande loosheyt ende listen die Arcalaus gebruyct hadde / waer door hy dicwils tot syn begeerte ghekomen was / zelfs doen hy den middel vondt om de Prin-

Princeſſe Oriane ghehanghen wech te voeren/ ende daer na de Coninc Perion/ Amadis eñ Floreſtan / door de liſtichept van Dinarde / ooc in wat voegen dat hy ontquam wt de handẽ van Galaor ende Norandel/hem wtghevende voor Branfil de Neve van Grumedan ; ende zelfs den aenſlach die hy hadde wtghericht teghen hun allen / door hulpe vanden Coninc Aravigne / 'twelc hy zekerlijc zoude volbrocht hebben / zonder 'tbelet van Amadis. Dat wedervaert dicwils zoodanighe ſchelmen als hy is/antwoordde de Coninc Liſuart / dewelcke ghenuechte nemen in't quaet te doen / 'twelc ſy in't beginſel licht ende zoet vinden / door't in-gheven des Duyvels / die hun berooft vande bedenckinghe der ſchande/ die hun daer van wedervaren mochte/ met zoo een ellendich leven / dat eyntlijc de doot hun aenghenamer is dan het leven/ alſo Arcalaus tegenwoordich mach ghewaer worden / hem zelven vindende inde macht van ſyn aldergrootſte vyanden/ dienende tot een ſpiegel alle andere/ met zoodanighen ghebrec beſmet zijnde. Ende alſo hy deſe reden eyndichde/quam de goede man Naſcian/ dewelcke de Coninc Perion zoo haeſt niet en hadde konnen volghen / ende vindende de Princen in zoodanigen goeden vrede/begon Godt grootelijcx daer van te lovẽ/ ende de goede voorſichtichept vanden Joncheer Eſplandian / dewelcke oorſake was dat Amadis zoo wel te pas vertrocken was/ om de Coninc Liſuart t'ontſetten / alſoo de Coninc Perion doen verklaerde / in't by weſen van alle d'omſtaenders. Waerlijc/ zeyde de Coninc Liſuart / ic woude wel weten wie hem zoo goeden raet gaf? Heere/antwoordde het kint/myn Vader Naſcian zont my na v / om v te verwittighen wat hy met de Coninc Perion over komen was: maer ic en vont v niet in't veldt / ende zoo ghinghen Sergil ende ic voorts, tot dat wy't Legher vanden Coninc Aravigne ghewaer werden / 'twelc van't gheberchte quam : ende ter zelver tijdt wert my indachtich/ vande Conincghinne ghehoort te hebben dat het uwen vyant was/ vreeſende voor 'tghene dat v naderhandt wedervoer / zoo keerde ic ſtracx wederom / om myn Heer Amadis 'tzelvige te laten weten / op dat hy v zoude ontſetten/alſoo hy gedaen heeft. Voorwaer myn lief/ zeyde de Coninc Liſuart/ ic en zal myn leven niet vergheten 'tgoet dat my daer van ghekomen is. Dit zeggende/ nam hem in ſyn armen ende kuſte hem ; ter zelver tijdt zoo quam daer de Coninc Gaſquillan aen in een Roſbare/ dewelcke achter gebleven was/niet konnende te peerde rijden / door den val die hy van Amadis ontfanghen hadde / den eerſten dach dat de twee Leghers malkanderen ghemoetten/ dewelcke ghelept wert inde kamer diemen voor hem bewaert hadde / door de voornaemſte Heeren / zelfs door Amadis / dewelcke hem quam groetẽ/zeggende: Heere/ic wenſchte v in beteren ſtaet te zien als ghy zijt. Maer/zoo't Godt ghelieſt/uwe gheſonthept zal alſoo haeſt komen/ als het quaet dat v wedervarẽ is. Gaſquillan bedancte hem van zeer goeder herten/zonder hem nochtans te kennen/want hy en had hem noyt onghewapent gheſien : 'twelc de Coninc Arban ghewaer wert. Ende om dier oorſake zeyde hy hem : Heere / my dunct dat ghy dien Ridder niet en kent/ die v aen ſpreect / nochtans heb ic v dicwils van hem hooren ſpreken : Tis Amadis van Gaule / teghen den welcken ghy v dees daghen zoo beproeſt hebt. Waer van dat Gaſquillan zeer verwondert was / ziende ſyn aengheſicht bequamer (zoo't ſcheen) om Jouffrouwen te vermaken / als den ridderlycken laſt te konnen verdraghen / ende zoo hy't niet beſocht en hadde / hy zoude qualijc hebbẽ konnen ghelooven / de faem diemen hem op zo veel plaetſen gaf / waerom hy hem zeyde : Ic ſweer v by mynder trouwen/ Heer Amadis/ dat ghy de Ridder zijt die

ic ter weerelt meest ghewenscht hebbe te
zien / tzedert dat ic de wapenen ghevoert
hebbe / niet om tgoet dat ic v gunde / maer
om met v te vechten totter doot / zoo my
dat ongheluc niet en waer wedervaren /
dat een yeghelijc bekent is : want zoo my
de Fortuyne zoo gunstich gheweest waer
van my op v te geven / 'twelc ghy op my
hebt ghehadt / boven d'eere die ic zoude
gehadt hebben van v t'overwinnen / zou-
de ic my gheacht hebben den gheluckich-
sten Ridder vande weerelt / winnende de
liefde van eene die ic meer beminne als
my zelven / door wiens bevel ic v twee-
mael hebbe komen zoecken in dit Lant /
met zoodanich ongheluc 'twelc ic alle de
daghen myns leven zal beklaghen : om
dat ic door v verloren heb de hope van de
zelvighe niet weder te krijghen. Heere /
zeyde Amadis / uwe eere zoude weynich
vermeerdert wesen / hebbende d'overhãt
op my / na zoo veel treffelijcke daden / als
ghy door macht van wapenen ten eynde
ghebrocht hebt : Ende zoo vele belanght
de ghene die ghy zeght om mynent wil
verloren te hebben / zoo sy anders een
vrouwe is van goeden verstande (als icse
achte) zoo ist onmoghelijc datse v niet en
zoude beminnen / als ghy't weerdich zijt /
ende als een vãde beste Ridders ter wee-
relt : v versekerende / Heere / dat het my
zoude leet wesen / oorsaec gheweest te heb-
ben v van hare goede gunste te berooven :
v niettemin biddende (zoo't zoo is) my
'tzelvige te vergheven / met last dat waer
ic zoude moghen wesen / altijt bereydt te
wesen tot uwen dienst. Dese minnelijcke
woorden vernoechden de Koninc Gas-
quillan in zoodanigher voeghen / dat hy
syn armen uytstrecte om hem t'omhelsen /
ende van dier uren af werdẽ sy vrienden /
houdende hem Amadis ghemeynlijc ge-
zelschap / zoo langhe als hy inde stadt van
Lubanije bleef / alwaer Arquisil hem oot
aen Amadis ghevanghen leverde / om te
voldoen 'tghene hy belooft hadde. Maer
Amadis dewelcke hem voor eẽ edel Rid-
der hiel / ontsloech hem van syn belofte.
Ende daerenboven beloofde hy hem de
handt daer aen te houden / om hem voor
Keyser te doen kiesen / eer datse uyt dese
vergaderinghe zouden scheyden / door
middel vanden Aerts-bisschop van Ta-
renten / de Marcgrave van Ancone /
Brandapel vander rootze / ende d'andere
die noch ghevanghen waren in't vaste
Eylandt / dewelcke (zeyde hy) ic hertelijc
bidden zal / v om mynent wil dese eere te
doen / waer sy (zoo ic geloove) niet en zul-
len teghen zegghen / als gheen naerder oft
bequamer tot het Keyserrijc wetende /
als v. Doen Arquisil hem zoo hoorde
spreken / was hy zeer blijde / hoewel hem
niet onbekent en was de laghen die die
van Roomen leyden / om eenen anderen
te kiesen / 'twelc hy qualijc zoude konnen
beletten / zonder de hulpe van Amadis /
ende om dier oorsake antwoordde hy:
Myn Heere / ghy hebt my alreede zoo
veel eere ende deuchts gedaen / dat ic my
zelfs geheel ende al aen v verbonden vin-
de / ic late staen van't ghene ic versta dat
ghy noch voor my doen wilt / tot myne
verheffinghe / 'twelc als het zal gekomen
wesen / zoo zult ghy daer over mogen ge-
bieden / ende over myn eyghen persoon /
als de ghene die't alleen van v ende nie-
mandt anders heeft. Nu laet my daer
voor zorghen / zeyde Amadis : ende met
dat sy die reden eyndichden / quamense
daer Arcalaus ende de Koninc Arovigne
ghevanghen waren / dewelcke Gandalin
bewaerde / ende vondense op een bed lig-
ghen zoo swaermoedich alst moghelijc
was : waerom Amadis hun vraechde
waer op sy dochten. Wie zijt ghy / ant-
woordde Arcalaus / die't begheert te we-
ten ? Hoe / zeyde Amadis / en kent ghy
Amadis van Gaule niet meer / dien ghy
zoo menichmael ghedreycht hebt ? dat
ben ic die met v spreke. Doen Arcalaus
dit hoorde / zoo besach hy hem neerstiger
als te voren / ende wert indachtich hem
t'anderen tijden ghesien te hebben / ende
ant-

antwoordde: Voorwaer ic gheloove dat ghy de waerheyt zeght / hoewel dat de lanckheyt vanden tijdt my ten deele uwe kennisse heeft doen vergheten/ nochtans zoo gheloof ic wel dat ghy de ghene zijt/ dewelcke ic t'anderen tyden in myn ghevanckenisse tot Valderin gehadt hebbe/ alwaer uwe jeucht ende schoonheyt over my zoo veel machts hadden/ dat het medelyden dat ic over u hadde/ my namaels groote schade ghebrocht heeft / ende my zoo verre brengende / dat ic ghenootsaect ben u om ghenade te bidden. Ghenade? zeyde Amadis / ic en weet niet hoe ghy zoudt willen dat ic u die gave/ aenghesien ghy u zelfs die noyt niet en hebt moghen gheven: want dat het zoo waer/ ghy zout over langhe opgehouden hebben van zoo veel wreedtheden als ghy begaen hebt: niettemin zo ghy wilt leetwesen hebben/ ende my van goeder herten ghelooven/ zulcx niet weer te beginnen/ ic zal't u vergheven. Ic gheloove / antwoordde hy/ dat het my te swaer/ ja onmogelijc zoude wesen: want de ghewoonte heeft my zoo overwonnen / ende gheneuchte te nemen in't quaet te doen / dat ic't qualijc zoude konnen lasen/ ende my begheven om goet te doen: maer den noot die eenen straffen ende stijven toom is / om alle quade ghewoonten in goede te veranderen/ zal moghelijc myn oude jaren dwinghen (aenghesien den staet daer ic in ben) in hun te hebben / 'twelc myn jeucht ende vryheyt hebben versmaet met den wil ende daet. Wat rantsoen zal ic anders van u hebben / zeyde Amadis / om u los te laten? alle myn Kasteelen ende andere goederen antwoordde hy / door welcken middel ic my ten meestendeele begheven hebbe tot het ghene ghy my verweten hebt / ende laet my alleen 'tgheen u believen zal tot de reste van myn leven: ende zoo ghy my dese ghenade bewijst/ 'tzal moghelijc wesen dat dese eenighe goetheyt in my overwinne/ 'tgene de reden noyt heeft konnen doen. By mynder trouwen/ zeyde Amadis / de kennisse die ghy zelfs hebt van u boos leven/ gheeft my d'eenige hope van u beteringhe / want dese verdrietelijcke ghevanckenisse van u lichaem zal de sleutel wesen om u ziele in vryheyt te stellen/ die ghy den Duyvel zoo langhe hebt te pande ghelaten. Ende daer mede keerde hy hem den rug toe om wech te gaen / alsoo hem Arcalaus riep/ ende hem wijsende de Koninc Aravigne/ zeyde: Ic bidts u Amadis/ besiet doch desen ongheluckighen Koninc / dewelcke onlangs ghesien was te wesen een vande grootste Princen der weerelt/ ende inden zelven ooghenblic de zelvige Fortuyne die hem scheen gunstich te wesen/ heeft hem ter neder gheslaghen/ ende van alles berooft/ 'twelc ghy wel behoordet wat t'aenmercken: Want ghy ende alle andere/ dewelcke haken oft trachten na de hoochste dingen / zijn zoodanighe veranderinghen onderworpen. Ende om dat overwinnen ende vergheven / ghemeynlijc d'edele ghemoeden eyghen zijn/ zoo doet ons dan nu tegenwoordich zoodanich tractement/ als ghy zout willen dat wy u deden / wesende in zoodanigen staet als wy zijn/ op dattet u namaels niet verweté en worde. Dese vermaninghe achte Amadis meerder / als den persoon diese dede/ ende verstont zeer wel tot wat eynde zulcx gheschiedde/ hoe wel hy't niet en liet blijcken: Maer zonder t'antwoorden verliet hyse/ om na syn logement te gaen af veerdighen Ardan den Dwerch met brieven aen Oriane/ haer te verstaen ghevende dat d'oorloge gheeyndicht was / ende alles watter om ghegaen was tusschen de Princen ende Heeren van beyde de Leghers. Ende boven dien gaf hy hem eenen brief aen Isanie/ door dewelcke hy hem ontboodt/ dat hy hem zoude zeynden Brandavel vander rootze / den Marquis van Ancone/ den Aerdts-bisschop van Trenten / ende d'ander ghevanghen Romeynen. Alsoo scheydde den Dwerch daer van daen/ niet ophoudende van dach noch nacht te reysen

reysen/ tot dat hy quam in't Palays van
Apolidon. Doen liet hy de Princesse zeg-
ghen door een van hare Jouffrouwen/
dat hy haer gheerne zoude spreken / van
wegen Amadis van Gaule: Maer doen
sy ghehoort hadde dat hy gekomen was/
zoo had haer de vreese van eenige quade
Fortuyne het herte alsoo verslagen/ dat-
se begon te beven / aenmerckende dat de
victorie zoo gunstich niet en zoude wesen
aen een van beyde de Legers/ oft sy zou-
de oorsaec hebbē alle haer leven in groote
pijn ende droefheyt te wesen. Ende daer
mede quam Ardan by haer / dewelcke
aen syn ghelaet wel toonde / datse gheen
oorsaec hadde haer zoo te quellen. Niet
tegenstaende/ zoo haest als sy hem zach/
(zonder te toeven dat hy syn brieven van
gheloove toonde / hebbende de tranen in
d'oogen) zeyde hem: Helaes/ Ardan myn
vrient / ic bid v zeght my in wat staet dat
ghy de Koninc mynen Vader ghelaten
hebt / ende oft v Meester levendich oft
doot is? Doot Mevrouwe? antwoord-
de de Dwerch : Sy hebben hun leven
geen beter ciere t'zamen gemaect. Doen
vertelde hy haer alles wat v hier voren
verhaelt is / zelfs het gevaer daer de Ko-
ninc Lisuart in was/ doen hem Amadis
ontsette / de goede onthalinghe die hy de
Koninc Perion dede/ ende eyntlijc de lief-
de die de Koninc Lisuart tot Esplandian
droech / door wiens middel Amadis tot
synder hulpe ghekomen was het welcke
zoodanige groote vreuchde voor Oriane
was/ dat sy/ vouwende haer handen/ de
oogen opslaende ten Hemel / zeyde over-
luyt/ dat het een iegelijc hoorde: O barm-
hertige Godt/ ghebenedijt zij uwe God-
delijcke goetheyt / dat v belieft heeft met
barmhertichheyt aen te zien uwe ootmoe-
dige Dienstmaecht/ ende het gewenschte
kindt/ 'twelc oorsaec is gheweest van zoo
grooten goet. Ic bidts v Heere/ dat het
uwe Godtlijcke Majesteyt ghelieve toe
te laten / dat de voor-zegginghen die de
wijse Vrgande daer van voorzeyt heeft/
moghen gheschieden. Nu zoo meynden
de Jouffrouwen die by haer waren/ dat
sy van Esplandian zoo herteliic sprac/ om
den bystandt die hy de Koninc Lisuart
hadde doen toe komen / want hun was
onbekent het deel dat sy daer aen hadde.
Doen vraechde sy Ardan / oft hy ooc er-
ghens anders om ghekomen was? Me-
vrouwe/ antwoordde hy/ ic heb noch ee-
nen brief vā myn Heer/ aen Isanie waer-
in hy hem ontbiedt/ door my de Kompey-
nen te zeynden die hier ghevanghen zijn.
Maer wat zullen doch de Heeren van te
zamen eyntlijc besluyten/ zeyde de Prin-
cesse? Me-vrouwe / antwoordde de
Dwerch/ zoo ic kan verstaen/ en zullen sy
niet van malkanderen scheyden / voor
datse van alle hunne verschillen geheelijc
vereenicht zijn. Myn vriendt / zeyde de
Koninginne tot den Dwerch/ ic bidts v/
zeght my doch hoe varen de Kompeynen/
zynder veel inden slach ghebleven? Me-
vrouwe/ antwoordde hy / een groot deel
van hunlieden hebbender hun leven vro-
melijc gheeyndicht/ ende d'overghebleven
meest ghequetst: Maer zedert het over-
lijden vanden Keyser/ van Floyan/ ende
Constance/ en isser niemant van grooten
aensien ghebleven/ dat weet ic wel/ ende
ic zach noch in't scheydē des Legers Ar-
quisil langen tijt met myn Heer spreken:
Zoo veel Flamian v broeder aengaet/
hy begint hem heel redelijc te ghevoelen/
ende syn wonden zijn meest ghenesen.
Godt wil hem bewaren / ende de reste
beschermen/ zeyde de Koninghinne. Nu
zoo had Amadis hem belast/ daer een
weynich te vertoeven: Waerom hy O-
riane vraechde / oftse hem iet beliefde te
ghebieden? Ghy zult/ zeyde sy/ myn her-
telijcke groetenisse doen aen de Koninc
Perion van Gaule/ Agrayes/ Bruneo/
ende Amadis/ aen den welcken ic niet en
schrijf om dat ghy my gheen brieven van
hem ghebrocht en hebt. Doe nam de
Dwerch oorlof van haer / ende ghinc by
Isanie / dewelcke hy den brief van syn
Meester

Meester gaf / hem te kennen ghevende wat hem belast was. Waerom Isanie daer in syn beste dede / alsoo dat eer de weke eyndichde / de Komeynen hun op den wech van Lubantje begavẽ/alwaer sy komende noch vonden de Koninc Lisuart / ende d'ander Princen eñ Heeren/ zelfs Amadis / die hun den zelfden dach in syn kamer dede komen / ende alleen wesende / zeyde hun : Myn Heeren/ het en is u-lieden niet onbekent / het eynde dat dese oorloghe ghenomen heeft / die herwaerts over ontsteken was / om welckers oorsake meest alle de Princen van Oosten eñ Westen inde wapen waren : ende om dat wy tegenwoordich op de voet zijn van een eeuwighe vrede/ zoo heeft my nochtans goet gedocht/ dat/ alhoewel ghy myne ghevanghen zijt/ daer niet en behoorde besloten te worden/zonder u 'tzelve deelachtich te maken / ende om die oorsake heb ic u hier doen komẽ/ ende om u ooc te bidden dat ghy't voor goet vindt / datmen Arquisil voor uwen Keyser kiese : Want om datmen (zoo ic versta) gheen naerder en zoude konnen vinden om aen't Keyserrijc te gheraken/ zoo weet ic dat hy't weerdich is/eñ daerom bid ic u te hertelijcker. Dit doende/ zult ghy u twee goede zaken bereyden: ten eersten roepende tot zoodanighe regieringhe ende heerlijcke Monarchie eenen eerlijcken Prince / wijs eñ voorsichtich om die wel te bewaren/ ende u zacht ende vriendelijc te handelen: ten anderen/ dat ic om synent wil u vry zal laten / u schenckende 'trantsoen/ende boven dat/u vrient in't bysonder zal blijven zoo lange als ic leve. Nu zoo bedenct u wat antwoort dat ghy my zult gheven / op dat ic daer naer ooc mach zien wat ic van myner zijden t'uwaerts doen zal, Doe nam Brandapel (als d'oudtste van allen wesende)het woort/zegghende tot Amadis: Myn Heere / het is waer dat wy uwe ghevanghen zijn / ende bekennen wel de eere die ghy ons doet/ende het goet tractement dat wy van u ontfangen hebben van dier uren af dat wy in't vaste Eylandt quamen : waerom ic vry voor my ende myne mede-ghezellen zal antwoorden / datter niemandt van ons en is die hem niet geerne en zoude laten gebruycken om u dienst te doen : Maer wy en zouden niet konnen besluyten in't ghene ghy voor dẽ Heer Arquisil versoect/ voor dat wy eerst met Flamian ende andere Koomsche Capiteynen / die in dit Leger zijn/ gesproken hadden : om dier oorsake versoecken wy / dat ghy ons toe laet dat wy't hun te kennen gheven/ u belovende dat zoo veel ons aengaet / wy ons beste daer in zullen doen/alsoo dat u begheerte zal gheheelijc volbrocht worden. Wel/ zeyde Amadis / spreect dan met hunlieden / ende zeght my morgen antwoorde. Doe vertrocken sy om Flamian te gaen besoecken / want hy lach noch te bedde/ niet ghenesen wesende vande wonden die hy ontfangen hadde inden laetsten slach: Doe verhaelden sy hem de reden die Amadis met hun ghehadt hadde / ende de aenbiedinghe ende beloften die hy voorstelde ter liefde van Arquisil / eñ eyntlijc d'antwoorde diese hem hadden gegeven. Waerlijc / zeyde Flamian / de Heere Amadis spreect als een eerlijc Ridder / eñ zo veel als onser zijn/behooren hem danc te weten van't goet dat hy ons gunt: Dit niet teghenstaende/ zoo is aende kiesinge des Keysers zoo vele gheleghen / dat het reden zoude wesen daer toe te roepen de andere Roomsche Capiteynen/ morghen zoo zal icse altemael ontbieden / ende wy zullen de zake overlegghen / ende zullen alsdan Amadis zegghen wat ons best daer van dunct. Ende Flamian dede zoo hy gheseyt hadde : ende na datse alle vergadert waren/ verklaerde hun d'oorsake waerom hyse ontboden hadde / ende het versoec van Amadis voor dẽ Prince Arquisil: Die van rechts wegen/zeyde hy/ het Keyserrijc toe komt : ende boven dat is hy een wijs / stout / ende deuchdelijc

Prince:

Prince : alsoo / myn Heeren / beraedt v wat antwoort dat ghy daer op wilt gheven / op dat wy ons mogen verontschuldighen / ofte Amadis toe te laten 'tghene hy versoect. Ende terstont zeyde een ieghelyc wat hem daer van dochte: Maer eyntlyc werdt Arquisil voor Keyser ghekoren / 'twelc sy datelyc Amadis lieten weten / ende alle d'andere Princen ende Capiteynen / waren daer van zeer verblyt / maer boven al de Koninc Lisuart / Perion ende Cildadan / dewelcke met grooten staet hem des anderen daechs inde Kercke quamen ghelepden / alwaer hy voor al 'tvolc verklaert wert Rooms Keyser / ende over maeltydt diende hem Amadis voor proever / Gastilles die hem 'tbroot langde / ende Agrapes voor voorsnyder. Nu alsoo de tafelen opghenomen waren / de Koninc Lisuart (die wat leegher zat als hy) sprekende van't ghene hem wedervaren was zint dat hy Koninc vā groot Brittagnien gekroont was / begon te komen op de diensten eñ eere die hy van Amadis ontfangen hadde / ende verviel zoo verre inde reden / dat hy hem zeyde in teghenwoordichept van hun allen : Heer Amadis / hoewel dat het weynich menschen onbekent is / 'tghene ghy voor my ghedaen hebt zedert den dach dat ghy in myn Hof quaemt / doen ghy Ardan den hoochmoedighen verloecht / zoo en zal ic't nochtans niet nalaten te verhalen / om reden die sy daer na hooren zullen. Doe verhaelde hy in't langhe al 'tgheen datter gheschiedt was / ende de diensten die hy van Amadis ontfanghen hadde : ende in vergheldinghe van dien / zeyde de Koninc / gheve ic v myn Dochter tot een huysvrouwe / haer makende Erfghenaem (na myn overlyden) van myn Koninckryc ende Landen van groot Brittagnien. Waer van Amadis zeer verblydt ende wel te vreden wesende / knielende met d'een knie op d'aerde / bedancte hem zeer hoochlyc. Nu myn soon / zeyde de Koninc / ghy en zult het niet qualyc nemen / dat ic Nascian bidde / den Keyser te vertellen hoe dat Esplandian geboren / ende van wien dat hy ghesproten is / op dat een ieghelyc bekent worde hoe Godt over langhe heeft toe ghelaten het houwelyc van Oriane ende v. Nu zoo was den heylighen man daer teghenwoordich / dewelcke om den Koninc te gelieven / verhaelde't altemael in't langhe hoe't gheschiet was / ende de belofte die Amadis ende de Princesse te zamen hadden / door welcken middel Esplandian gheboren was. Oft het kindt doe verblydt was / daer en is niet aen te twyffelen / want hem was tot dien tydt noch onbekent gheweest wie syn Vader ofte Moeder was. Ende doen riep hem de Koninc Lisuart / ende in hunder alder by-wesen / nam hy hem voor syn soon aē / 'twelc grootelycx de vreuchde van Amadis vermeerderde. Dewelcke bekent was de begheerte vanden Keyser / aengaende 'thouwelyc van hem eñ de suster vā Oriane / zeyde tot de Koninc Lisuart: Heere / nademael dat ghy my hebt gegeven 'tghene dat ic ter weerelt meest begheerde / zoo bid ic v den Keyser te geven Me-vrouwe Leonora / dewelcke hy boven alle andere begheert. Waerlyc / antwoordde hy / ic en zalse hem niet weygheren / zoo hyse begheert. Ja Heere zoo't v belieft antwoordde Arquisil. Zoo gheef icse v van goeder herten / antwoordde de Koninc / ende ic zalse v doen ghelepden tot in't vaste Eylandt / om dat de bruyloften van v ende Amadis t'zamen ghehouden worden / ende morghen zoo zal ic na Vindilisore trecken om haer te halen / alwaer sy is met de Koninghinne haer Moeder / ter wylen meucht ghylieden al t'zamen voor henen gaen na 't Pallays van Apolidon / ende my aldaer verwachten / alwaer de Koninc mynen Broeder zal gelieven te doen komen Galaor / ende om niet achter te laten zoo zal ic ooc ontbieden Galvanes / ende Madasime: ende om dier oorsake zoo haest als de tafelen

wech ghenomen waren / zoo vertrocken de Hofmeeſters / zoo vanden Koninc Liſuart als Perion / om te trecken d'een na 'tvaſte Eylant/eñ d'ander na Vindiliſore.

Hoe de Koninc Liſuart tot Vindiliſore quam, alwaer hem de Koninghinne verwachte, dewelcke hy, met haer dochter Leonora, korts daer na dede vertrecken naer 'tvaſte Eylandt.

Het vierentwintichſte Capittel.

NA dat de Koninc Liſuart vande ſtadt van Lubanje vertrocken was/vergezelſchapt met de reſte van ſyn Legher / reyſde zoo langhe tot dat hy quam tot Vindiliſore / alwaer hem de Koninginne Briſenne verwachte / alſoo hy haer ontboden hadde: ende hoewel dat het hem in ſyn hert zeer leet was / ziende dat ſyn eere vermindert was door het ongheluc 'twelc hy vande Fortuyne ontfanghen hadde / alhoewel hy een goet verbondt met Amadis ghemaect hadde / niettemin (als een wijs ende voorſichtich Prins) zoo verberchde hy ſyn leedt/ toonende een blijder ghelaet als hy wel van binnen hadde. Waer toe hem grootelijcx beroerde de vertooninge van ſyn conſcientie / namelijc dat hy oorſaec was van zoo veel bloetſtortinge der Chriſtenẽ/onder 'tdecſel van een onrechtveerdighe wrake / de welcke hy had houden ſtaende teghen alle vermaninghe eñ raedt vande Princen ende Heeren ſyns Landts / waer van Godt vertoornt zijnde/hem gheſtraft hadde/niet dat hy daerom teghen hem murmureerde/ maer bedancte ende prees hem daer over altijt in ſyn gemoet. Ende in deſe overdenckinge quam hy in't huys vande Koninghinne/ dewelcke door Brandoyvas alreede van alles (wat hem op de reyſe wedervaren was) verwitticht was/ ontfinc hem ootmoedelijc: eñ alſoo ſy Eſplandian gewaer wert die hem volchde / zoo namſe hem in haer armen ende kuſte hem zoetelijc/zegghende : Myn ſoon ghebenedijt zij d'ure dat ghy gheboren wiert/ hebbende(in zoo jonghe jeucht) de Koninc zulcken dienſt ghedaen/dewelcke(zoo ic verſtaen hebbe) zonder den goeden raedt die ghy bedocht/ noyt en waer weder ghekeert. Mevrouwe/ antwoordde de Koninc/ ic hope/ nademael dat hy zoo vroech begonſt heeft/ dat opwaſſende in hem mede zal groeyen

den wille ende macht van hoe langer hoe meerder te doen / v versekerende dat boven trecht der natueren het welc my verweet hem te bevinnen / zoo en zal ic niet laten hem een besondere liefde te dragen/ voor den goeden dienst die hy my gedaen heeft. Ter wijlen dat de Koninc ende de Koninginne zodanige reden hadden van Esplandian / zoo onderhielden d'andere Princen ende Heeren de Vrouwen ende Iouffrouwen/ dewelcke begeerich zijnde om te hooren hoe den strijt tusschen't volc vanden Koninc en die van Amadis/ende waren eenen langhen tijdt datse anders nergens na vraechdē / maer doense hoorden vande besloten houwelijcken / ende datse zouden mede trecken na 'tvaste Eplandt/ waer van sy zeer verblijdt waren/ ende het verheuchde hun meer dan 'tverhael vande aenvallen ende stormen der voorgaende oorloghe: ende alsoo maecten de sommighe rekeninge te beproeven den booch vande getrouwe Minnaers / ende d'andere om te beproeven de verboden kamer / ende de zonderlijcke fraeicheyt van't Eplandt / ende in dese ghenuechte brochten sy den dach ten eynde. Ende den tijt ghekomen wesende van te rusten/zoo vertroc de Koninc inde kamer vande Koninginne / ende t'zamen alleen zijnde/ begon haer te zegghen : Mevrouwe/al wast dat ghy verwondert waert / doen ghy eerst hoorden de gheleghentheyt van uwe Dochter ende Amadis/ghelooft my dat ic't niet minder was doen't my ghesept wert/ende na dat ic naderhant hebbe konnen mercken/ ghy ende ic waren wel verre van onse rekeninghe/v versekerende dat ic meer hertzeers ontfangen hebbe om dat ic't niet en heb geweten / voor dat de schande openbaer wert / als vā eenich dinc dat my opt wedervaren is/ zelfs om 'tverlies van zoo veel goede Ridders/ die noch hedens-daechs leven zouden / dewelcke inde voorgaende oorloghe ghebleven zijn / 'twelc my zoo in myn ghemoet beswaert/dat ghy't niet en zout gelooven: Maer nademael dat een zake gheschiedt is/zoo is dien raet te spade/ ende daerom ben ic wel van meyninghe dat het ghene datter noch te doen is/ op't alderheerlijcste dat moghelijc is volbrocht wort / vergetende de voorgaende misdaet van uwe Dochter / die het goet ghevonden heeft eenē man te kiesen na haren zin/die haer weerdich is / ende meer / want ic en heb noyt eenighen doolenden Ridder gesien/ die de vrientschap en̄ gunste van zoo veel Koninghen/Princen ende groote Heeren hadde / dewelcke altemael syn vrienden zijn/ende hem ten dienste staen/in voegen dat het schijnt dat de Fortuyne hem heeft willen verheffen boven alle andere: ende om dat ic in't scheydē van Lubanje hem heb belooft v te brenghen in't vaste Eplandt / om te volvoeren 'thouwelijc van hem ende haer / zoo bid ic v dat ghy daer in wilt voorsien tot alles wat daer toe noodich is / zelfs om v dochter Leonora te gheleyden / dewelcke ic desghelijcx aen den Keyser verlooft heb / diese van my heeft doen begheeren. De Koninghinne hadde zeer groote ghenuechte/ziende den Koninc zoo wel te vreden ende verghenoecht van Oriane / het welcke 'tghene was dat sy ter weerelt meest wenschte. Tot welcken eynde/om hem daer in t'onderhouden/ antwoordde : Myn Heere/ my dunct dat Godt veel voor v ende my doet/van ons twee zoodanige Swagers te gheven / ter liefden van wien / hunne vrienden voortaen d'uwe zullen wesen/ zoo veel de rest aengaet/laet my daer van de zorghe bevolen wesen. Ende om dier oorsake deden sy des anderen daechs smorgens de Koninc Arban roepen/ (als wesende een groot Meester van't Hof) dewelcke sy den last daer van gaf.

Hoe de Koninc Perion ende syn gezelschap den wech namen van't vaste Eylandt, ende wat sy deden voor de komste van den Koninc Lisuart.

Het vijfentwintichste Capittel.

NA dat die van groot Brittagnien waren ghescheyden van Lubanije / de Koninc Perion ende syn Legher trocken na 'tvaste Eylandt / alwaer Oriane hun verwachte/ door Gandalin de tijdinghe ontfanghen hebbende van 'tbesluyt vanden Koninc Lisuart. Ende zoo haest als sy daer aenghekomen waren / ghinghen sy haer besoecken. Doen presenteerde haer Amadis den Keyser Arquisil (die sy noch noyt ghesien hadde) haer zegghende : Mevrouwe / ghy en kent desen Ridder noch niet / nochtans is hy op de voet om u naerder maegh te wordē als ghy meynt. Aen dese woorden verstont sy wel dattet de Keyser was : daerom tradt sy voorts om hem eere te doen/ende hy desghelijcx/ die haer met een aerdicheyt zeyde : Mevrouwe/ ic ben zo hoochlijc aen den Heer Amadis verbonden / dat hy eñ ghy / met my / ende 'tghene in myner macht is/ meucht doen zoo't u believt. Myn Heer/ antwoordde sy/ic weet wie ghy zijt/daer om bid ic u dat ghy my voortaen houdt als uwe beste suster eñ vriendinne. Middeler tijt zo onderhielden Agrayes / Florestan/ Quedragant ende Brian / de Koninghinne Sardamire / Grasinde ende Olinde / ende Bruneo van goeder Zee. Doen zach Amadis Grasandor/soon des Konincx van Bohemen/by Mabille/zoo zeer met haer liefde bevanghen / dat de gewoonlijcke vreese (in zoodanige zaken) hem het spreken benam/alsoo dat hy niet een woort en dorste spreken:ende om dier oorsake riep hy syn Nichte/eñ zeyde haer in't oor : Mevrouwe/ghy weet dat Grasandor u meer bemint dan hem zelfs / eñ niettemin toont ghy gelaet oft het u niet en raecte/ic bidts u spreect hem aen:want ic weet wel dat de ghene die met zulcke siecten besmet zijn (aensiende de gene diese in ellende houdt) niet alleen de sprake verliesen/ maer ooc 'tghevoelen van hun zelfs/daerom zoo beveel ic u hem : Maer sy gevoelēde dat Amadis haer effen raecte ter plaetsen daer sy 'tmeeste quaet ghevoelde / want sy en was niet minder aen Grasandor als hy op haer verlieft/ waer vā sy zo root wert dat eē iegelijc/ die daer op lette / ghewaer wert de veranderinge die sy gevoelde. Evenwel om het eenichsins te bedecken/antwoordde sy Amadis datse hem zoude ghehoorsamen:waerom hyse byder handt nam/ ende komende by

Grasandor/ zeyde hem : Myn Heer/ ziet hier een Iouffrou die haer beklaecht over uwe swaermoedicheyt / ic bidts v schoon Heere / gheeftet haer toch te kennen waer't vã daen komt/ ende hun t'zamen alleen latende/ginc wech. Doe vont Grasandor middel om met haer te spreken / (met een onsekere eñ bevende stemme) zeggende: Mevrouwe/my dunct dat de Heer Amadis in my ghevoelt de zelve passie / die hy in't beghinsel van syn liefde dede aen Me-vrouwe Oriane : ende om de waerheyt te zeggẽ/ als ic v zoude deelachtich maken van myne klachtẽ / de dry principaelste deelen mynen persoon / zijn inde wonderlijcste pijne diemen zoude mogen bedencken/ te weten myn oogen/ myn herte / ende myn tonghe : want zoo haest als myn oogen v ghewaer worden zoo bevlijtighen sy haer v te verkondigen d'oorsake van myn smerte : Maer 'tis te vergheefs/als dan myn tonge meynende te verbeteren die misdaet / doet my den mont openen als de vreese komt/de zelve weder sluytende/dwingt stil te swijghen. Oft dan myn hert in groot lijden is / laet ic v bedencken/aengesien dat het klaecht ende zucht zonder ophouden / ende hem berooft ziende van alle middel / beschuldicht het ooghe die hem d'eerste tijdinghe brochte van uwe groote schoonheyt / het welcke hem verontschuldigende/ belooft het ampt vande tonghe te doen / aenghesien dat sy t'uwen aensien stom is / ende dat met uterlijcken schijn (haer deerlijc ghelatende) v om vergiffenis ende remedie zal bidden voor hun allen. Gheduerende dat Grasandor syn beklach dede/ en wist Amadis niet hoe hy den Keyser de voet zoude lichten (die met Oriane sprac)ende mitsdien zach hy de Koninghinne Briolanie in komen/ die hy ghinc kussen / ende roepende de Keyser / zeyde hem : Myn Heere/ ghy en hebt noch alle de schoone van desen hoop niet ghesien/ ziet hier de Koninginne Briolanie / die v zulcx zal ghetuyghen. Voorwaer / antwoordde hy / ghy zeght de waerheyt. Doen verliet hy Oriane / om de Koninghinne te groeten / die hem zoo schoon docht ende van zoo goeden gratie/dat hy dese woorden sprac : Ic gelove dat doen Apolidon d'uytnementheyt vã dese plaetse maecte/hy tot volmaectheyt der zelver daer in liet dese schoone Iouffrouwen/ want ic en kan niet gheloven dat sy anders dan onsterffelijc zijn/ende gheordonneert om de Mannen in begheerlijcheyt te laten/ van by haer te blijven zoo lange als sy leven. Nu zoo was Amadis ghegaen inde plaetse daer de Keyser gescheyden was vande zijde van Oriane / hem ghelatende oft hy de Keyser vrientschap dede dat hy hem alleen met Briolanie liet gaen : Maer syn meyninghe was geheel anders/ want hy en zocht anders niet dã syn medeghezellen by de Iouffrouwen te brenghen/ om dat hy te vrijer ende alleen mocht blijven ter plaetse daer hy hem ghestelt hadde : want hy en hadde noch niet ghemeynsaem met de Princesse ghesproken zint den tijt dat sy in't vaste Eylandt ghekomen was : daerom hem zelven vindende in een bequame plaetse/ begon haer alsoo aen te spreken : Mevrouwe/ic heb't altoos onmoghelijc gheacht/ dat ic van myn leven zoude middel konnen hebben om te betoonẽ dancbaerheyt vande deucht ende eere die ic door uwen middel alleen ontfangen hebbe / ende dat eyndtlijc ghy oorsaec gheweest zijt / dat Nascian de Koninc uwen Vader gheopenbaert heeft den bandt die tusschen v ende my is / door welcken middel onsen soon is bekent geworden/ ende den vrede ghemaect tusschen die van groot Britagnien ende ons / 'twelc v Godt zal loonen : ende zoo veel my aengaet / zal ic zoo langhe als ic leve aen v te meerder verbonden blijven : Daerom zeght my wat v belieft dat ic doen zal / v versekerende dat ic ghenuechte zal nemen in te doen wat ghy my ghebieden zult. Doen hem Oriane alsoo hoorde spreken / ende voor

ooghen hebbende de ghehoorsaemheyt ende
plicht / dewelcke alle eerlijcke ende wyse
vrouwen hare mans schuldich zijn / ant-
woordde hem: Myn Heer / ghy doet my
onghelijc zoo my dunct / ic bidts u voort-
aen teghen my te spreken als teghen uwe
ootmoedige vrouwe ende dienstmaecht /
ende niet als ghy tot noch toe ghedaen
hebt / wesende noch maer uwe vriendin-
ne. Ende voorders doet my d'eere zoo't
u belieft / getrouwelijc verhalende in wat
staet dat ghy de Koninc mynen Vader
ghelaten hebt / ende hoedanich hy teghen
my ghesint is. Mevrouwe / zeyde Ama-
dis / ic en zach (zoo my docht) noyt blijder
man ofte beter te vreden / na 'tghelaet dat
hy my toonde doen wy t'zamen waren /
hoewel dat ic achte / aengesien den groo-
ten stoot die hy in dese oorloghe (daer hy
u meynde met syn ghewelt weder te krij-
ghen) ontfanghen heeft / hem een groote
onghenuechte in syn herte zal wesen: hoe-
wel hy't zoo wijslijc kan verberghen alst
mogelijc zoude wesen / ja zoo / dat hy hem
zelven ongelijc gheeft / u ende my veront-
schuldighende in't ghene datter ghepas-
seert is / wel voorghenomen hebbende /
zoo hy zeyde / alhier beter chiere te maken
als hy noch ergens gedaen hadde. Ende
daer op zoo is hy naer Vindilisore ghe-
trocken om de Koninghinne / ende uwe
suster Leonora te halen / dewelcke den
Keyser belooft is. Myn Heer / antwoord-
de Oriane / ic hebt alsoo verstaen / waer
van ic zeer verblijdt ben / principalijc om
weder in syn gratie te zijn ghekomen /
want naest u bemin ic hem meer als ie-
mandt die daer leeft / hoewel dat hy my
veel heeft doen lijden als ghy weet: Maer
ic bidts u zeght my / wat dunct u van Es-
plandian? By mynder trouwen Me-
vrouwe / antwoordde Amadis / aensiende
syn ghelaet ende manieren van doen / zoo
betoont hy wel uwe te wesen / ẽ zoo men
den goeden Nascian ghehoor hadde ghe-
geven / hy zoude hem by u gebracht heb-
ben: Evenwel heeft de Koninc ghewilt
dat hy hem zoude ghezelschap houden /
om de Koninginne daer mede te verblij-
den / die hem noch niet als haren soon
hadde ghesien: ende eyndighende dese re-
den / de Koninc Perion / die langhen tijdt
Grasinde hadde onderhouden / nam oor-
lof van haer ende alle 'tghezelschap / om
te gaen eten / want het was spade: Waer-
om hy in syn logijs vertroc / alwaer een
weynich daer na / alsoo hy ende Amadis
ligghende elc in een venster / verwachten-
de tot dat de tafelen gedect werden / hem
zeyde: Myn soon / na dat het Godt ghe-
lieft heeft dat ghy met zo veel eeren uwen
twist ter neder ghelept hebt / zoo behoort
hem alleen daer van d'eere / ende zoo lang
als ghy leeft behoort ghy uwe vrienden
daer af ooc danc te weten / dewelcke om u
in zulcken noot by te staen / hun leven niet
en hebben gespaert / 'twelc u verbint hun
te beminnen ende eerẽ / ende daerenboven
hun 'tzelve zoo hoochlijc te beloonen alst
u moghelijc zal wesen / aengesien dat zon-
der den bystandt diese u ghedaen hebben /
ghy in groot ghevaer waert / van niet al-
leen het leven te verliesen / maer d'eere /
die ic hondertmael meer achte. Ende al-
soo sy deelachtich zijn gheweest de perijc-
kelen / zoo ist ooc reden datse desghelijcx
zijn de vreuchde ende ghenuechte / die ghy
door hunnẽ middel bekomẽ hebt. Daer-
om tracht van hun te voorsien van alles
dat ghy weet waerse toe gheneycht zijn /
hun mede deelende den roof die ghy in
handen hebt / ghevanghen hebbende de
Koninc Aravigne / Barsinan eñ andere:
Ende daerenboven zoo veel te weghe te
brenghen / dat de ghene die na eenighe
Iouffrouwen trachten die in't geselschap
van Oriane zijn / datse dierghelijcke ver-
ghenoeginge hebben als ghy / trouwende
die / welcke sy beminnen: ende om dier
oorsake zo stelle ic in uwe handen u suster
Melicie / om die te gheven den ghenen die
ghy zult achten haer weerdich te wesen.
Ghy hebt ooc uwe Nichte Mabile / de
Koninginne Briolanie / die u zo aen haer

verbonden heeft / Grasinde ende de Koninghinne Sardamire / dewelcke altemael wel deelachtich zijn gheweest der swaricheden van Oriane / zoo dunct my ooc datse wel behooren te ghevoelen hare vreucht eñ blijschap / ic bevelse u / u versekerende dat de meeste vreucht die ic in myn oude daghen zoude mogen hebben / is dat ic u broeders Galaor ende Florestan zoude ghetrout zien / om voor myn doot u alder gheslachte te zien leven: ende daerom bid ic u / te voorsien in't ghene ic u ghesept hebbe / ende dat zoo haest alst u moghelijc zal wesen. Myn Heer / antwoordde Amadis / ic zal al doen dat my moghelijc zal wesen / om u te ghelieven. Tis genoech / zeyde de Koninc / dewelcke ziende t'eten ghereet / ginc ter tafelen zitten. Ende Amadis keerde in syn logijs / alwaer hy des anderen daechs smorgens de principaelste Ridders liet bidden hun te laten vinden / ende vergadert zijnde / zeyde tot hun alsoo: Myn medeghezellen ende vrienden / den grooten arbeydt ende pijne die ghylieden in dese laetste oorloge ontfangen hebt / hebben wel verdient dat ghylieden nu rust eñ u verheucht: ende om den dienst daer mede ic aen u-lieden verbonden ben / zoo trachte ic door alle middelen u-lieden te doen hebben dat my dunct daer ghy meest na verlanght / even als ic door uwe goede hulpe ende bystant hebbe bekomen ende verkreghen / 'tgene ic op deser weerelt meest beminde / 'twelcke is Mevrouwe Oriane: Alsoo bid ic u van goeder herten / dat een ieghelijc my teghenwoordich openbare / oft hy tracht na eenighe vrouwe oft Jouffrouwe van de ghene die hier zijn / u versekerende by myne ridderlijcke trouwe / zo veel by hun te weghe te brenghen / dat tot vernoeginghe van hun Lief / sy my ghelooven zullen van 'tghene ic haer bidden zal. Ende voorder zoo weet ghylieden / dat de Koninc Aravigne / Barsinan / ende veel andere van onse ghevanghens aen een zijde ghestelt hebbende alle deuchden / daer toe hun d'ordre des Ridderschaps verbondt / hebben ghebruyct (zoo veel hun mogelijc gheweest is) alle tyrannije: wt welcker oorsake sy niet weerdich en zijn eenich rantsoen / maer swaerlijc gestraft te worden om de grootheyt van hun verraderije: daerom my dunct dat ghylieden behoort te beraetslaghen om hunne goederen onder u te deelen. Zoo veel my aengaet / en begheere niets daer van / my zelven meer als vergenoecht houdende / als ic alleenlijc mach middel ende ghelegentheyt hebben u elc in't besonder dienst te doen die u mach aengenaem wesen. Doe de ghene die hunne Jouffrouwen wter maten beminden / hoorden datmen maken zoude dat syse zouden krijghen / ghelooft vryelijc datse niet doof en waren / ende principalijc Agraies / dewelcke hem badt dat hy zoude syn beste doen om het houwelijc te maken tusschen hem ende de schoone Olinde / Bruneo om Melicie / Grasandor om Mabile / zelfs Quedragant / die tot noch toe gheen liefde en had ghehadt / verklaerde hem zeer gheneycht te wesen tot Grasinde / zegghende voor hun allen: Ic bekenne nu wel / dat den voorleden tijt ende jonckheyt gheheel contrarie hebben gheweest van myne ruste / als doen ter tijt anders gheen zorge hebbende als van 'tvoeden myns peerts eñ 'tbereyden myner wapenen: Maer teghenwoordich den ouderdom ende reden dwinghen my eenen anderen staet aen te nemen / dat zoo't Mevrouwe Grasinde beliefde my voor haren man aen te nemen / ic my zelfs wel gheluckich zoude achten. Voorwaer / zeyde Florestan / ic had ooc wel voorgenomen wederom na Duytschlant te keeren zoo haest de zaken van myn Heer Amadis geeyndicht souden wesen / zoo om te gaen besoecken myn Moeder / als veel van myne vrienden: evenwel en weet ic niet met wat ghenegen ooghe ic aenschout hebbe de Koninghinne Sardamire / zoo veel ist / waer't dat ic konde middel vinden om haer te trouwen /

trouwen / myn reyse zoude wel achter weghe blijven: Maer d'andere dewelcke vry waren vande slavernije der liefde/ hebbende hun herte geheel begheven tot de wapenen te volghen / spraken gheheel anders / biddende Amadis / van hun te ghebruycken/ het ware inde inneminghe van't Koninckrijc van Aravigne/de Landen van Barsinan/ofte elders/ begeerende voor hun deel vanden buyt / anders niet (zeyden sy) dan door dien middel te verkrijgen eenen naem van manlijchept ende ridderschap. Nademael het v alsoo belieft/ zeyde Amadis/ zoo zal ic't op het goedtduncken van mijne medeghezellen datelijc wtdeelen /namelijc het landt van Sansweden aen Quedragant / om hem zoo veel te beter te begaven / trouwende Grasinde. Ende v/zeyde hy tot Bruneo/ het Koninckrijc van Aravigne / met myn suster Melicie: eñ 'ten aensien van myn broeder Florestan / zal ic zoo veel by den Keyser te weghe brengen/dat hy hem het Landt van Calabre gheeft / ende de Koninginne Sardamire/ die hy zoo zeer begheert. Zoo veel de Heer Agrapes/ende Grasandor / die zijn (Godt lof) door den rijcdom van hunne Vaders genoech versien / alsoo datse hun zullen laten ghenoeghen (zoo ic gheloove) voor dese tijt/mits ghenietende de vreucht vande ghene diese beminnen. Aengaende de reste zalmen wt deelen een ieghelijc in't besonder/elc na de weerdichept syns persoons/zoo haest als de Koninc Lisuart zal ghekomen wesen. T'welc hun al t'zamen aengenaem was: Ende zullen die weder na hun logijs laten keeren / verwachtende d'ure om by de Iouffrouwen te gaen als sy ghewent waren.

Hoe Bruneo van goeder Zee ende Branfil werden ghezonden na Gaule, om de Koninghinne Elisene ende Galaor te halen, ende wat hun wedervoer in't weder keeren.

Het zes-en-twintichste Capittel.

WEynich dagen na dat de Coninc Perion ende d'andere Ridders in't vaste Eylant waren aen gekomen/Agrapes/Bruneo/ende d'andere die metten eersten meynden te trouwen/vreesende dat het af-wesen van de Koninghinne Elisene eñ Galaor hunnen gewenschten dach zouden verlengen/ quamen den Coninc Perion bidden / dat hyse derwaerts woude laten trecken om hun te halen / het welc de Coninc hun toe liet. Tot welcken eynde Bruneo hem zel-

ven eerst aenboot/zegghende tot den Coninc: Heere/ic bidt u dat niemandt anders desen last mach hebben dan myn broeder ende ic/oft ghy zout ons ongelijc doen. Ja zeker/antwoordde de Coninc/ (al lachende) zoo ic u toe laet 'tghene ghy begeert versekert wesende dat ghy meer der ghenuechte zult hebben / in Melicie ghezelschap te houden/ als u van haer te schepden. By mynder trouwen Heere/ zeyde Bruneo/ d'eere van by haer te wesen / is de grootste die ic zoude konnen wenschen: evenwel ben ic zeer begeerich om de Koninginne ende Galaor te gaen besoecken / om den lust die ic hebbe van hun dienst te doen. Ghewisselijc / antwoordde Angriote / zoo't de Coninc gheliest en zult ghy dese reyse niet doen zonder my. Ghy zult dan alle dry gaen zeyde Coninc/ ende Godt geve dat ghy myn soon in beteren doene vindt / als hy was doen ic van hem troc. Heere/antwoordde Isanie/ dese voorleden daghen eenige kooplieden komende van Gaule / hebbē my verseckert dat hy goede cierte maecte / ende hadden hem ghezien (zoo sy zeyden) noch heel quaet gelaet hebbende van syn voorgaende ziecte. Dese tijdinge was den Coninc ende al 'tghezelschap aengenaem: tot welcken eynde Bruneo ende de twee andere gingē tzanderen daechs t'scheep ende hadden den wint zoo voorspoedich/ datse in korte dagen (zonder eenige avonture te ghemoeten) quamen daerse de Koninghinne vonden / vande welcke sy zeer wel ontfanghen wierden; maer van Galaor noch beter / om de begeerte die hy hadde van syn broeder ende andere vrienden tijdinghe t'ontfanghen: ende alsoo hyse in syn armen nam / zeyde hy hun (bykans schreyende:) By mynder trouwe/ myn vrienden ende Heeren het onghelue heeft my zoo lang ghezelschap ghehouden / dat als ic ghedenc aen't ongh lijc dat het my ghedaen heeft/ my zoo langhe van u te schepden (ende de wapenen te doen verlaten) zoo sterf ic bykans van ongenuechte. Myn Heer/ antwoordde Bruneo / wy brenghen u zoodanighe tijdinghe/datse zullen versachten het leet dat ghy gheleden hebt. Doen verhaelde hy hem/in tegenwoordicheyt vande Koninginne/ alle de ghemoetingen ende slagen vande Koningen Perion eñ Lisuart de perijckelen daerse in waren / door d'overvallinghe vanden Coninc Arabigne ende Arcalaus: ende eyndelijc de vrientschap ende verbintenisse die daer op ghevolcht is / zelfs de houwelijckē van d'een ende d'ander zijde / die daer door besloten waren: Waer van dat Galaor wel verwondert was/ als de ghene die noyt van den aenslach ghehoort hadde/ende zeyde tot Bruneo: Ist mogelijc dat myn Heer de Coninc Lisuart hem in zulcken ghevaer ghevonden heeft zonder my: Voorwaer nu merc ic wel dat de fortuyne my gunstigher gheweest is dan ic meynde/ want zoo ic niet ziec en ware gheweest/ niet teghestaende de verbindinghe waer mede ic aen de Coninc myn Vader verbonden ben / zoo en zoud'ic doch myn leven niet gespaert hebben om hem te helpen eñ t'ontsetten. Ende het ware noch arger voor my geweest/ dat ghe duerende myne ziecte ic alleen 'tgeruchte daer van ghehoort hadde / verseckert zynde dat ic van hert-zeer zoude ghestorven hebben/ om hem in zulcken noodt niet te komen helpen. Het is beter/ zeyde Bruneo dat alle dinc zoo wel vergaen is zonder u: eñ voorder zoo heb ic last van weghen myn Heer Amadis u hertelijc te groeten/ende u van synent weghen te bidden / dat ghy doch u zelven zoo veel zoudt vermaken alst moghelijc is / om te eer op de been te wesen/ want hy is van meyninghe (zoo't u goet dunct) u de Koninginne Briolante tot een huysvrou te geven / zoo haest als ghy by hem zult ghekomen wesen: ende de Coninc Perion heeft ons expresselijc afgesonden/om de Koninginne na 'tvaste Eylandt te ghelepden / alwaer hyse verwacht met eē groot deel Ridders/Vrou-

wen ende Jouffrouwen. Myn ſoon/zey-
de ſy tot Galaor / laet ons van dees ko-
mende weke vertrecken/ende middeler-
tijdt zoo ſtelt ordre dat wy ſchepen ende
alle noodighe dinghen hebben / dienende
tot deſe reyſe. Jc zal't doen Mevrouwe/
antwoordde Galaor: ende dien zelvigen
dach ontboot hy tot dië eynde de Schip-
pers / dewelcke 'tzelvighe verſtaen heb-
bende/ maecten datelijc ghereet het beſte
ſchip dat inde havē was / waer in ſy den
zeſten dach daer na af voeren. Maer ſy
en waren niet verre van't landt / oft ſy
wierden in Zee een ſchip gewaer / 'twelc
zeer ſnel voor de wint zeylde / waer van
de Schipper (ziende het ſchip vande Ko-
ninghinne) datelijc het zeyl ſtreec. Waer-
om de Ridders van't vaſte Eylant mey-
nende dattet eenich Zeeroover was, wa-
penden hun datelijc / ende om de rechte
waerheyt daer af te weten / zonden een
van hunne ſchiltknechten met een Boot
daer aen / om te weten watſe begeerden/
ende waerſe henen wilden? De ſchildt-
knecht (die de ſtoutſte niet en was) by
'tſchip komende/riep van verre/zeggen-
de: Hola hou die van't ſchip die ghy hier
voor u ziet laten u bidden hun te zegghen
wie ghy zijt / ende waer ghy henen wilt?
Myn vrient / antwoordde eenen Ridder
die boven was / in dit ſchip is een eerba-
re Jouffrou die gheerne na 'tvaſte Ey-
lant wilde. Voorwaer/ zeyde de ſchildt-
knecht/ zoo't haer belieft zoo heeftſe hier
goet ghezelſchap: want de ghene die my
hier geſonden hebben zeylen daer na toe/
by dewelcke ghy zekerlijc komē meucht.
Ende alſoo hy dat ghezeyt hadde/ keerde
hy weder daer hy van daen ghekomen
was. Ter wylen zoo ginc de Ridder die
met hem ghesproken hadde by de Vrou-
we die hy geleydde/om haer te laten we-
ten wat hem de ſchildtknecht geſeyt had-
de: Waerom ſy hem in een ſchuyte der-
waerts zondt om de waerheyt te weten/
oft ſy op het woort vanden ſchildtknecht
vryelijc in hun ſchip mochte komen? De-
welcke korts daer na aen't ſchip vande
Koninghinne quam / ende Angriote
eerſt ghewaer wordende / zeyde hem:
Heer Ridder/ een van uwe ſchildtknech-
ten is korts by ons gheweeſt/ om te we-
ten wie wy waren/ ende waer wy henen
wilden: Wy hebben hem gheantwoort/
dat onſe meyninghe was na 'tvaſte Ey-
lant te trecken/alwaer hy zeyde dat ghy-
lieden mede henen wilt/ ende om dat wy
derwaerts een Princeſſe gheleyden van
grooten aenzien: wy bidden u / ons van
u ghezelſchap te verſekeren. Ridder/ant-
woordde Angriote / zoo verre het u ghe-
lieft by ons te komen/ de Jouffrouwe
die ghy zeght zal alhier een Koninginne
vinden / die haer van goeder herten in
haer ghezelſchap ontfanghen zal / ende
doen haer alle eere die moghelijc zal we-
ſen. Heere/zeyde hy/ic bedanc u ootmoe-
delijc van harent weghen: Van een zake
wil ic u verſekeren / dat als ghyſe zult
kennen/ende d'oorſake waerom dat ſy in
Zee is ghekomen / ghy zulter zoodanich
medelijden mede hebben / dat na myn
meyninge ghy haer gheen hulpe weyge-
ren zult/zoo ſy u daerom bidt : ende daer
mede van hem oorlof nemende / keerde
hy weder na 'tſchip daer hy van was ge-
komen / het welcke korts daer na by het
ander quam. Doen vertoonde haer een
Jouffrou int ſwert gekleet betoonende
(niet alle die by haer waren) een uytne-
mende groote droefheyt: Waer van An-
griote (die daer op lette) heel verſleghen
was / haer achtende na dat ſy uytwees
een Jouffrou van grooten huyſe. Om
welcker oorſake hyſe groette/ eñ vraech-
de oft haer niet ghelieſde op te komen by
de Koninginne? Heer Ridder/antwoord-
de ſy/ ic zal doen 'tgene u belieft: evenwel
zoo bid ic u my te noemen daer ghy my
van zeght / ende de ghene die haer geley-
den. Mevrouwe/zeyde Angriote 'tis de
Koninginne van Gaule/ myn Heer Ga-
laor haer ſoon / ende dry andere Ridders
van't vaſte Eylandt daer wy na toe trec-

 ken,

ken. Ic zal u dan volgen/ zeyde sy. Doen reyckte haer Angriote de hant/ ende alsoo quamse in't schip daer hy was: ende hy gheleydese inde kamer vande Koninginne/ dewelcke alreede verwitticht was van alles dat ghy ghehoort hebt/ ontfinc haer vriẽdelijc. Maer de Iouffrou wter maten bedroeft zijnde/ viel voor haer neder om haer de voeten te kussen. Twelc de Koninghinne niet en wilde toe laten/ nam haer minlijc op/ haer biddende datse haer doch wilde verklaren d'oorsake van hare droefheyt. Mevrouwe/ antwoordde sy/ alhoewel dat ic tegenwoordich gheheel ontbloot ben van alle geluc ende voorspoet/ hebbende gheen vreucht noch ruste/ anders dan te verhalen myn ongeluc/ zoo meucht ghy nochtans ghelooven dat ic (niet langhe gheleden) een groote Vrouwe was/ getrout hebbende den overleden Koninc van Dacien/ van den welcken ic twee sonen hebbe/ ende een eenighe ongheluckighe dochter/ ende noch ongheluckigher gheboren/ om dat sy oorsake is gheweest van haer doot/ eñ van myne ende hare broeders gheheele verderffenisse: ende ghy zult weten Mevrouwe dat na dat sy ghetrout was met den Hertoch van Sweden/ een de grootste nabuerighe Princen van myn Lant/ eñ zoo aenghenaem als nu den dach van hunne bruyloft was/ zoo veel bes waerlijcker is my naderhandt dit houwelijc gheweest: want weynich tijdts daer na de Hertoch myn schoon-soon/ zijnde noch jonc ende begeerich om te regeren trachte om de Koninc mynen man ende myn twee sonen om den hals te brengen waer van den outsten noch geen veertien jaren is/ ende alsoo hy't voorghenomen hadde/ zoo heeft hy't ooc volbrocht: alsoo dat op zekeren tijdt hem ghelatende oft hy ons quam besoecken/ verghezelschapt zijnde met veel volcx/ om ons (zoo hy zeyde) te meer eere te doen/ den Koninc mynen man die hem niet en verhoedde voor dit verraet/ ghinc hem te ghemoet om hem t'ontfanghen: ende alsoo hy hem omhelsde/ zoo troc den schelm syn poignaert wt ende vermoordde hem wreedelijc. Myn twee sonen dewelcke hem (tot hun geluc) van verre volchdẽ/ hoorende dit rumoer quamen in vollen ren na de stadt ghelоopen/ alwaerse dẽ verrader noch belegert hout. Nu zoo was ic op een pelgrimagie na onse lieve Vrou/ dewelcke is in een zeer oude kercke/ getimmert op een zeer hooghe rootze/ alwaer men my dit ongeluc quam zegghen. Hoe ic alsdoen verslaghen was Mevrouwe/ dat kondt ghy dencken/ aengesien dat ic my in eenen oogenblic ontbloot vont van alle middelen/ ende bykans berooft van alle hope: in voeghen dat zonder den goeden raedt die my de twee Ridders gaven (dewelcke my geleyddẽ) ic ware datelijc gestorven/ doen sy my in gedachtenisse brochtẽ van eenen ghenaemt Amadis van Gaule/ de welcke men zeyt te wesen den toevlucht eñ voorstander van alle bedructe Iouffrouwen/ hebbende haer noyt syn hulpe ghewyghert/ twelc my dese sware reyse heeft doen aennemen/ om hem in't vaste Eylant te gaen zoecken/ alwaer men my versekert heeft dat hy is met veel andere goede Ridders syne medeghezellen/ dewelcke wetende 'tgroot onghelijc dat my de Hertooch mynen schoon-soon gedaen heeft/ ende de benautheyt daer in hy myne kinderen beleghert hout/ zullen (hoop ic) met my zulcken medelijden hebben/ datse my zullen bystant geven/ waer door ic mynen vyant wt myn Lant zal jagen: want myn ondersaten en verwachtẽ anders niet (om hun teghen hem te weer te stellen) dan een Overste die hun geleyde.

De Koninginne ende toehoorders hadden zeer groot medelijden in't aenhooren van't ongeluc der Koninginne van Dacien/ ende in zoodanigher voegen/ dat de dry Ridders datelijc voor hun namẽ haer te gaen helpen. Doe zeyde haer de Koninginne: Myn Nichte ende vriendinne u ongeval is my zoo leet/ dat het onmo-

ghelijc

ghelijc waer te zegghen: maer ic bevinde Fortuyne zoodanich/ dat spniet en spaert groot ofte kleyn/ Koninc noch Soldaet/ alsoo dat de ghene die sy gunstich is hun meest behooren te vreesen hare ongestadicheyt / alsoo dat als sy meynen alderversekerst te wesen/ zoo wedervaert hun 'tghene v gheschiedt is: ende nademael v Godt by my ghesonden heeft / ic zal ghenuechte hebben dat wy t'zamen na 'vaste Eylandt trecken/ alwaer ic hope dat ghy zult t'ontset vinden dat ghy zoect. Mevrouwe/ antwoordde de Koninginne van Dacien/ my ghedenct dat (niet lange gheleden) eenighe Ridders treckende door't Lant/ aen den overleden Koninc mynen man vertelden / hoe dat Amadis ontset hadde Oriane/ de dochter vandẽ Koninc Lisuart/ dewelcke haer met ghewelt aen den Keyser van Roomen zondt: maer Amadis hadse met gewelt den Romeynen ontnomen/ eñ in't vaste Eylant gevoert/ alwaer men zeyt datse noch is / wel vergheselschapt zijnde / 'twelc my wel heeft doen hopen/ nademael dat sy de straf heyt der Fortuyne wel beproeft heeft / dat sy wel medelyden zal hebben met my/ alsoo dat ic door haren middel ten deele zal bekomen daer ic om verlegen bẽ. By mynder trouwen Mevrouwe/ zeyde Angriote/ zoo't de Koninginne believt ghy en zult niet verder trecken / want ic ben ghereet met v te gaen/ ende myn leven niet te verschoonen om v dienst te doen. Ende desghelijcx zeyden Bruneo ende Branfil/ biddende ootmoedelijc dat hun de Koninginne ghelief de verlof te gheven/ aenghesien dat sy zoo na by 't vaste Eylant was/ datse daer in korten tijt ende zonder ghevaer konde komen / ende quelden haer zo lange dat sy't toe liet: ende alsoo traden sy in't schip vande Koninginne vã Dacien/ dewelcke oorlof nemende van d'andere/ beval hare Schippers weder te rugghe te keeren: Waerom de Koninginne van Gaule eñ Galaor hunnen wech volgende/ korts daer na in't vaste Eylandt quamen/ waer vã de Ridders gewaerschout zijnde/ quamen haer ontfanghen. Ende doen de Coninc Perion syn soon Galaor in goeder ghesontheyt zach/ zoo verblijde hem dien ouden Prince zoo zeere/ dat het niet te zegghen was / ende zeyde tot hem al lachende: By mynder trouwen / myn soon/ nademael dat wy nu in vrientschap met den Coninc Lisuart vereenicht zijn/ zoo zal ic my voortaen minder voor v vreesen/ als ic tot noch toe ghedaen heb. Myn Heer / antwoordde hy / ic en was noyt meerder verblijt/ dan verstaende dẽ vrede die ghy t'zamen hebt / ende Godt gheve dat hy lange dueren mach. Ten zal aen my niet ghebreken/ zeyde de Coninc/ dewelcke Oriane met haer ghezelschap gewaer wert/ komende na de Coninginne/ dewelcke hy haer toonde/ zegghende: Besiet Mevrouwe oft wy alhier ghebrec hebben van goet ghezelschap? Neen voorwaer myn Heere/ antwoordde sy/ ende ic en ben nu niet verwondert dat ic zoo langhe gheweest ben zonder van v te vernemen/ ghy hebt (zoo ic gheloove) ghenoech te doen ghehadt met dese Jouffrouwen te regeren. Nu zoo ghelepden haer Amadis ende den Keyser: ende mitsdien quam haer Oriane de reverentie doen / ende de Coninginne haer desghelijcx: maer Galaor/ die niet vande laetste was / wert de Coninginne Briolanie ghewaer/ eñ verliet alle d'ander/ om by haer te komen eñ haer te kussen / waer van Briolanie heel root wert/ alsoo dattet Amadis ghewaer wert / die haer zeyde: Mevrouwe ic verhope dat ghy voortaen zoodanich deel zult hebben aen den Ridder die ghy nu by v hebt / dat ghy hem wat mede zult deelen van't coleur dat hy v aen jaecht / het welc hy wel ghebrect heeft/ als ghy ziet/ ic beveel hem v. Nu zoo hadse Galaor niet gezĩẽ tzedert syn vertrec van Sobradise/ (doẽ hy syn broeder Florestan derwaerts geleydde) ende noch op een ander mael noch heel jonc zijnde/ datse Amadis quam zoecken in groot Brittagnien/ eñ bevont

haer

haer zoo schoon ende volmaect / alsoo dat de voorgaende liefde in hem wederom begon t'ontsteken / in voeghen dat hy die nopt en had ghetracht om eenige vrou te trouwen / nam voor hem syn leven gheen ander te nemen / ende sy desghelijcx / ende dat te recht: want weynich tijts daer na werden sy ghetrout / eñ genereerden twee kloecke eñ manlijcke kinderen / die door hunne vrome daden veel vremde Landen kreghen / ghelijc ghy hooren zult in't vijfde Boec: inhoudende de daden van Esplandian / alwaer hun groote aenslaghen oock volkomelijc verhaelt worden. Maer om weder tot onsen propooste te keeren / zoo haest als de Coninginne Elisene in't Pallays quam / zoo vertrocken de Ridders / alsoo sy ghewent waren / volghens de costuyme die Oriane daer hadde inghestelt van d'eerste ure datse van Amadis daer ghebracht wert / dewelcke duerden tot dat de besloten houwelijcken volbracht werden in't by-wesen vanden Coninc Lisuart ende de Coninginne Brisene / dewelcke sy alle ure verwachtende waren / ende middeler tijdt zoo ginghense ghemeynlijc d'een ter Jacht / ende d'ander met den Valc / na dat het gheleghen was / want die contreye was zoo overvloedich van wildt-braet / ghevoghelte eñ andere dieren / dat het bovẽ maten wonder was / alwaer wyse zullen laten hun zelven vermaken / om v te vertellen 'tgene dat Bruneo / Angriote eñ Branfil wedervoer / die de Coninginne Elisene verlaten hadden.

Hoe Bruneo van goeder Zee, Branfil ende Angriote de Koninghinne van Dacien volchden, ende van 'tghene hun wedervoer.

Het zevenentwintichste Capittel.

NA dat de dry Ridders in't schip vande Coninginne van Dacien waren ghetreden / sy diese noch niet en kende begon hun alsoo aen te spreken: Myn Heeren / naer dat het v believe zoo veel moeyten om mynent wil aen te nemen / ic bidts v dat ghy my zegt wie ghy zijt / op dat ic v d'eere mach bewijsen die ghy weerdich zijt: want ghy weet dat ic v anders niet en kenne als de gene die v nopt gesien en hadde / als doen ic aen't schip vande Coninghinne quam. Mevrouwe / antwoordde Angriote / wy zijn noch zoo weynich door de weerelt vermaert / dat al waer't dat wy ons noemden / zoo zoudt ghy ons doch zoo weynich kennen als te voren / evenwel nademael dat het v gheliest / zoo zal ict v zegghen: Dese myne twee medeghezellen zijn broeders / den eenen ghenaemt Branfil / ende d'ander Bruneo van goeder Zee / dewelcke korts ondertrout is met Melicie / de suster van Amadis van Gaule / den welcken ghy ghinght spreken. Zoo veel my aengaet / ic ben Angriote van Estravaus / die gereet ben om v dienst te doen. Voorwaer / zeyde sy / 't zijn wel de beste tijdinghen die ic voor dees tijt zoude willen wenschen: want ic heb v zoo veel hooren achten vande gene die aen den overleden Coninc / mynen man / vertelden t'ontset 'twelc Amadis aende Princesse Oriane dede / dat ic als nu beter hope hebbe ghewroken te worden vanden verrader / (die my zoo grootelijcx misdaen heeft) als ic noch opt hadde. Mevrouwe / antwoordde Angriote / wy zullen daer in doen wat ons moghelijc zal wesen / zonder iets te sparen dat in onser macht is. Waer van hun de Coninghinne zeer hoochlijc bedancte / haer voortaen blijder ghelatende alsse tot noch toe gedaen hadde / eñ korts daer na werdense de Custen van Dacien ghewaer / alwaer sy aen quamen. Doen vont het Angriote gheraden / dat de Coninghinne in't schip zoude blijven / tot dat men zoude zien hoe de zake zoude afloopen / ende dat sylieden (gheleyt werdende door de twee Ridders die sy by haer hadde) zouden recht na de stadt trecken / middel zoeckende om daer in te komen / ende haer

haer twee ſonen de tÿdinghe te brengen. Ende daer mede bevalen ſy haer inde beſcherminghe Godts / ende begaven hun op den wech / houdende hun zoo zeer verborghen alſt moghelÿc was / (om datſe niet geopenbaert zouden worden) tot dat hun den nacht overviel: evenwel en hielen ſy niet op van voort te trecke͂ / tot datſe de vyeren van't Leger ghewaer werden / ende alſoo ſy ter zÿden wouden afrÿden / meynende de wacht te ſchutten / zoo werdenſe gheſien van tien Ridders die de wacht hadden / ende quamen op hun vallen: Maer ſy werden zoo wel ontfanghen / dat de vÿf eerſte ter aerden vielen: waerom d'andere vreeſende datter eenen grooten hoop verborgen was / keerden na 't Leger ende maecten eenen alarm. Middeler tÿt zoo reden Angriote eñ d'andere tot dicht onder de Stadts mueren / ende de ghene dieſe ghelepdden riepen tot de wacht / eñ om dat ſy ſtracx gekent werden / zoo dedemen een kleyne poort open door de welcke ſy in quamen / ende werden zoo datelÿc ghelept in't logys vande Princen / (ſonen vanden overleden Koninc) de welcke vernemende de oorſake van hun komſte / zelfs de geſontheyt ende overkomſte vande Koninginne hun moeder / loofde͂ Godt zeer hoochlÿc / ende ontfingen hun zoo wel alſt hun moghelÿc was. Maer ofte ſe voor hun avontmael qualÿc ghetracteert werden / en twÿffelt daer niet aen / want de victualie begon hun grootelÿcx t'ontbreken: Maer ſy hadden zoo grooten hongher (als den heelen dach niet ghegheten hebbende) datſe gheen zonderlinghe ſauſſen van doen hadden / om hun de koſt wel te doen ſmaken: ooc zoo waren ſy mat ende moede / waerom ſy niet lange en toefden van te gaen ruſten: Middeler tÿdt zoo hiel hem de Hertooch den geheelen nacht met ſyn Leger in ſlachoorden tot dat het ſchoon dach was / om dat de vÿf Ridders hun alſulcken ſchric hadden aengejaecht / zoo datſe meynden dat t'ontſet vande Stadt dicht by hun was. Maer doen't heel licht was / zoo vertroc hem een ſegelÿc / ende de Ridders van't vaſte Eylandt opgheſtaen zÿnde / quamen by de Princen / alwaer met de voornaemſte Capiteynen beſlote͂ wert dat een deel van hun volc den volgenden nacht met de veranderinge vande wacht zouden wtvallen / zoo om den vyandt t'overvallen / als om (gheduerende den alarm) den jongſten Prince / met Bruneo / ende eenen Leytſman buyten te brenghen / om hun te gheleyden aende naeſte Steden / ende te verzoecken ofte ſe die zoude͂ konnen doen / den Hertooch teghen vallen. Waer toe ſy gheern verſtonden / aengeſien dat de Koninghinne weder ghekomen was met de Ridders die ſy mede brocht. Ende om dier oorſake zoo quamen Angriote ende Branfiel (als Overſte va͂ deſen aenſlach) ter middernacht op de plaetſe / alwaer ſy hun volc ghereedt vonden om te trecken. Het was doen ter tÿdt zeer doncker / regenachtich ende kout weder / 'twelc hun dede hopen datſe door de wacht weynich wederſtandts zouden hebben / ghelÿc het ooc gheſchiedde / want na datſe een wit linnen laken hadden ghenomen om hun te kennen / quamen ſtillekens wt door een heymelÿcke poort / ende voorts treckende met ee͂ groote ſtilte / zonder eenich gherucht te maken / overvielen de ſchiltwacht / ende dooddenſe eer hun de wacht ghewaer wert / want om het weers halven zoo ſliep d'eene / d'ander waren verborghen inde trencheen / in voeghen dat ſyſe in ſtucken hieuwen aleer den alarm in't Legher quam / alſoo dat die vande Stadt verbolghende hun gheluc / vielen op die de welcke inde tenten eñ hutte͂ waren / vande welcke ſy zoodanighen moort deden / dat 'tgheruchte ter ooren vanden Hertooch quam / de welcke hem datelÿc te peerde begaf met zoo weynich volcx als hy konde vergaderen. Doen begon den alarm / eñ het gerucht vande Trommelen ende Trompetten / maer het on-

weer zoo groot / dat oock d'alderstoutste daer over ontsetten / daer en was noch tente noch pavillioen die niet onder de voet en wert geworpen / des niet tegenstaende zoo vont de Hertooch middel om het meestendeel van syn peerde-volc te versamelen met een kleyn deel voetvolcx waer mede hy teghen synen vyant troc, dewelcke hem ghewaer wordende/ (ende te vreden zijnde van 'tgene sy ghedaen hadden) weken allenckxkens na de Stadt/als wesende hun macht in't minste niet te vergheliicken teghen die van hunnen vyant/ dewelcke hun dapperlijc aen viel: Maer Angriote ende Branfil (achter wesende) wederstonden zoo wel de macht / datter veel inden loop bleven. Twelc de Hertooch ziende / meynde wt syn zinnen te worden/ ende gelijc het dicwils ghebeurt / dat die hem meynt te wreken/gewroken wort. Desen ongheluckigen Prince (meer door rasernije als reden) begaf hem zoo diep onder syn vyanden/dat hy met een strijdthamer wert ter neder gheslaghen / ghevanghen ende mede ghevoert/ waer door de vreese van syn volc zoo vermeerderde / dat verliesende geheel den moet/vertrocken in hun Legher/ende Angriote ende de syne inde Stadt met hunnen buyt. Gheduerende dese schermutselinghe/ zoo vont Bruneo van goeder Zee gheleghentheyt om met den jonghen Prince ende hunnen Leytsman te vertrecken / ende zonder hinder trocken sy voort / alsoo datse doen't dach was quamen by een groote Stadt ghenaemt Alumente / by dewelcke sy ghemoetten twee Ridders ten vollen gewapent / dewelcke door den Hertooch om eenighe zaken des daechs te voren wtghesonden waren / ende d'eerste diese gewaer wert was hunnen Leytsman / dewelcke dezelve Bruneo wees / hem zegghende: Om Godts wil/ Heer Ridder/ laet ons ter zijden af rijden / en ziet ghy dese twee niet die na ons toe komen/ het welc van onse vyanden zijn? Hebt ghy vreese / antwoordde Bruneo / neemt alleen v Heer waer / ende laet my voorder begaen. Doen velde hy syn lancie / ende stac syn peerdt met sporen/roepende met luyder stemme tot de twee Ridders: Verraders eñ dienaers vanden schelmsten Hertooch ter weerelt/ ghy zijt doot/ ofte verweert v zoo ghy kont. Aen dese woorden hoordē sy wel dat het van noode was hun metten sweerde te verweeren: daerom sy zonder t'antwoorden te zamen op Bruneo liepen / waer van den eenen syn lancie brac / ende den anderen miste/doch Bruneo niet/ maer hem treffende tusschen de heupe ende den zadel/ werp hem met zoodanich gheweldt ter aerden / dat hy beswijmelt bleef ligghen. Nu d'ander dit ziende / meynende syn medeghesel te wreken / hebbende syn sweert inde handt keerde hem tot Bruneo/ ende gaf hem zoodanighen slach op syn schildt dat hy dien ontstucken sloech: Maer hy en bleef hem dat niet langhe schuldich/ want Bruneo by hem komende trefte hem op't bovenste van synen helm met zulcken ghewelt / dat hy supselde / waerom dat hy hem by den hals greep ende troc hem zoo stijf dat hy van boven neder viel. Doen reedt hy hem met syn peert over ende weder over / tot dat hy bykans gheplettert was / ende zoude hem noch qualijcker gheeratteert hebben / zoo hy hem niet en hadde om vergiffenisse ghebeden. Staet dan op/ zeyde Bruneo / ende beziet oft v medeghezelle doot is / oft niet. Den Ridder die stondt met grooter pijne op / ende by den anderen komende ontwapende hem 'thooft: ende zoo haest als hy begon de locht te gevoelen / zoo begon hy te bekomen. Nu zoo neemt hem op v peerdt/ zeyde Bruneo/eñ hout hem vast. Doen wert hy ghewaer dat den jongen Prince met synen Leydtsman ghevlucht was: Maer doen sy gewaer werden dat Bruneo d'overhant hadde/keerdē sy tot hem: ende zoo haest als sy by hem quamen/

zeyde hy tot den Prince: Myn Heer/ziet hier twee ghevangen die ic v presentere/ beziet oft v ghelieft dat ic hun behoude/ ofte doode / om d'andere te meer te verschricken / die inden dienst zijn vanden verraderschen Hertooch hunnen Meester. Och Heer Ridder/zeyde den jongen Prince / sy en behoorden de straffe niet te dragen van hem / ic bidts v laetse weder na't Legher keeren / oft willense ons dienen / ic zalse zoo wel laten tracteren alst my mogelijc zal wesen. Dit dochte Bruneo zeer goet/ ende prees grootelijcx den goeden raedt vanden jonghen Prince. Daerom na dat sy hun den eedt hadde afghenomen / ghinghen t'zamen naer de Stadt / alwaer sy zoo haest niet en waren gekomen oft d'inwoonders werden den Leytsman ẽn hunnen jongen Heere kennende : Waerom sy in min als niet rontsom hem vergaderden / om hem de handen te kussen/hem aenbiedende alles wat in hunne macht was ; Waer van Bruneo zeer verblijdt wesende / begon hun alsoo aen te spreken : Ghy Heeren ẽn inwoonders/ de groote liefde die ghy desen jonghen Prince/uwen gerechtigen Heere / verbindt hem om v-lieden te beminnen zoo langhe als hy leeft / ende het betrouwen dat hy oock op v-lieden ghehadt heeft/behoorden v te bewegen hem te eeren / ghy ziet dat hy noch jonc ende zonder groote middelen is om synen vyant te jagen wt uwe bepalingen dewelcke (als ghylieden weet) syn Vader den overleden Koninc / uwen Heere/ verradelijc vermoort heeft / meynende alsoo daer na het Koninckrijc te besitten/waerom hy beleghert heeft de Hooft-stadt/ẽn houtse noch zoo benout / dat zonder uwe hulpe ende bystandt sy in perijckel staet van geheel verdestrueert te worden met al 'tvolc ende goede Ridders die daer in zijn. Waerom ghy Heeren ẽn inwoonders/nademael dat hem de gelegentheyt zoo presenteert door't wederkeeren van uwe Koninghinne / dewelcke met haer brenght drij Ridders van't vaste Eylant (waer van ic den eenen ben:) daerom neemt nu voor te wreken den overlast die ghy door dien verrader ontfanghen hebt/ ende zoo veel te weghe te brenghen dat uwe gherechte Heeren weder in hun Landt moghen gheset worden / v verseekerende/dat zoo ghy my wilt volghen/ic middel zal vinden om hem ende syn gheheel Legher t'overvallen ende te niet te maken door't behulp dat wy zullen ontfanghen van onse medeghezellen die inde Stadt zijn/ dewelcke niet en zullen laten wt te komen zoo haest als sy zullen zien het teecken dat ic hun zal gheven. Ende alsoo hy hun dese vermaninghe dede/zoo quamen daer twee Boeren van't veldt met zeer groote neerstichcyt na de stadt gheloopen / hun tijdinge brenghende dat de beleghcrde Ridders den voorleden nacht eenen wtval ghedaen hadden, hebbende de wacht overrompelt ende ontstucken ghehouwen/met noch een groot deel van d'andere / eer datse ontset werden / ja dat den Hertooch zelfs was ter neder gheslaghen van syn peert/ ghevanghen genomen ende inde stadt gebrocht/ door twee vreemde Ridders/alsoo 'tgherucht liep/ ende en twijffelt hier niet aen zeyden de Boeren : want wy waren in't veldt doen den wtval geschiedde/alwaer wy genootsaect waren te blijven/om dat ons den nacht over viel/ (aldaer onse eetwaren verkocht hebbende) maer wy en hadden noyt meerder vreese / ende dat te recht / aenghesien dat de Soldaten noch zoo verslegen ende verbaest zijn / dat het meestendeel van hunlieden de vlucht nemen recht na hun landt toe. Zoo helpe my Godt/zeyde Bruneo/dat's goede tijdinghe : Ic bidts v/ myn vrienden/ laet ons wt-trecken ende hun van achteren bespringhen / om hun meer te doen haesten van te vertrecken. Met dese woorden zoo riep een yeghelijc / inde wapen: Maer Bruneo badt hun / van te toeven tot teghen den avont/om hun op het onversienste

versienste t'overvallen / ende dat middeler tijdt een teghelijc hem wat zoude verversschen / om te beter den gheheelen nacht te konnen trecken. Twelc sy hem altemael beloofden / voorgenomen hebbende om hem te volgen / ende met hem te sterven. Alsoo dat d'ure die hy hun ghestelt hadde ghekomen zijnde / lieten sy hun te zamen op de Marct vinden / ende aldaer stelde hy syn slachoorden : eñ alsoo schepende wt de Stadt / trocken sy in goede ordre voorts na 't Legher / ende met het krieccken vanden dach quamen sy op een vierendeel van een mijle daer by. Doen dede Bruneo aen die vande Stadt een teycken met vyer / om hun te laten weten syn voornemen / 'twelc het volc van den Hertooch (die de wacht hadden) gewaer wordende / lieten zulcx de Capiteynen weten : Daerom sy vreesende voor 'tghene hun nakende was (ende noch geheel verbaest zijnde van't verlies dat sy den voorleden nacht gehadt hadden) deden heymelijc hun Tenten ende 't Leger opbreken / zoo haestich / datse al drij groote mijlen wech waren eermen't ghewaer wert : Maer zoo haest als Bruneo ende Angriote de tijdinghe daer van kregen / sy ende hun volc metter haest te peerde zittende / om hunlieden t'achtervolghen / vondense in zeer goede ordre / hebbende hun bagagie voor hun / doen begonnen sy teghens malkanderen te schermutselen: eñ alhoewel dat huune Schutters met het meeste deel van't peerde-volc d'achter-tocht hadden / zo werdense nochtans door die vande Stadt met zoodanighe moedicheyt besprongen / datse hun slachoorden ontstucken braken / ende wt hun ghelit moesten wijcken / waer over datter veel verslaghen werden / ende met groote menichte ghevangen / ende sy zouden noch meerder schade geleden hebben en haddet gheweest dat sommighe middel vonden om hun weder te versamelẽ / ende gheslooten te houden. Ende om dier oorsake Angriote gedachtich wordende dat het vervolch van den vluchtenden vyant dicwils oorsaec is vanden gewonnen slach te verliesen / liet den aftocht blasen / alsoo hun ooc den nacht was nakende : Waerom dat sy den wech na de stadt namen / alwaer ghekomen zijnde / begaf hem elc te rusten tot des anderen daechs smorgens / besloten hebbende de Koninginne te gaen halen / dewelcke was (alsoo verhaelt is) in een schip ghebleven / verwachtende tijdinghe vande Ridders van 'tvaste Eylant / ende van hare kinderen / dewelcke haer quamen besoecken / ende vondense boven maten zeer bedroeft: want sy en wist niet oftse noch in't leven waren / oft niet : Maer doen syse wel te pas zach / ende verstaende de ghevanckenisse van haren vyant / eñ de verstropinghe van syn Legher / wert sy met zoodanighe vreucht bevangen / dat door d'wtnemende blijschap haren gheest meynde ontfanghen te hebben het grootste goet deses weerelts / was op't punct om te schepden / ende 'tlichaem alsoo gherust eñ vergenoecht te laten / alzoo de Princen ende Ridders by haer quamen / om haer de handen te kussen die sy met een wtnemende vreucht ende liefde ontfinc. Daer na werdtse in een zeer kostelijcke Litier ghesett / (dewelcke men daer hadde doen brengen) ende geleydense alsoo met grooter eeren na 't Pallays / alwaer sy zoo haest niet en was ghekomen / oft sy ghebodt datmen haer den Hertooch zoude brenghen / het welcke datelijc ghedaen wert. Ende hoewel datse voor haer ghenomen hadde gantsch gheen wrake over hem te nemen / maer 'tzelve om Godts wil te vergheven / ende te vergheten het onghelijc datse van hem ontfangen hadde / nochtans doen sy hem zach (eñ overdachte het verlies van haren man) bevontse haer zoo ontstelt / datse beval hem datelijc na de galghe te voeren. Maer de Ridders van't vaste Eylandt en waren daer niet wel in te vredẽ : maer vertoonden haer op't alder-bequaemste dat hun

moghelijc was/ dat sy noyt ghevanghen (die sy in genade ghenomen hadden) naderhant eenich leet aen deden: Waerom datse haer baden / datse 'tzelvighe doch zoude willen wtstellen/ tot datse vertrocken waren ende dat sy als dan daer mede zoude doen 'tghene haer goet dochte ende gheraedtsaem zoude vinden: Ende om dier oorsake vraechden sy haer om oorlof. Ic zal al doen 'tghene v belieft/ antwoordde sy / ende ic bidts v dat ghy my noch acht oft tien dagen wilt ghezelschap houden/ middeler tydt hope ic mynen soon te doen kroonen / ende hem met v-lieden aen Amadis te zeynden / zoo ghylieden my de vriendtschap doen wilt van hem te ghelevden. Mevrouwe/ antwoordden sy / wy zijnder zeer wel mede te vreden. Tot welcken eynde sy datelijc dede een van hare Hofmeesters roepen/ ende beval hem gherectschap te maken/ die daer toe van noode zoude zijn: 'twelc hy niet zeer groote neersticheyt dede. Eñ eer den dach ghekomen was / zoo is den Jonghen Koninc verghezelschapt met de Princen vanden bloede/ de Ridders van 'tvaste Eylandt ende andere/ ghekomen inde groote Kercke/ van waer hy/ na dat den Godts-dienst gheeyndicht was/ geleyt wert na een zeer kostelijcke stellagie/ ende daer wert hy door de Herauten met luyder stemmen voor Koninc wt-geroepen / worpende onder 't volc menich stuc gouts ende ander ghelt/ roepende tot dry reysen met luyder stemmen: Mildicheyt door den hooghmoghenden Prince Garinter / Koninc van Dacien / ende alsoo wert hy door vier de machtichste Hertogen van syn Landt gedragen ter plaetse daer de maeltijt bereyt was/ alwaermen de Trompetten ende Klaroenen van alle zijden hoorden / ende duerden alsoo de Feeste dry gheheele daghen dat het volc niet op en hielt van vyer-wercken ende alderley vreuchde te hanteren: Ende die van 't Hof alderley masquerraden / tournoyen/ danssen/ ende dierghelijcke tydtkortinghen/ die noch langer zouden gheduert hebben / zoo Angriote syn gezellen noch hadden willen blijven: Maer sy hielden gestadich by de Koninginne aen/ dat het haer ghelieſde hun oorlof te gheven/ dewelcke zulcx niet langer en konde weygheren 'consenteerde 't hun: eñ evenwel eer sy t'scheep ginghen/ zeyde sy hun: Myn Heeren/ hoewel het my onmogelijc is / v-lieden te moghen vergelden de moeyte ende neersticheyt die ghy voor my (die 'tzelvighe teghen v-lieden niet en hadde verdient) ghedaen hebt/ zoo zal ic my nochtans verstouten van v-lieden noch een bede te begheeren / die ic bidde dat ghy my niet en wilt weygeren. Ghy weet dat ic Amadis van Gaule noyt gezien en hebbe/ om wiens wille ghylieden (zoo ic geloove) ten deele dese lange reyse herwaerts over hebt aenghenomen/ dewelcke my gheluckich geweest is / alsoo dat d'wtkomste daer van gheweest is/ ghelijc als ic ghehoopt hadde. Nu zoo en heb ic hedensdaechs niet weerdiger / als den nieu-ghekroonden Koninc mynen soon/ dewelcke ic (zoo ic v gheseyt hebbe) hem geerne zoude zeynden in't vaste Eylant / om by hem onder 'tgezelschap van zoo veel goede Ridders te moghen woonen / tot dat hy bequaem is om de ridderschap t'ontfanghen / verhopende dat dese opvoedinge hem zeer voorderlijc zal wesen / ende dat Amadis hem dan d'eere zal doen / hem dezelve van syn hant ghevende / ende daerom bid ic / hem met v lieden te nemen / ende hem aen Amadis van mynent wegen te presenteren. Mevrouwe antwoordde Bruneo/ wy beloven v dat wy 'tzelvighe van goeder herten doen zullen / zoo veel de rest aengaet/ werst versekert dat hy daer wilkom zal wesen: Daerom zoo laet ghereet maken 'tghene hy mede nemen zal / op dat wy morghen mogen t'scheep gaen ende onse reyse voorderen ter wijlen dat de windt goet is. Tot welcken eynde / na dat de Koninginne alles hadde laten bereyden

wat daer toe van noode was / zoo ghe-leydde sy haren soon met groot ghezelschap tot in syn schip/ende hem Gode bevelende/zoo ginc hy met de Ridders van 't vaste Eylandt t'zeyl/alzoo datse in korten tijt 't lant wten ghesichte waren/ende zeylden zoo voorspoedich datse 't vaste Eylandt ghewaer werden / alwaer sy te lande quamen. Maer sy lieten Amadis eerst de wete doen/hoe datse in hun ghezelschap hadden de Koninc van Dacien/ dewelcke expresselijc daer quam om in syn ghezelschap te blijven. Ende om dier oorsake zoo begaf hem Amadis datelijc te peerde/hun te ghemoete komende met een groot deel goede Ridders / hem eerlijc ontfanghende/ ende gheleydden hem in't logement vanden Koninc Perion.

Hoe de Koninc Lisuart, de Koninghinne Brisene, ende Leonore haer dochter van Vindilisore scheydden om in't vaste Eylandt te komen, alzoo't besloten was in't scheyden van Lubanije.

Het acht-en-twintichste Capittel.

WY hebben voor desen verhaelt/ hoe dat desselven daechs als de Koninc Lisuart by de Koninghinne quam/ hy haer vertelde de belofte die hy Amadis ende d'andere ghedaen hadde/ haer zeer vriendelijc biddende datse doch ordre zoude willen stellen tot het ghene sy en haer dochter Leonora (die hy den Keyser belooft hadde) van doen hadden / op datse de naeste weke zouden moghen vertrecken. Eñ middeler tijt ontboot hy Galvanes eñ Madasime datse hem zouden komen gheselschap houden/ 'twelc sy deden. Ende also haest vertrocken sy / nemende den wech na 't vaste Eylandt : ende des achtsten daechs daer na quamen sy logeren op vier mylen na by t'Pallays van Appolidon. Waer van de Koninc Perion ende d'andere verwitticht zijnde / traden sy te peerde met de Vrouwen ende Joncvrouwen: maer sy en hadden niet langhe gherepst oft sy ghemoetten malkanderen. Daer werdt menighe omhelsinghe van weder-zijden gedaen ; evenwel Amadis ende Galaor traden van hunne peerden zoo haest als sy de Koninc Lisuart ghewaer werden/om hem de handen te kussen. 'Twelc hy niet en wilde toe-laten/ maer hun omhelsende / badt datse hun

weder

weder te peerde zouden beghever. Nu de Koninc Perion dewelcke achter was/ ſtac ſyn peerdt met ſporen/ende met vollen toom quam hy rechts tot de Koninc Liſuart / dewelcke hem ghewaer wert. Waerom alle d'andere verlatende / dede mede zoo veel : ende by malkander komende/ omhelſden ſy malkanderen dooꝛ groote liefde. Middeler tijt Oriane komende by de Koninginne haer Moeder/ dede haer een groote reverentie / ende ſy ontfinc haer met een zoo blyden ghelaet alſt moghelyc was. Ende ter wylen dat haer de Koninginnē Eliſene/ Bꝛiolanie/ Sardamire/ende alle d'ander Vꝛouwen groetten/ quam de Keyſer Arquiſil / dewelcke vā ſyn peert trat om haer te kuſſen. Doen vermengden hun de Ridders van groot Bꝛittagnien onder de Vꝛouwen/dewelcke ſy onderhielden/tot dat ſy quamen in't Pallays van Appollidon/ alwaer ghelogeert werdt de Koninc Liſuart eñ de Koninginne Bꝛiſenne. Quedꝛagant leydde met hem in ſyn logement de Koninc Cildadan/Amadis/de Koninc Arban/ Gꝛumedan ende Guillam/ Galaoꝛ / Norandel ende Agraies ſyn Oom Galvanes/dewelcke hy zoo veel eere toe dꝛoech als aen den Koninc van Schotlant ſyn Vader. Nu zo was Eſplandian vandē ouderdom des Koninckx van Wacien / ende den zelfden dach kreech hy tot hem zulcken trec/datſe van dien tijdt hun t'zamen voechden / ende medeghezellen werden / zonder in langhen tijdt daer na veel van malkanderen te weſen : eñ zonderlinghe na datſe het ridderſchap ontfanghen hadden : ende gheduerende de reyſe van Conſtantinopelen / alwaer Eſplandian verlieſt werdt op de ſchoone Leonorine / vande welcke hy de vꝛeuchde ghenoot dooꝛ den middel van ſyn medeghezelle Talanque/ ſone van Galaoꝛ/ ende Maneli dē Wijſen ſone vanden Koninc Cildadan / dewelcke ſy genereerden aende twee Nichten van Vꝛgande d'onbekende gheduerende hunne ghevanckeniſſe/ gelijc in't vijfde Boec deſer Hiſtorie volkomelijc verhaelt woꝛdt : Daerom wy tegenwooꝛdich daer van zullen ſwijghen / om te vervolgen onſe eerſte reden. Weſende dan deſe Heeren / Vꝛouwen eñ Iouffrouwen t'zamen/na dat de Koninc Liſuart was aengekomen / alſoo ſy hun vermaecten inden Hof van Appolidon/ beſiende de ſchoone ſchilderijen des zelvighen / hooꝛden ſy buyten't Pallays een wonderlijc gheruchte ende gheroep des volcx : ende om dier ooꝛſake zonden ſy datelijc om te weten wat het was. Als doen wert hun vooꝛ antwooꝛt gebꝛocht/ datmen vooꝛſeker in Zee was ghewaer ghewoꝛden een zoo ſchꝛickelijcken vyer alſmen noch opt gheſien hadde / 'twelcke ooghenſchijnlijc de Haven genaecte : Eñ daerom lietē de Ridders hunne peerden halen / waer op ſy hun datelijc begaven/ ende de Vꝛouwen ende Iouffrouwen klommen op't opperſte des torens / om dit wonder te zien. Doen wert van hun allen in Zee geſien een bꝛandende rootze vooꝛts gedꝛeven woꝛdende vanden wint ende baren met zulcken ſnellicheyt/ gelijc als oft de Foꝛtuyne hadde vooꝛts ghelopen : ende 'tghene dat hunne vꝛeeſe vermeerderde/ was/dat ſy't zaghen veranderen in een vꝛeeſſelijc ende wonderlijc Serpent/ het welcke dooꝛ een boven natuerlijcke ghedaente ſyn vleughels wtſtrecte veel langer als eenē goedē booch-ſchieter zoude konnen ſchieten. Maer oft hun dit verſchꝛicte/de gedaente des Mōſters en dede niet minder: wāt het quam rechts na hun toe / hebbende 'thooft zoo hooghe als de mars van een ſchip / woꝛpende dooꝛ de neus-gaten eenen zoo dicken rooc datmen het daer dooꝛ altemets wt 'tgeſichte verloos/ ende datelijc hooꝛdemen't ſchuyflen/ende zoodanigen huylinge maken/ alſoo datmen noyt deſghelijcx van zoodanigen duyvelrije ghehooꝛt hadde. Waerom 'tghemeyn volc achtende dat het een Godtlijcke ſtraffe was/ ende een zake van Godt ghezonden om

hun te beschadigen/vluchten op't boven-ste van't Eylandt/ende 'tzelve geschiedde de Ridders/hoewel dattet tegen hunnen wille was/ want hunne peerden verschrickt zijnde van dit Monster/begonnen te briesschen/ met de voeten te krabben/ ende eyntlijc hun toomé tusschen de tanden te nemen/ loopende te landewaerts in/ zonder dattet hun moghelijc was de zelve tegen te houden: Waerom dat eenighe van hunne Meesters (niet minder verschrict zijnde als sy) mets te rouwich waren/ evenwel eenighe andere die hun eere liever hadden als hun leven/ deden zoo veel datse van hun peerden quamen/ ende keerden weder na de Zee-kant/ om het Monster te helpen wederstaen/ zoo't by gevalle hadde willen aen lant komen: Maer sy en waren zoo haest niet weder daer ghekomen oft sy zaghen 't Serpent syn vleughels opheffen als oft het hadde willen vlieghen:ende datelijc quam daer onder wt een kleyn scheepken overdect met goude laken/ met twee Dwerghen/ dewelcke met ghewelde van roepen aen lant brochten een zeer schoone Jouffrou ende twee jonghe schiltknechten die haer ghelepdden. Ter zelver tijt wert de Koninc Lisuart indachtich de vreese die hun Vrgande aen dede / doen sy hem eerst quam besoecken inde stadt van Fenuse/ ende verseckerde hun dat sy't was ende gheen ander. Heer / antwoordde Amadis / ic heb't ooc datelijc ghedocht doen ic het scheepken zach. Hoewel dat ic voorwaer van te voren niet en wist wat dencken / meynende dattet eenighen Duyvel was die ons veel moeyten quam aen doen: qualijc hadde hy syn reden gheeyndicht/ oft Vrgande quam haer hun allen vertoonen/ ende om dier oorsake wert de voorgaende vreese verandert in blijschap ende vreuchde : want sy ghebruyckende een ongewoone vryheyt / quam aen lant in haer natuerlijcke gedaente/het welcke sy zeer zelden dede: want meest op andere tijden als sy haer in zulcken ghezelschap pleech te laten vinden/zoo hadse de ghedaente van een oude vrouwe / somtyts als een kint/ beeste/vogel/ ofte zoo't haer goet dochte. Doen ghenaecten de Koninc Lisuart ende Amadis om haer t'ontfanghen/ende desghelycx de Keyser/ dewelcke sy noch noyt gesien hadde. Niet te min zoo tradtse eerst ende voor al hem toe/ zegghende: Heere/ ic en heb noyt ter plaetse geweest daer ghy waert/des niet te min zoo ben ic v als de ghene die lust heeft v eñ de Keyserinne dienst te doen/ gelijc ic goede hope heb dat ghy t'eeniger tijt zult moghen ghewaer worden: want door mynen middel zal wt 'tgevaer gheholpen worden d'eerste vrucht van v gheslachte/ende weest dies gedachtich/ ende alhoewel dat myne wooninge verre van de palen des Keyserrijcx zijn / zoo kan ic nochtans binnen Roomen by v komen in eenen natuerlijcké dach. Mevrouwe/ antwoordde de Keyser / ic en weygher niet alsoodanige weldaet van v t'ontfangen/ende noch minder de vrientschap die ghy my draecht / v verseckerende dat het is de meeste vreucht die my zoude moghen overkomen/ door de hope die ic heb dat ghy v belofte zult nakomen. Ic zal't doen / antwoordde Vrgande / dewelcke haer vindende by Amadis / quam hem kussen/ ende zeyde hem : Myn Heer/ alhoewel dat v de Fortuyne zoo gunstich is ghewcest/datse v heeft laten gheraken tot de volkomenheyt van uwen alderghenevchsten wille / zoo en moet ghy v niet te zeer in haer vertrouwen; want al dunct het v nu in versekeringe te wesen/ om v te vermaké na uwen lust met Mevrouwe Oriane / dewelcke ghy bemint boven alle dinghen/niettemin zoo waerschou ic v dat ghy voortaen meer te doen zult hebben / als ghy noch oyt ghehadt hebt/om dat v de scharde meerder zoude wesen/ te verliesen de reputatie daer inne dat ghy nu zijt / dan oft ghyse noyt bekomen en hadt : Maer alzoo ic d'uwe in voorgaende tijden ghewecst hebbe, gheloofs

looft het dat ic desghelijcx zal wesen in't toekomende. Mevrouwe / antwoordde hy / aenghesien de groote weldaden die ic van v ontfangen hebbe / ende de liefde die ghy my bewesen hebt / ghy behoorde't te ghelooven zoo lange als v eenich leven in my zal ghevoelen / dat ghy hebt gheheele macht om my te ghebieden / ende ic eenen volkomen lust om v te gehoorsamen: ende zoo vele aengaet de swaricheden die my voorsien zijn / ghy weet hoe ic ghewoon ben te verdragen / ende de groote hope die ic in v hebbe zal my de macht geven / om te wederstaen alle 'tghene my zoude moghen overkomen / mits uwe gunste ende goeden raedt. Mevrouwe / zeyde de Koninc Lisuart / zoo't v belieft wy zullen den wech nemẽ na 't Pallays van Apolidon / alwaer de Jouffrouwen v verwachten / dewelcke alreets verwitticht zijn van uwe komste / ẽ aldaer zult ghy beter op v ghemac kouten. Ic bens wel te vreden / antwoordde sy. Doen riep sy de twee jonghe kinders die in't schipken waren / ende nemende d'een by de rechter ende d'ander by de slincker hant / volchde sy de Koninc ende syn gezelschap / ende gaende riep sy Esplandian / ende zeyde hem: Ic belove v / myn Lief / dat ic vws meerder ghedenc als ghy meynt: Ende ziet hier dese twee Edelmannen / dewelcke ic v brenghe om v ghezelschap te houden / die v wel van noode zullen wesen zomtijdts als ghy zult zijn in v meeste affairen: Daerom bid ic v dat ghyse voortaẽ wilt beminnen als v zelven. Doen werdt sy gewaer de Jouffrouwen / die haer te gemoet quamen / daerom eyndichde sy haer redẽ om haerlieder de reverentie te gaen doen: ende alsoo syse kusten d'een voor d'ander na / haer keerende tot Oriane / zeyde sy haer overluyt / dat het een seghelijc woorde: Ghelooft / Mevrouwe / dat ic noyt zoo blijde en was als nu / my vindende in zoodanighen ghezelschap: want swaerlyc zoudemen een andere konnen vinden / daer zoo veel schoonheyts ende goede gratie ware / ende boven dien liefde / behouden ende ghefavoriseert in alle volmaectheyt. Mevrouwe / antwoordde de Koninginne Brisenne / ic geloof dattet de waerheyt is: zoo't daer al is dat ghy zeght / ridderschap en isser niet verre af / ghelijc ghy meucht achten. Doen nam syse byder hant / ende geleydese tot in haer kamer / alwaerse de Ridders lieten om datse te vrijer t'zamen zouden wesen.

Vande propoosten die Amadis hadde met syn Couzijn Dragonis, hem ghevende het Konincrijc van't diepe Eylant, ende de Princesse Estoillette tot een Huysvrouwe, dewelcke hy van over langhen tijdt bemint hadde.

Het negen-en-twintichste Capittel.

DRagonis en was niet by Amadis doen hy het Landt vande Koninc Arabigne ende d'andere ghevanghenen wt-deelde / maer hadde (van't klooster vã Lubangie af) gevolcht eẽ Jouffrou / die hem mede leydde om te bevechten Agriffor / Heere vanden diepen Gronde / dewelcke haren Vader ghevanghen hielt / hem willende dwingen te verlaten een zekere plaetse die hy gheerne hadde gehadt. Ende desen strijt was zeer wonderlijc: want Agriffor was dẽ kloecsten ende besten Ridder / diemen als doen vont in die contreye: niettemin Dragon behiel de victorie / ende dede hem beloven dat hy hem zoude laten vinden in't vaste Eylandt / den twintichsten dach daer na / ende aldaer Oriane om ghenade bidden. Desen Dragonis waer van wy spreken / was jonc / kloec / ende een wtnemende Kampioen / 'twelcke hy ooc wel bewees in't Eylandt van Mongase / alwaer de Koninc Lisuart Galvanes quã bespringhen: want wesende het meestendeel van syn medeghezellen verslaghen / bewaerde hy noch langhen tijdt een zeker passagie met zeer weynich volcx / alwaer hy zoodanighe ridderlijcke daden bewees / dat

hy'er al ſyn leven om gheeert wert. Nu zoo en verwachten hem Amadis zo haeſt niet: maer in ſyn wederkomſte wt het Eylandt vanden diepen Dale ghinc hy Galvanes beſoecken / ende alſoo ſy t'zamen waren/ ontfongen ſy de brieven van de Koninc Liſuart/ inde welcke hy Galvanes badt hem te komen ghelevden/ alſoo hy belooft hadde. Tot welcken eynde Dragonis met hem ghinc/ende zoo haeſt als ſy in't vaſte Eylant waren aengekomen/ Amadis overdenckende het devoir daer in ſyn Neef Dragonis hem hadde ghequeten inde laetſte oorloghe/ ende het ongheliÿc datmen hem zoude doen/zoo hy niet deelachtich en wert de weldaden die ſyne medeghezellen ontfanghen hadden/ weſende nu ſy beyde t'zamen / zeyde hy hem : Myn Neef / tzedert dat ghy ons verlaten hebt / hebben wy verſcheyden houwelÿcken gemaect vande treffelÿcſte Ridders die hier zÿn/ met de ghene na de welcke ſy over langen tÿt gehaect haddẽ. Ende boven dien / door toelatinghe van hun allen zoo zÿn de Landen vanden Coninc Aravigne / Barſinan / ende andere onſe ghevangenen/ ghedeelt/ ende door v af-weſen zÿt ghy vergheten: Maer Godt heeft daer in voorſien / alſoo ghy hooren zult. My is dateliÿc gheadverteert door eenen ſchildtknecht / dat tzedert ons vertrec van Lubanÿe/de Coninc van't diepe Eylant/ dewelcke gequetſt was / op Zee gheſtorven is/ weynich daghen na dat hy t'ſcheep ghegaen was/ meynende te vertrecken: Ende om dier oorſake zal ic ſyn Koninckrÿc in uwe handen leveren / ende door den zelven middel zult ghy Eſtoillette tot een huyſvrouwe hebben/dewelcke ghy over langen tÿt bemint hebt/ende dat met goede redenẽ/weſende een ſchoone/wÿſe ende deuchtſame Princeſſe/ghe-ſproten aen wederzÿden van Coninclÿcken gheſlachte/ende zoo zeer van Oriane bemint als eenige die ic weet. My dunct datmen(om v te ghenoegen)niet meerder zoude konnen doen/ als v te doen ghenieten de gene die ghy meer acht eñ bemint als v zelven. Dragonis zeer blÿde weſende/ hoorende Amadis deſe woorden ſpreken / wiſt ten eerſten wat hy zoude antwoorden: want ſyn voornemen was met Bruneo ende Quedragant te gaen / om hun te helpen winnen de Landen die hun Amadis voor hun deel hadde ghegeven/ ende van daer te trecken na Sardaigne/ om vreemde avontuere te zoecken / ende hem als dan te voegẽ by de Koninc Floreſtan / om hem te helpen zoo hy't van noode hadde:maer aenmerckende de liefde van Amadis / eñ de gunſte die hy hem bewees/ beloofde hem te ghehoorſamen. Tot welcken eynde hy ende Eſtoillette des anderen daechs inde teghenwoordicheyt van alle de Ridders/Vrouwen ende Joncvrouwen/ t'zamen verlooft werdẽ/ tot groot ghenoegen van d'een ende d'ander / verwachtende met groot verlangen dien zeer ghewenſchten dach/inden welcken hun houweliÿc zoude volbrocht worden. Ende den zelven avont eyſchten Amadis het Hertoochdom van Briſtoye vande Coninc Liſuart voor Guillam/het welcke hy hem gheerne gaf : ende de Weduwe van den overleden Hertooch/ om dewelcke hy zoo vele hadde geleden/ dat hy den naem kreech vanden Fantaſeerder.

Hoe de Bruyloft van Amadis , Oriane , eñ d'andere Princen eñ Vrouwen, ghehouden wert in't vaſte Eylandt , alwaer des zelvé daechs Oriane beproefde den boghe der ghetrouwe Minnaers , ende de verboden kamer.

Het dertichſte Capittel.

DEn beſtemden dach gekomẽ zÿnde / dat d'amoureuſche Ridders zouden genieten de vruchten van hun lange verbeyden/ ende dat de zeer verlangde Bruyloften zouden ghehouden worden / den heylighen man Naſcian bereydde hem om 'tzelvighe te volbren-

volbrenghen: ende na dat volbracht waren de ceremonien diemen in zoodanigen zake ghemeenlijc ghebruyct/ int wtgaen vanden dienst / zoo zeyde Amadis tot de Koninc Lisuart: Myn Heer / ic bidts v ootmoedelijc/my toe te laten een bede/dewelcke ghy my billic niet en behoorde te weygheren. Myn soon/antwoorde hy/ ic consentere v dezelve van goeder herte: Ic bid v dan Heere/ zeyde Amadis/ aen Mevrouwe Oriane uwe dochter te ghebieden/ dat sy beproeve den boghe vande ghetrouwe Minnaers/ende de verboden kamer / (eer wy ter tafel gaen zitten) tot het welcke sy noyt en heeft willen consenteren/ hoe veel wy haer ooc gebeden hebben / hoewel dat ic zulcken hope hebbe in hare trouwe eñ wtnemende schoonheyt/ dat sy zal bekomen de plaetse / dewelcke Vrouwe noch Jouffrouwe in meer als hondert jaren heeft konnen bekomen: eñ dit mach ic v versekeren / dat alsoo ic dicwils hebbe gesien 'tbeelt vanGrimanese/ 'twelcke hoewel dat het is een van d'alder-volmaectste in schoonheyt diemẽ zoude moghen vinden / niettemin zoo en isse niet ten aensien van die vã uwe dochter/ door wiens middel wy al t'zamen van daghe noch zouden moghen komen inde kamer van Apolidon / om te voleynden dese begonnen Feeste. Myn soon / antwoorde de Coninc Lisuart / het en zal aen my niet ontbreken : niettemin zoo vreese ic zeer / dat zoodanigen beproevinge niet en veroorsake eenich letsel oft hinder in zulcken goeden ghezelschap / aenghemerct den lust diemen heeft om te komen ten eynde van syn voornemen/ zomtijts een mensch berooft het ghesicht ende verstant/ alsoo datmen altemets doet het ghene de reden verbiet. Myn Heer/zeyde Amadis/ het herte ghetuycht my dat het eynde zulcx zal wesen als ic wensche / eñ in plaetse van verdriet zal't een lust ende genuechte wesen voor 'tgezelschap. Zeer wel/ antwoorde hy / om dat het aen my niet en ontbreke/zoo riep hy Oriane/(dewelcke de Coninc Perion ende Cildadan by der handt geleydden) ende zeyde haer: Myn Lief/ uwen man heeft van my een bede begheert / dewelcke ic hem beloofd hebbe/hoewel dat ic zeer twijffele/ dat de zelve swaerlijc(na myn gevoelen)zal konnen volbrocht worden na syn begheeren: Niettemin ghy weet dat ic altijdt myn woort hebbe gehouden/ daerom beraet v te doen 'tghene daer ic v om bidden zal. Oriane zeer blijde zijnde datse de Coninc zo gemeynsaem hoorde tot haer spreken/ dede een zeer groote reverentie/ende ant-

woordde hem: Myn Heer/ghebiedt my
'tgene u belieft van my volbrocht te heb-
ben. Myn Lief/zeyde de Koninc/ghy
moet dan (eer wy ter tafel gaen zitten)
beproeven den boghe vande ghetrouwe
Minnaers/ eñ de verboden kamer: ende
dat is de bede die ic Amadis belooft heb-
be. Doen dit d'andere Jouffrouwen
hoorden/zoo begon onder hunlieden een
heymelijcke murmureringe op te staen/
eenighe om de liefde die sy Oriane droe-
ghen/vreesende datse met aller eeren zoo
grooten voorneme niet en zoude konnen
volbrenghen/ende andere die hun zelven
te veel betrouden/hun zelfs toeeygenen-
de dit voordeel. Evenwel dit en duerde
niet lange/ziende dat de Koninc hem daer
mede moeyde/dewelcke merckende den
lust ende begheerte die Olinde ende Me-
liore hadden/om syne dochter gezelschap
te houden/badt hunlieden daer toe zeer
hertelijc: Maer haer lieven ende meu-
ghetroude hadden zulcx wel willen kee-
ren/vreesende in ghevaer te vallen van te
verliesen een oorsake/dewelcke sy voor
hun ghenoechsaem ghewonnen hielden/
evenwel en mochten sy voor die tijdt an-
ders gheen reden van hunlieder hebben/
dan nademael dat sy zoo wel te pas qua-
men om hunne begheerte te volbrengen/
dat sy't doen zouden. By mynder trou-
wen/zeyde de Koninc/ghy behoordet
hunlieder grooten danc te weten: want
zo ic zien kan/sy willen u-lieden getuych-
nisse toonen van hunne ghetrouwichheyt/
door andere als 'tgene dat ghy daer van
zout mogen oordeelen by u zelfs/ende ic
be van meyninge dat sy't beproeven voor
Oriane. Het welc Amadis zeer wel be-
haechde/wel wetende dat sy inde verbo-
den kamer niet en zouden komen voor
haer/'twelc haer tot meerder eere zoude
ghedijen: ende alsoo traden Melicie ende
Olinde rechts na den boghe vande ghe-
trouwe Minnaers/onder dewelcke sy
zonder eenighe verhindernisse door ghin-
ghen. Doen begon het metalen beelt zeer
liefelijc te spelen/alsoo dat het een ghehelyc
zeer verheuchde/maer boven alle andere
Agrayes ende Bruneo. Nu voorts gaen-
de/zoo quamen dese twee Jouffrouwen
inden Hof/alwaer sy zagen de twee beel-
den van Apolidon en Grimanese. Ende
alsoo sy bezich waren met haer te besien/
werdense Oriane gewaer bykans onder
den boge/omsiende oft haer Amadis niet
en volchde/ende datelijc veranderde haer
coleur in't aensicht/('twelc bleyc was)
om de groote droefheyt die sy gheleden
hadde inde voorgaende twisten ende oor-
loghen. Maer sy en was zoo haest niet
daer onder/oft het beeldt gaf een zoo lief-
lijcken ghelupt alst noch opt gedaen had-
de/worpende door de Trompette alder-
hande schoone welrieckende bloemen die
men zoude moghen bedencken. Daer na
inden Hof komende/Melicie ende Olin-
de riepense/om haer te toonen de beelden
van Apolidon ende Grimanese: Maer sy
was alreedts by den Jaspis/alwaer sy
zach hunne drij namen van nieus daer in
gegraveert. Tot welcken eynde sy hun-
lieden riep om hun 'tzelve te toonen/ende
van daer keerden sy na de beelden/de-
welcke sy zoo uytnemende wel ghemaect
vonde/datter niet meer als de sprake aen
en ontbrac/voornamelijc Grimanese/de-
welcke haer zoo schoon dochte/datse be-
gon den moedt verloren te gheven/van
inde kamer te konnen komen. Maer dese
zorghe en duerde niet langhe/want ko-
mende by het Venus beelt 'twelc van a-
gaet gemaect was (om alleenlijc wat wa-
ters uyt de Fonteyne te nemen) zoo reyc-
te haer 'tzelvige beelt met de rechte hant
den gouden appel ter wijl datse met de
stincke hant de schoone peerle (die sy aen't
oor hadde hangen) af nam. Ende hoewel
dat hare twee ghezellinnen haer uytne-
mende beminden/zoo en kondense noch-
tans hun zelven zoo niet overwinnen/oft
sy en gevoelden in hun zelven eenen hey-
melijcke prickel van afgunsticheyt tegen
haer/dewelcke niets willende nalaten te
doen/

doen/ tradt na den dool-hof/ in't midden van 't welcke was (gelijc ic gesept hebbe) het metalen beelt/ houdende de lanteern/ waer inne behouden werdt het Goddelijcke vyer / neerstelijc bewaert door de Serpenten / dewelcke Oriane ghewaer wordende / begonnen hunne steerten te roeren ende hun hoofden te buyghen / in teecken van ootmoedicheydt. Ende om dier oorsake ghinc sy voorts zonder hindernisse tot midden inden dool-hof/ ende daer besachse op haer ghemac den roof van Prometheus / dewelcke in teghenwoordicheyt van dese drij Jouffrouwen verdween/ eñ en wert tzedert noyt meer ghesien / ende de Serpenten desghelijcx: Waerom de Jouffrouwen weder keerden ter plaetse daer haer de Ridders eñ andere van hun gezelschap verwachten. Oft nu haer gelieven verheucht waren/ dat laet ic bedencken de gene die beproeft hebben de gunste der liefde: zoo veel my aengaet / ic gheloove datse zoo veel ghenoeghens hadden als ic zelfs zoude willen wenschen. Nu hoort doch het ghene dat volcht/ 'twelc v moghelijc een groote ghenuechte zal wesen. Hebbende nu dese Jouffrouwen ten eynde ghebrocht d'avontuere die ghy gehoort hebt/ Grasinde rouwich zijnde datse niet ghevolcht en hadde/ nam voor haer datse d'eerste wilde wesen die de verboden kamer woude besoecken / ende om dier oorsake zeyde sy tot Amadis : Myn Heere / hoewel dat myne schoonheyt niet en is zoo groot als icse wel wenschte/ zoo en kan ic my daerom niet onthouden van te besoecken dese avontuere: want zoo sy geeyndicht wert zonder my het zoude my moeyen alle de dagen myns levens. Daerom daer kome af wat wil / mach ic daer in komen zoo is myn herte gherust / ende worde ic te rugghe ghedreven/ het is andere voor my ghebeurt. Mevrouwe/ antwoordde Amadis/ my dunct dat ghy om v schoonheyts halven 'tzelve niet en behoort na te laten/ ende noch veel minder door gebrec van goeden wille/ in vorgen dat zoo ghy my wilt ghelooven/ ghy voor alle andere zult passeren/ dewelcke door zulckẽ middel van v wel zoudẽ mogen verlost worden vande moeyte ende arbeyt diese zouden hebben om daer in te geraken. Grasinde meynende dat Amadis dit ernstelijc zeyde/ en vertoefde niet langer/ maer trat recht na den eersten pilaer/ dewelcke sy lichtelijcken voorby passeerde : maer doense quamẽ by dien / den welcken van marber ghemaect was / wert sy zoo stijf te rugge ghestooten / datse op der aerden bleef liggen zonder hant ofte voet te roeren. Het welcke Quedragant ziende/ liep haestelijc toe ende namse zoetelijc in syn armen/ niet zonder groot medelijden/ alhoewel dat hy versekert was datse geen nooc en hadde: niettemin hy beminde se zoo zeer / dat hy vreesde datse al te grooten ongenuechte daer van zoude hebben. Nu Agraies dewelcke Olinde onderhielt/ zeyde haer: Mevrouwe/ al is Mevrouwe Grasinde qualijc getracteert geweest/ zoo't Godt ghelieft/ ghy zulter de wrake over doen / ic bidts v en twijffelt niet/ maer gaet stoutelijc: Ende haer kussende/ namse by der hant ende gheleydde haer bykans tot by den koperen pilaer/ dewelcke sy voorby ginc/ gelijc Grasinde ghedaen hadde: Maer alsoo d'eene was te rugge ghestooten/ meynende den marberen pilaer voorby te gaen / d'ander en hadde niet veel meer voordeels: want sy gevoelde datelijc datmense by 'thayr nã/ ende wert alsoo teghen d'aerde gheworpen: Waer over Melicie voorts trat/ eñ meteen zoo bly ghelaet als oft haer het herte eñ voeten t'zamen hadden voorts ghevloghen / tradt de twee voorgaende voorby / alsoo dat de ghene die't zaghen meynden dat d'avontuere door haer zoude volbrocht worden. Waer over Oriane in grooten twijffel begon te geraken/ maer 'ten duerde niet langhe / want sy werdt veel qualijcker ghetracteert dan eenighe vande ghene die voor haer ghe-

weest waren / ende zoo ter neder geworpē/ dat Bruneo meynde datse doot was/ waer over hy eenen wonderlijcken rou begon te maken: evenwel de ghene die ghewent waren zulcx ende dierghelijcke te zien/ die en deden niet dan lachen/ wel wetende dat zulckē vreese maer en strecte tot meerder versekeringhe. Nu zoo en warender noch maer vier Jouffrouwen dewelcke zouden besoecken wie de plaetse zoude hebben van meeste schoonheyt/ door't in-gaen vande verboden kamer/ als Oriane/ by dewelcke Amadis aldernaest was / dewelcke haer al lachende zeyde: Mevrouwe / ic wist wel dat dese eere v alleen toebehoorde/ 'twelc ic v dicwils versekert hebbe: daerom vervolcht het gheluc dat v belooft is/ ende en vreest geen dinc. Met dese woorden verliet hem de Princesse/ eñ ghinc recht na de pilaers zonder eenige verhindernisse. Maer doē sy meynde te geraken het slot vande deure/ zo docht haer datse een menichte van armen ende handen zach die haer te rugghe stieten: dies niet teghenstaende / zoo en versloechse haer zelven niet / maer begon haer ter weer te stellen/ vā haer keerende ter rechter ende slincker handt/ tot dat sy teghen hunnen danc vry toe tradt/ gheheel buyten haren aessem/ alsoo datse haer qualijc konde overeynde houden staende / als de handt dewelcke Amadis eerstelijc ontfinc (ghelijc verhaelt is in't beghinsel des tweeden Boecx) haer daer binnen troc. Doen werdender ghehoort een menichte van stemmen/ roepende soo luyde dat het een yeghelijc konde hooren: Wilkom moet hier binnē wesen de fraeiste Jouffrouwe dieder gheweest is naer Griminese / ende die haer in alle schoonheyt te boven gaet/ waerom sy oot weerdich is den kloecsten Ridder van alle/ die helm op't hooft droeghen over hondert jaren eñ meer / met den welcken sy van nu voortaen haer zelven hier binnē mach vermaken na haer gelieven. Ende datelijc wert de deure vande kamer geopent/ alwaer Oriane in trat zoo blijde als ofts in hare macht ghehadt hadde de reste vande gheheele weerelt. Twelcke ziende Isanie/ Gouverneur van't Eylane/ zeyde in teghenwoordicheyt van hun allen: Heden zijn gheeyndicht de tooveringhen die Apolidon in dese plaetse heeft ghelaten meynende een eeuwighe ghedachtenisse van hem na te laten / want nu Mevrouwe daer in is ghetreden / zoo mach men haer vrijelyc volghen. Waer over alle d'andere/ zoo Ridders als Vrouwen ende Jouffrouwen/ daer na toe gingen/ eñ vonden haer besiende de vreemdicheden / die v hier voren in't beghinsel deses vierden Boecx verhaelt zijn / over dewelcke sy zoo doende waren / datse het eten vergaten/ alsoo dat den Hofmeester aen den Koninc Perion quam zegghen dat de spijse verderf: Waer over hy Oriane by der handt nam / ende leyde haer inde zale daer de maeltijt bereyt was/ eñ daer zettense hun al t'zamen ter tafelen/ na datse vandē Meester der ceremonien gheroepen werden/ ende werden gedient vande heerlijcste spijse die't mogelijc was te bekomen/ ende zoo haest als de tafelen opghenomen waren/ begon men te dansen: ende alsoo wert den gheheelen dach deur-ghebracht/ tot dat de tafelen weder ghedect werden om het avondtmael te eten / na dewelcke de masqueraden quamen dewelcke by de Jouffrouwen bleven tot dat de Koninghinnen van groot Brittagnien ende Gaule quamen halen de nieu-ghetroude. Nu zoo hadde Amadis syn bedde laten bereyden inde verboden kamer / alwaer sy Oriane ghe leydden / daer na ginghen sy 'tzelve doen aen de Keyserinne ende andere/ middeler tijt zoo ontstal hem Amadis / om te komen by de gene die hy zoo zeer begeerde/ ende met zoo veel oneyndelijcke moeyten vercreghen hadde dewelcke t'zamen alleen zijnde / beproefdē hoe veel grooter de genuechte was / in zekerheyt de vruchten der liefde te genieten/ als de vreese waer inne

sinne sy hun dicwils hadden bevonden. Maer oft sy een groot ghenoeghen hadden / gheloost dat Bruneo ende Melicie niet minder ontfinghen aen hunne zijde noch d'andere desghelijcx.

Hoe Vrgande d'onbekende, in teghenwoordicheyt van hun allen, wtleyde de dinghen die sy voorzeyt hadde, ende nu al volbracht waren: ende hoe sy oorlof nam aen Amadis ende alle 'tghezelschap, om wederom te keeren.

Het eenendertichste Capittel.

NA dat de Feeste ende triumphe acht gheheele daghen hadde geduert/ Vrgande d'onbekende begheerich zijnde om wederom te keeren/ badt de Ridders Vrouwen ende Jouffrouwen / datse hun des anderen daechs inde groote zale des Pallays zouden willen laten vindē / om datse hun voor haer vertrec zoude verklaren dingen diese noch noyt verstaen en hadden. Eñ om dier oorsake des anderen daechs na dat de tafelen waren opghenomen/ (sy in't midden van desen grooten hoop zijnde) riep de twee Jonghelinghen diese met haer in't schip hadde gebracht/ ende hun by der hande nemende/verhief hare stemme tot alle d'omstaenders/zegghende: Myn Heeren ende myn Vrouwen/ic hebbe over langhen tijt gheweten (zonder dat het my van eenich sterffelijc mensche ghesept is) de vergaderinghe die alhier gheschiedde / ende de ghepasseerde velt-slaghen/ alwaer zoo veel goede Ridders van beyde zijden zijn ghebleven: maer Godt zij myn ghetuyge/ zoo verre het in myn der macht hadde gheweest/ 'tzelvighe te remedieren / hoe geerne dat ic't zoude ghedaen hebben: Maer zijnde die dinghen alsoo verzien vanden ghenen die alle creatueren moeten eeren eñ ghehoorsamen / zo hebbense oock moeten volbracht wesen na synen wille. Ende om u te doen verstaē dat het my niet onbekent en is gheweest / ic gheloove dat het Mevrouwe Oriane noch wel indachtich is/ dat zijnde inde stadt van Fenuse (zoo sy ende ic t'zamen sliepen op een kamer) sy my badt dat ic haer doch zoude willen verklaren wat haer noch zoude wedervaren: ende hoewel ic haer vermaende datse doch zoude willen zoodanighe curieusheyt laten varen. Des niet teghenstaende

staende/eyntlijc overwonnen zijnde door
'tgestadich aenhouden/ zoo zeyde ic haer:
den Leeu van't ontsachlijcke Eylant zal
wt syn hol komen/ dewelcke door syn ge-
roep ende ghehuyl syn wacht zal ver-
schricke͂/ in voegen dat tegen hunne͂ danc
hy syn eyghen persoon zal nemen/met de-
welcke hy zal verzadighen synen wtne-
menden hongher.

Nu is dese prophecye zekerlijc vol-
bracht/ zeyde sy tot Oriane/ want zo ghy
daer wel op let / Amadis v Heer en̄ man
(veel stercker ende onoverwinlijcker dan
een Leeu) is wt dit Eylandt ghekomen/
het welcke niet groote reden mach ghe-
naemt worden ontsachlijc / en̄ heeft vree-
selijc bespronghen de Romeynen/ dewelcke
v in bewaringhe hadden / hercfese t'onder
ghebrocht ende ghedwonghen v te laten
in syne macht: ende zoo hy door v eenige
rust heeft ghegheven aen syn ghenegent-
heden/ dat is v bekent Mevrouwe/ ende
ghy ooc myn Heer Amadis/ zelfs in dien
tijdt dat ic v liet weten den kleynen danc
die ghy zoudt hebben/ van v leven te stel-
len in't meeste gevaer des doots daer ghy
noch opt in waert/ ende dat den loon van
'tvergieten ws bloets wesen zal de schey-
dinghe van tghene ghy meest ter weerelt
beminde/ het welcke ooc alsoo geschiet is:
Want na dat ghy hadt bevochten ende
overwonnen den kloecke͂ Ardan Camil-
le / alwaer ghy quaemt te gheraken in't
ghevaer / dat een yeghelijc bekent is: het
voordeel kreech de Koninc Lisuart/ ende
ghy synen hart ende het langhe af-wesen
van Mevrouwe Oriane. Ende ghy myn
Heere / zeyde sy tot de Koninc Lisuart/
ghedenct v vanden brief die ic v schreef
den zelfden dach doen ghy vondt in't be-
toovert de bosch uwen kleyne͂ sone Esplan-
dian jagende met syne Leeuwinne / door
dewelcke ic v liet wete͂ (oft het v gedenct)
de vreemde opvoedinge/ als wesende ge-
zoocht van dry verscheyden Voesters/
namelijc van een Leeuwinne / van een
Schaep/ ende van een Vrouwe; ende ooc
dat hy zoude oorsaec wesen vanden vrede
tusschen v ende Amadis/ na dat ghy zout
ontkomen wesen het grootste ghevaer/
daer ghy v in ghevonden hebt tzint dat
ghy Ridder gheslagen zijt/ ende daer van
zal goede ghetuyghenisse gheven den storm
die v leverde de Koninc Aravigne / door
den raedt van Arcalaus/ ende 'tontset dat
ghy ontfingt van Amadis / door de neer-
stichheyt vanden Jongelinc / ende teghen-
woordich van vereeninghe met malkan-
deren. Ende alsoo meucht ghy lichtelijc
erkennen ofte ic v door desen niet de waer-
heyt en hebbe voorzeyt: waero͂ ic voorts
zal varen ende zegghen v zaken die voor-
zien zijn noch te gheschieden / ende aen v
eerstelijc / zeyde sy tot de Koninc Cilda-
dan ende Galaor: Ziet ghy dese twee jon-
ghe schiltknechten/ Talanque ende Ma-
nely / weest versekert dat ic in hun zal
hebben den loon vande diensten die ghy
van my ghehadt hebt/ zoo ic v anders ee-
nighe voor desen ghedaen hebbe/ als we-
sende oorsake dezelve door v-liede͂ te doen
genereren aen de ghene die ic beminne
met een zonderlinge liefde/ v versekeren-
de (zoo hun Godt lang laet leven) dat het
zullen kloecke Ridders wesen / zoo veer-
dich ter wapenen alst moghelijc is / ende
zoo ghelucckich als eenighe die voor hun
gheweest zijn. Ende daerom ghy edel
Jonghelinc/ zeyde sy tot Esplandian/ ont-
fangtse voor v medegezellen/ hun zoo zeer
beminnende als sy weerdich zijn: want ic
verseker datse v zullen ghetrou wesen/
zonder hunne persoonen te verschoonen
om v t'ontsetten in uwen noot / dewelcke
de Fortuyne v bereyt heeft voor den dach
uwer gheboorte: ende om dezelve ten deele
te voorkomen/ zoo heb ic v hier doen ko-
men het groot Serpent 'twelc my hier
ghebrocht heeft/ in't welcke ghy zult ont-
fanghen d'ordre des Ridderschaps/ ende
daer in zijn voor v neerstelijc bewaert
wapen ende peert/ ende ic zegghe v te vo-
ren datse v zal geleyden ter eerster plaet-
se daer v edel herte zal d'eerste ghetuych-
nisse

nisse geven van u manlijc gemoet / gaende zonder ghevaer door d'afgronden der Zee / verghezelschapt met veel Ridders van uwen bloede: ende door hun zult ghy eenen nieuwen naem verkrijgen / eñ zult op veel plaetsen toegenaemt worden den Ridder van't Serpent / ende onder zoodanigen naem zult ghy door-reysen veel verschepdẽ vreemde contreyen/met grooten arbeyt des geests ende lichaems / om de ghene die de zeven roode lettren zal konnen lesen die ghy op u slincker schouder hebt / dewelcke door hare levendighe colcur ghetuyghen den grooten en wtnemenden brandt der liefde / door welcke u herte zal ontstekẽ wesen/ tot dat de groote wolcke der zee-raden zullen passeren door't Orienten over de gheweldige zeebaren / alwaer sy den grooten Arent in zulcken noot zullen brengen / dat hy geen versekeringhe in syn eygen locht zal hebben / als den hooveerdighen Valc (noch gheheel gaver ende fraeper van veeren als eenighe vande andere roof-voghels) zal vergaderen vele verschepden / zoo van syn als andere gheslachten / om te komen ontsetten den Arent / dewelcke de Raven met zulcken furie zullen bevechten/ dat sy se meest al zullen dooden/ door de stercte van hunne becken ende klauwen/hun dwinghende / dat voor de laetste wtvlucht sy hun zullen moeten begheven inde ghenade der baren / alwaer een groot deel van hunliedẽ zullen verdrincken. Als dan zoo zal den grooten Arent bekennen den grooten dienst eñ weldaet die hy ontfanghen heeft van't edel Valcxken/ waer over hy wt syn eygen lichaem zal trecken een groot deel van syn inghewant / het welc hy mildelijc zal langhen inde klauwen van den ghenen die hem zulcken eere bewesen heeft / op dat hy op syn ghemac verzadige den grooten honger die hem langen tijt te voren ghequelt heeft: ende boven dien zal hy hem laten ghenieten alle de groote wildernissen eñ bosschen van syuen Lande/als dan zal hy hem vredelijc gaen weyden onder den principaelsten boom van syuen Hof. Eñ ter zelver tijt zal het groote Serpent verdrincken in't aenschouwen van een iegelijc in't diepste vande Zee / ghevende te verstaen (zeyde sy tegen Esplandian) dat ghy meer het vaste landt als de beweeghlijcke Zee zult moeten ghebruycken. Nu ic ben ghedwonghen elders te gaen/ ende ter plaetse daer ic niet en mach van daen blijven: maer ic en zal niet na-laten my alhier te vinden ten tijde als ghy eñ uwe medeghesellen zullen bequaem wesen de wapenen te dragen/ ende de Ridderschap t'ontfanghen / wesende wel versekert dat ghylieden / om oorsake die u nu verborgẽ is / alhier t'zamen by malkanderen zult wesen / ende noch veel andere / voor dewelcke ic wonderlijcke dinghen zal verklaren. Middeler tijt zoo verbiede ic ulieden al t'zamen/ dat niemandt zoo stout en zij het Serpent te ghenaken / u versekerende dat de ghene die't contrarie zal doen/zonder remedie zal vergaen. Ende om dat ghy/ zeyde sy teghen Amadis/ in uwe ghevanckenisse hebt dien onzaligen schelm Arcalaus/toeghenaemt den Toovenaer/ die altoos heeft getracht om u te beschadigen / ende noch hier namaels zal moghen doen/zoo ziet daer twee ringhen die ic u gheve/ d'een voor u/ ende d'ander voor Mevrouwe Oriane / wiens krachten zoodanich zijn / dat wiese over hem heeft ofte draecht/ geen toovertijen en mogen hem hinderen/noch de gene die in syn ghezelschap zijn / zoo langhe als hy inde ghevanckenisse zal wesen: ende daerom zoo rade ic u dat ghy hem wel doet bewaren in een stercke ysere kope/ ten toone vã alle de menschen / op dat hy levende in zulcken miserie eñ ellende / duysentmael des daechs sterve. Want veel wreeder is de doot/dewelcke de mensche laet levẽ/ als de ghene daer mede eygentlijc de qualen eyndighen. Mevrouwe/antwoordde Amadis / ic zie wel dat ghy my gheheel wilt berooven de hope van te mogen vol-

doen

doen de gunste ende weldaden die ic van v ontfanghen hebbe / ende noch dagelijcx aen my bewijst. Heer Amadis, zeyde sy, ghy hebt zoo veel voor my ghedaen dat ic door uwen middel mynen vrient wederom kreech op't kasteel vandẽ steenwech, doen ghy uwen broeder Galaor Ridder sloecht / waer over ic my zelfs voldaen houde van al 'tghene dat ic v gedaen hebbe ofte noch zoude moghen doen hier namaels. Dit zegghende, nam sy van alle 'tghezelschap oorlof, en zetten haer op de hackeneye diemen voor haer bereyt hadde / nemende den wech na de Haven / alwaer haer de twee Dwerghen noch verwachten. Ende alle de Ridders gheleydden haer tot dat sy in haer scheepken getreden was, ende datelijc wert sy met een zeer donckere wolcke omvanghen / alsoo dat syse wt het ghesichte verloren / mitsgaders het Serpent 'twelcke ontrent een half mijle in Zee ghebleven was, eñ hem niet en vertoonde dan over drij daghen daer na, doen de donckerheyt over was, ende werdt als doen ghesien op de zelve plaetse daer't Vrgande in't beginsel ghelaten hadde. Ende de Ridders keerden wederom na 't Pallays van Apolidon, om te voleyndighen de begonnen Feeste, dewelcke noch acht gheheele dagen daer na duerde. Middeler tijdt zoo dede de Keyser Arquisil de Schepen halen / dewelcke de Patin synen voorsaet met syn Legher ghebrocht inde Haven van Vindilisore / dewelcke aenghekomen zijnde, zoo dede hy t'scheep gaen de reste van syn volc / ende des anderen daechs (om de groote begeerte die hy hadde om hem tot Roomen te laten kroonen) ginc hy in syn Schip met de Keyserinne Florestan / eñ de Koninghinne Sadamire. Ende om dat den windt goet was, deden sy datelijc d'anckers lichten / ende ghinghen t'zeyl, alsoo datse in korten tijdt de Custen van groot Brittagnien wt 'tghesicht zeylende, passeerden door d'engte van Gibraltar, komende inde Middelandtsche Zee / alwaer wyse zullen laten zeylen, om weder te keeren tot de Koninc Lisuart eñ d'andere, die in't vaste Eylandt gebleven waren / vande welcke 'tmeestendeel hun bereydden om te gaen in't Konincrijc van Aravigne / ende d'andere die meer hun ghemac zochten, maecten hun gereet om na hunne huysen te gaen, zelfs de Koninc Lisuart, evenwel voor syn vertrec erkennende de ghetrouwicheyt die de Koninc Cildadan hem hadde bewesen / gheduerende de voorleden troubelen / bewees een Koninclijcke liberaelheyt / hem (in hunder aller teghenwoordicheyt) ontslaende vanden tribuyt die hy hem schuldich was, winnende door zoodanich verlies het herte van vele Ridders / dewelcke hem te voren dienden / meer door bedwanc als van goeder herten. Daer na oorlof nemende van hun allen, keerde hy weder in syn Landt / ende des zelvighen daechs de ghene die noch by Amadis bleven, om te volbrengen de voorgenomene oorloghe / zoo in Sansweghe als elders anders, hielden raedt, waerinne besloten werdt dat de Heer Quedragant, Bruneo van over goeder Zee, Agraies, Angriote van Estravaus / ende Brian van Monjaste / zouden t'zamen gaen / met hun nemende het overghebleven krijchsvolc, te weten Schotten / Yrlanders eñ Spaengniaerts / met dewelcke sy lichtelijc zouden konnen veroveren de Landen van Aravigne ende Sansweghe / als zijnde ghebueren ende dicht by malkanderen, ende om dat de Landen van't diepe Eylant grensden aen't Konincrijc van Sobradise / van waer Galaor 't Legher van Dragonis (zijnde van Gauloysen / Bohemen, ende 'tvolc dat Galvanes zoude komen bekomen in't lant van Mongaze) vrijen doorganc gunden, ende noodtdruft tot onderhoudt van't zelvighe Legher. Tot welcken eynde de gene die tot d'oorloge gheordineert waren den zesten dach daer na t'scheep ghinghen, ende d'andere keerden na hun Lant, de Koninc Perion

in

in Gaule/Cildadan na syn huys vrouwe/ eñ Gastilles na Constantinopelen: maer Amadis ende Grasandor bleven in't vaste Eylant/met Oriane/Melicie/Mabile/Grasinde/Esplandian/ende de Koninc van Dacien/ verwachtende tydinge van de ghene die met zoo grooten macht vertrocken waren.

Hoe Amadis alleen vertroc,om te wreken een Ridder, dewelcke een Iouffrou in een kleyn Scheepken doodt van daer ontrent brochte, ende van't ghene hem wedervoer.

Het twee-en-dertichste Capittel.

AMadis ende Grasandor zynde (zoo sy meynden) nu buyté alle verdriet/ hebbende in hun gheselschap de gene diese van alle hun hert beminde/ trachteden nerghens anders na/dan hoe sy den tydt met vreuchden zouden over brengen/als de Fortuyne vyandinne van al te grooten gemac/ hun bereydde nieuwe oorsake van droefheyt zoodanige als ghy hooren zult. Op een zekeren tyt dese twee Ridders op de Jacht zynde / vervolghende een Hert/alsoo Amadis synen jacht-hondt by der hant hadde/ zynde op een hoochte / wert hy langs de Custe gewaer een Scheepken / ghenakende den kant van't landt / ende meynende datter iet vreemts in was / daelde hy om leegh om te zien wat het zoude moghen wesen: Maer eer hy daer by konde komen zoo was het Scheepken aen landt gekomen/ ende was daer wt getreden een Jouffrou met een Schipper/ dewelcke met groote moeyten daer wt brochten eenen dooden Ridder/noch ten vollen gewapent zynde. Doen bleef Amadis stil staen/ om te zien wat sy doen zouden/ eñ verberchde hem achter een haghe / alwaer hy niet langhe gheweest was oft hy zach hoe de Jouffrou eñ den Schipper den Ridder strecten / ende leyden hem den schilt onder syn hooft. Doen tradt Amadis toe/ ende alsoo hy hem ghenaecte zoo werdt hem de Jouffrou kennende/dewelcke hem datelyc quam te voet vallen / ende bitterlyc schreyende / zeyde sy hem: Helaes / Heer Amadis / hebt medelyden met dese bedroefde vrouwe/ ende doet haer bystandt ter eeren vande Ridderschap / want ic versêker v dat ic de ghene ben die eerst de hant aen v sloech: want van niemant anders dan van my en wert Mevrouwe de Koninghinne uwe Moeder bygheslaen doen ghy geboren wert / ende boven dien mach ic v wel zegghen/ dat alle 'tverdriet 'twelc ic teghenwoordich lyde/ nerghens anders van daen en komt dan vande groote liefde die ic v al myn leven toeghedraghen hebbe. Amadis haer ziende zoo droef ende beschreyt/ en kendense ten eersten niet:maer eyntlyc haer wel beziende/ wert ghewaer dat het Dariolette was/ vande welcke verhaelt is in't beginsel des eersten Boecx / waer af hy wtnemende bedroeft werdt/ ende nam haer mindelyc op / haer belovende alle hulpe die hem mogelyc zoude wesen. Helaes/zeyde Dariolette / ghy en hebt maer eē eenich middel om my wt myn lyden te helpen / namentlyc/ dat ghy datelyc mede gaet daer ic v zal gheleyden. Hoe / antwoordde Amadis / ic en heb anders gheen wapenen als myn sweert / waer't dat my mynen hoorn noch konde strecken voor eenen schildt / zoo zoudt ghy reden hebben my gheen langer respyt te gheven. Zoo veel de wapenen aengaet / en derft ghy niet voor zorghen / zeyde Dariolette / neemt die van desen Ridder : want zoo ghy langher vertoeft/zult ghy oorsaec wesen van mynen doot/eñ niet alleen van my/ maer van zodanigen anderen / die v zo zeer oft meer bemint als ic. Dit zegghende/versmachte sy haest inde tranen/ende omhelsende de beneen van Amadis / zonder de zelve te willen verlaten / het welcke hem alsoo tot medelyden beweechde / dat hy haer accordeerde 'tghene sy begheerde/ denckende zo hy weder keerde tot Oria-

ne/ dat hy swaerlijc van haer oorlof zoude krijgen: ende om dier oorsake wapende hy hem met de wapenen des dooden Ridders/ ende nemende synen schilt/ trat in't Schipken/ eñ alsoo sy af voeren/ quam daer een vande jaghers/ dewelcke Amadis riep/ ende zeyde hem: Myn vriendt/ gaet by Grasandor/ ende zeght hem dat ic door medelijden ghenoodtsaect ben dese Jouffrou te volghen/ dewelcke ic onlancx hier op't strant ghevonden hebbe/ toegerust ghelijc ghy zien meucht/ ende dat ic hem bidde dat hy't my vergeve/ ende zoo veel by Oriane te weghe brenghe/ dat sy dit lichtveerdich voornemen ten besten houde/ vande welcke ic my met eeren niet en hebbe konnen onthouden: Ende zoo veel v aengaet/ bestelt dat dien dooden Ridder begraven wordt/ in belooninghe vande wapenen die ic van hem hebbe. Nauwelijcx hadde hy dese woorden gheeyndicht/ ofte den windt begon zoo sterc inde zeylen te waeyen datse zoo vere van 'tlant raecten/ dat Amadis niet en konde hooren wat hem den Jager antwoorde. Ende alsoo zeylende met hun dryen/ zoo zach Amadis dat Dariolette niet op en hiel van schreyen/ badt haer zeer hertelijc hem te zegghen waerse hem leydde/ ende d'oorsaec van hare droefheyt. Twelc sy zeer gheerne dede/ zegghende: Weet Heer Amadis/ dat ter zelver tijt doe de Koninginne uwe Moeder wt Gaule scheydde/ om in't vaste Eylandt te gaen/ alsoo haer de Koninc uwen Vader ontboden hadde/ zoo zont sy eenen Lackey na kleyn Britagnien om mynen man te halen/ die daer Gouverneur was van uwe Landen/ om met my by haer te komen in't Pallays van Apolidon/ op de Feeste van v ende myn Heeren uwe broeders/ waer af myn man ende ic zeer verblijdt zijnde/ liet hy datelijc een goet Schip toerusten/ in het welcke wy ons terstont begaven met onsen soon/ dewelcke ghy doot ghesien hebt op de Zee-kant/ ende noch een dochter/ diewelcke wy met ons leydden/ op hope om die aen v suster Melicie te gheven. Maer den volghenden nacht quam daer zulcken grooten storm ende onweder op/ dat de zeylen/ 'troer/ ende alle de touwen (zonder 'tzelvighe te konnen keeren) ghebroken werden/ blijvende alsoo onsen Schipper zonder eenighe kenuisse van't Compas ofte zonder te weten waer wy waren/ ende werdt het Schip ghesmeten ghins ende weder op de ghenade der baren tot in't roode Eylant/ het welcke ons onbekent was/ alwaer hem onderhoudt den Reuse Balan/ vanden welcken ghy wel zomtijdts hebt hooren spreken/ ende aldaer aen lant ghekomen zijnde/ werden wy datelijc omcinghelt vande wacht/ de welcke ons datelijc leyddẽ daer den Reuse was: dewelcke ons ten eersten vraechde/ ofter eenighen Ridder in ons ghezelschap was. Doe antwoordde hem mynẽ man/ zeggende dat hy ende synen sone dat over langhen tijt ghewecst waren. Zoo moet ghy dan/ zeyde den Reuse (volgens 'tghebruyc van dese plaetse) teghens my vechten d'een voor ende d'ander na/ ende zoo ghy't alleenlijc een ure teghens my kondt harden/ zoo zult ghy ende al v gezelschap vry blijven/ ofte anders zoo moet ghy van stonden aen myn ghevangens zijn: daerom zoo kiest nu van beyden 'twelc v best dunct. Maer van een dinc wil ic v wel waerschouwen/ dat zoo verre ghylieden v beste doet (als kloecke Ridders) zoo zult ghy in my bevinden veel liefde eñ beleeftheyts maer zoo ic in v bevinde een eenich punct van blooheyt/ ic zal v in zoodanige plaetse doen zetten daer v de Sonne oft Mane in tien jaren 'tghesicht niet en zullen beschadigẽ. Doen mynen man hoorde het dreygement vanden Reuse/ en was hy zoo heel wel niet versekert/ maer niet te min ziende dat het den noot vereyschte/ vergetende alle vreese ende perijckel/ antwoordde hem/ dat aen hunlieden de wapenen zeer qualijcken waren besteet ghewecst/ dewelcke sy zoo langhe ghedragen hadden/ zoo verre sy wt vreese ontseyden te vech-

te vechten voor hunne vryheyt. Evenwel zeyde hy / wat zekerheyt zullen wy hebben van't gene ghy ons belooft / zoo wy't een ure teghen u harden / alsoo ghy zegt. Niet anders dan myn woort / antwoordde den Reuse / het welc noyt en is noch zal ghebroken worden door goet ofte quaet / dat my daer over zoude konnen wedervaren / veel eer zoude ic bewillighen niet alleen myn / maer ooc myn eyghen soons doot / ende die van alle myne vrienden eñ dienaers: ende dit hebbe ic hun doen beloven ende sweeren. Wel dan in Godts Naem / zeyde myn man / laet my dã myn peert weder gheven / mitsgaders de wapenen van my ende mynen sone / eñ laet ons dan beghinnen alst u belieft. Doen liet het hun den Reuse halen: maer myn sone te zeer onbedacht zÿnde / badt synen Vader dat hy hem zoude toe-laten den eersten strÿdt / alwaer hy vanden Reuse zoo qualÿcken wert getracteert / dat met d'eerste ontmoetinghe hy ende syn peert zoo geweldichlÿc wert ter neder geworpen / datse alle beyde den hals braken / waer af mynen man geheel bedroeft zÿnde / (meynende synen doodt te wreken) keerde hem tot Balan / ende trefte hem met zulcken ghewelt in synen schildt dat syn lancie in spaenderen vlooch: evenwel en verroerde hem den Reuse daer van niet meer dan eenen toren / ende alsoo mynen man synen loop volbrocht / greep hy hem tegen synen danc by den arm eñ lichte hem wt den zadel / ende brocht hem in syn kasteel / zonder hem eenich ander quaet te doen / als datmen hem in een kamer sloot / ende my met myne dochter by hem. Als doen aensiende myn ongheluc / begon ic zeer bitterlÿc te schreyen / bedrÿvende zoodanighen rou als een vrouwe zoude moghen doen / dewelcke verliest haren man / soon / dochter ende dienaer: ende begon zoo luyde te zegghen dat het den Reuse zeer vermakelÿc konde hoorẽ: Och / och, goede Koninc Perion / zoo ghy oft eenige van uwe kinderẽ hier waren / ic ben versekert dat myn ongeluc datelÿc zoude gewroken worden. Maer wat ist? ic weet dat ghy teghenwoordich te verre zÿt. Doen Balan myn klaghen hoorde / eñ den naem vanden Koninc / zoo vraechde hy my wat kennisse dat ic aen hem hadde / eñ oft hy niet vader en was van eenen ghenaemt Amadis van Gaule? Ende ic antwoordde hem ja / eñ dat ghy my kenden als de gene die al myn leven ghetracht hadde om hun te dienen. Als doen bleef hy een weynich staen peynsende / ende daer na zeyde hy my dat hy zoodanighen lust hadde om u te zien / dat by zoo verre ic middel konde vinden om u by hem te brenghen / ende dat ghy zoudt willen vechten om onse vryheyt / dat hy my noch gheern een Scheepken zoude gheven met desen Schipper / op dat hy middel zoude mogẽ hebben om den doot van syn vader Mandafabul te wreken / den welcken ghy verradelÿc (zoo hy zeyde) om brocht inden strÿt tusschen de Koninc Lisuart eñ Cildadan / ten tÿde doen ghy u liet noemen den schoonen Bruynen ende dat ghy hem onversiens verraste alsoo hy in syn Schip den Koninc van groot Brittagnien ghevanghen brochte. Ende om dat ghy meerder reden zoudt hebben om my te volghen / ende dat medelÿden u te meer zoude dwinghen zulcx te doen / zoo liet hy my toe dat ic het doode lichaem van mynen soon zoude mede nemen / om dat ghy't zoudt moghen zien. Maer eerst zoo vraechde ic hem wat zekerheyt dat ghy zoudt moghen hebben / dat u geen quaet van iemant anders als van hem zoude wedervaren / oft ic u by ghevalle vonde? Myn trou ende woort alleenlÿc / antwoordde hy / het welcke ic houden zal zoo langhe als ic leve / niet alleenlÿc hem / maer aen alle andere Ridders die hem zouden willen volgen. Eñ alsoo myn Heer Amadis ziende de presentatien die hy my dede / ende den noodt daer in ic was / zoo heb ic my verstout te doen 'tghene ghy ghesien hebt / my ver-

trouwende in uwe goetheyt / dewelcke noyt aen iemant ghewepgert wert / diese van u begheerde : my versekerende dat ghy desen duyvel lichtelijc t'onder zoudt brenghen / dewelcke zoo onzalichlijc onderhout 'tgebruyc het welc ic u verhaelt hebbe. Mijn vriendinne / antwoordde Amadis / ic ben zeer bedroeft over 'tverlies van u kindt : wat de rest aengaet / ic zal sterven / oft u zal ghelijc ghescheiden. Alsoo zeylden sy drij daghen en drij nachten / ende des vierden daechs wierden sy een kleyn Eylandt ghewaer / in't midden van't welcke een kasteel was / het welc men redelijc verre konde zien. Doen vraechden Amadis de Schipper / oft hy wist hoe't hiet / ende wie't toebehoorde? Den Coninc Cildadan / antwoordde hy / ende men noemt het ghemeynlijc 't Eylandt der Princesse. Later ons dan aen lant gaen / zeyde Amadis / op dat wy ons moghen ververschen van water en spijs: want wy en weté niet wat ons voortaen zoude moghen overkomen. Waer over den Schipper het Schip stierde rechts na den voet vande rootze / en sy werden alsoo haest ghewaer een Edelman neder dalende dewelcke by hun quam / groetende Amadis / hem vragende wie hy was? Ic ben / antwoordde hy / een Ridder wt het vaste Eylandt / van waer ic onlancx ghescheyden ben / om dese Jouffrouwe recht te doen geschieden / zoo't my mogelijc is van't onghelijc dat haer gedaen is in een Eylandt niet verre van hier / zoo ic verstaen hebbe. Ende door wien? zeyde de Ridder van't vaste Eylandt. Door Balan / antwoordde Amadis. Ja wel / zeyde den anderé / wat middel hoopt ghy hier inne te ghebruycken ? Welc? antwoordde Amadis hem te bevechten / om hem te doen buygé syn laetdunckenheyt / door dewelcke hy menigen groot ongelijc doet die hem niet misdaen hebben. Van dese woorden begon de Ridder schimpich te lachen / ende spottender-wijse zeyde hy hem / schuddende 'thooft: Voorwaer Heer Ridder van't vaste Eylant / daer is groot onderschept tusschen 'tzeggen ende doen / ic gheloove wel dat het uwe meyninghe is : maer ic duchte wonderlijc / dat voor uwe wederkomste (zoo ghy voortgaet) het meestendeel vanden toorne daer ic u in zie zult verloren hebben : alsoo rade ic u eenen anderen wech te kiesen / want zoo den Heere van't Eylandt / daer ghy van daen komt / dewelcke is (zoo men my dicwils geseyt heeft) Amadis van Gaule / ende syn twee broeders / Heer Galaor en Florestan (dewelcke huydensdaechs gheacht worden voor de beste Ridders vande gheheele weerelt) hadden t'zamen zoodanighen zotten voornemen ghenomen / als t'uwe is / sy zouden van wijse lieden veel eer berispt dan geprezen worden. Ende om dat / na my dunct / ghy een van des Konincx Lisuarts Ridders zijt / vanden welcken de Koninc Cildadan een vrient is: zoo bid ic u my te gelooven / oft anders zal't u qualijc daer over gaen / en zult oorsaec wesen van u zelfs doot. Ic en weet niet watter af zal mogen komen / antwoordde Amadis / maer zoo veel isser af / dat ic al myn leven heb hooren zeggé / dat de ghene die willen gheraken tot de hoochste vermaertheyt / hun moeten onderwinden d'alder-ghevaerlijcste ende swaerste dinghen : niet dat ic my zulcx achte / maer om de doot en zoude ic niet willen af-staen van't ghene ic voorgenomen hebbe / nademael ic zoo verre gekomen ben : ende daerom zoo bid ic u dat ghy ons doch wilt ververschinge gheven van spijs ende andere noodtzakelijcheyt / zoo't mogelijc is van zeer goeder herten / zeyde de Ridder / ende dat meer is / ic zal u noch ghezelschap houden tot daer toe / om te zien wat goet ofte quaet u 'tghelue verleenen zal teghen den Reuse.

Hoe Amadis scheydde wt de haven van't Eylandt der Princesse, om te volghen syn voorghenomen reyse.

Het drijendertichste Capittel.

ZYnde nu het Scheepken van Amadis voorsien van versch water ende andere victualie/ den Ridder van't Eylandt ghinc met hun t'scheep/ ende alsoo gingen sy t'zeyl/ ende alsoo sy t'zamen koutten/ vraechde hy Amadis/ oft hy de Koninc Cildadan wel kende? Ja zeer wel/ antwoordde hy/ ic heb hem dicwils gesien daermen de goede Ridders leert kennẽ/ ende ten is noch niet langhe gheleden inde oorloghe tusschen de Koninc Lisuart ende Amadis/ alwaer hy hem zoo vroom droech/ dat ic noyt meerder neersticheyt aen eenighen Ridder zach doen. By myn der trouwen/ zeyde d'ander/ 'tis jammer dat de Fortuyne hem niet zoo gunstich is gheweest als hy wel weert is / maer sy heeft hem altijt den rugghe ghekeert/ ende ghewis al te wreedelijc/ makende hem (die tot groote dinghen gheboren is) onderdaen vanden Koninc Lisuart. Hy is daer teghenwoordich af ontslaghen/ antwoordde Amadis: want de Koninc die ghy zegt heeft hem daer van ontslaghen / door de kloecheyt die hy in hem bevonden heeft/ ende de diensten die hy hem gedaen heeft gheduerende de voorzeyde oorloghen: eñ alsoo is de vlecke daer mede hy besmet was (niet door schult/ maer by ghevalle) teghenwoordich gheheel wt ghedaen. Weet ghy't wel? zeyde de Ridder. Ja voorwaer / antwoordde hem Amadis. Doen vertelde hy't hem al in't lange hoe het gheschiet was/ ghelijc het hier voren verhaelt is / waer van den Ridder syn handẽ ten Hemel opheffende/ zeyde over luyt: Ghelooft zy den Name Godts/ den welcken heeft toegelaten dat mynen goeden Koninc weder ghekregen heeft/ 't ghene hem van rechts wegen toe quam. Heer Ridder / zeyde Amadis / hebt ghy oyt Balan ghesien? Ja voorseker / antwoordde hy. Ic bid u dan/ zeyde Amadis dat ghy my doch vertelt wat ghy'er van weet? Zeer gheerne / antwoordde de Ridder / ende moghelijc zoo wel als iemant anders zoude mogen doen: Weet dat hy is de sone vanden fellen Reuse Mandasabul/ die Amadis (dewelcke genaemt werdt den schoonen Bruynen) doodde / doen de Koninc myn Meester ende die van groot Brittagnien t'zamen vochten hondert teghen hondert/ alwaer veel andere Reusen doot blevẽ / altemael gheboren van dese contreye / ende vrienden van Balan / die ghy gaet zoecken/ dewelcke door den doodt syns Vaders Heere bleef van't Eylant vanden rooden toren / alwaer hy hem teghenwoordich onderhout/ het welcke een vande vruchtbaerste ende rijcste is van alle die daer ligghen inde groote Zee Occean / eñ dat om den grooten handel vande vreemde kooplieden die daer daghelijcx gheschiet/ vande welcke hy eẽ groot tribuyt neemt: ende ghy moet weten / dat zo syn Vader kloec ende vroom ter wapenen gheweest is/ dat hem desen in alles verre te boven gaet/ wtghenomen in wreedtheyt: want ghelijc den eenen een Tyran ende onnatuerlijc mensch was/ zoo is ter contrarie den anderen vreedzamich/ zachtmoedich ende ghenadich: alsoo dat het bykans een mirakel der natueren is/ dat een mensch ghesproten zijnde van zoodanighen gheslachte/ zo gheheel contrarie d'andere kan wesen / dan men acht zulcx hem aengheboren te wesen van syne moeder/ dewelcke een vande zeedbaerste ende goedertierenste vrouwen ter weerelt schijnt te wesen/ zeer weynich gelijckende de Reusinne huysvrou vã Famongomad hare suster/ zijnde de vuylste eñ ongheschictste Hoere diemen zoude moghen vinden/ ende men verwondert zich noch dicmaels/ hoe dat van eenen boom twee zoo verscheyden spruyten ghesproten zijn in alles zoo veel verschelende: maer evenwel na myn advijs zoo dunct my dat de deucht dicwils vergezelschapt de schoonheyt / ende vlieden zoo veel als sy konnen vande leelijcheyt: Nu zoo ist dat ic bykans twintich jaren Gouverneur van't Eylandt ghe-

weeſt ben daer ghy my ghevonden hebt/ daerom zoo ſpreec ic dit tot u/als de gene die daer van weet/ eñ by dezelve dicwils verkeert hebbe: want tzedert de joncheyt myns Meeſters ende Koninck en ben ic van deſe contreye niet ghescheyden / om 't vertrouwen dat hy op my gehadt heeft zelfs doen hy noch zoo groote middelen niet en hadde als hy teghenwoordich doet: want door ſyne manlijcheyt heeft hy ten wijve bekomē de dochter vanden Koninc Abies van Yrlandt / dewelcke Amadis doot ſloech ten tijde dat hy hem liet noemen den Jonghelinc vande Zee. Voorwaer/ zeyde Amadis/ghy hebt my zonderlinghe vrientſchap ghedaen / in't vertellen vande ghelegentheyt Balans/ dewelcke ic tot mynen voordeel gheheel anders wenſchte als ic van u verſtaen hebbe/ want waren in hem zoo veel ghebreken/ als ghy hem deuchdē toeſchrijft/ ic zoude hopen dat hem Godt geheel teghen zoude weſen / u verſekerende dat ic tot noch toe geen vreeſe van hem gehadt hebbe / maer teghenwoordich en weet ic niet wat dencken: niettemin daer mach af komen wat wil/ic heb veel liever myn leven t'avontueren als myn eere: ende ic bidde u noch dat ghy my wilt zegghen oft hy ghetrout is/ende van waer hy ſyn vrouwe gehaelt heeft. Ter goeder trouwen/ antwoordde de Ridder/ noyt man en ghemoetten beter Fortuyne hier inne als hy/ want hy heeft getrout een vande deuchtſaemſte vrouwen ter weerelt / een dochter van Gandalac / Heere vander Rootſen van Galteres / by dewelcke hy eenen ſone heeft oudt ontrent vijftien jaren. Waer van Amadis geheel rouwich was / wetende verſekert 'tmaeghſchap datter was tuſſchen Balan ende Gandalac / den welcken hy hertelijc beminde om d'opvoedinge van ſynē broeder Galaor/ende hadde wel gewilt dat hy tegen iemant anders den kamp hadde mogen aengaen / alwaer't vry wat ghevaerlijcker gheweeſt; Maer al had hy tegen ſyn eyghen broeder moeten vechten / zoo en zoude hy't niet na-ghelaten hebben / om dat hy't Dariolette belooft hadde: ende ſy koutten zoo langhe tot dat hun den nacht overviel / evenwel en lieten ſy niet af te zeylen tot des anderen daechs ſmorghens / datſe ghewaer werden het Eylandt vanden rooden toren / vanden welcken 'tgeheele lant den naem hadde/ ende in't midden was een ſterc Kaſteel met hooghe torens / ende omtingelt met hooge mueren ſterc boven maten. Doen nu de Ridder gewaer wert dat Amadis genuechte nam in't zelve t'aenſchouwen/ begon tot hem te zegghen: Dit Kaſteel dat ghy ziet en is niet van heden oft over hondert jaren herwaerts: want zo men kan bevinden inde oude Hiſtorien ende Cronijcken / is den genen die't eerſt fondeerde gheweeſt Joſeph / ſone van dien Joſeph vā Arimathie/dewelcke het heylighe kruys eerſt in groot Brittagnien brochte/ in welckē tijt alle d'inwoonders van dit Eylandt noch Heydenen waren: maer door ſynen middel zoo werdt den meeſtendeel tot dē geloove in Jeſu Chriſto bekeert/ niet zōder groote vervolginghe: ende om zulcx te voorkomen / liet deſen toren bouwen/alſo ghy hem tegenwoordich zien meucht: Maer naderhant alſoo alle dingen metter tijt veranderen/ zoo is het weder gevallen in handen van de Reuſen/dewelcke zeer groote neerſticheyt gedaen hebben om dit zelve Eylant wederom te vermenichvuldigen met Afgoden-dienaers/ ende verjoeghen alle de Chriſtenen. Evenwel zo heeft het Godt belieft datter noch eenige gebleven zijn/ maer niet in zoo grooten vryheyt alſſe te voren waren. Waer af de zommige zeer grooten tribuyt aen de Reuſen betaelden waer over ſy vry mochten leven/dan tzedert den tijt dat Balan Heer van dit Eylant gheweeſt heeft / dewelcke (zoo ic u verhaelt hebbe) een zeer goedertieren Chriſten is/zoo hebben ſy alle in vryheyt gheleeft/waer over hy van ſyne onderſa-

ken zeer bemint wort. Ende hoe wel dat de Ridder zoo veel goets van desen Balan zeyde / zoo en wilde hy hem daer op niet betrouwē / dan badt hem dat hy Balan gint bootschappen / hoe daer een Ridder van't vaste Eylandt ghekomen was met de vrouwe vande welcke hy den sone ghedoot / ende haren man eñ dochter noch ghevanghen hadde / ende oftse met hem te bevechten ende t'overwinnen / mochten bij komen / dat hy hem daer van zoude eenighe versekerheypt zenden / op dat hem gheen hinder ofte leisel van iemant anders dan van hem zoude ontfangen / anders zoude hy hem wel wachten van naerder te komen. Doen tradt de Ridder in een kleyn schuytken / latende Amadis eñ syn gezelschap in't Schip ontrent een half myle in Zee / verwachtende d'antwoorde die hy hem zoude brenghen. Ende zoo haest als hy by den Reuse ghekomen was zoo wert hy hem kennende als den ghenen die hy ghesien hadde / ende vraechde hem waer dat hy ginc? Heer Balan / antwoorde hy / ic ben gekomen met een Ridder / dewelcke ic niet verre van hier ghelaten hebbe / die my versekert heeft dat hy van't vaste Eylant hier gekomen is om v te bevechten. Aen dese woorden begon Balan te dencken dat het een van die Ridders moeste wesen daer hem Dariolette af gezeyt hadde: ende vraechde den Ridder / ofter niet een Iouffrou van redelijcken ouderdom by hem en was? Ja zeyde de Ridder: by mynder trouwen zeyde hy 'tis Amadis van Gaule / oft een van syn broeders / die zoo wijt vermaert zijn. Ic en weter niet af / antwoorde de Ridder / maer ic en zach noyt fraeper Edelman / die minder vertsaecht is in syne woordē: want hy ontbiet v door my / dat zoo ghy hem wilt zekerheypt gheven van alle v volc uytghenomen uwen persoon / dat hy wel haest hier zal wesen om te volbrenghen syn voornemen. Daer aen en zal't niet ontbreken / zeyde Balan / want ghy weet het zelfs hoe ic met andere pleech te handelē: daerom keert weder tot hem alst v belieft / ende verseckert hem op myn eere / dat hem van niemandt eenich ghewelt oft overlast zal gheschieden / ende zo hy d'overhant behout, dat hy van my zal hebben al 'tghene hy begheert. Met dese woorden nam de Ridder oorlof van Balan / ende keerde weder na syn Schip / in't welcke ghetreden zijnde / quam hy by Amadis: aen den welcken hy vertelde al 'tghene hem den Reuse ghesept hadde: Waer op hy datelyc aen landt voer / ende ghinc de rootze op recht na 'tkasteel van Balan / dewelcke hem verwachte voor de poorte onghewapent zijnde. Doen groette hy Amadis ende Dariolette / dewelcke hy vraechde / oft dit een vande Ridders was die sy hem belooft hadde daer te brenghen. Doen nam Amadis het woort / (vreesende bekent te worden) zegghende dat hy daer niet en was ghekomen om hem synen naem te zegghen / maer om hem te doen gevoelē de scherpte van syn sweert / zoo hy niet gewillichlijc en beterde de schade die de Iouffrou ende haer ghezelschap van hem ontfangen hadde: Ridder / antwoorde de Reuse / (bykans al gheckende) de vreese die ic teghenwoordich hebbe beweecht my / v een beleefthept aen te biedē / 'twelc ic noch noyt gheenen anderen ghedaen hebbe / wetende dat ghy beweecht zijt door de gene die v hier heeft doen komen / zonder dat ghy wist wie ic was / oft wat ic doen kan / dewelcke dese is / te weten / dat ghy elders meucht gaen zoecken vreemde avontueren / zonder dat ghy dese reyse zult gehouden wesen aen de wetten van myn Landt. Amadis gheheel verstoort wesende / dat hem Balan zo weynich achte / antwoorde hem spijtichlijc / zegghende: Vergheeft den ghenen daer ghy macht over hebt / maer niet aen my / die zoo veel weeghs over Zee gereyst heb om die zelve aen v te bewijsen / alsoo ic v zal doen gevoelen eer de Son haren loop om dese

rootſe zal doen / zoo ghy niet toelaet dat dit vileynich ghebruyc ghelaten ende te niet gedaen wort / 'twelc ghy hier onderhout teghens Godt ende de Rechten der menſchen / het welcke ghy niet en behoort teghen te ſpreken / waerom ic v ooc op't hoochſte bidde om de deucht die ic v gunne / ter liefden van eenighe uwe goede vrienden ende bloedtverwanten / tot dewelcke ic gheheel ende al gheneycht ben: Daerõ reſolveert v deſe goede Jouffrou v recht te doen / eer v den noodt daer toe dwingt / ende wy verder treden. Zoodanighe begheerte / antwoordde de Reuſe / en is niet billich / ende en zal v ooc niet by my toegeſtaen wordẽ / al en waer't maer om te beproeven hoe ghy Ridders van't vaſte Eylant kondt beſchermen de wapenen die ghylieden draecht : ende tot dien eynde ga ic my wapenen : ende om dat ghy te voet zijt zonder peerdt / zoo zal ic v een zeynden vande beſte die ic in mynen ſtal hebbe / ende ooc een lancie ende wapenen zoo ghyſe ghebreec hebt / want ic hebber noch vele die ic verovert hebbe zoo van uwe medeghezellen / als andere die zoo goede Ridders ofte beter zijn / als ghy v laet voorſtaen te weſen. Zoo moet my Godt helpen / zeyde Amadis / ghy doet als een goet Ridder toe ſtaet / het peert eñ de lancie en zal ic niet weygheren / zoo't v belieft my die te zeynden : maer zoo veel de wapenen ende den ſchildt aengaet / en zal ic (zoo't Godt ghelieft) gheen ander voor dees reyſe ghebruycken als deſe / de welcke zijn van den Ridder die ghy zonder reden hebt doen ſterven / wiens onnooſelheyt my te meerder moet eñ ſtercte zal gheven om hem te wreken. Het zal blijcken / antwoordde de Reuſe / die hem met Darioletta eñ de Ridder van't Eylandt liet / ende keerde in ſyn Kaſteel / ende een weynich daer na quam daer eẽ ſchiltknecht / preſenterende aen Amadis een zeer ſchoon peert ende een ſtercke lancie / ende datelijc hoordemen op den rooden Toren dry Trompetten tzeffens blaſen: Daerom Amadis vraechde wat dat beduydde? Heer Ridder / antwoordde de ſchiltknecht / myn Heer Balan is ghereet om te komen : daerom weeſt op v hoede / zoo't v goet dunct. Nauwelijcx en hadde hy deſe woorden gheeyndicht / ofte alle de mans en vrouwen van't Kaſteel en quamen op de muerẽ om deſen kamp te zien. Doen quam Balan wt op een ſchoon peert / ghelijc weſende 'tgene hy Amadis ghesonden hadde / ghewapent zijnde met wtnemende heerlijcke wapenen / ende eenen overmaten grooten ſchilt : ende alſoo hy ſynen vyant ghenaecte / die al ghereet was om te vechten / zeyde hy tot hem zoo ſtijf dat het van elc een mochte ghehoort worden : Voorwaer Heer Ridder van't vaſte Eylandt / v laetdunckenheyt heeft v verſtant wel verblint / ende ic verwonder my hoe ghy moecht dencken dat ic voortaen medelijden met v zal hebben / aengeſien ghy't niet en hebt willen aennemen doen ic't v preſenteerde. Medelyden / antwoordde Amadis / ic en hebber v noyt af ghesproken : Wel is waer dat ic 'tzelve heb ghedocht van v ende uwe ziele / zoo verre ghy v wilt bekeeren / zoo niet / laet ons den tijt gebruycken tot wtvoeringe / ende niet met dreyghen ofte woorden / als ghy doet. Doen neychden ſy hun hoofden / ende vellende hun lancien / gaven de peerden de ſporen / loopende op malkanderen met zulckẽ ſnelheyt / dat het ſcheen oft hun den blixem voort voerde. Amadis raecte Balan met zulcken gheweldt / dat hy ſynen ſchilt eñ wapen doorſtac / alſo dat ſyn lancie brac op een vã ſyn borſtbeenen / waer van hy zoodanighe ſmerte ghevoelde / dat hy van ſyn peerdt plat ter aerden viel / alſo hy ſynen vyant meynende te raken / ſyn lancie ſtac in't voorhooft van't peerdt / in voegen datſe daer in bleef ſteken / want de pijne die hy voelde had hem ſyn lancie doen zincken / eñ bykans meeſt al ſyn macht benomen : evenwel het peerdt viel doot ter aerden / ende ſyn Meeſter onder hem : maer hy ſtont date-

lijc weder op / nemende syn sweert inde
hant/ tredende recht na Balan / die noch
gheheel verbaest van syne val was/ konde
hem qualijc op de been houden : Nietten-
min de vreese des doodts en de schaemte
van overwonnen te worden / deden hem
weder moedt grijpen/ ende dede syn beste
om hem te verweeren. Doen begonnen
sy op malkanderen te slaen / also dat diese
ghehoort hadde zonder te zien/zoude ghe-
oordeelt hebben dat het veel eer hamers
op een ambilt waren / als sweerden op
harnassen: ende alsoo de Reuse syn sweert
ophief/ meynende met ghewelt ende met
dien Amadis te verslaen/ die den slach op
synen schilt afschuttede / zoo trat hy een
weynich ter zijden af / ende trefte Balan
recht op synen rechten ellenboge/ daer hy
niet wel ghewapent was : waer van hy
zulcken onlijdelijcken pijne gevoelde/ dat
hy bykans van hem zelven viel/ eñ tradt
al zoetkens twee treden achterwaerts/
struyckelende als oft hy droncken ghe-
weest hadde. Als de Ridder vander Prin-
cessen Eylandt klaerlijc bemercte dat A-
madis 'tbeste des ghevechts hadde/ ende
dat hy ten eersten steke metter lancie ter
aerden ghevelt hadde/ die hy achtede on-
verwinnelijc te wesen/ hem ziende 'tbloet
langhs den arm in zulcken menichte af
loopen/ datter d'aerde root van wert/ zoo
en wist hy niet te bedenckẽ wie hy moch-
te wesen/ende als oft hy eenighe spoocke-
rije voor hem ghezien hadde / zegende hy
hem met een teecken des kruys/ eñ zeyde
tot der Joncvrouwe Dariolette : Waer
hebt ghy desen duyvel konnen bekomen/
die dinghen doet/ een natuerlijc mensche
onmogelijc ? Och/och Ridder/antwoord-
de sy/ zoo de weerelt van zoodanighe wel
voorsien ware/ den hoochmoet ende boos-
heyt der schelmen en zoudemen zoo veel
niet ghewaer worden. Hierentusschen
drongh Amadis den Reuse in/die allencx-
kens door't verliesen des bloets wt synen
rechten arm zich zoo swac ghevoelde/dat
hy genootsaect was syn sweert inde slinc-
ke handt te nemen / ende daerentusschen
gaf hem synen vyant alsulcken slach op't
opperste syns helms / dat het achterste
voor keerde/ 'twelcke Balan qualijc be-
quam/ want niet konnende van hem ziẽ/
was hy ghenoodtsaect dien wederom te
rechten/ eñ dat niet zonder groote moey-
te/ om de swacheyt des arms door't ver-
liesen des bloets. Eñ Amadis meynende
als doẽ baes te wesen/verhief syn sweert/
maer de Reuse hadde synen helm verset/
ende ontfingh den slach die met ghewelt
aen quam/ op synen schildt ten besten dat
hy konde / alwaer 'tsweert zoo diep in
ghinc/dattet hem onmogelijc was 'tzelve
daer wt te trecken: ende begonnen tegen
malkanderen zoo te trecken ende te stoo-

ten/ dat de riemen ten lesten braken/ende den schildt met 'tsweert daer in Amadis inde handen bleven / die als doen meer bekommert was als te voren / want hy was zo swaer dat hy dien qualijc vander aerde konde opheffen. Hierom nam Balan dese gheleghentheyt waer/ slaende op Amadis alsoo hy wilde/hoewel het maer met de slincke hant en was/ ende te beter voor den anderen/ want zoo hy den rechten arm hadde mogen ghebruycken/ zonder twijffel Amadis hadde een doot man gheweest/en hebbende noch sweert/noch schildt om hem eenichsins te verweeren: maer den noot(moeder van listicheyt) dede hem bedencken een nieu ontset / 'twelc dit was: Hy hadde synen schilt noch aen de schouder hanghende / die hem grootelijcx belette syne kracht te ghebruycken/ om syn sweert wt te trecken van daer't zoo vast in stac / derhalven nam hy dien van synen hals ende wierpen teghen de schenen van Balan/die den zelven metter haest aenveerde: hierentusschen vatte hy syn sweert met beyde de handen / eñ stellende syn voeten op des Reusen schilt/troc hy dat met zulcken ghewelt dat hy't wt kreech / doch niet zonder daerentusschen veel te lijden : want Balan hem zonder ophouden veel slagen gaf/ ende verscheyden wonden. Maer hem bevindende wederom voorsien van 'tbeste deel syner wapenen / kreech wederom nieuwen moedt ende meerder kracht / ende voechde hem by synen vyant/om hem weder te gheven dat hy hem gheleent hadde / daer hy niet langhe mede en vertoefde / door dien de pijne die hy inde borst hadde door dē steec vander lancie zoo vermeerderde / dat den aessem hem begaf/ende al beswijmelt ter aerden viel. Het welcke die van't Kasteel siende/meynende dat hy doot was/maecten zeer groot misbaer/ ende den meesten rou ter weerelt/ roepende gelijckelijc met eender stemme tot Amadis : Och verrader ! ter quader uren hebt ghy omghebracht den besten Ridder der gantscher weerelt : Maer om al dit ghekerm ende groot getier en ontsette zich Amadis niet eens / maer vallende op den Reuse / troc hem den helm van't hooft / ende bemerckende datter noch leven in hem was/ sprac hy tot hem wel luyde : Gheeft v op Balan / zoo ghy v hooft behouden wilt: maer hy en verroerde noch handen noch voeten. Doen braechde de Ridder Gouverneur van't Eylant der Princesse/vreesende dat Amadis de Reuse tracteren wilde alsoo hy dreychde / oft hy doot was? Neen/zeyde hy/ooc en zie ic aen hem geen wonden/om dewelcke hy zoo luttel herts heeft. Ic bidts v dan / antwoordde de Ridder/ en tracteert hem niet argher/ tot dat hy wederom tot hemzelven ghekomen zij / ende ic belove v dat hy als dan volbrenghen zal alles wat ghy van hem zult vereyschen : anders ghelooft my datter v meer quaets van komen zal als ghy wel bedenct : want die van't Kasteel zijn alreede inde wapenen/om v t'overvallen zoo sy konnen. Om hun/ zeyde Amadis/ en wil ic gantsch niet doen noch laten/ maer wel om uwent en synent wil / om dat hy goet vriendt is met Gandalac/die ic zeer beminne ende veel van hem houde. Ende alsoo hy dese woorden eyndichde/ zach hy Bravor Balans sone wt 'tkasteel komen met dertich ghewapende mans: ende bemerckende het aenstaende perijckel/zoo weec hy na de rootze/wtghehoolt zijnde als een spelonck boven bedect/alwaer een man oft twee hem konde onthouden / ende sleppende des Reusen schilt voor hem/ diende hem den zelvē voor een borstweer. Doen bespronghen hem d'andere met steenen ende met flitsen/maer sy en konden hem niet quetsen als van voren / want hy behielp hem zoo met den schilt / datse hem niet en konden beschadighen/'twelc hun groot verdriet was/zoo datter twee vande stoutste hem meynden t'overvallen in syn spelonck : het welcke Amadis bemerckende / quam hun tegen/ eñ den eersten die hy raecte/ en sprac daer

na niet meer/noch ſyn medegezelle ſtracx daer aen ooc niet/'twelc d'andere zulcken vreeſe aenjaechde / dat niemant van hun allen hem dorſten genaken. Nu gheduerende dit gevecht/ zoo brochten die van't Kaſteel Balan op ſyn bedde / ende d'andere beſprongen Amadis daerentuſſchen hoe langher hoe meer : het welcke den Ridder van't Eylandt der Princeſſe zoo miſhaechde/ (op wiens woort hy te lande gegaen was) dat hy Bravor aenſprac/ ende zeyde: Voorwaer Bravor/ ghy aenvanght een zake die v tot groote ſchande na-ghehouden zal worden: weet ghy niet dat v Vader noyt anders als een man met eeren is gheweeſt / ende trou in ſyn beloften : ende ghy ontaerdet / ende doet teghen ſyn woort ende beloften: want hy heeft den Ridder verſekert dat hy met niemandt en zal te doen hebben als met hem alleen/ ende dies niet tegenſtaende/ ghy ghehenght datmen hem ſchelmachtich beſpringht ende overvalt / hoewel v Vader noch levende is/ die v des geenen danc en zal weten : dus doet ende volght mynen raedt : indien ghy vreeſt dattet v Vader Balan beſterven zal / zoo ſtelt orden dat de Ridder deſen nacht bewaert werde / zonder hem voorder te laten beſpringhen / ende morghen zult ghy zien hoe't met v Vader gheſtelt is / ende hebt v als dan daer na te reguleren : want ic verſekere v dat hy van die quetſuere niet ſterven en zal. Ende ghelooft vry / zoo ic niet om ſyn leven ghebeden en hadde/ ende ter liefde van Gandalac v Grootvader die hy lief ende weert heeft (zoo hy my ghezegt heeft) v vader was in perijckel van ſyn hooft quyt te weſen: Hierom volcht mynen raet/ ende ghy zulter v wel by bevinden. Ic zal't doen/antwoorde Bravor/by aldien myn moeder zulcx ooc goet vint. Zoo gaet het dan haer vragen/ zeyde de Ridder/ ende dat daerentuſſchen elc een vertrecke. Twelc de ſone ſyn volc beval te doen / hun doende van daer vertrecken / doch belaſte hun Amadis te beletten dat hy niet vande plaetſe gaen en zoude / tot dat hy van't Kaſteel weder keerde. Doen ghinc hy ſyn moeder zegghen alles wat de Ridder hem gheraden hadde/zelfs ooc dat de Ridder die ſyn vader verwonnen hadde/ hem niet en heeft willen dooden ter liefde van Gandalac/ zoo hy zeyde. Als de Vrouwe dit van haren ſone verſtaen hadde/ zo wert ſy denckende dattet Galaor wel mochte weſen/ die ſy beminde als haer eyghen broeder/ om datſe t'zamen opghebracht waren in de rootſe van Galtares: Hierom raedde ſy haer ſone des Ridders raet te volgen/ te meer om dat ſyn Vader hem wat beter ghevoelde. Hier door bleef Amadis met vreden/ houdende evenwel een oogh' in't zeyl / verwachtende van ure tot ure beſpronghen te worden by die vanden Kaſteele/die hem beleghert hielden/ als voren gheſeyt is.

Vanden grooté rou die Dariolette bedreef, ziende Amadis in zo grooten perijckel, ende hoe Balan ende hy ghevrienden vverden.

Het vier-en-dertichſte Capittel.

ALs Dariolette ghewaer wert dat Amadis van alle zyden beſet was/ (zonder hope van eenich ontſet) zoo begon ſy zeer jammerlijc te klagen/ ende zeyde al ſchreyende : Och ongheluckighe ende catyvighe als ic ben! moet nu om mynent wille ſterven den beſten Ridder der gãtſcher weerelt? hoe zal ic voortaen derven verſchynen voor de Koninc ſyn Vader/ de Koninginne ſyn Moeder/ oft voor eenighe van ſyne vrienden / verſtaende dat hem dit leedt om mynent wil over komt? Och/ och ongheluckighe als ic ben / ja veel meer als ic zegghen kan/ heb ic eens oorſake geweeſt om hem 'tleven te behouden/ door den vont der wieghe daer ic hem in leyde/ hem ſtellende in de ghenade der baren/zoo ben ic nu daerentegen die hem ten eynde ſyns levens

Ghebracht hebbe / als ic de meeste hulpe
ende ontset van hem verwachtede. Och
waer was myn verstant / als ic hem aen
den zee-strant vondt/dat ic hem niet eens
toe en liet in't Kasteel van Apolidon te
gaen/ om aen Mevrouwe Oriane oorlof
te nemen / van waer hy eenighe andere
Ridders met hem hadde mogen nemen/
die hem nu hadden moghen ontsetten.
Maer wie behoort daer over de straffe te
draghen als ic/die tot mynen ongheluckе
ghehandelt hebbe als een lichtveerdighe
ende onbedachte vrouwe? Nu zoo zach
Amadis Dariolette wel groot misbaer
maken / wringhende hare handen / ende
hare ooghen somtijts ten Hemel slaende/
als oftse aen Godt om hulpe ende bystant
gheroepen hadde / doch en konde hy niet
hooren wat sy badt/ doch (door de klaer-
heyt des vyers/'twelc sy gemaect hadden
die hem dien nacht bewaerden) zoo konde
hy hare droef heyt wel bemercken. Hier-
om wederom moedt nemende / nam hy
voren te sterven / ofte hem wt de spelonc-
ke te begheven/bedenckende dat de donc-
kerheyt des nachts daer toe bequamer
zoude wesen/ als oft hy tot dat het schoon
dach waer zoude verwachtẽ / te meer om
dat hy gheen wtkomste en zach/ oft hy en
moester doot blijven ofte ghevangen we-
sen/ende dat door den grooten arbeyt der
wapenen/den grooten vaec eñ honger die
hem daer toe metter tijt zouden dwingen
zoo hy langher vertoefde/ ende met min-
der voordeels als hem nu de gheleghent-
heyt presenteerde / ziende syne wacht hy-
na alle slapende: derhalven verliet hy syn
hol / ende vertroc zoetkens ende al stillijc
van daer. Het welcke de Ridder van't
Eylandt der Princesse ghewaer werden-
de/eñ voorsiende het groot perijckel daer
hy hem in stelde/ ja wetende wat hy met
Bravor ghehandelt hadde / ende met de
Reusinne/alles streckende tot syn behout/
liep metter haest tot hem/eñ hem weder-
houdende half teghen synen danc / zeyde
hem: Heer Ridder/ic bidts v my de vriēt-
schap te doen/ van my te verhooren alleer
ghy voorder treet. Doen bleef Amadis
stil staen/om te hooren wat hy wilde zeg-
ghen. Als doen verhaelde hy hem / hoe
hy met Bravor ghesproken hadde / ende
syn bestandt verkreghen hadde op hope
van syns Vaders ghesontheyt / daer al-
reede goede hope toe was van wel te be-
komen/ende voorts alles wat voren ver-
haelt is. Daer over Amadis verblijdt
was / houdende hem voor een man met
eeren ende getrou / die hem dese woorden
vertelde/ ende dat hy die niet en versierde
al moest hyer om sterven / ende hierom
antwoordde hy hem: Vroom Ridder / ic
zal uwen raedt voor dese reyse volghen/v
sweerende op myn Ridderschap die ic
over tien jaren ontfanghen hebbe / dat ic
liever met stucken van een ghehouwen
zoude werden / als dat de Jouffrouwe
(om wiens wille ic tegen Balan ghevoch-
ten hebbe) niet volkomentlijc ghenoech en
werde ghedaen van 'tgene sy is eysschen-
de. Ghy eñ sy/ zeyde de Ridder/zult heb-
ben alles wat ghy begeert: want ic kenne
Balan voor zoodanighen / dat hy liever
duysent dooden zoude sterven/ als syn be-
lofte niet na te komen. Nu zoo lach de
Reuse op syn bedde/zonder een woordt te
konnen spreken / dan hijchde zonder op-
houden/ zo dat hy t'elcken buyten aessem
was/lijdende onverdraechlijcke pijne aen
'therte/ ende wees dickwils met de slincke
handt waer hy de meeste smerte leedt.
Het welcke de Chirurgijns gewaer wer-
dende / (die hem noch niet en hadden der-
ven ontkleeden/ vreesende hem te verroe-
ren) verstouttẽ hun om te besien de plaet-
se daer hy wecs / ende zagen als doen dat
hy groote reden daer toe hadde / want
'tgheheente rontom syner maghe was al
verdooft ende ghekroocт. Ende om deser
oorsake besmeerden sy dat met zoo veel-
derley zalve ende olie / dat hy al eer het
dach was/synen aessem konde verhalen/
ende wel perfectelijc spreken / dies hy ten
eersten vraechde waer de Ridder ende de
Jouffrou-

Jouffrouwe waren. Doen wert hem de
waerheyt van alles verklaert/want nie-
mant van hun allen zoo ſtout was / die
voor hem een logen zoude hebben derven
ſtegen. Doen dede hy Bravor met alle
de ghene die Amadis beſet hadden / voor
hem komen / ende die voor hem ſtaende/
zeyde hy hem: Ghy eerlooſen ſchelm/wie
heeft u zoo ſtout ghemaeckt myn woort te
breken/in zakẽ die ic belooft hadde? Ghy
booſwicht als ghy zijt / wat eere oft pro-
fijt zal't u weſen alſulcken valſchen daedt
begaen te hebben? dewijle het in uwer
macht niet en was / my wederom leven-
dich te maken/zoo my de doot overvallen
hadde/veel min u t'ontſchuldighen vande
valſche verraderije/ nagekomen hebben-
de 'tghene ghy zoo onbeſchaemdelijc aen-
ghevanghen hadt teghens de Ridder/ die
op de verſekertheyt myns woorts ende
belofte te lande ghekomen is? Hebt ghy
tot noch toe opt konnen ſpeuren / dat ic
om iets dat my overghekomen ende we-
dervaren is / myne belofte ghebroken
hebbe? neen ghy / maer hebbe die altijt
na myn vermoghen na-ghekomen / dat
meer achtende als u ofte myn eyghen le-
ven. Ic ſweere u by de Goden dattet
niet veel en ſchillet ofte ic en doe u hangen
buyten de Freeten deſer ſterrte / tot een
exempel van alſulcke ſchelmen als ghy
zijt / vyanden der deucht ende waerheyt.
Neemt hem/ neemt hem den booſwicht/
ende bindt hem handen en voeten / ende
brengt hem tot den Ridder/hem van my-
nent weghen zegghende / dat ic hem den
verrader zeynde die hem miſdaen heeft/
ende my noch meer/ ende dat ic hem bid-
de zoodanighen ſtraffe over hem te doen/
als hy aẽ ons beyde verdient heeft. Doen
en waſſer niemant die hem dorſde teghen
ſpreken / maer bonden ende troſten hem
wel ſtijf/ ende brochten hem terſtont voor
Amadis: maer ſyn moeder vreeſende dat
hem mochte ghebeuren zulcx als Balan
haer man ontboot/wetende het onghelijc
dat den Ridder aengedaen was/ zoo ginc
ſy ſecretelijc by hem: nochtans wat neer-
ſticheyt dat ſy dede/zoo was haer ſone al-
reede voor hem / alſo de Reuſe belaſt had-
de. Doch en maecte Amadis gheen werc
van hem/ende vergaf't hem/ ende hy zel-
ve ontbont hem juyſt als de goede vrou-
we by hem quã / die hem ten eerſten wert
kennende: want hy hadde ſynen helm af-
ghedaen om beter op ſyn ghemac te we-
ſen/maer ſy en wiſt noch niet wat hy met
Bravor wilde doen / dus ſy voor hem op
haer knien viel/eñ jammerlijc ſchreyende
zeyde ſy: Och Heer Amadis/en kent ghy
my niet meer? Ende hoewel hy wel wiſt
datſe Gandalacs dochter was / zoo en
liet hy't voor die tijdt niet blijcken / maer
antwoordde ſtraflijc ghenoech: Vrouwe/
ic en weet niet wie ghy zijt / ende waer
wel te vreden dat ic in myn leven zooda-
nigen booſen volc niet meer en kende/als
ic te deſer plaetſe ghevonden hebbe. Och
zeyde ſy / indien het u aengenamer is dat
ic uwen naem verſwijghe/ ic wil u gheer-
ne believen/hoewel ic nochtans wel wete
dat ghy Amadis van Gaule zijt / Ga-
laors broeder / die ic zo zeer bemiñe/om
wiens wille ic u ootmoedelijc bidde ont-
ferming met myn ſone te hebben / ende
hem alles te vergheven. Deſe woorden
beweechden ſyn herte zo zeer/dat hy hem
niet langher en konde veynſen gram te
weſen / maer hief haer zoetelijc op / ende
antwoordde haer: Nevrouwe myn broe-
der ende ic hebben zo veel deuchden ende
vrientſchap van u vader Gandalac ont-
fangen/ dat ic myn leven voor hem zoude
ſtellen / om hem wederom vrientſchap te
betoonen. Aengaende u ſone / deſe om-
ſtaenders weten wel dat ic't hem al ver-
gheven hadde aleer ghy'er my om ghebe-
den hebt/ende maecte hem alreede los al-
zoo ghy by my quaemt/gheen wrake van
hem begheerende/ maer wel van die duſ-
danighen quaden ghewoonte onderhou-
den gelijc als u man doet/daer ic niet veel
om en ghewe oft hy weet wie ic ben / oft
niet; want hy macht wel weten dat ic we

dit Eylandt niet vertrecken en zal / voor hy heeft dese Jouffrouwe voldaen die my hier ghebracht heeft: Derhalven indien hy zoo vast op syn woort ende belofften staet alsmen hem na geeft/dat hy weder ter plaetse kome die bescheyde was/ eñ hy zal ghewaer werden oft hy te recht oft t'onrecht my met ghewelt ontvoert is oft niet / daer ic hem in myn macht hadde. Betrout my/zeyde sy/dat u recht ende ghelijc zal ghescieden in alles wat ghy vereyschen zult: Oock is u bekent dat hy't niet en vermach dat syn volc teghen syn belofte ghedaen heeft / want hy als doen gheen ghevoelen noch kennisse met allen en hadde/'twelc hem ontschuldicht/ u sweerende op myn trouwe / indien't u belieft by hem te komen/ (aenghesien het onmogelijc is dat hy by u kome) dat ghy goede vrienden zult werden / believet Godt/ende ic bidde u hierom. Mevrouwe / antwoordde Amadis / ic en hebbe gheen quaet vermoeden op u / maer ic ontsie den aert der Reusen/die ghemeynlijc luttel reden ghebruycken / maer den meerderen deel een dulle rasernije ende groote wreetheyt. Ghy zeght de waerheyt/zeyde sy ende nochtans ken ic desen myn man zoo verre wel/dat ghy my wel meucht ghelooven 'tghene ic u zegghe. Ic zal't doen/antwoordde Amadis. Doẽ dede hy synen helm aen/ nam synen schilt ende 'tsweert inde handt/ ende ghinc in't Kasteel met Balans huysvrouwe / dien het terstont ghezeght wert: dies hy hem liet bidden in syn kamer te komen. Ende alsoo hy daer in quam / zoo hief de Reuse hem zelven op ten besten dat hy konde/ ende hiet hem grootelijcx willekom. Balan antwoordde Amadis/ ic en weet niet hoe ghy't meent / maer ic zal's my alle myn leven lanc beklagen over de valschheyt uwes volcx/zijnde op u woort ende trouwe ghekomen om u te bevechten/ eñ 'trecht der Jouffrouwe die my hier ghebracht heeft/ voor te staen / eñ haer daer aen te helpen / ende datse my vileynelijc hebben besprongen als ic u in myn ghewelt eñ t'onder ghebracht hadde/eñ hoewel ic ghenoechsaem bemerct hebbe datet zonder u bevel ghescien is / zijnde in zulcken staet dat ghy't niet en vermocht. Nu het zy zoo't wil / alsoo ic gesien hebbe den staet daer ghy u sone in gestelt hebt/ zoo ontsla ic u ende hem van ghelijcken/ maer niet van 'tghene dese Jouffrouwe vereyschet / wiens gherechticheyt ic niet verlaten en wil noch om leven noch om sterven / eñ bidde u derhalven vriendelijc haer te vreden te stellen ende te voldoen: ofte anders ben ic ghenootsaect aen uwen persoon te volbrenghen zulcx als begonnẽ is / 'twelc my verdrieten zoude/ ende dat ter liefde van Gandalac die ic beminne ende grootelijcx achte / metten welcken / na dat ic verstaen hebbe / ghy bloet-vrient ende maechschap geworden zyt. Ridder/antwoordde hy/hoewel het my quelt ende verdrietich is / my overwonnen te zien van een Ridder alleen/ zo dat my de doot aenghenamer waer gheweest / evenwel zoo en achte ic dit zo veel veel niet als den overlast die myn sone ende myn volc u ghedaen heeft/ende zoo myn kracht my toeliet te volbrengen dat ic wel bedencke/ ghy zout ghewaer worden hoe veel ic van myn woordt ende beloften houde : Doch zoo en heb ic als nu gheen ander ghelegentheyt/ als van u in handẽ te stellen den genẽ die de faute begaen heeft / hoewel hy alleen ons eenich erfghenaem is / ende inden welcken ic eñ myn vrouwe een zonderling behagen eñ vreucht hebben: ende indien hy u niet genoech en is/ eyscht wat u belieft/ eñ 'tzal u ghewerden. Ten aenziene van dat/zeyde Amadis/ben ic alreede voldaen/ maer niet van het onghelijc der Jouffrouwe aen-ghedaen. Ic ben bereyt/antwoordde de Reuse / zoodanighen boete te doen/ om u te vreden te stellen als ghy begeert/ u biddende eñ haer oock voor de doot van haer sone (die niet weder opgherecht en kan werden) te vereysschen dat in myn-

der

der macht is. Eerst ende voor al / zeyde Amadis / begeere ic dat ghy vry ende los latet haer man / dochter ende al hun ghezelschap / ende dat ghy voor haer sone die ghy omgebracht hebt / den uwen zult veroordeelen te wesen haer behoudt-sone / eñ dat hy op morghen haer dochter trouwe: ende ic versekere v Balan dat haer vader zoo goeden Edelman is als ghy zijt / ende van goederen rijc ghenoech / ende daerenboven Gouverneur van de Landen die myn Heer Vader heeft in kleyn Brittagnien. Als Balan hem aldus hoorde spreken / besach hy hem veel scherper als te voren / ende antwoordde hem: Ic bidts v door beleeftheyt my uwen eñ ws vaders naem te willen zegghen. Myn vader / zeyde Amadis / is de Koninc van Gaule / ende ic Amadis syn sone. De Reuse dit hoorende / lichte syn hooft op / ende zeyde: Ist moghelijc dat ghy dien Amadis zijt / die myn vader ter doot brachte? Het is waer / zeyde Amadis / dat ic ziende de Koninc Lisuart in perijckel des doots / hem bystandt doende / eenen Reuse doodde / wiens sone ghy zijt / zoo men my ghesept heeft. Zekerlijc / zeyde Balan / ic en kan niet bedencken hoe ghy die stoutichept ghehadt hebt van in myn Landt te derven komen / 'ten zij ghy v betrout hebt op 'tgheruchte dat van my gaet / als dat ic onverbrekelijc myn woort ende belosten na kome / ofte op uwe grootshertichept / gheen perijckel (hoe groot 'tzelve oock is) ontsiende / om te geraken aen 'tghene ghy voorghenomen hebt: Derhalven alsoo v de Fortuyne zo gunstich is / zoo en waert gheen reden dat ic my voortaen teghen haer stelle / t'uwen gelucke / ende nu voornementlijc hebbende v beproeft / ende dat niet tot mynen voordeele. Belanghende myn sone / ic gheve v dien om met hem te doen na v believen / maer niet voor zulc als ic wel wenschte dat hy ware / valschelijc syn belofte ghebroken hebbende / zoo datter niet goedts by hem en is als de kennisse die hy van v zal hebben / hem syn misdaet hebbende verghheven: ende van nu aen zal ic terstont in vryhept stellen deses Joffrouwen man / met alle de ghevanghens / my achtende de gheluckichste der weerelt zo ghy my aenneemt voor uwen vrient / daer ic v om bidde. Ja ic gewisselijc / antwoordde Amadis / die hem omhelsde / zeggende: Ic ben zoo gantschelijc Gandalacs ws schoon-vaders dienaer / dat ic v om synent wille te weerdiger zal houden: eñ tot een beginsel deser vrientschap / zoo bid ic v goede Heere / dese quade ghewoonte die ghy tot noch toe tegen Godt / recht eñ reden onderhouden hebt / gantschelijc te niete te doen / eñ verghееft met eené v sone Brabor syne overtredinghen / meer ghеschiedt door syne jonchept als anders / hem ghebiedende op morgen te trouwen de gene daer ic v van gesproken hebbe / op dat ghy eñ ic van onse belosten moghen ontslaghen wesen. Hier mede was Balan te vreden: Het welcke Dariolette met haren man gantsch wel behaechde.

Nu zoo en vermaent dese Historie hier niet zonder merckelijcke oorsake van dit houlijc / want van hun quam eenen Galeote ghenaemt / die eene vande dochters troude van Galvanes eñ van Mevrouwe de schoone Reusinne Madasime / ende van dien den tweeden Balan / vervallende alsо dit Eylant vanden rooden Toren van vader tot 'tkindt / zoo dat eyndelijc daer Heere van werdt den edelen Ridder Segurades / broeder des ghenen die in't Hof vanden Koninc Artus quam / oudt zijnde hondert en twintich jaren eñ meer: dewelcke hebbende om synen ouderdom de wapenen al over twintich jaren verlaten / zonder lancie wt den zadel lichte alle de vernaemste Ridders die binnen Camelot waren.

Desen Segurades daer ic van spreke / was ten tijde van Vterpandragon / vader vanden zelven Artus / ende liet een eenich sone na / Heere van dit Eylandt / ghenaemt Brabor de Bruyn / die vã Tristan

de Leonnoys omgebracht wert / reysende na Cornuaille met Yseut de huysvrouwe vandē Koninc Marc. Na desen Bravor de Bruyn / wert ersghenaem den vromen Galehaut de Bruyn / Heere vande verre gheleghen Eylanden / groot vriendt van Lancelot du Lac / ghelijc ghy hebt moghen zien / indien ghy ghelesen hebt de historien vande ronde Tafel / inde welcke dese Bruyns verhaelt werden / die alle vā d'afkomste waren van desen Balan / by den welcken wy Amadis zullen laten / verwachtende de gheenesinge syner wonden / om te verhalen wat Grasandor wedervoer / na dat de Jagher hem de boodtschap gedaen hadde / ende voor zeker wist dat hy t'schepe vertrocken was met de Joffrouwe / die hem mede nam.

Hoe Grasandor Amadis ghinc zoecken, ende vande avontueren die hem in't reysen ontmoetten.

Het vijf-en-dertichste Capittel.

Hier weynich te voren hebt ghy verstaen dat Amadis tredende in 'tschip vande Joffrouwe die hem was komen zoecken / een vande Jaghers lancx de strant vande Zee ginc / dien Amadis belaste den dooden Ridder te begraven / ende dat hy Grasandor soude zeggen d'oorsake van syn haestich vertrec. Grasandor dat verstaen hebbende / bleef een tijt lanc hem bedenckende welcke d'oorsake mocht wesen / ende wat voor een avontuere die hem ende Oriane zoo hadde doen verlaten. Hierom verlatende de Jacht / beval hy de Jagher hem te geleyden daer den dooden Ridder lach: ende daer ghekomen zijnde / vonden sy hem gantsch ontwapent: Maer sy en zaghen in Zee niet noch zeyl noch Schip. Doen deden sy 'tlichaem brenghen in d'Abdije die Amadis gesticht hadde. Daer na vertroc Grasandor na Oriane / die hy vondt met de Princesse Mabile ende d'andere Vrouwen / de welcke hem ziende zonder Amadis / vraechden hem van waer hy zo alleen quam? Doen verhaelde hy hun alle de gheschiedenisse / also hy die vanden Jager verstaen hadde / zonder nochtans eenich groot werc daer van te makē / om niet te zeer te bedroeven de ghene die't meest aen ghinc / namentlijc Oriane / die't herte toesloot van benautheyt / zoo datse in langhen tijt daer na niet een woordt en

konde

konde spreken: maer als sy tot haer zelven gekomen was/ antwoordde sy hem: Ic houdt daer voor/ dat aenghesien hy u verlaten heeft/ende zonder aen my oorlof ghenomen hebbende vertrocken is/ zulcx niet gheschiet en is/ ofte 'ten is om merckelijcke oorsake. Waerachtelijc / antwoordde Grasandor / ic houde't oock daer voren: hy heeft my ooc by den Jagher ontboden dat ic syn onschuldt by u Mevrouwe zoude willen doen. Och/zeyde de Princesse / ic en weet niet wat onschuldt/ oft wat wy te doen hebben. Mevrouwe/ antwoordde Grasandor/ ic ben van meyninghe hem te gaen zoecken/ende zoo wy by gelucke malkanderen ontmoeten/ wy zullen te lichter t'zamen draghen 'tghene ons mach ontmoeten/'tzij goet oft quaet/ ende een zake wil ic u wel verseeckeren/dat ic niet langher als eenen nacht in eenighe plaetse en zal blijven (zoo ic kan) tot dat ic eenighe tydinghe van hem hebbe. Dit behaechde Oriane eñ alle d'andere Joffrouwen/behalven Mabile/die den gantschen nacht niet en dede als schreyen: Evenwel en vermochten hare tranen niet Grasandor van syn voornemen te veranderen maer na dat hy smorghens vroech Gode ghedient hadde / zoo wapende hy hem/ende aen de Princesse ende d'andere Joffrouwen oorlof genomen hebbende/ zoo ghinc hy t'schepe alleenlijc met twee schiltknapen eñ syn peert/ met de Schippers om 'tschip te stieren/ende zeylden alsoo dach ende nacht zonder eenich zeyl oft schip t'ontmoeten dat hun bescheet hadde mogen doen van 'tgene sy zochten. Ende den tweeden volghenden nacht zeyldense dicht voorby het Eylandt der Princesse/ maer het ongeluc wilde datse 'tzelfde niet en konden zien/zoo mistich wast/ende een donckere locht. Hierom zeylende langhs dese Custe / ja zelfs voorby het Eylandt des rooden Torens / vonden sy hun des morghens vroech by een landouwe / alwaer Grasandor te lande wilde gaen/om te weten in wat ghewest dat hy was/ want het docht hem lustich ende wel beplant te wesen van alle soorten van boomen/ende zoo haest hy te lande was/ wapende hy hem ende zat te peerde/rijdende te landtwaert in met syn twee schiltknapen te voete/na dat hy de Schippers belast hadde van daer niet te vertrecken/ voor sy en hadden tijdinghe van hem: Hy reedt alsoo een tijdt lanc zonder iemandt t'ontmoeten / met den welcken hy hadde moghen spreken / daer van hy hem niet ghenoech en konde verwonderen/ ziende het landt zoo vruchtbaer / ende tot vele plaetse wel ende bequamelijc ghebout. Ende nemende synen wech na een groot bosch / en was hy niet verre daer in/ ofte hy en wert ziende een schoone klare Fonteyne/ alwaer hy af zat/ ende at wat van 'tghene syn schiltknechten mede genomen hadden: dewelcke moede zijnde van alsoo te voet te gaen / raedden hem wederom na 'tschip te keeren. Zoo moet my Godt helpen/ antwoordde hy/ men zal my niet verwijten dus verre ghereden te zijn / te keerẽ zonder mynen lust anders verzaet te hebben: maer keert ghylieden wederom / eñ verwacht my by de Schippers/ daer ic heden oft morghen t'eenigher ure wederom na keeren zal. Aldus verlieten hem de schildtknapen / ende hy reedt den breeden wech van't bosch in / zoo langhe tot dat hy quam in een valeye zoo beset met boomen / datter de Sonne qualijc door schijnẽ konde/ inde welcke een kleyn klooster was daer hy in wilde gaen: derhalven afzittende vanden peerde / bondt syn peert aende harre vande poorte/ ende ghinc binnen inde kercke / biddende met aendachticheyt/ dat Godt beliefde hem de genade te doen/ dat hy met eerẽ mocht volbrengen dat hy aenghevangen hadde: Ende zittende alsoo op syn knien voor een Kruycefix / zoo quam daer eenen witten Moninc / dewelcke hy tot hem riep/ zegghende: Vader wat is dit voor een lant/ ende wie komt het toe? Heer Ridder/ antwoordde de Moninc / het behoort aen't

Koninctrijc van Yrlandt / maer als nu weynich den Koninc ghehoorsaem/ door dien niet wijt van hier zich onthoudt een Ridder Galifon genaemt/ met twee van syn broeders zeer sterc ende kloec ter wapen / dewelcke door een Kasteel daerse hun vertrec op hebben/ alle dit geberchte beschadicht ende alle d'inwoonders die hun aldaer pleghen t'onthouden / verjaecht hebben/ ende volhardende in hunne booshept hoe langher hoe meer / en houdense niet op van alle schelmerijen/ rooverijen ende afzettinghe te doen/ zonder iemandt te sparen / zelfs niet de dolende Ridders zoo sy eenigen konnen betrappen: ende weet ghy wel hoe? sy gaen altijt alle dry t'zamen/ ende alsse gewaer werden datter iemant passeert / zoo verberghen hun de twee / ende den derden aenvanght ende bevecht dien ; maer indien hy't te quaet krijght / zoo komen sy hem te hulpe / ende brenghen hem alsoo om hals. Ja noch gisteren ist ghebeurt dat twee van onse broeders herwaerts keerende met eenige aelmoessen / diemen ons gheeft om by te leven/ zaghen dat de dry schelmen daer ic u van spreke / zeer wreedelijc eenen edelen Ridder besprongen/ den welcken na datse hem swaerlijc ghewont hadden / 'thooft wilden afhouwen / ende ghedaen zouden hebben / 'ten ware eenighe van onse Religieuse ootmoedelijc eñ zonder ophouden voor hem baden / om wiens wille ende om het menichfuldich bidden sy hem verlieten/ ende consenteerden datse hem alhier brachten/ alwaer hy noch is: ende zoo haest hy hier binnen was / zoo quam hier syn medeghezelle / dewelcke ziende syn ongheluc/ is recht te voren eer ghy hier quaemt/ hun gaen zoecken om die te bevechten/ eñ dat in groot perijckel syns lichaems. Ic bidde u / zeyde Grasandor / laet my den ghequetsten Ridder eens zien. Zeer gheerne/ antwoordde de Moninc. Doen lydde hy hem in een kleyn cellecken daer [illegible] : ende zoo haest alsse malkanderen zagen/ kenden sy d'een d'ander/ want het was Elisee / Couzijn van Landin/ Neve vã Don Quedragant/ die gheweest hadde by vele kloecke daden/ geduerende d'oorloge tusschen Lisuart eñ Amadis/ ja zelfs met Grasandor / dewelcke hem vindende in zulckẽ deerlijcken staet/ was daer over zeer bedroeft / ende na datse te zamen wat gesproken hadden/ zeyde Elisee: Ic bidde u myn liefste medeghezelle dat ghy myn Couzijn Landin bystandt wilt doen/ die na de verraders gaen zien is/ die my dus getracteert hebben/ want door uwen bystandt zal hy misschien het leven behouden / door dien sy dry hem tzeffens overvallen zullen/ indien sy hem ontmoeten. Maer waer zal ic hem moghen vinden? antwoordde Grasandor. Ghy zult / zeyde Elisee / in dese valleye eenen omkeer vinden/ die u brenghen zal op een plat velt/ alwaer in't midden staet een sterc Kasteel / daer sy na toe ghetrocken zijn. Hier wt verstondt Grasandor wel dat de Religieus hem de waerheyt ghesept hadde: hierom Elisee der bewaringhe Godes bevelende / begaf hem stracx te peerde/ ende reet zoo ras als hy konde dẽ wech die hem de Moninc wees/ eñ en was de valleye zoo haest niet doorgereden/ oft hy en zach het Kasteel/ ende Landin voor de poorte / roepende met luyder stemme: hoewel hy niet en konde verstaen wat hy riep want hy was noch verre / ende hem houdende verborghen inde bosschagien / verwachtede welc dat wesen zoude syn wtkomste : maer een weynich daer na zach hy neder laten de optreckende brugghe vande Fortresse/ ende daer wt komen eenen Ridder van een schoon aensien/ ende wel ghewapent/ dewelcke eẽ weynich sprac met Landin/ ende scheydende haestich van malkanderen/ gaven hun peerden de sporen/ ende ontmoetten d'een den anderen zo furieuselijcken met hunne lancien dat de gheele valleye daer van beefde/ vallende beyde ter aerden / doch den val vanden Ridder

der

der van't Kaſteel was ſwaerder ende
meerder dan dien van Landin / ende ſy
beyde veerdichlijcken wederom opghe-
ſtaen zijnde / namen hun ſweerden inde
hant/ ende liepen d'een teghens d'ander:
Als doen begon het ghevecht gevaerlyc-
ken / eñ zulcx dat het bloet met menichte
liep wt hun lichamen/ nochtans in wey-
nich tyts dede Landin zoo wel ſyn beſte/
dat hy hem bracht tot ſynẽ wille/ dẽ Rid-
der niet anders doende dan af te keeren
eñ te ſchutten de ſlagen van ſynen vyant:
ende bemerckende dat hy niet langher en
konde teghenſtant doen/dede een teecken
aen die vanden Kaſteele/ dat ſy hem wil-
den komen helpen. Doen quamen ter-
ſtont wt 't Kaſteel twee Ridders te peer-
de met vollen loop/houdende hunne lan-
cien ſtijf ende sterc / ende riepen teghens
Landin: Verrader/ zoo ghy den Ridder
doot/zult ghy ſterven. Doen Landin de
twee Ridders alſoo zach aen komen/
maecte hy hem ghereedt om hem zelven
wel te beſchermen / ende zonder hem ee-
nichzins verbaeſt te toonen / antwoorde-
de hun: Tis v-lieden die ic zoecke / die
zoo ſchelms ende oneerlijcken aengrijpt
de dolende Ridders: Maer by Godt / ic
zal v teghenwoordelijc betoonen hoe dat
ic het wreken zal/zoo dat het zal koſten v
leven. Nu zoo zach Grasandor alle hun
manieren/daerom hy haeſteijc te peerde
klam / ende 'tzelve den toom ghegheven
hebbende / quam by hun / roepende zoo
zeer als hy konde: Ghy dieven ende roo-
vers/laet dien Ridder onghemoeyt: Dat
ghezeyt hebbende/greep hy een van hun
beyden aen / ende wierp hem ter aerden
met zulcker kracht / dat ſynen rechter
arm ghequetſt zijnde/ hy langhs wtghe-
ſtrect bleef ligghen ter aerden / zonder
hem te konnen oprichten/ende den ande-
ren viel op Landin / meenende hem ter
neder te werpen / oft hem met 'tpeerdt
over 'tlijf te loopen/ maer hy konde hem
omdraepen met zulckẽ behendicheyt/ dat
zonder geſlagen te werden greep hy aen
'tpeerdt van ſynen vyandt / ende maecte
hem een openinge oft quetſuere in ſynen
bil grooter als een broot. Landin zeer
verblydt zijnde van zulcken onverwach-
ten hulp/zeyde: Myn Heerẽ/en twyffelt
niet / want hy was in't meeſte ghevaer
daer hy hem opt in vonde / doen hy de
ſtemme hoorde vanden ghenen die hem
te hulpe quam / dewelcke hem riep dat
hy voleyndighen zoude met den ghenen
die hy voor hadde/ ende dat hy hem zou-
de laten ghewerden met de reſte. Landin
gheloofde hem/ ende keerde weder tegen
den eerſten die hy bevochten hadde / den
welcken hy in weynich tijdts zoo trac-
teerde / dat hy hem dede vallen met den
neuſe teghens d'aerde: hierentuſſchen
Grasandor en liet den anderen niet ſla-
pen/ maer greep hem zoo hardt aen/ dat
metten derden ſlach van ſyn rappier/ hy
hem de handt af ſloech daer inne hy ſyn
ſweert was houdende / daerom hy zon-
der hope zijnde / ende ziende beyde ſyn
medegeſellen in zulcken deerlijcken ſtaet/
keerde weder na het Kaſteel/ alwaer ſyn
laetſte toevlucht was / maer ſyn peerdt
(wederborſtich ende qualijc ghetoomt)
teghen wille ende danc van ſynen Mee-
ſter wierp hem inde gracht / alwaer hy
niet langhe en bleef zonder te zincken op
den gront/ 'tpeerdt ghevende een onghe-
luckich eynde den ghenen die het bereet:
daerentuſſchen quam Landin/ dewelcke
hadde ghelaten de twee andere langhs
wtgheſtrect ter aerden/ vreeſende dat die
vande Fortreſſe een wtval zouden ghe-
daen hebben op den genen aen den welc-
ken hy hem gevoelde zoo zeer verbonden
te zijn / maer niemandt en toonde eenich
teecken: daerom ghelijc ſy waren ghe-
vorcht d'een by d'ander / zoo ſprac Lan-
din eerſt/eñ zeyde: Heer Ridder ic bidts
v dat ghy my wilt verklaren wie ghy
zijt / die my zoo wel ter goeder tijdt ghe-
holpen hebt? Landin myn vriendt/
zeyde den anderen/ ic ben Grasandor/ die
grootelijckẽ onsen Heere dancke van onſe

zoo goeden wtkomste. Wel verwondert was Landin als doen / te zien den ghenen die hy hadde ghelaten in't vaste Eylant met Amadis/ende en konde niet bedencken d'oorsake om dewelcke hy van daer was vertrocken / ende daerom zeyde hy hem : By Godt Grasandor / ic meende zekerlijc dat ghy elders waert: ic bidde u / my te willen verhalen wat oorsake ghy ghehadt hebt herwaerts te komen. Doen vertelde hem Grasandor al 't gene dat ghy hebt verstaen / ende hoe hy van daer was vertrocken om Amadis te zoecken/ hem biddende / indien hy eenighe tydinghe van hem hadde/dat hy hem zulcx niet en wilde verbergen. Landin antwoordde daer op: Ghy moet weten dat myn Cozijn Elisee en ic zijn vertrocken onlancx gheleden van Quedragant myn Oom en Bruneo vander goeder Zee / om te gaen na den Koninc Cildadan / om eenich volc te verkrijghen/ want den Neef vandē Koninc Aravigne wetende den ondergang van syuen Oom/ heeft syn Koninckrijcke inghenomen/ende heeft ons in't inkomen ghelevert eenen harden veldtslach / ende hoewel dat ons de victorie ghebleven is/ ende dat het verlies vande vyanden groot is gheweest/ nochtans zijnder doot ghebleven veel eerlijcke vrome lieden van onser zijde : ende om die redenen zoo zijn wy afgeveerdicht om andere te gaen oplichten / ende om dat het versche water ons ontbrac: d'eerste plaetse daer wy aenghekomen zijn is gheweest het Eylandt der Princesse / alwaer men ons ghesept heeft / datter onlancx geleden ghepasseert is een Ridder alleen met een Joncvrouwe / welcken Ridder ginc bevechten Balan den Reuse/ nochtans en hebben wy d'oorsake niet konnen weten / anders dan dat de Gouverneur van't Eylant met hem ghegaen is / om te zien wele den wtganc ofte het eynde daer van zal zijn. Ende na dat wy verstaen hebben van desen Balan zoo is hy boven maten sterc ende machtich/ het welcke my doet dencken en gelooven dat niemant anders als Amadis zulckē stuc zich en zoude derven onderwinden/zelfs ziende het deel dat hy u heeft ghelaten: ende gelooft vastelijcken dat het niemant anders en is dan hy : Och / och / antwoordde Grasandor/hoe zeer mishaecht het my/ dat hy my met hem niet en heeft ghenomen. Waerom?antwoordde Landin/is u nu onbekent dat Godt en 't gheluc bewaert heeft de hooghe dingen voor Amadis alleen en voor niemant anders/ als die hem eyghen zijn? Ic bevinde nu zulcx wel / zeyde Grasandor : maer hoe scheydde ghy ende u Cozijn van malkanderen? Door het grootste onghelue der weerelt/ zeyde Landin : gelijc ic u tegenwoordelijcken zal doen verstaen : Ghy moet weten dat zo haest als wy aen lant ghekomen waren in dese contreye / zoo begon hy hem zeer qualijc te bevinden/ nochtans het grootmoedich hert dat hy heeft/ en liet hem niet toe te blijven in eenighe plaetse / maer hy maecte syn rekeninghe gheen ruste te nemen voor ende aleer dat wy hadden ghevonden de Koninc Cildadan / daer door treckende van landt tot landt/ quamen wy passeren geheel na by het Monicken Klooster / alwaer ic hem liet : Daer quam ons te gemoete een Joncvrouwe/die met menichte van tranen hulpe van ons begheerde/ tegens eenen Ridder die haren man ghevanghen hielt / om van hem te hebben (teghens synen danc) ietwes van syn erfenisse / ende metter daet hadde hem besloten in eenen grooten toren/ alwaer hy noch Sonne noch klaerheyt en konde zien. Doen badt ic myn Cozijn die meer moede ende mat was als ic / my daer te willen verbeyden/ende dat ic met de hulpe van Godt de Heere almachtich haest wederom by hem zoude komen/ wesende den Ridder met den welcken ic te doen hadde maer twee kleyne mijlen vā daer/ ghelijc de Joffrou ons verseker de: maer wat bidden ende versoec ic hem dede / hy

wilde my volgen/ ende zoo wy in't leeckste vande valleye waren tusschen de bosschagie ende dichte haghe / alwaer ghy gepasseert zijt/ vernamen wy eenen Ridder in volle harnas / ende wel te peerde/ dewelcke ginc al schuylende/om niet ontdect te zijn: daerom zeyde my mijn Cozijn dat ic de Joffrouwe zoude volghen/ eñ dat hy zoude gaen zien waer den anderen was / ende alsoo zijn wy van malkanderen ghescheyden. Korts daer na quam ic daer den ghenen was dien ic zochte/ doen riep ic zoo zeere / dat hy ongewapent tot my quam/ ende na dat wy een weynich t'zamen hadden gesprokẽn/ zoo kende hy my/ende vraechde my wat ic begheerde. Doen zeyde ic hem al dat de Joffrou ons had te kennen gegeven/ hem biddende dat hy haren man zoude willen vry stellen / zonder van nu voortaen hem te doen eenighe quellinghe:daer toe hy terstont consent gaf ter liefde van my: ende overmits dat den ghenen vanden welcken ic u spreke/ mijnen zeer goeden vrient was / zoo onderwees ic hem met beleefthept / dat zoodanighe daden gheensins de vrome mannen en betaemden / eñ dat hy daer van zoude konnen werden gheblameert onder de goede vrome Ridders: Daer van bedancte hy my zeer hertelijcken / ende beloofde my dat hy hem nimmermeer zoo verre en zoude vergheten:derhalven beval ic hem Gode/ eñ keerde weder na het Moninncken Klooster / alwaer ic mynen Cozijn Elisee zeer gequetst vont: Doen vraechde ic hem/ hoe hem dat was toegekomẽ? Hy antwoordde my / dat hy gaende na den Ridder die wy zaghen / hem begon toe te roepen / dat hy syn aensicht keeren zoude 'twelc hy dede/ maer niet ten eersten male / ende daer was tusschen hunlieden een groot eñ wonderlijc ghevecht/ nochtans in't eynde hadde hy verre het beste / ende hiel hem ghenoech voor verwonnen / als wanneer twee andere uit quamen van hunne heymelijcke laghe/ ende vielen hem zoo hart aen/ datse hem ter neder wierpen/ende tracteerden hem zoo ghy hem hebt konnen zien: ende indien Godt ter zelver uren niet en hadde derwaerts gheschict twee Religieusen/ die t'allen ghelucke hunnen wech aldaer namen/om weder te keeren in hun Convent/hy ware zonder twijffel doot:maer sy baden hun in voeghen / dat sy hun toelieten hem van daer te nemen. Eenen Moninc van hunlieden / zeyde Grasandor/heeft my wel vertelt alle 'tghene dat ghy my vertelt hebt van uwen Cozijn/ maer niet van u / anders dan dat ghy ghescheyden waert om te vervolghen de ghene die zulcken schelms-stuc bedreven hadden / vanden welcken (Godt danc) ghy ende hy u wel hebt gewroken/ want ic meene dat sy alle doot zijn. Jc en weet dat niet/ zeyde Landin/ gaẽ wy daer na zien: Doen quamen sy by Galifon / die ter aerden lach zonder hem te konnen op heffen / ende synen anderen broeder ghenoechsaem by hem / niet gheheel doot/ maer noch levendich: Ende om dier oorsaken dede Landin afklimmen syn twee schildtknechten / die hun zetten op hun peerden/ende splieden achter op/hun onderhoudende inde zadel: dat gedaen zijnde/ namen sy weder den wech na 't Klooster / van meeninghe zijnde / zoo Elisee doot was / hunlieden te doen hanghen/ ende indien hy welvarende was / te volghen een ander beraetslaghinghe: Ende zoo quamen sy by hem/ende vonden hem in beter ghestaltenisse als sy hadden ghehoopt / want een Religieus van't Klooster (die hem verstondt inde konst vande Chirurgie) hadde hem zoo wel bezorcht dat hy buyten alle perijckel was: ende alsoo haest deden sy Galifon eñ syn broeder afklimmen dewelcke ziende Landin ontwapent / erkenden hem als den ghenen die splieden dicwils ghesien hadden by den Koninc Cildadan eer dat sy synen dienst verlaten hadden/om de kleynachtinge daer in sy hem hielden vanden dach

 ef

af dat h[y] hem onderdaen ghemaect hadde vanden Koninc Lisuart/ ende tzedert dien tijdt en haddense noyt opghehouden te vermoorden ende af te zetten den ghenen die in hun handen vielen. Wel blijde was Galison (ziende syn ongheluc) ghekomen te zijn/ hy ende synen broeder/ inde macht des ghenen/ vanden welcken sy verhoopten barmherticheyt/ ende om die redenen hebbende de tranen in d'ooghen/ sprakense alsoo: Ter eeren Godts ende den Edeldom/ zoo bidde ic v Heer Landin/ ons niet te tracteren na dat wy het wel verdient hebben/ maer ghebruyckende uwe goede ende edele opvoedinge voor het quaet leven van myn broeder eñ van my/ te ghebruycken medelijden eñ barmherticheyt. Galison/ zeyde hy/ ic en hadde noyt ghedacht dat ghylieden zulcx gheweest waert/ hebbende opghevoedt gheweest by zoo goeden Prince als is de Koninc v Heer ende Meester/ ende onder zo vele goede Ridders die hem ordinaris verghezelschappen/ onder wiens ghetal ic v-lieden achteden/ ende niet zulcken als ic v-lieden metter daet bevonden hebbe. Och/ zeyde hy/ de begheerte alleen van te heerschen heeft my dit quaet doen volgẽ/ ghelijc alst veel andere ghedaen heeft/ zoo weynich wijs ende qualijc voorsiende als ic gheweest hebbe: maer wat daer van zij/ in uwe handen leyt al myn welvaert. Wat wilt ghy dat ic voor v doe? antwoordde Landin. Dat ghy voor my vercrijcht verghiffenisse vanden Koninc/ onder de genade vanden welcken ic my stelle tot uwen goeden believen. Ic bens te vreden/ antwoordde Landin/ mits dat ghy voortaen verandert van conditie/ eñ dat ghy voortaen zoo deuchtsaem zijt/ als ghy boos ende schelms gheweest zijt. Ic belove ende sweere het/ zeyde Galison. Ende op v trouwe zoo gheef ic v oorlof/ antwoordde Landin/ met die conditie/ dat ghy v voeghen zult/ ende uwen broeder ooc/ van huyden en dry weken daer de Koninc Cildadan zal wesen/ om hem gheheel onderdanich te zijn: ende als dan zal ic middel vinden/ dat hy het voorleden zal vergheten/ ende dat ghy van hem zult hebben verghevinghe/ zoo't my mogelijc is. Galison ende syn broeder bedancten hem wel ootmoedelijc/ eñ overmits dat het spade was/ zoo aten sy tsavonts met malkanderen van zulckẽ spijse als sy konden krijgen/ daer na des anderen dachs Grasandor Gode ghedient hebbende/ hy klam op syn peerdt/ ende nemende oorlof van't ghezelschap/ keerde weder daer syn Schip hem verbeydde ontrent de Zeecuste/ ende dat met ghemac/ overmits dat hy ietwes verstaen hadde van Amadis: want aen de teeckenen die hem Landin gheseyt hadde/ verhoopte hy hem te vinden in korten tijt/ ofte tijdinghe van hem te hebben in't Eylant der Princesse: Om dier oorsaken vervolchde hy synen wech/ zulcx dat hy syn volc vondt eer dat den nacht over quam. Ende tredende in syn Schip/ vraechde hy den Schipper/ oft hy hem zekerlijc konde brengen in't Eylant der Princesse? Dewelcke hem antwoordde: Dewijle hy wiste de ghelegentheyt daer sy aenghekomen waren/ hy lichtelijcken aldaer konde zeylen: Ic bidde v hertelijc/ zeyde Grasandor. Als doen zonder langher verbeyden lichtende d'anckers/ ende hebbende genoech bequamen wint/ voeren sy alle den nacht/ in voegen dat in't opkomen vanden dach zoo vernamen sy het Eylandt. Doen trocken sy na stierboort/ ende varende inde hoochte vande Zee/ quamen sy daer ontrent den avondt/ derhalven Grasandor te lande ghinc/ ende begon te klimmen teghen den berch op na de rootze/ tot dat hy quam in de stadt/ alwaer hy quam te wetẽ vanden Gouverneur/ (die weder gekomen was) hoe't ghevecht van Amadis eynde genomen hadde/ hebbende Balan verwonnẽ/ ende de vrientschap die sy t'zamen haddẽ/ ghelijc ghy voren hebt hooren verhalen. Voorwaer/ zeyde Grasandor/ dat zijn de wonderbaerlijcste nieu-marẽ die ic zoude

konnen

konnen wenschen / niet om te weten dat Amadis volbracht heeft tot sijner grooter eeren / ende om het sorghelijcke ghevecht / wesende hem zoodanighe dinghen ghemeen / maer om meerder versekert te zijn vande plaetse daer ic hem kan vindé / want andersins en zoude ic niet hebben konnen rusten dach noch nacht eené goeden slaep. Ic gheloove / zeyde de Gouverneur / dat andere ghenoech van sijne daden van wapenen gesien hebben / maer indien sy zoo wel wisten als ic het devoir 'twelc hy in desen gedaen heeft / sy zouden hem na mijn meeninghe meer achten als eenighe van sijne voorsaten. Godt zij daer van ghelooft ende gheeert / zeyde Grasandor / daer en gebreect niet meer voor mijn vergheneoghinghe / dan hem te gaen vinden: Ic bidde v / mij te leenen eenige van uwe Schippers / om mij daer te brengé. Zeer gheerne / antwoordde de Gouverneur / ende spijse mede voor v Schip / zoo ghy't van doen hebt. Ic bedancke v / zeyde hy. Als doen riep de Gouverneur van't Eylandt een van sijn Piloten / ende presenteerde hem aen Grasandor / zeggende: Desen quam noch gisteren van daer / eñ zal v zeer wel konnen. Grooten danc / zeyde Grasandor / dewelcke na dat hy een weynich gherust hadde / door de groote begheerte die hy hadde te vinden den genen / voor den welcken hy zoo veel moeyten ghedaen hadde / om daer na te vernemen / ghinc hy in sijn Schip / ende zonder ongheluc quam hy des anderen daechs in't opgaen vanden dach inde Haven int Eylant vanden rooden Toren. Als doen vernam hy aen het volc van Balan / oft Amadis daer noch was ofte niet? Ghy zult hem daer boven vinden / antwoordden sijlieden / daer wy v zullen leyden / zoo het v belieft ons te volghen. Daer aen en zal't niet ontbreken / zeyde Grasandor. Doen klommen sy om hooge na de rootze / ende zo hy den voet zette in't inkomen vande Fortresse / vernam hy Amadis na den welcken hy liep met wtghestreckte armen. Mijn groote vrient / zeyde Amadis / wat Fortuyne heeft v hier gebracht? hoe vaert mijn Vrouwe Oriane / eñ alle haer gezelschap? By mijn trouwe mijn Heere / antwoordde Grasandor / sy en maken alle gheen goede chiere / aenghesien het nieuws haer ghen dat sy ontfanghen hebben / om v zoo haestich vertrec van hunlieden / ende door haren raedt hebbe ic my begheven om te vernemen waer ic v zoude konnen vinden / andersins ic gheloove dat Mevrouwe Oriane niet en zoude hebben konnen leven drij dagen / zoo vint sy haer bedroeft om v af-wesen: nochtans bedenct sy wel dat ghy zoo haestich niet en zout vertrocken hebben / hadde het niet van noode geweest. Mijn weder-keeren / zeyde Amadis / zal veel eer zijn als ic hoopte. Zo ben ic te vreden / antwoordde Grasandor / hier te blijven noch zes oft acht daghen / zoo zeer vinde ic my vermoeyt vande Zee. Ic bidts v / zeyde Amadis / op dat mijne wonden moghen genesen zijn eer dat wy ons op den wech begheven.

Hoe Amadis wesende in't roode Eylandt, ende sprekende met Grasandor, zaghen in Zee een Scheepken, het welcke inde Havé quam, alwaer volc in was die hun tijdinghe brachten vande Armeye die ghegaen was in Sansueghe, ende inde Eylanden der Landes.

Het zes-en-dertichste Capittel.

Op eenen tijdt Amadis ende Grasandor / sprekende met malkanderen vande Princesse Oriane / hoe sy hun vermaecten op't hoochste der rootze van't roode Eylant / zaghen sy verre in Zee een Scheepken ghenakende het landt / derhalven ghinghen sy beneden om te weten wie daer inne was: maer sy en waren zoo haest niet beneden / oft een van hun schildtknechten die sy voor wtghesonden hadden / quam hun zeggen dat het Scheepken inde Haven was / ende dat daer inne was eenen Hofmeester van

Madasine/alsoo hy verstaen hadde: ende alzoo hy het woordt voleyndicht hadde/ zoo quam daer Nolson vande welcke hy sprac / den welcken Amadis ten eersten kende/ hem ootmoedelijc groetende/ verwondert nochtans hem te vinden ter plaetse daer Balan ghebiedt hadde / wel wetende dat hy hem haette / als die syn Vader gedoodet hadde / daerom na eenighe redenen die sy t'zamen hadden/zeyde hem Nolson: Myn Heere / voorwaer ic en zoude v hier in dese contreye niet ghesocht hebben / ende ic en kan niet bedencken wat avontuere v hier heeft doen komen. Myn vrient/zeyde Amadis/ Godt hevet zoo gewilt/om redenen die ic v zegghen zal : maer verklaert my eerst in't breede in wat staet ghy myn broeder Galaor ende Galvanes ghelaten hebt / ende oft ghy Dragonis ghesien hebt? Myn Heere/ antwoordde hy/ sy en waren noyt kloecker/ ende ic zal v zegghen dingen die v grootelijcx zullen ghenoeghen:weet dat zedert dat Galaor ende Dragonis van Sobradise vertrocken waren met hunlieder Armeye/ myn Heere myn Meester Galvanes wel vergezelschapt met soldaten/ die sy ghelicht hadden in't Eylandt van Mongaze/ quam hun by voeghen in de plaetse ghemeenlijc genaemt de rootze vande Joffrou Tooverersse/ t'welc is eenen steylen hoogen berch verre inde Zee/ ic en weet niet oft ghy opt meer daer van hebt hooren spreken. Ja ic wel / zeyde Amadis/ Garvate van't Vreeslijcke dal heeft my t'anderen tyden vertelt / dat hy (zier wesende) dien wech ghevaren ende aldaer ghepasseert heeft / maer om syne ziecte was hy bedwonghen aldaer gheen proeve te doen van 'tghene daer toe hy goede begheerte hadde: Daerom bidde ic v / my in't langhe te zegghen 'tghene ghy daer van hebt verstaen / want men heeft my versekert dat menige vrome Ridders hunnen wech aldaer geeyndicht hebben. Op myn trouwe/antwoordde Nolson/de dingen die ic weet en zullen v niet verborghen zijn : Het ghemeene gheruchte is/ dat dese rootze alsoo ghenaemt is wt oorsake van een Joffrou die daer woonde/ dewelcke in haren tijdt zeer begheerich was te weten de swarte konsten / ende leerdender zoo veel af/ datse wonderbaerlijcke dinghen dede / ende boven de ghemeene macht der natuere / tusschen dewelcke sy aldaer boude het schoonste ghebou datmen opt zach : ende daer na dede sy zoo veel door hare wetenschap / datse tot haer troc van een wonderlijcke veerheyt alle de Schepen varende vã Vrlant

na Noorweghen/Sodrabisse/inde Eylan-
den vande Landes/ost in't diepe Eylant/
zonder dat het in hunne macht was (wat
windt dat het waeyde) zonder haer belie-
ven van daer te keeren / maer hieltse met
bedwanc / nemende van hare koopman-
schappen ofte goederen 'tgene haer goet
dochte : zelfs de Ridders / indien daer ee-
nighe waren / dewelcke sy daer na dede
vechten d'een teghens d'ander / dicwils
tot stervens toe / daer in sy groote ghe-
noechte nam : maer ghelijc het dicwils
ghebeurt/dat de ghene die eenen anderen
bedrieghen wil / zelfs bedroghen wordt:
Dese daer ic v van spreke/vergadert heb-
bende oneyndelijcke groote schatten/door
den middel die ghy ghehoort hebt / mee-
nende door hare konst te leven boven den
ghewoonlijcken loop der natuere/ eñ als
oft sy gebiet hadde gehadt over 'tgestern-
te: Godt de Heere niet langher willende
lijden het quaet dat sy velẽ aen dede / zon-
der dat sy 'tzelve verdient hadden/benam
haer het verstandt/in voeghen dat sy/ die
d'alderverstandichste plach te bedriegen/
haer zelven bedrogen vont/ door eenẽ on-
verstandigen in die konste/maer niet van
gheeste / die hy goet ende vernustich had-
de / ghelijc ic v zal beschrijven. De zake
was dese / dat onder de Ridders die sy
tot haer hadde ghetrocken / den ghenen
vanden welcken ic v spreke geboren was
van't Eylant van Crete/schoon/ kloec eñ
stout inde wapenen/ out ontrent vijf-en-
dertich jaren / ende desen wedt van haer
wtghekosen om haer Lief te wesen: ende
hoewel dat sy van allen tijden gheresol-
veert was haer gheenen man onderda-
nich te maken/ 'tzij door houwelijc oft an-
dersins/ zoo wiert sy nochtans in een oo-
ghenblic zoo overwonnen vande liefde/
ende hare vryheyt zulcx veranderde / om
de wtnemende goede gratie vanden Rid-
der / dat hy haer eyntlijc gheheel ende al
tot synen wille hadde / daer inne sy zoo-
danighe ghenoechte nam / dat sy t'elc-
ker uren hare nieuwe oeffeninghe ver-

volchden : ende desen vernuftighen ende
welbedachten Ridder ziende dat hy met
lanchheyt van tijde niet en zoude konnen
voldoen de begheerte van dese nieuwe
vriendinne / ende dat hy zoude komen
vallen in't perijckel/ van in't eynde van
haer te hebben eenich misnoeghen / zoo
dede hy syn best om haer te bewijsen de
grootste affectie die hy konde / ten eynde
dat sy zoude ghelooven dat hy haer meer
beminde als syn zelven / ende konde zoo
wel syn personagie spelen / dat sy het ghe-
loofde / hy dan haer ziende in die ghestal-
tenisse / badt haer zeer ernstelijcken / dat
gelijc hy haer wtermaten zeer beminde/
dat hy van haer mochte erkennen dat hy
niet bedroghen was/ende dat sy hem ooc
zoo vierichlijc beminde als hy haer dede/
ghelijc sy hem zoo dicwils ghesworen eñ
versekert hadde / ende dat sy tot getuych-
nisse van dien hem wilde stellen in syn ge-
heele vryheyt/ ende inden zelven staet als
hy was doen hy inde Haven van het Ey-
landt quam. Twelc sy hem eyntlijc toe-
liet : het ghene haer qualijcken bequam/
want de Ridder niet anders zoeckende
dã hem van haer t'ontslaẽ / voorsiende de
veranderinghe eñ ongestadicheyt vande
vrouwen / eenen tijdt te zamen koutende
op't hoochste vande rootze/ alsoo hy haer
omhelsde ende kuste/ghelijc hy ghewoon
was / ziende de plaetse ende oorsake be-
quaem tot syn voornemen / stiet haer zoo
hardt van boven neder / datse in stucken
gebroken was/eer haer lichaem begraef-
fenisse hadde ghenomen onder de golven/
vande welcke sy wech ghespoelt werdt.
Dat ghedaen ende de Ridder blijde zijn-
de/vont middel om in syn Schip te bren-
ghen 'tghene hy van't Eylandt brenghen
konde/ende hy met alle 'tvolc van't zelve
Eylandt nam den wech na syn Landt/
maer hy was bedwonghen daer te laten
eenen betooverden schat / dewelcke men
zeydt noch te wesen in een vande kamers
van't groote Palleys/zonder dat het inde
macht is gheweest vande ghene die daer

na ghekomen zÿn / niet alleen 'tzelvete veroveren/ maer ooc zelfs niet te komen inde plaetse daer 'tzelve opghesloten is/ hoewel dat inden Winter de Serpenten die hun gheduerende den Somer aldaer gemeenlÿc onthouden/aldaer verborgen zÿn. Ende na dat ic verstaen hebbe / de poorten van dese kamer zÿn ghestadelÿc ghesloten met een sweert over dweers aen een vande hoecken / op het welcke zÿn roode letteren als van bloet/ende op d'ander zÿde zÿnse witter als sneeu / dewelcke eenich teecken ende ghetuychnisse gheven vanden naem des genen/ die ontwÿffelycken dese avontuere is toekomende/die eerst het sweert zal uyttrecken stekende tusschen de twee poorten tot het ghevest toe / ende als dan zullen sy van zelfs open gaen ghelÿc alsmen door 'tgemeene gheruchte in verscheyden plaetsen zulcx zeker hout. Amadis was vol ghedachten ter wÿlen dat Nolfon hem dese nieu-maren vertelde/d'eene reyse besluytende in synen gheest (wat datter hem af mochte komen) derwaerts te gaen ende te beproeven/om een eynde te makē van de betooveringhe/alwaer zoo vele goede Ridders ghefailleert hadden : daer na veranderde hy haestelyckē van meeninghe / om de begeerte die hem dwanc weder te keeren in't vaste Eylant:nochtans nam hy eyntlÿc voor hem / dewÿle hy zo na by was / voort te varen / doch hy en liet 'tzelve als doen niet blÿcken / maer ghelÿc oft hy't niet veel gheacht en hadde/ veranderde van redenē. Nolfon vraghende welcken wech Galaor ende syne Armeye ghenomen hadde. Myn Heere/ antwoordde hy/na dat hy eenighe dagen op de reede ghelegen hadde niet wÿt van de rootze / dede hy zeyl maken recht na het diepe Eylandt / meenende daer in te komen by overvallinghe. Maer die van 'tlandt hadden daer van eenich vermoeden / eñ aleer wy daer aen quamen hadden sy hun inde wapenen begheven / ons verbeydende op den oever/alwaer sy ons veel te doen gaven/ eer wy aen lant konden komen ; want een vande Coryns vā den overleden Koninc leydde dat volc/ 'twelc hy teghen ons zulcken moedt hadde ghegheven / dat ic noyt beter en zach vechten. Maer door de kloecmoedicheyt vande Heeren Galvanes/ Galaor/ ende Dragonis / die hun in't water begaven tot den hals toe/ ghevolcht van het meerendeel vande onse / werden de vyanden bedwonghen achterwaerts te wÿcken/ ende teghen hunnen danc quamen wy aen 't lant / niet zonder groote schade van ons volc / eñ meerder verlies van d'andere / die van vreese inde stadt vluchtedē/ ende hunnen Oversten ende principalen Capiteyn bleef onder de doode/doen omringhelden wy de plaetse van alle zÿden/ daer van sy zoo verbaest wierden dat sylieden (hun vindende zonder Leytsman) korts daer aen versochtē te parlementeren/'twelc hun toeghelaten wert:Eñ tot dien eynde verkosen sy onder hun vier persoonen / die quamen den Prince Galaor ende d'andere Capiteynen zoecken/ met dewelcke sy accordeerden / hun over te geven / besonderlÿc dat hunne vryheyt ende goederen hun geheelÿc zouden blÿven : 'Twelc men hun gheerne toeliet/ ende dien zelven dach vertrocken wy in de stadt/ ende daer wert (eer de weke ten eynde was) Dragonis Koninc gekroōt: Daer na hebbende ontfanghen de manschap ende den eedt van getrouwicheyt/ zoo vanden Edeldom als vandē volcke/ myn Heeren Galaor eñ Galvanes myn Meester/ ziende dat hun vertrec zo haest niet en konde zÿn als sy gehoopt haddē/ hebben my afghevaerdicht na de Koninginne Briolanie eñ Madasime / om hun te doen verstaen de goede tÿdinghen die ic u vertelt hebbe. Hebt ghy iet gehoort/ zeyde Amadis / van Quedragant ende Bruneo? Myn Heere/antwoordde hy/ aleer ic uyt het Legher vertroc / eenighe vluchtende vande Eylandē vande Landes/ eñ vande stadt van Aravigne/ mee-

nende hun te salveren in't Koninckrijc van 'tdiepe Eylant / quamen daer ghelandet/ ende van hun wisten wy dat een van het maechschap van Arabigne verghezelschapt met 'tvolc van dien lande / hadde d'onse eenen grooten slach ghelevert / die hun quamen bespringhen : maer sy werden gheslaghen ende inde vlucht ghedreven / ende daer na en haddense niet verstaen hoe't al vergaen was. Wy zullen't breeder weten (zoo't Godt belieft) zeyde Grasandor/een ander tijt : Ende vervolghende hunne propoosten/ quamense in't Kasteel van Balan / dien Amadis quam besoeckẽ in syn bedde/hem noch niet konnende oplichten : ende wesende alleen onder hun beyden/zeyde hy dat hy tijdinghe ontfanghen hadde/ om dewelcke hy ghenootsaect was des anderẽ daechs te vertrecken/hem biddende dat(volghende het ghene hy belooft hadde) hy weder zoude doen gheven aen Dariolette haren man het Schip dat sy mede ghebracht hadde/ ende alle 'tgene hy haer hadde genomen/ op dat sy mochten gaen in't vaste Eylant daer sy ghenoechte mochten hebben/ende dat Bravor met syn vrouwe hem ghezelschap zouden willen houden / om te zien Oriane ende d'andere Vrouwen eñ Joffrouwen die daer waren / met dewelcke/ zeyde Amadis / hy mochte blijven tot dat hy tot den ouderdom ghekomen was om het Ridderschap te moghen ontfanghen/ wel versekert zijnde dat hem alle eere eñ goet tractement aenghedaen zoude werden/ om de weerdicheyt/ eñ ter liefde van v. Heer Amadis/ antwoorde de Reuse: Indien ic te voren in meeninghe ben gewreest v quaet ende onghenuechte aen te doen / nu ter contrarie beminne ic v als my zelven/ my geluckich achtende te wesen den uwen / als ic ben : derhalven zoo zal ic tegenwoordelijc ordre stellen tot het ghene ghy my hebt ghebeden/ v versekerende op myn trouwe / dat zoo haest ic myn ghesontheyt verkregen zal hebben/ ic den wech van't Palleys van Apolidon zal nemen / daer ic v zal komen vinden/ ende daer zal ic v verghezelschappen zoo alst v believen zal. Ic bidts v / zeyde Amadis/ende belieft v iet van my/ ghebiet alleenlijc / want ghy zult ghehoorsaemt werden. Balan bedancte hem hertelijcken zeer / ende omhelsende d'een den anderen / namense oorlof tot des anderen daechs dat Amadis ende Grasandor te schepe ghinghen: maer de Reuse en quam zoo haest niet in't vaste Eylandt als hy meende / ende Amadis wel verhoopte: overmits dat na syn vertrec hy verstont/ dat Quedragant ende Bruneo (hebbende volc ghebrec)de stadt van Arabigne noch beleghert hielden : ende om dier oorsake dede hy de Trommel slaen in syn quartieren / ende vergaderde vele soldaten die hy zelfs in persoon daer leydde / mits 'twelcke niet alleene d'overghevinge van de belegerde plaetse en gheschiedde/maer ooc van alle 't Landt / zoo van Arabigne als van Sansweghe / zoo ghy noch hooren zult. Na dat de twee Ridders van't vaste Eylandt in hun Schip ghetreden waren/ bereyt zijnde d'anckers te lichten/ zo badt Amadis Nolson hem eenen leytsman te leenẽ/ om hem te brengen in't Eylant vande Joffrou Tooverersse/daer hy begeerte hadde te gaen. Zeer geerne/antwoordde Nolson / ende ic zal v zelfs daer verghezelschappen/ indien't v belieft: van een zake hout v versekert/ dat ghy nu zijt inden bequaemsten tijt van't jaer/om alle de bysonderheden vande plaetse te zien/ wesende de koude alreede zeer verre ghekomen door het welcke de schrickelijcke ende fenijnighe beesten / in hunne holen/ grachten eñ kuylen vertrocken zijn. Het is my ghenoech/ zeyde Amadis/ een van uwe Schippers te hebben / die Nolson hem gaf: ende hem Godt bevelende/nam den wech na het Eylandt van Mongaze/ ende Amadis ende Grasandor recht na de rootze vande Joffrou Tooverersse/ met zoo goeden wint dat sy't konden zien den zesten dach daer na / zoo hooghe (na

hun duncken) dat het door de wolcken drong: ende ghenakende de Haven/ vernamen een Schip op ancker ligghende aen den oever/ zonder eenige bewaringe: ende meenende dat de ghene die't toebehoorde op den berch vande rootze gheklommen waren / en maecten ſy lieden daer van gheen werc. Als doen willende Amadis d'avontuere alleen beproeven / zeyde tot Grasandor: Myn medeghezelle / ic bidde u dat ghy my hier wilt verbeyden tot morgen vroech dat ic hier weder zal zijn/ ofte eer / ende indien ic in tijdts de hoochte krijghe/ zoo zal ic u terſtont een teecken doen hoe ic my zal vinden: maer indien ghy in dry daghen van my gheen tijdinghe en krijcht / verſekert u dat mynen aenſlach qualijc vergaen zal zijn / ordonneert als dan vande reſte zoo ghy het goet vindẽ zult. Hoe? antwoorde Grasandor / meent ghy dat ic het hert niet en hebbe om te lijden alle den arbeyt die hier zoude mogen vallen zonderlinge weſende in u ghezelſchap / daer den moet my zoude vermeerderen / indien ic dezelve van noode hadde: Ic verſekere u myn grooten vrient/ zeyde Amadis hem omhelſende / dat noyt zulcke ghedachten in my ghekomen en zijn/ u hebbende te veel ghekent in zoo vele goede daden / om u niet te hebben in meerder weerde als een vande beſte Ridders ter weerelt / ende dewijle dat ghy het goet vindt / dat wy verghezelſchapt gaen: Ic ben zeer wel te vreden. Als doen beval hy / datmen een plancke op't landt zoude werpen/ende ſy twee alleen ghinghen wt in volle wapenen / houdende hun ſchilden ende bloote ſweerden/ bereyt om hun te beſchermen/ indien ſy beſprongen wierden. Ende alzoo begonnen ſy de rootze op te klimmen door eenen kleynen padt/ hart en̄ moeyelijc / ende klommen zoo verre dat ſy vonden een kluyſe daer inne een ghekroont beelt was van metael/ houdende in beyde ſyn handen (recht voor de borſt) een vergulde tafel/ inde welcke ghegraveert waren eenighe Griecxſche caracteren en̄ letteren / licht ghenoech om te leſen voor de ghene die de tale verſtonden / hoewel dat het meer dan twee hondert jaren geleden was dat dezelve daer inne ghesneden waren by de Joffrou Toovereſſe/ die in haren tijt gheweeſt was d'alder-erbarentſte inde ſwarte konſte die oyt tzedert geweeſt is / ende was de dochter van eenen genaemt Finctor/ vande ſtadt van Arges in Grieckenlandt. Nu waren de twee Ridders zoo moede ende t'eynden aeſſem / datſe niet meer en mochten/ daerom ghinghen ſy zitten op een zitplaetſe van ſteen/ aenſiende dit beelt met ghemac / 'twelc hun dochte te weſen van een wonderbaerlijcke konſte/ zelfs de tafel ende de caracteren/ de welcke Amadis begon te leſen / als die het licht was om doen/ zijnde langhe in Grieckenlandt geweeſt als hy den Endriagne ſloech/ ende het ſchrift hiel in 'tgene volcht: Ten tijde als het groote Eylandt zal floreren/ ende aldaer vergaderen zullen de bloemen der Ridders ende der ſchoonheyt / weſende 'tzelve als doen beheerſchet van een zeer machtich ende grootmoedich Prince/ zal te voorſchijn komen den ghenen dien het ſweert en̄ den betooverden ſchat zijn toegheeyghent/ende niet eer en zullenſe ghe-ſtelt werdẽ in eens anders macht. Amadis hier wt wel verſtaẽde dat deſe avontuere voor hem niet was / maer na ſyn meeninghe voor ſynen Eſplandian / weſende gheboren vande ſchoonſte der weerelt: Nochtans ſweech hy / en̄ vraechde Grasandor oft hy verſtont 'tgene hy hadde ghelesen? Neen/ zeyde hy/ want ic en was noyt ter plaetſe daermen zoodanige tale ſprac. By myn trouwe/ zeyde Amadis/ het is wel eẽ oude prophecye: Doen verklaerde hy hem dẽ inhout / ic en weet niet/ zeyde Grasandor om wien die voorzeyt is/ 'ten zij voor u zelven / die de ſone zijt vanden alder-edelſten Prince die oyt ſweert op ſyn zijde gorde / ende vande ſchoonſte edel Vrouwe die in haren tydt

gheweest is/ gelijc het noch te zien is aen de reste vande schoonheyt die haer by ghebleven is: Dus laet ons stoutelijc opklimmen/ aengesien dat het v zoude wesen zoo veel oneer die wt te stellen, als het aen iemant anders vermetentheyt zoude wesen om voort te varen, eñ dat en zegge ic v niet zonder oorsake: want ic hebbe hope door uwen middel te zien/ dat een ander in desen tijdt noch niet ghesien en heeft. Amadis begon te lachen/ bekennende den yver/ door welcken Grasandor sprac/ende antwoordde hem: Gaen wy dan/ dewijle het zoo is/ ende laet ons 't Palleys winnen eer dat ons den nacht overvalt. Alzo scheydden sy wt de klupse/ ende volchden den padt die sy vonden zo moeyelijc te zijn/ dat sy dicwils gedwonghen waren de handen teghens d'aerde te slaen/ eñ noch argher quam hun over/ want den dach begon hun te begheven/ ende wierden bedwongen (door de donckerheyt) te verbeyden tot des anderen daechs in een kleyne leechte/ alwaer sy zo qualijc op hun ghemac waren/ datse niet en konden slapen/ ende om dier oorsake begonden sy te spreken hoe dier de Fortuyne hun hadde doen betalen de ghenuechte diese hun hadden doen hebben in't vaste Eylandt met hunne ghelieven ende vriendinnen. Desen niet tegenstaende zeyde Amadis/ 'ten ware de vreese die ic hebbe dat Oriane haer qualijc bevint/ ende de zorghe daer inne ic meene dat sy is (wat my zoude moghen over komen) ic zoude gaen zien het Legher van Bruneo eñ Agraies/ eer dat ic tot haer zoude weder keeren. By myn trouwe/ antwoordde Grasandor/ ghy zoudtse doen sterven/ niet wetende oft ghy doot waert oft niet/ te meer/ overmits ic haer belooft ende ghesworen hebbe v weder te brengen zoo haest alst doenlijc zoude zijn: over zulcx zoo rade eñ bidde ic v zoo veel my moghelijc is dat ghy voor dese reyse haer veel eer wilt ghehoorsamen/ als v begheerten te volbrengen/ overmits (na dat wy van d'andere verstaen zullen) wy hun zullen konnen gaen vinden/ oft hun volc zeynden/ indien sy 'tzelve van doen hebben. Noch heb ic wat beter bedacht/ zeyde Amadis/ want in't scheyden van hier/ onsen wech zal ons leyden in't Eylandt der Princesse/ ende van daer zal ic een Edelman afveerdighen na Balan/ hem biddende hunlieden te gaen helpen/ het welc hy gheerne zal doen/ ende hierentusschen zullen wy voortgaen in't vaste Eylandt hem logijs bereyden. Alsoo passeerden dese twee Ridders het meeste deel vanden nacht/ altemet slapende/ altemet wakende/ zoo langhe tot dat den dach aenquam. Als doen stonden sy op ende begonnen zoo veel te klimmen/ dat sy hun vonden in't ingaen van een pleyne/ in't midden vande welcke sy een groote ruine van oude ghebouselen zaghen/ daer sy by quamen tot aen't eynde van eenen marberen boge/ noch heel genoech zijnde/ op den welckē een Vrouwen-beelt van albaster stont/ zoo wel gesneden dat 'tzelve scheen levendich te zijn/ houdende in haer rechter hant een penne/ ghelijc oft sy hadde willen schrijven/ ende in haer slincker handt een rolle van Griecksche letteren/ inhoudende dese woorden: De zekerste wetenschap/ is de ghene met dewelcke men meer profijt doet by de Goden als by de menschen/ aenghesien dat d'eene is heylich/ ende d'andere ydel ende onnut. Dat is wel gheseyt in weynighe woorden/ zeyde Amadis/ want indien alle menschen kennisse hadden vande ghenade die hem onsen Heere doet/ vele zouden zich begeven tot deuchdelijcke wercken/ ende d'ondeuchden vlieden/ die hun tot verderffenisse brenghen. Doen ginghen sy verder/ ende quamen in een leege plaetse vol van ghebroken pilaren/ zoo Joniques/ Tuscanes als Doriques/ zelfs van vele oude medaillen ende personagien/ t'anderen tijden zoo wel gesneden dat het niet moghelijc en ware beter te doen/ dewelcke het onghelijc vanden

tydt

tijdt niet en hadde konnen beſchadighen/ oft daer en was noch zeer groote apparentie van wtnementheyt / ende om dier oorſaken nam Amadis zoo grooten ghenuechte dezelve t'aenſchouwē/ dat hy ſyn ooghen niet en konde verzadighen. Ende alſo ſy hun keerden van d'een tot d'ander zijde / quamen ſy in een zeer ſchoone zale/ zoo rijckelijcken geſchildert dat het wonder was/op't eynde vande welcke ſy zagē het innekomen van een kamer/gheſloten met twee poorten van blinckenden ſteen/ in't middē vande welcke was een ſweert zoo verre ingheſteken dat het door ghinc tot het kruys toe / daer by dat ſy wel bekenden dat daer inne was den betooverden ſchat/vanden welcken ſy hadden hooren ſprekē. Hier door wert Amadis van meyninge te beproeven het openen / ende quam daer by om te zien oft hy 'tſweert konde krijghen / ende zach dat den appel ende het kruys was van een been/ klaerder ende vlammender als eenen Orientalen Robijn/ hebbende aen d'een zijde zeven Griecxſche letteren / roodt als vyer/ ende aen d'ander zijde woorden wit als de ſneeu/ zegghende: Te vergeefs arbeyt dē Ridder/die beproeven zal (wat kracht ende vromicheyt in hem zij) dit ſweert wt te trecken / 'ten zij het den ghenen is die't toegheeyghent is door de letteren die het beeldt van metael gheſchreven heeft inde tafel die't draecht / die op hem heeft alle zoodanighe caracteren als de ghene die gegraveert zijn aen d'ander zijde van deſe hant / gelijc voorſeyt heeft de ghene die in haren tijt haers gelijcke niet en hadde in de ſwarte konſte : ende om dier oorſake beſach Amadis neerſtelijcker aē deſe roode letteren / als hy ghedaen hadde / ende begon te bedencken dat Eſplandian diergheliicken hadde op ſyn lichaem: daerom hielt hy hem verſekert dat geen ander als hy dit wonder en zoude ten eynde brenghen: Nochtans vraechde hy Graſandor wat hem daer van dochte? Zoo moet my Godt helpen / antwoordde hy / ic verſta zeer wel het inhouden vande witte letteren / maer de roode en weet ic niet wat het is. Noch ic ooc/ zeyde Amadis/ hoewel ic meyne dat ghy ende ic diergelijcke gheſien hebben op iemandt van onſe kenniſſe. Ghy zeght de waerheyt/antwoordde Graſandor / de gene die u'wen ſoon gebracht heeft (alſomen zeyt) van't lichaem van ſyne moeder / zijn waerachtelijcken zoodanighe/nochtans indien ghy my dat niet en haddet doen gedencken/ ic en zoude daer op niet ghedacht hebben: daerom en beklaecht v niet als van v zelven / indien ghy in ghebreke valt van v voornemen: want aen't gene dat ic kan vermoeden zoo hebt ghy zelfs voortgebracht den ghenen die v deſe eere benemen zal. Alſoo dunct my ooc/ zeyde Amadis/ aen't ghene dat ic van't beginſel hebbe konnen vernemē aen de tafels vande metalen beelden. Gaen wy dan wederom / antwoordde Graſandor/ende laet de reſte volbrengen den ghenen die zulcx is toegheſchict ende belooft. Wy zijn daer toe wel ghedwonghen/ zeyde Amadis / hoe grooten leedtweſen ic hebbe dat ic dit ſweert met my niet nemen en mach. Voorwaer / antwoordde Graſandor/ indien ghy't haddet ghy zout daer mede verleghen zijn / aengeſien dat het niet zoo goet en kan weſen als het uwe/ gelijc ic meene/ende te meer/ als ic bedencke hoe ghy het hebt verkreghen / zoo en waſſer noyt Ridder die zoo goeden ende aenghenamen gheluc hadde als ghy / doen ghy't kreecht : Ende dat zeyde hy / om dat Amadis 'tzelve hadde gewonnen/ bevonden zijnde te weſen den alder-ghetrouſten eñ volmaectſten Minnaer die oyt bevinde / ghelijc als ons het tweede Boec 'tzelve dicwils ghetuycht. Als doen namen ſy wederom den wech die ſy ghekomen waren / ende wederom gaende neffens d'anquiteyten / zoo bleef Amadis noch ſtaen om dezelve te beſien/ eñ hoe hy langer daer mede bezich was/ hoe hy minder onvolmaectheden over al inne vondt/ ende zoo hy by avontuere ſyn

ghesichte

ghesichte om hooghe ſloech / zoo zach hy zoo vele zonderlinghe in-ghesneden verkortinghen / zoo van musculen / zoo van verreſientheden / ofte perſpectiven / ende andere noodighe dinghen/ dattet (na ſyn meyninge) meer Hemels was/ als hantwercken van menſchen. Ende zoo ſy in dat Palleys waren / quam daer eenen Ridder gewapent met een blanc harnas/ hebbende ſyn bloot ſweert inde vuyſt/ dewelcke hun ghenakende/ groeten hyſe/ eñ ſy hem / eñ terſtont vraechde hy hun / oft ſy niet en waren van't vaſte Eylant? Ja wy voorwaer/ zeyde Grasandor: Waerom vraecht ghy dat? Waerom/ zeyde den anderen / dat ic daer beneden ghevonden hebbe een Schip ende eenige die my verſekert hebbē/ dat hier boven waren twee Ridders van het Palleys van Apolidon/ maer ſy hebben my gheenſins willen zegghen hunne namen/ ende overmits dat ic mede van daer ben/ zo en hebbe ic anders gheen begeerte daer toe als van 'ſ Lants ende van vrientſchaps weghen / alſoo ic by ghevalle alhier gekomen ben/ vervolgende eenen Ridder/ die door bedroch my is ontloopen met een Joffrou die hy met gheweldt wech brenght. Vriendt / antwoordde Grasandor / ic bidde v wt beleeftheyt op te lichten v helmet/ ende ons uwen naem te zeggen. So ghy my ſweeren wilt/ zeyde de Ridder/ dat ghy kenniſſe zijt van myn Heere Amadis / ende ooc dat ghy van ghelijcken zult doen/ zoo ben ic te vredē / anderſins zult ghy my te vergheefs bidden. By myn trouwe / zeyde Grasandor/ wy zijn vande beſte vrienden die hy heeft / ende daeromme en verbeyt niet om v bekent te maken. Doen ontwapende de Ridder ſyn hooft/ ghy kondt nu/ zeyde hy/ my wel kennen/ indien ghy sulcx zijt als ghy my gheſeyt hebt / nauwelijcx en hadde hy het woordt volenydicht oft Amadis liep hem omhelſen/ zegghende: Myn broeder Gandalin / is het moghelijc dat ons 'tghéluc alſoo ghelept heeft. Gandalin was doen wel verwondert/ hem ziende gheeert van een perſoon hem onbekent / ende en konde niet dencken wie hy was / als Grasandor hem zeyde: Hoe Gandalin / iſt moghelijc dat Amadis v zoo onbekent is. Amadis/ antwoordde Gandalin / iſt moghelijc. Als doen booch hy ſyne knien ter aerden/ ende kuſte hem de handen/ aleer hem Amadis konde oprechten : daer na vraechde hy wat hem veroorſaecte aldaer te komen? Voorwaer myn goede Heerē/ antwoordde hy / van ghelijcken hebbe ic begheerte te weten/ gelijc ghy van my doet/ v laetſt gelaten hebbende in een plaetſe zoo verre van hier/ nochtans om v te vreden te ſtellen / zoo zal ic v de naecte waerheyt zegghen: Weet dit/ alſo ic was met Bruneo ende andere / die in't veroveren zijn van't Landt van Arabigne ende van Sanſwege / in't wederkeeren van eenen wreeden ſlach die ons ten eerſten aenbrachte den Neef vanden Koninc/ daer menigen vromen man ſyn leven eyndichde/ eenen tijdt onder anderen quam een Joffrou van't Koninckrijcke van Noorweghen / inde Tente van Agraies gheheel ghekleet in't ſwerte/ van hem begheerende (met overvloedighe tranen) hulpe/ van een ongelijc datmen haer hadde ghedaen. Agraies dede haer opſtaen eñ by hem zitten / haer vragende d'oorſake van hare droefheyt/ om daer in te voorſien / indien hy't rechtveerdelijc konde doẽ. Eylaes/ antwoordde ſy/ ghy hebt wel reden/ want ic ben een onderdane vanden Koninc / Vader van Me-vrouwe Olinde v Huyſvrou/ om de eere ende vrientſchap vande welcke ic v bidde/ my te willen helpen aen eenen goeden vromen Ridder / die my mach doen weder geven een van myne dochters/ die die de Heer vanden grooten Toren van den Oever my met kracht ende ghewelt ontvoert heeft/ hem de zelve niet hebbende willen gheven tot een huyſvrouwe/ overmits hy niſt zoo edel noch van zukken Huyſe en is als myuen man / maer van leeghe ende dienſtbare conditie/ heb-

vende t'onrechte inghenomen van syne
ghebueren de plaetse die hy besit / die hy
daer van heeft ghedreven / ende de vader
van myne dochter was broeder vanden
Heere Grunedan / een eerlijc Ridder van
de Koninghinne van groot Brittagnien.
Nu en hebbe ic gheenen middel de zelve
weder te krijghen als door u : want wat
bidden ic dien schelm hebbe ghedaen / zoo
heeft hyse my ghewey ghert / sweerende
dat icse van myn levē niet en zoude heb-
ben / 'ten ware hy daer toe ghedwongen
ware met kracht van wapenē. Joffrou /
zeyde doen Agraies / hoe komt dat u Ko-
ninc daer gheen recht over en doet / ghe-
lijc't behoort ? Heere / antwoordde sy / hy
is zoo oudt ende vervallen / dat hy voort-
aen noch hem zelven noch anderē en kan
gebieden / ende light doorgaens in't bed-
de om synen grooten ouderdom eñ ziecte.
Eñ den genen daer van ghy u beklaecht /
zeyde Agraies / is hy verre van hier ?
Neen / antwoordde sy / in min als ander-
halven dach kanmen daer wel komen
ter Zee / als men den windt bequaem
hadde. Doen boodt ic my zelven aen
om de Joffrou te helpē / maer myn Hee-
re Agraies en wilde't niet consenteren /
'ten ware ic hem beloofde weder tot hem
te keeren / zoo haest ic met den Ridder
zoude gheslagen hebben / zonder iet meer
voor te nemen / indien myn eere my daer
van konde ontschuldigen. Tgene ic hem
beloofde : ende nemende myne wapenen /
ghinc ic met de Joffrou in't Schip dat
sy mede gebracht hadde / ende wy hadden
alle den dach de Zee stille ende bequaem /
zulcx dat wy des anderen daechs ontrent
den middach aen landt quamen / ende de
Joffrou leydde my daer hare dochter
ghehouden wert. Doen begon ic te roe-
pen in't inkomen vande poorte / zulcx dat
een man my aen sprac door een venster /
my vraghende wat ic begheerde ? Doen
antwoordde ic hem : Ghy zult uwen
Meester zegghen dat hy daetlijcken vry
stelle een Joffrou die hy met kracht ende
ghewelt ontvoert heeft de ghene die my
verghezelschapt / ofte dat hy my reden
geve waeromme hy zulcx gedaen heeft /
oft andersins en zal hier gheen mensche
wt komen / oft ic en zal hem dooden. By
myn waerheyt / zeyde den ghenen die ic
aen sprac / uwe dreyghementen gheven
geheele versekertheyt van u zelven / noch-
tans verbeyt wat / eñ ghy zult wel haest
ander tijdinge vernemen / zoo ic geloove.
Doen vertroc ic van daer / ende 'ten leedt
niet langhe oft die vanden Toren open-
den de poorte / eñ daer quam eenin Rid-
der wt ghewapent met gheluwe wape-
nen / gheseten op een goet groot peert / de-
welcke de langte van een ommedraepen
my toe riep : Ridder / ghy die dreycht zon-
der discretie de gene die ghy niet en kent :
wat ist dat ghy zoo zeer begheert ? Ende
ic antwoordde hem / dat ic hem niet en
dreychde noch wt-eyschte voor eñ aleer
ic d'oorsake wiste / om dewelcke hy met
gewelt behiel de dochter vande Joffrou
die daer was ? Wel / zeyde d'ander / al-
waert dat sy u de waerheyt ghesept had-
de / wat zoude het wesen ? Ic verhope /
antwoordde hy / dat ic haer zal wreken /
ende u die af nemē / oft ghy wilt oft niet /
dat zal terstont blijcken / zeyde den ande-
ren : ende mits dien stac hy 'tpeerdt met
sporen / ende quam met groote kracht te-
ghens my / eñ ic recht na hem / vellende
beyde onse lancien zo wel / datse in spaen-
deren spronghen : doen sloeghen wy de
handen aen des sweerden / ende begon den
slach onder ons beyden / die duerde tot
ontrent den avontstont / maer in't eynde
hebbende de gerechticheyt op myn zijde /
zoo behiel ic d'overwinninghe / in voegen
dat ic hem hiel onder myn voeten / bereyt
zijnde hem het hooft af te houden : doen
begheerde hy van my ghenade / my bid-
dende dat ic hem wilde het leven behou-
den / ende dat hy myn wille zoude doen.
Ic zeyde hem / dat hy de Joffrou haer
moeder weder zoude gheven / ende my
sweeren dat hy geen dochter noch vrou-

we meer nemen en zoude teghens haren danc/'twelc hy my beloofde/ ende metter daet hem veynſende te halen de gene die ic begheerde / ghinc weder in ſynen Toren/maer hy en verbeyde niet langhe/oft ic en zach hem wt komẽ aen de zyde van de Zee / ende ſcheepten hem zoo ghewapent als ic hem ghelaten hadde in een Schuyte met de Ioffrou/ my van verre ghenoech toeroepende: Ridder / en verwondert v niet/ indiẽ ic v geen belofte en houde / want de kracht vande liefde bedwinght my dat te doen / niet konnende een ure leven zonder de ghene die ic wech leyde : ende nadien dat het buyten myn vermoghen is my zelven t'overwinnen/ zoo bidde ic v my de ſchult niet te gheven van 'tghene dat ghy ziet: ende op dat ghy noch hare moeder voortaen gheen hope meer en zoudt hebben om haer te mogen vinden/ ziet ic zalſe brenghen ter plaetſe daer van ghy v leven gheen tydinghe en zult vernemen : Dat ghe ſeyt hebbende/ begon hy te roepen / ende de Ioffrou te wringen ende van een te ſlaen hare handen / daer van ic zoo rouwich was / dat my de doot aenghenamer hadde geweeſt alſt leven / want de moeder begon eenen vremdẽ rouwe te maken/treckende haer hayr wt ende ſcheurende hare kleederen/ my verwytende dat ſy vã my meer ſchade hadde ontfangen als vanden Ridder zelfs / overmits dat hare dochter inden Toren weſende / ſy altydt vertrouwen hadde haer weder te krygen / eñ dat ſy nu zulcx niet meer en konde hebbẽ/ haer ziende gaẽ in een onbekende plaetſe, daer van ic d'oorſake was / als niet hebbende wtgevoert d'overwinninge die ic hadde op den Ridder/ door het welcke hy ſynen wille weder hadde ghekreghen/ende dat ſy alleẽ my niet en bedancte vande moeyte die ic hadde genomen/ maer dat ſy my zoude beklaghen by alle de ghene die ſy zoude ontmoeten. Doen antwoordde ic haer (om haer te vreden te ſtellen) dat ic my inder waerheyt achtede te weſen oorſake vã hare nieuwe ongenuechte / want ic behoorde ghedacht te hebben / dat dewyle de Ridder haer onghetrou geweeſt hadde/ verkrachtende hare dochter/ dat de deuchden hem weynich konde vergezelſchappen / ende nadien het zoo was/ zoo ſwoer ic haer in gheene plaetſe ruſt te nemen voor eñ aleer ic hem weder hadde ghekregen/ 'tzy byder Zee ofte te lande/ ende dat ic haer dochter weder leveren zoude in hare handen / midts dat ſy my haer Scheepken zoude leenen / ende eenige van hare Schippers om my te geleyden. Twelc ſy my toeliet / eñ beloofde my daerenbovẽ te verwachten in haer Kaſteel ofte daer ontrent : bevelende de ghene die ſy my gaf/ goede acht te nemen op de neerſticheyt die ic zoude doen om myn belofte te volbrengen. Alſo ſcheydde ic van haer / zeyl makende na den wech die my dochte dat ic den Ridder hadde zien nemen, ende ic voer langhen tyt zonder daer van tydinghe te hooren/ als alleen van daghe / 'twelc den vyfden dach is / als wanneer ic eenighe viſſchers gevonden hebbe die my ghezeyt hebben dat ſy hem hebben zien varen in een Schuyte met een Ioffrou/ende dat hy (na hunne meeninghe) ghinc Haven nemen in't Eylant vande Ioffrouwe Toovererſſe/ alwaer ic aengekomen zynde / hebbe gevonden een ledighe Schuyte/ende v volc ooc verre genoech van daer/ aen de welcke ic my ondervraecht hebbe ofiſe mynen Ridder niet en hadden ghesien / maer ſy en hebbender my niet van konnen zegghen / anders dan dat het Scheepken was aen den oever/eer dat ghy daer aen quaemt : ende om dier oorſake hebbe ic deſen wech ghenomen / gheloovende dat hy daer ergheus verborgen is inde rootze / als ooc om te beproeven een avontuere die de viſſchers my gheſeyt hebben daer te weſen om hooghe in't verballen Palleys : ende indien ic daer inne faillere/dat ic't ten minſten zal konnen vertellen aende ghene die my daer van hebben

hooren

hooren spreken. Galadin myn vriendt/ antwoordde Grasandor / zoo veel aengaet den Ridder ende de Joffrou / daer zoude wel eenighen raet toe konnen zijn/ maer zoo vele d'avontuere aengaet / het zoude voor v verlorē moeyte zijn. Doen vertelden sy hem 'tghene hun ghemoetet was / daer van Galadin zeer verwondert zijnde / hun vraechde oft sy den Ridder niet ghesien en hadden? Neen/zeyde Amadis/ eñ nochtans hebben wy tweemael doorsien alle dese vervallenheyt oft ruine/niettemin laet ons hem noch eens gaen soecken. Doen keerden sy hun gins ende weder tot dat sy korts daer aen den Ridder zaghen in eenen hoec / dewelcke ziende dat hy outdect was / toonde hy hem aen hun / vragende wat sy zochten? V schelm / antwoordde Galadin. De Ridder die hem stracx kende aen syne blancke wapenen die hy droech / zeyde hem weder: Voorwaer Ridder / ic verwondere my/ wat genuechte ghy neemt my zoo zeer te vervolghen / v geseyt hebbende dat de kracht vande liefde my vermeestert / in voeghen dat ic gheen macht en hebbe over my zelven / wel versekert zijnde/ indien ghy oft eenige van dit ghezelschap beproeft hadden de kracht van de liefde/dat ic zoo schuldich niet ghevonden en zal worden als ghy my hout: ende daerom doet met my dat v zal believen/ want niet anders als de doodt en zal my doen scheyden van dese Joffrou die ic zo yverichlijc beminne. Amadis die hem dicwils ghevonden hadde in gelijcke extremiteyt / begon medelijden met hem te hebben / nochtans antwoordde hy hem: Hoewel dat 'tghene ghy zeght t'ontschuldigen is / nochtans de Ridder die v zoect en behoort niet wt te stellen de belofte die hy ghedaen heeft aen de Jouffrou / andersins zoude hy konnen berispt worden voor alle vrome lieden. Ic weet het wel/ zeyde hy/ alsoo ben ic ooc te vreden my te stellen in syne macht / mits dat hy my de weldaet doe/ my weder by haer te leydē/ wel versekert zijnde/indien hy haer voor my bidt dat sy wel te vreden zal zijn / my hare dochter tot een huysvrou te geven/ dewijle sy my hebben wil voor alle andere. Is het waer? zeyde Amadis tot de Joffrou. Ende sy antwoordde hem/ ja: Hoewel dat tot dien tijt toe hy haer hadde ghehouden tegen haren wille: niettemin / sy ziende de liefde die hy haer toedroech / 'tgheweldt dat hy haer te voren hadde aenghedaen was vergheten/ende hadde hem ('tzelve vergheveude) belofte ghedaen van houwelijcke. Waerachtelijckē/zeyde Amadis/ ic ben daerom zeer blijde / ende zoo ghy Gandalin my wilt gelooven/ ghy zult den peys maken niet de moeder / zoo't doenlijc is. Het en zal aen my niet ontbreken/zeyde Gandalin: Ende om dier oorsake begaven sy hun alle op den wech/om weder te keeren na den oever vande Zee / maer den nacht overviel hun / ende sliepen inde kluyse/ des anderen daechs daer na quamen sy daer hun volc hun verbeydde / ende daer ghinghen sy t'schepe. Ende zoo als Galadin oorlof nam/Amadis ende Grasandor baden hem hunne ghebiedenisse te doen aen Agraies ende aen hunne vrienden aldaer zijnde / hem zegghende dat sy zouden weder keeren in't vaste Eylandt/ verwachtende aldaer tijdinge van hun. Alsoo volchde Gandalin den wech daer hem de Joffrou verwachte / ende haer ghelevert hebbende hare dochter eñ den Ridder/ voort middel haer te vereenigen/ wat vyantschap sy te voren gehadt hadden/ zelfs de moeder/ dewelcke haer zoo haest keerde tot de wille van hare dochter / dat Gandalin hem verwonderde: maer wesende de stantvasticheyt vande vrouwen byna zoo vast als de Zee Oceane/en dede hy niet als daerom lachen/ eñ hun latende volbrengē hunne vreuchde / quam weder in syn Schip om by Agraies te gaen : dewelcke grootelijcken verblijdt was vande goede tijdinghe die Gandalin hem brochte/zoo van syn goet

gheluc/

ghelue/als vande goede ghesontheyt van Amadis ende Grasandor.

Nu teghenwoordelijc zullen wy veranderen vă propooste / om v te doen verstaen hoe dat het gegaen was met de gene die in't vaste Eylant waren/in goeden wille zijnde hunne vrouwen te zien/die sy ghelaten hadden in wonderbaerlijcke gedachten om hunlieden af-wesen. Amadis ende Grasandor gheschepden zijnde wt het Eylant vande Joffrou Tooveresse/ hadden de Zee zoo goet/ dat sy zonder eenich beletsel quamen inde Haven van't vaste Eylandt / ende zoo sy dé rootze opklommen (komende by het Klooster dat Amadis hadde doen bouwen) vonden sy neffens de poorte een Joffrou gekleedt in rouwe/ende twee schildtknapen by haer/ houdende hun peerdé by den toom: doen groetten sy haer beleefdelijcken / ende sy van gelijcken hun/daer na traden sy inde Kercke om hun ghebedt te doen / hierentusschě vraechde de Joffrou aen eé vande Moninchen/wie sy waré? De Religieus antwoordde haer / dat het was de Heere van't Eylandt/ende een ander syn medegezelle. Als de Joffrou wist dat Amadis daer was / zoo verbeydde sy hem in't inkomen vande poorte/ende hem ziende tot haer komen/ tradt sy voor wt/ ende haer werpende aen syne voeten / schreyde zeer deerlijc/zeggende: Eylaes Heer Amadis/ zijt ghy niet die raedt weet te gheven de bedroefde als ic ben? zekerlijcken zoo't zoo niet en ware/uwe Fame en zoude zoo dicwils niet door alle 't Landt gheloopen hebben als sy doet: ende om dier oorsake ic die meer ongheluchen hebbe als eenige andere / kome tot v om te zoecken barmhertichept ende deernisse: dat zegghende/ nam sy syn knien / dezelve omhelsende in zulcker voeghen dat Amadis haer niet en konde quijt worden / want hoe hy haer meer zocht op te heffen/hoe sy hem meerder dwanc. Daerom zeyde hy: Ic bidde v Jouffrou dat ghy my zegghen wilt de oorsake van uwe droefheyt/ende wie ghy zijt/ende alwaer't dat ic alle andere vrouwen weygerde / zoo zal ic nochtans voor v doen al dat ic mach / op dat ic van v mach nemen de quellinge daer in ic v zie. Myné naem en zult ghy niet weten/ antwoordde sy/ 'ten zij ic eerst verseckert ben dat ghy my houden zult/ dat ghy my belooft: Maer d'oorsake van myne droefheyt is/dat ic getrout zijnde met een Ridder die ic beminne met al myn hert/ myn onghelue ende het syne heeft toeghelaten dat hy ghekomen is inde ghevanckenisse vanden grootsten vyandt die hy in dese weerelt heeft / daer wt dat het hem onmoghelijc is te komen / zonder de hulpe die ic hope in uwe goethept/eñ niemandt anders. Ghelooft dat(zeyde hy) dat myne knien niet en zullen van d'aerde opstaen/noch myne armen van uwe beené/ (indien ghy my met gewelt daer toe niet en bedwingt) oft ghy en zult my eerst toelaten 'tghene ic van v begheere. Amadis ziende hare obstinaethept ende moeyelijchept / was wonderbaerlijcken ontstelt/ vreesende syn beloste te verbinden / ende aen te vanghen dinghen die hem daer na zouden moghen berouwen: dies niet teghenstaende / hy was zoo beweecht met medelijden/dat hy haer ziende smelten in hare tranen/haer vergunde 'tgene sy van hem begeerde / haer biddende haré naem te zegghen. Als doen nam sy syne handen ende kustense teghen synen danc/ daer na sprekende tot Grasandor / zeyde hem: Heer Ridder / laet het v ghedencken dat myn Heere Amadis dese beloste ghedaen heeft aende Huysvrouwe van Arcalaus den Toovenaer/den welcken hy ghevanghen houdt als den grootsten vyandt die hy in dese weerelt heeft: maer zoo't Godt belieft dese vyandtschap zal verkeeren in d'alder grootste vrientschap met de hulpe van onsen Heere/die hem de ghenade zal doen. Amadis was wel verstoort / hem vindende alsoo verleyt door't bedroch van dese vrouwe/ ende zoude syn beloste geerne wederroepen hebben / die hy ghesworen

ren hadde / maer en was gheen middel
meer / hoewel hy wiste dat daer duysent
quaden af zouden komen / kennende de
natuere vā Arcalaus: nochtans en wiste
hy't syn vrou gheenen ondanc / die recht-
veerdighe redenen hadde alle middelen
te ghebruycken om de behoudenisse van
haren man/nochtans zeyde hy haer: Zo
waer als ic leve Mevrouwe/ ghy hebt te
veel vā my begeert/ want om wat perijc-
kel dat my zoude hebben konnen aenko-
men/ic en zoude in zoodanige dingen niet
bewillicht hebben / zonder de belofte die
ic v ghedaen hebbe:'twelc d'eerste is daer
ic leedtwesen af hebbe aen Edel-vrou ofte
Joffrou. Dat ghesëyt hebbende / ghinc
hy ende Grasandor te peerde / bevelende
de Huysvrou van Arcalaus hun te volgē
in't Palleys van Apolidon: maer eer dat
sy daer inne ghinghen/Oriane ende Ma-
bile wisten hunne komste: de ghenuechte
die sy daer inne hadden / ghelooft dat het
onmogelijcken is v die te beschrijven/zoo
veel was daer van / dat sy met alle d'an
dere Edel-vrouwen eñ Joffrouwen hun
ghinghen verbeyden in't inkomen van't
parc / eñ t'haren aenkomste behoeftmen
niet te twijffelen datter zo veel kussens eñ
omhelsens was / dat ziende zoodanighe
vriendelijcheden aen dese nieuwe gehou-
weden / men zoude gheoordeelt hebben
dat het was den eersten dach dat hunne
liefde hadde genomen zekerheyt van ha-
re ghedersaemheyt/ende met zoodanich
omhelsen quamense in hunne kameren
om te voleyndigen het overbrengen van
den dach in spelen eñ vermakelijcheden/
die sy zoo aenghenaem hadden: ende als
den nacht ghekomen was om te gaen sla-
pen/Amadis ende Grasandor ligghende
inde armen van hunne Alderliefste / be-
taciden een deel vande achterstallen van
den verloren tijt/door hun af-wesen: des
anderen daechs daer na tsmorgens ghe-
gaen zijnde inde kercke / quam daer de
Huysvrou van Arcalaus/ haer wederom
werpende voor de voeten van Amadis/
hem biddende dat hy wilde volbrenghen
de belofte die hy haer voor haren man
ghedaen hadde/'twelc hy haer toe-zeyde:
ende eer hy ter tafelen ghinc / verghezel-
schapt met alle d'Edel-vrouwē / quamen
hem vinden in syne kope / hebbende het
hayr ende den baert sneeu-wit ende blanc
totten middel toe. Nu zo was hy gantsch
leelijc/lanc ende onghestelt, hebbende een
straf ende onghestadich ghesicht. Hierom
als de Joffrouwen hem zagen / warense
alle van hem verschrict / voor al Oriane/
die syne booshevt t'anderen tijde gepzoeft
hadde / als hy haer wech voerde / ende
Amadis haer ontsettede / alsoo ghy in't
eerste Boec verstaen hebt. Eñ hoewel hy
syn Huysvrou onder d'andere wel zach/
zoo troc hy hem haers niet aen : dies A-
madis hem vraechde/oft hyse wel kende?
Ja ic heel wel/zeyde hy. Is hare konste
v ooc aenghenaem? vraechde Amadis.
Jase/ antwoorde hy / zoo het om myne
zaken is/anders en vraghe icker niet na:
want aenghesien den staet daer ghy my
tot noch toe in ghehouden hebt/ tzindert
dat ic in v gewelt geweest ben/ (hebbende
voorghenomen met lijdtsaemheyt te ver-
draghen alle 'tquaet dat my overkomen
mach) zoo ben ic alreede ghewent / ende
hebbe voorgenomen alsoo/in spijt van v/
te leven ten eynde myns levens toe. Eñ
oft ic v om harent wille vry ende los liet/
zoudet ghy ooc wel zoo dancbaer wesen/
dat ghy't hier namaels teghen my zoudt
willen erkennen daer't te passe zoude mo-
ghen komen? Ja ic antwoorde hy/in-
dien ghy haer wt v zelven hebt laten ha-
len: maer indien sy van haer zelven desen
aenslach heeft te weghe ghebracht / ende
ghy haer belofte gedaen hebt/ zoo en kan
ic noch en ben v ooc niet schuldich eenich-
sins daer van te dancken/ door dien de
goede wercken / door dwanc ghedaen/
gantsch niet t'achten en zijn : derhalven
bidde ic v/ my te zegghen watter van is.
Doen verhaelde hem Amadis hoe hyse
ghevonden hadde in't Klooster/ ende hoe
sy

sy hem bedroghen hadde / ende syne verlossinghe verworven. Het zij zoo't wil/ antwoordde Arcalaus / ic zal v zegghen watter van is : zoo ghy niet my tot Lubanie metlijden ghehadt haddet / doen ic v badt om medelijden met my te hebben/ zijt versekert dat ic alle de daghen mijns levens v onderdaen zoude gheweest hebben/ende gantschelijc v vrient: maer aenghesien ghy als nu ghedwonghen zijt my los te laten/ zonder dat icker lust toe hebbe / ende dat meer is / zonder dat icker v om ghebeden hebbe / even ghelijc ghy uwe belofte ghehouden zijt na te komen/ zoo zal ic ooc dese vryheyt(indien ghy my die gunt) in zulcken danc aennemen als ghy die verdient : anders zoudt ghy my wel bloode ende kleynhertich achten/ zo ic in plaetse van zoo veel redenen die ic hebbe om v te haten / v hoochlijcx dancte over 'tquaet van v/my aengedaen. Ghy doet my vrientschap/zeyde Amadis/ van my v fenijn te kennen te gheven/ic en ben ooc niet te beschuldighen over uwe verlossinghe / want ic hadde voorghenomen v langeren tijt in dese kevie te behouden/ achtende dattet redelijcker was v de verdiende straffe te doen lijden / als v vry te laten om zo veel vrome lieden te quellen/ gelijc ghy voor desen ghedaen hebt. Doch dit niet tegenstaende / dewijle ic't v vrouwe belooft hebbe/ zoo zal ic v laten gaen/ ende in versekerder hant laten brenghen/ v biddende zoo veel het my moghelijc is/ dat hoewel ghy metter daet noch wil my niet vergeven en zult/ indien ghy my niet en bedriecht/ dat ghy immers tẽ minsten van nu voortaen gheen wreetheyt en gebruyct aen de ghene die v noyt eenich leet gedaen en hebben : daer ghy aen verbonden zijt ter eeren des Heeren/die v nu dese deucht toe-zeyndt/ zelfs als ghy alderminst daer op dacht. Dit weet ic wel/ antwoordde Arcalaus/ dat ic alle middel zal zoecken ende moeyte doen om v te beschadighen daer ic kan ofte mach : ende aengaende d'andere/het kan gheschieden dat ic uwen raet daer in zal volghen. De Jofferouwen waren grootelijcx verwondert / hoorende desen boos wicht alzoo tegen Amadis spreken/ zoo dattet niet veel en schilde ofte hy wert daer ghehouden. Maer hy antwoordde : Ic kenne syn obstinaetheyt / ende dat hy't Gode opgaf/ ende dat hy voorts syn belofte zoude houden. Doen ghinghen sy wt de kamer/eñ hy badt Arcalaus Huysvrou datse haer man vergezelschappen zoude tot des anderen daechs/doende als doen Isanie by hem komen/ dien hy belaste hem te besorghen een peert ende wapenen/hem wt de gevanckenisse vry te stellen/ ende met syn kinderen hem te gheleyden tot buyten de palen des vasten Eylandts/ende in zulcken versekertheyt/dat syn Huysvrou daer mede te vreden waer. Dit dede Isanie met syn ghezelschap / hem geleydende tot in syn Kasteel van Valderin. Daer na van hun oorlof nemende/zeyde Arcalaus voor alle dancbaerheyt aldus: Ghy Heeren/zeght Amadis dattet alleene de wreede beesten toekomt in dusdaniger giolen ghestelt te werden / als ic ben gheweest/ maer gheen Ridders als ic / ende dat hy hem voor my wacht zo hy kan/ door dien ic my eer langhen tijdt aen hem hope te wreken/het welcke ic doen zal in spijt van d'oude hoere Vragande d'Onbekende/de welcke hy te veel toe-betrout. Ic gheloove veel eer / antwoordde Isanie / dat ic wederom de moeyte zal hebben van v te bewaren: Dit zegghende/ vertrocken sy van daer/eñ keerden wederom den wech die sy ghekomen waren/tot datse in't vaste Eylandt quamen / alwaer ooc korts daer na Dariolette met haer ghezelschap aen quam/die zeer willekom was. Maer wy zullen't nu hier laten / eñ spreken wederom van Balan/ v verhalende wat hy dede na dat Amadis eñ Grasandor van hem ghescheyden waren / ende ghelaten hadden in het Eylandt vanden rooden Toren.

Veertien daghen ofte dry weken / na

dat de twee Ridders van't vaste Eylandt vertrocken waren vanden rooden Toren / zoo ghevoelde zich de Reuse Balan bycna gheneesen van alle syne wonden / eñ sterc genoech om op te staen / dies hy terstont beval wederom toe te rusten het Schip vã Dariolette / op datse met haer ghezelschap te zekerder mochten reysen na 'tvaste Eylandt / met Bravor syn sone / hun alle schenckende vele fraeye schenckagien : ende op eenen Maendach smorghens vroech t'zeyle gaende / dedense de hooghe Zee aen / ende de Reuse keerde wederom na syn Kasteel / ende dede terstont over al volc oplichten om Agraies te hulpe te trecken / die de stadt van Aravigne beleghert hadde / ende 'ten leet niet langhe oft hy ende syn volc en was veerdich / syn Schepen toegherust ende sy onder zeyl. Nu zoo haddense den windt zoo bequaem / datse den tienden dach daer na aen landt quamen / daer't Legher vande Ridders van't vaste Eylandt gheslaghen was. Waer van Galaor / Galvanes / Agraies ende d'andere de wete hebbende / zelfs dat Balan alreede te lande was / zoo zatense terstont te peerde / om hem teghen te gaen ende willekom te heeten / met een deel fraeye Ruyterije : wantse alreede verstaen hadden watter tusschen hem ende Amadis gepasseert was : Ende alsoo sy by een quamen / omhelsdense malkanderen : ende d'eerste die by hem quam was Galvanes / den welcken de Reuse vraechde (die hem niet en kende) oft hy Galaor Amadis broeder was? den welcken hy gheerne wilde zien. Neen / antwoorde hy / ic ben Galvanes v vriendt ende bloetverwant / indien't v belieft. Ha myn Heer Neve / ic en zoude dus langhe niet vertocft hebben v te komen besoecken / noch ooc myn Nichte Madasime / 'ten ware geweest de vrientschap die ghy hielt met den ghenen die als doen myn meeste vyandt was : maer als nu zijn wy zoo goede vrienden / dat icker v te liever om hebbe / eñ dat om syner wille. Dicht by hun stont Galaor / die zich vertoonde / ende hiet Balan zeer willekom. De Reuse wetende dat hy't was / dede hem groote eerbiedinghe / ende zeyde hem : Myn Heere / ic ben zoo gantsch vrient ws broeders ende ws / dat ic gheen Edelman ter weerelt en weet die meer tot synen ende t'uwen besten is als ic : ende zekerlijc ic en verwondere my nu niet over de fame die v na-ghegeven wert : want ic en zach noyt geen hem beter gelijckende als ghy : Ende om de waerheyt te zeggen / daer en was aen hun gheen ander onderschept / dan dat hy wat langer ende Amadis wat vromer was. Dit ghedaen zijnde / ghelepdden sy hem in't Legher / ende logeerden in Galvanes Tente / die wtnemende schoon was / ende kostelijcker als eenighe van alle d'andere.

Hoe de Principaelste van't Legher Balan quamen bezoecken in Galvanes Tente, ende vande propoosten die sy t'zamen hadden.

Het zeven-en-dertichste Capittel.

GHy hebt verstaen hoe Balan de Reuse aenghekomen was in't Legher voor Aravigne / alwaer hem quamen besoecken Quedragant / Bruneo vander goeder Zee / Angriote vã Estravaus / Garnate van Vreesendael / Palomir / Brian van Monjaste ende alle de voornaemste van't Leger / tot de welcke Balan zeyde / na datse langhe t'zamen ghekout hadden : Ghy Heeren / indien myn onversiende overkomste v-lieden verwondert / zoo ben ic ooc verwondert over my zelven / zoo gantschelijc als nu beminnende (ja als my zelven) den genen die doot vyandt gheweest ben vande tijdt af dat ic eenich verstandt hebbe ghehadt / ghestadelijc syn doodt ende verderf zoeckende : derhalven blijcke't dat des menschen wille meer bestaet in Godes handt als in syn eyghen voornemen / alsoo ic aen my zelven wel bevonden hebbe : want

Hier en is niemandt van v-lieden (zoo ic meyne) ofte hem en is kennelijc dat ic de sone ben vanden vromen ende onzienlijcken Reuse Mandafabul/Heere van't Eylandt des rooden Torens / die Amadis verslaech inde bataille des Koninck Cildadan / ten tijde als hy hem liet noemen den schoonen Bruynen. Nu de naturlijcke reden vereyschte ende stelde my om wrake daer over te nemen / maer het teghendeel is my wedervaren/ aenghezien hy zelve my verwonnen ende met syn eyghen handen ten onder ghebracht heeft. Doen begonde hy hun te verhalen 'tghevecht dat tusschen hem ende Amadis geweest was / ende om wat oorsake Amadis hem tot in syn Lant was komen besoecken: ende ten lesten den vrede ende vrientschap die sy t'zamen ghemaect hadden / ende de belofte die hy hem ghedaen hadde/van hem in't vaste Eylant te gaen besoecken. Maer eerstelijc / alsoo ic ghewaerschout was vā 'tvolc dat ghylieden verloren hebt in't beghintsel deser belegeringhe als daer na / zoo nam ic voren v zulcken wpstant te doen met zo veel volcx als ghy zien meucht / ende hebbe voorghenomen v-lieden niet te verlaten/ voor ghy eu h bt dit Landt onder uwe ghehoorsaemheyt ghebracht / volghende v voornemen. Heer Balan / antwoordde Agraies/de doot ws vaders is voor myn Neve Amadis wel t'ontschuldigen / hebbende ghedaen als vyant teghen vyandt die t'zamen vechten / zoo dattet niet te verwonderen en is dat Godt hem tot syn goet recht geholpen heeft. Eñ aengaende d'onderlinge vrientschap die ghy t'zamen hebt / ghesproten wt de victorie die hy over v ghehadt heeft / ic versekere v dat ghy in dien deele zoo veel verkreghen hebt/ datter gheen Ridder in desen gantschen Legher en is / ofte hy en is t'uwen besten ende bereyt hem te laten gebruycken in't ghene v believen zal : waer van Balan hun ootmoedelijc bedancte. Ende alsoo het laet wert / ende tijt was om het avondtmael te nutten / zoo wenschten sy hem alle goeden avondt / behalven Galvanes ende Galaor / die hem verghezelschapten. Balan lust hebbende om de stadt rontom te besien/ stont smorghens vroech op/ende hy ende Galaor ginghen zoo bedectelijc als sy konden / om te zien hare stercte ende de bequaemste plaetsen om die te bestormen. Maer als Balan wel ghelet hadde op de stercten ende bolwercken diese rondtom hadde / als ooc de breede diept grachten / ende boven al op de groote menichte des volcx datter binnen was om die te beschermen/zijnde ghenoech voorsien van victaille eñ oor-

loeghs ghereedtschap / zoo dochtse hem genoechsaem onwinnelyc: maer Galaor zeyde hem dat den meestendeel der soldaten oneens waren teghen d'inwoonders ende sy ooc teghen de soldaten / zoo dat dese oneenicheyt alleen kan veroorsaken hun gantsch verderf: ende daerenboven (na dat wy verstaen hebben) zijnse alreede zoo kleynmoedich / datse gheenen wtval meer en derren doen door 't groot verlies datse voor desen geleden hebben. Ende daerenboven zoo is alle ons volc alsoo gheneghen tot het stormen / datse voorghenomen hebben daer in te komen ofte doot te blijven : maer wy hebbense opgehouden / vreesende hun te verliesen / als ooc om de hope die wy hebben van daghe te daghe / datse hun opgheven zullen / midts de redenen voorseyt / ende te meer om dat wy hunnē Koninc hier gevangen hebben. Voorwaer antwoordde Balan / het laet hem wel schoon aensien / nochtans indien ghy mynen raedt wilt volghen / zoo en zullen wy hun niet langher laten rusten / maer van morgen af zullen wy 't gheluc versoecken / om te zien oft het ons zal willen dienen / hun strenghelijc bespringhende. Ende alsoo koutende / quamense in Agraies Leger / ontmoetende Enil / die Balan groetende zeyde: Myn Heere / de Prince Agraies bidt v (dewyle ghy dus verre zijt) den ghevanghen Koninc Aravigne wilt komē zien / die in syn Tente is / die lust heeft v te zien / alsoo hy ons heeft laten weten. Ic bens te vreden / antwoordde Balan / want misschien zal dit zien veroorsaken om eenich goet accoort met hem te maken. Alsoo ginghen sy alle dry na de Koninc Aravigne / dien sy vonden met syn wacht: Maer zoo haest als Balan hem zach / zoo viel hy voor hem op syn knien om hem de handt te kussen. De Koninc hief hem op / ende hiet hem hoochlijc willekom. D'andere ziende datse met malkanderen vā hunne zaken alleen wilden spreken / vertrockense aen d'een zijde. De Koninc Aravigne vraechde hem / wat hem van dese fortuyne dochte? eñ swaerlijc zuchtende / swol hem 't herte zo hooch / dat hy eenē tijt lanc niet en konde sprekē / daer na zeyde hy hem : Och myn goede vrient Balan / zoo v vader Mandasabul als nu noch in 't leven waer / hoe zoude hem dit myn ongheluc verdrieten: Ende om de waerheyt te zeggen / de zaken zijn zindert syn doot wel verandert : want 'ten is noch gheen jaer gheleden dat de zaken zoo wel met my stonden / dat ic haest meynde de machtichste Koninc vā gantsch Westen te wesen / ende nu ben ic de catyvichste ende armste der weerelt. Heer Koninc / antwoordde Balan / het schijnt dat ghy wanhoopt van Godts barmhertichheyt / isset in syner macht niet v wederom te stellen in alsulcken hoogen staet als ghy opt gheweest zijt? Ende oft de fortuyne v nu voor eens tegen gheloopen is? is haer rat zoo vast ghenaghelt ofte ghebonden / datse v niet wederom en kan stellen op de zelve plaetse daerse v ghestelt hadde? Ic bidde v Heere / en zijt zoo mistroostich niet / maer hebt patientie / Godt van alles lovende / ende hy en zal v niet vergeten. Ic weet wel datmen qualijc in zaken van zoo grooten gevolghe / als ghevanghen zijnde van synen vyant / zo gantsch stantvastich kan houden / want ic zelve dat versocht hebbe / verwonnen zijnde vanden ghenen die v t'onder ghebracht heeft : nochtans bedenckende dattet om alle 't verdriet ofte onghenuechte der weerelt niet anders wesen en kan / zoo heb ic liever met lijdtsaemheyt my te wapenen / ende veel liever d'ontfanghen onghelijc te vergeten / als my zelven. Voorder zoudet mynen raet wesen (zoo 't doenlijc waer) datmen van een goet accoort sprake tusschen v eñ dese Princen / de welcke na myn meyninghe wel daer na luysteren zullen / indien ghy hun daer van laet aen spreken. Hoe zoude ic dit konnen doen / zeyde de Koninc / ten zij ic hun toesta 'tgene sy op

my

my meynen te halen? ende ic hebbe liever als een Koninc inde gevanckenisse te sterven/als een bedelaer in vryheyt. Zoo men eens ghestorven zijnde/antwoordde Balan / wederom levendich konde worden/ic zoude oock van uwer opinie wesen: maer alsoo wy niet kostelijcker inde weerelt en hebben / zoo behooren wy zulcx zoecken te behouden zoo langhe alst ons moghelijc zy. Myn goede vrient Balan/ zeyde de Koninc/doet met my na u believen: ic gheve u my zelven over/ooc myn leven / myn goederen ende myn eere / u biddende zoo zeer alst my moghelijc is/ zoo in myn zaken te handelen als ic u toe betrouwe. Ende alsoo sy Enil zaghen in komen / veranderden sy van redenen. Korts daer na nam Balan aen hem oorlof/ende ghinc by Galvanes eñ Galaor/ die hem verwachteden in Agraies Tente/ aen de welcke hy vertelde alle de redenen die hy metten Koninc Aravigne gehadt hadde/zoo dat ic hem/ zeyde hy/ gelaten hebbe in zoodanighen meyninghe/ dat ic achte zoomen hem eenige presentatie aenboot/ hem eenighe Landen vande syne onder te laten daer hy hem mocht onthouden/ ende voorts den tijt synes levens in vryheyt mochte overbrenghen/ hy gantsch wel te vreden zoude wesen. Dit wert van alle 'tgezelschap voor goet ghehouden/ hoochlijcx prijsende Balans raet: ende om de waerheyt te zeggen/hy was wel een vande welbedachtste Heerē in synen tijdt/ diemen zoude hebben konnen vinden.Hierom baden sy hem dit accoort metten Koninc Aravigne te willen makē / stellende de gantsche zake in syner macht : want sy begonnen in d'oorloghe een verdriet te hebben. Eñ hierom keerde hy des anderen daechs by de Koninc Aravigne / den welcken hy verklaerde (na vele vertooninghen die hy hem dede) als dat hy t'syner begheerte de zake zoo verre ghebracht hadde / dat de Princen des Leghers te vreden waren hem te laten behouden / als souverain Heere / een deel vande Eylanden der Landes/'twelc hem aengenaem was / bedenckende dattet beter voor hem was/een Koninc over weynich te wesen / als een Heere zonder goet. Aldus wert hun de stadt overghegheven/ ende men gaf hem eenige Schepen ende victaille om te keeren in't Eylant van Liconie : eñ op den zelven dach wert Bruneo zeer heerlijc gekroont als Koninc: daer na ghehult zijnde/ende den eedt van getrouwicheyt ontfangen hebbende van 'tgantsche Landt/ ende hunne Legers ververscht zijnde/ namen sy den wech na de stadt van Calaffan / in't lant van Sansueghe: waer van 'tvolc van't lant ghewaerschout zijnde/ vergaderden sy hun in grooten ghetale/ ende na dat sy eenighe vande voornaemste onder hunlieden tot Overste/Capiteynen eñ Leytsmannen verkoren hadden / zoo besloten sy hun te verwachten ende slach te leveren / liever als beleghert te wesen / 'twelc sy ooc deden. Maer daer blevender zoo veel van hun volc / dat het te lange zoude vallen dat in't breede te verhalen: late't u ghenoech wesen datse 'tLandt van Sansueghe in-namen. Ende alsoo het niet noodich en is (volgende d'ordre van onse Historie) u in't lange te verhalen de maniere ende hoe't al gheschiedde/zoo zullen wy als nu daer van swijghen/ latende aldaer als overwinners die van't vaste Eylant/om u te verhalen wat de Koninc Lisuart wedervoer / na dat hy weder in groot Brittagnien ghekeert was.

Hoe de Koninc Lisuart ter Iacht zijnde, ghevanckelijc wechghevoert wert door tooverije.

Het achtendertichste Capittel.

NIet tegenstaende dat onse Historie lange opghehouden heeft van den Koninc Lisuart te spreken/ ende van 'tghene dat hem ontmoette in't vaste Eylandt / t'schepe ghegaen zijnde om te keeren na groot Brittaignien/ zoo duncke't my nochtans goet

niet na te laten v te verhalen hoe hy hem gedragen heeft/ een zake zijnde dienende tot onſen propooſte. Zoo hoort eñ verſtaet nu ghy Heeren ende Vrouwen eenen archliſtighen vont die de Fortuyne hem bereydde/ daer door hy konde ghewaer worden d'ongheſtadicheyt der zelver/ hoe ſchoon ſy haer vertoont: want te dier tijt als hy meynde in alderſtilheyt ende ruſte te leven/ na zoo vele twiſten ende harde oorlogen/ alſoo ghy wel verſtaen hebt/zoo was ſyn voornemen hem eenen langen tijt t'onthouden inde ſtadt van Femuſe/ zijnde een plaetſe daer een zoete locht was/ vele rivieren ende boſſchagien/ wel voorſien van alle roſſe ende ſwerte dieren ende wildtvanc/ daer hy groote ghenuechte in nam/ eñ eenen zonderlinghen luſt toe hadde: ende hoewel ſynẽ ouderdom niet als ruſte en verepſchte/ den wille ende grootmoedicheyt ſyns herten en lieten hem nochtans niet toe zoodanighen ruſte te ghenieten/ daghelijcx beklaghende het groote Hof dat hy eertijts hadde ghehouden/eñ d'avontueren ende ghevechten die in't beginſel ſyns Rijcx daer pleghen te gheſchieden: zoo dat hy in ſynen geeſt een ongewoonlijcke ſwaricheyt droech/ die hem zoo ſwaermoedich ende verdrietich maectẽ/ dat hy hem veel tydts alleene ende van't ghezelſchap hiel/ zonder eenighe tijtkortinghe te nemen/ als zomtydts metten voetboghe in't boſch te gaen om eenich Hert oft Hinde te ſchieten. Dies het ghebeurde op een zeker tijdt/ dat hy gantſch geen wapenen by hem hebbende als alleenlijc ſyn rapiere/ hem met ſynen voetboge begaf in't dicſte des boſch/ende van heel verre zach hy na hem toekomen een Joffrouwe zittende op een Hackeneye/ rydende zoo zeer als ſy mocht/ even als oft ſy des grooten noot hadde: dewelcke by hem komende/ vraechde hy waer ſy na toe reedt in zulcker haeſte? Heere/ antwoordde ſy ic zoecke iemant die myn ſuſter mochte ontſetten/die eenen ſchelmſchen verrader hier by houdt eñ wil haer verkrachten. De Koninc die medelijden met haer hadde/ zeyde haer datſe hem dien wijſen zoude. Doen namen ſy den wech die ſy ghekomen was/ende gingen t'zamen zoo langhe/ dat de Koninc door een afgehouwen boſch een ongewapent man zach/die een Joncvrou by den hayre hadde/ ende troc haer met gewelt om

die

die ter aerden te worpen:maer sy weder-
stont hem ten besten datse konde/roepen-
de ende deerlijcschreyende / daer door de
Koninc te meer vā gramschap ontsteken
wert/zoo dat hy door heggen door hage
by hun quam / ende hebbende syn rapier
bloot inde handt/zeyde hy totten schelm:
Laet de Joncvrou met vreden / oft ghy
zulter om sterven. Desen boeve hem ge-
latende bevreest te zijn / liet syn lappen
zien/loopende door de boomen met zulc-
ken rassicheyt / dat de Koninc (wat hy
ooc dede) hem niet en konde achterhalē:
want den voorlooper was te voet / ende
de Koninc te peerde/also dat de dicte des
bosch hem grootelijcx belettede : derhal-
ven zat hy af vanden peerde / ende liep
hem na te voete zoo zeer als hy konde/
tot dat hy quam aen een groot veldt / al-
waer int midden een pavilloen stondt/
daer hy den looper in zach gaen. Dies
hy derwaerts ghinc / ende bykomende
zach hy een Joffrouwe/die hem vraech-
de wat hy met zulcken yver jaechde?
Joffrou antwoordde de Koninc/hier is
een stuc schelms ingegaen / die nu stracx
een Joncvrou in dit bosch wilde ver-
krachten / daer over ic hem wil kastijen.
Komt binnen/ antwoordde sy/ eñ indien
hy zulcx is als ghy hem hout/ ic zal hem
u leveren: want ic niet gheerne en zoude
willen ghedooghen datmen eenige vrou-
persoon (hoedanich die ooc ware) eenich
ongheliic oft onbehoorlicheyt zoude aen
doen/ hebbende alle myn levē d'eerbaer-
heyt ende beleeftheyt voorghestaen. Op
dit woordt trat de Koninc binnen/ maer
zo haest en hadde hy eenen voet niet bin-
nen ghestelt ofte hy en viel plat neder ter
aerden gantsch van hem zelven eñ buy-
ten alle kennisse:ende korts daer na qua-
men daer de twee Joffrouwen die hy
achterghelaten hadde / die terstont het
pavilloen deden lichten/ende den Koninc
brengen in een Schip dat op hun wach-
tede aen den oever vande Zee / ende gin-
gen stracx t'zeyl/zonder dat iemant hun-
nen aenslach ghewaer wiert. Nu zoo en
hadde den voetboochschutter de Koninc
niet konnen volghen / maer was achter
ghebleven / hem volgende ten besten dat
hy konde : ende als hy syn peerdt vonds
zonder hem daer by / zoo was hy uter-
maten verbaest / vreesende voor 'tghene
datter van was : maer hy en konde tael
noch teecken van hem vernemen : ende
also mistroostich als hy was/ziende den
nacht aenkomen/ keerde hy weder na de
stadt / ende zonder iemant aen te spreken
ghinc hy inde kamer vands Koninghin-
ne/ aen dewelcke hy zeyde hoe de Koninc
Lisuart hem verlaten hadde / ende niet
en wist waer hy gevaren was. De Ko-
ninghinne grootelijcx verwondert zijn-
de/ en wist van haer zelven niet/ eñ viel
in een beswijminge. De vrouwē gantsch
bekommert/maecten haer los/ eñ deden
zo veel datse weder tot haer zelven quā.
Doen lietse de Koninc Arban eñ Cendil
van Garote by haer komen / ende ver-
telde hun alle 'tghene de Jager haer ge-
seyt hadde : maer om haer niet meer te
bedroeven / zoo ghelieten sy hun als oft
sy't weynich achteden/zegghende: Hy zal
misschien in't bosch verdwaelt zijn / al-
soo't lanc ende dic is / ende meyne dat-
men hem haest vernemen zal. Dat's
wel / zeyde de Koninghinne / maer wat
antwoorde geeft ghy my van syn peert/
'twelc ghevonden is / ende van hem ver-
laten? Me-vrouwe / zeyde de Koninc
Arban/dat kan zeer wel wesen/niet kon-
nende met 'tpeert door de dichte hagen.
Dit vertrooste de Koninginne een wey-
nich : maer sy hadden een ander ghevoe-
len alsse haer zeyden : hierom hun ghela-
tende iets nootwendichs te doen te heb-
ben/ zoo ghinghense na huys eñ wapen-
den hun / ende bevalen eenighe Ridders
die daer waren / hun te volghen om de
Koninc te zoecken : Het welc sy deden/
maer te vergheefs / want sy en konden
van hem gantsch niet vernemen : Aldus
bleef de Koninghinne in dien doene tot

des anderen daechs dat Grumedan eñ Stontes vā eenige reyſe komende / haer quamen beſoecken. Doen vraechde ſy ofte ſe de Koninc niet ontmoet en hadden. Neen Mevrouwe / antwoordden ſy / ooc en hebben wy niet gheweten dat hy verloren was / voor en aleer dat eenige inde ſtadt ons zulcx ghezeght hebben / dies wy voorghenomen hebben hem te gaen zoecken. Ghewiſſelijc / zeyde ſy / ic ben zoo ontſtelt / dat ic v-lieden wil volghen / want aldus zoo alleen te blijven / ic zoude van droefheyt ſterven / myn verdriet zal ooc zoo veel te korter weſen / indien wy hem vinden / ende anderſins zal my de moeyte ende arbeydt behaechlycker weſen / liever als hier te blijven. Doen lietſe terſtont twee Hackeneyen halen / op d'eene zat ſy / eñ op d'ander de Huyſvrouwe van Brandoyvas / eñ ghinghen de Koninc zoeckē met de twee Ridders / reyſende van Dorp tot Dorp / maer ſy en konden van hem niet vernemen: des derden daechs daer na ontmoetten ſy de Koninc Arban zoo bedroeft / eñ ſyn peert zo moede / dat hy hem qualijc overyende konde houden. Doen vraechde hem de Koninghinne / oft hy iet vanden Koninc vernomen hadde? Mevrouwe / antwoordde hy / ic weet nu zo veel van hem / als doen ic v verliet: dan ic meyne dat hy verradelijc wten Lande gevoert is / wāt gewiſſelijc ic hebbe dit ongeluc van over langen tijt wel voorſien / ende zoo hy my hadde willen ghelooven / 'ten zoude niet gheſchiedt zijn: maer wat ic hem altijdt ghezeght ende ghebeden hebbe / van niet alleen zoo in deſe wilderniſſen ende boſſchagien te gaen / hy en heeft my noyt willen verhooren. Ende alſoo hy voorder meynde te ſpreken / zoo viel de Koninghinne van haer peerdt in onmacht / dies Grumedan ſtracx vanden peerde ſpronc / ende haer opheffende / hiel hyſe zoo langhe in ſyn armen, datſe wederom bequam ende begon te ſpreken ende zeer ſwaerlijc verſuchtende / zeyde ſy: O bedriechlijcke ende ſchrickelijcke Fortuyne / eenighe hope der catyvighe / maer wreede vyandinne der gheluckighe: heb ic nu reden om v te prijſen? want al iſt dat ghy my voor deſen verheven hebt tot een Vrouwe over veel Koninckrycken / gheacht ende gheeert van zoo veel volckeren / ende voor al my ghegeven te hebben te houlijc aen eenen machtigen / vromen ende deuchtſamen Koninc / zoo verderft ghy my nu in eenen oogenblic / my benemende de gantſche reſte van myn vreucht ende welvaren / dewyle aen hem alleen myn blijſchap hanght / eer ende leven: zoo dat ic bemercke dat ghy ghenuechte hebt om my dier ghenoech te doen betalen den intereſt vande vreucht ende ghenuechte die ghy t'anderen tyden gheleent hebt. Maer waerom beklaech ic my wys? dewyle ic doch van over langen tijt ghespeurt hebbe dat zulcx v maniere van doen is? ten quaetſten komende / zoo zal de doot een eynde maken van alle 'tquaet dat ghy kondt bedencken / eñ hebbende deſe hope / zoo zal ic my zelven trooſten / ende zelfs over v de victorie hebben. Aldus klaechde ende kermde de bedroefde Koninghinne / met zoo vele tranen eñ benautheden / dat die by haer waren den mont niet en konden openen om haer te vertrooſten / zoo jammerde 't hun: ja ſy aenſach zomtyts Grumedan met een deerlijc ghezicht / zeggende: Och Grumedan / hebt ghy my oyt in v leven eenigen dienſt ghedaen / zoo bidd'ic v als nu (wanhopende / van na deſen eenighe blyſchap te ghenieten) myn ſwaer verdriet te korten / my de haeſtichſte doodt aen doende die't mogelijc zij / die my veel aenghenamer zal weſen van uwe handt t'ontfanghen / als langher in duſdanige ſwaricheyt eñ verdriet te leven. Maer Grumedan om haer deſe fantaſyen wt den hoofde te ſtellen / vertrooſteſe ten beſten dat hy konde. Doch ſy en nam geenen trooſt aen / maer ſchreyde / kermde ende klaechde hoe langs hoe meer. Dies

hy

Hy ende d'ander gezelschap vonden goet haer in't naeste Dorp te brenghen / ende ontboden terstont wt de stadt de Medicyns / die haer zoo swac bevonden / ende haer verstant zoo verkranct datse grootelijcx aen hare ghesontheyt twijffelden. Doch sy deden alsulcken neerstichept / datse in twee dagen tot haer zelven quā / ende vraechde na Grumedan / dewelcke na verscheyden redenen diese te zamen hadden / haer zeyde: Mevrouwe / ic zegghe zekerlijc dat ghy onghelijc hebt alle dinghen zoo ten archsten te nemen / daer ic v nochtans wel hondertmael hebbe hooren verhalen / dat de deucht der wijsheyt inden mensche alderbest kan ghespeurt worden / zoo wanneer die aldermeest werdt besocht met d'wterste swaricheden ende aenvechtingen: ende alsoo waer dē raet die ghy andere hebt willen geven / als nu zeer goet voor v zelvē. En ist maer van nu aen dat ghy ghewetten hebt dat de Fortuyne twee Dochters heeft / d'eene by v. le de Goede ende d'andere de Quade ghenaemt. Indien de Goede v tot noch toe verghezelschapt heeft / ende de Quade v als nu in haer plaetse komt besoecken / zoo wapent v (als een deuchtsame Princesse) met de wapenen van stantvasticheyt ende wijsheyt / om haer teghen te staen / ende ghy zult ghewaer werden dattet haer verdrieten zal v langher by te komen / ende zal v verlaten: ofte andersins zoo zie ic datter twee groote ongheluckken wt volghen zullen: het eene is v eygen verderf / ende het andere des Konincx / indien hy wederkomende v doot vindt. Datmen zeydt dat hy verloren is / en zijn maer woorden / want zoo wel en kan hy niet verborghen wesen / ofte hy en is ghesien / ende men zalder van hooren / 'tzij in dit Landt oft elders / alwaer syn ghevanckenisse zoo sterc niet en kan wesen / ofte hy en zal konnen verlost werden by uwe onderdanen ende vrienden oft andere / eñ dat wel haest zoo't Godt believt. Hierom Mevrouwe zoo bidd'ic v / t'onthouden ende na te laten de dinghen die zoo schadelijc zijn / ende v te versterckken met eenen goeden nieuwen raet ende vertroostinghe / om te komen tot 'tghene dat in dese zake noodtwendich zal wesen. De Koninghinne nam dese vertooninghen in't goede / ende gaf Grumedan gheloof. Hierom nam sy voren met Brandoivas Amadis t'ontbiedē / dat den Koninc niet te vinden en was / ende zondt hem desen brief.

Brief vande Koninghinne Brisenne aen Amadis.

Myn Heer ende Sone, indien voor desen den staet vanden Koninc Lisuart ws Vaders by v ende door uwen toe-doen is beschermt ende vermeerdert, zoo ist nu meer tijdts alst oyt gheweest is, (ghemerct den onderganc die voorhanden is) om dat te beschermen ende voor te staen, want tzindert weynighe daghen (alzoo't schijnt hebben eenighe syner vyanden hem ghevanckelijc wech ghevoert, zonder dat iemandt van ons weet by wien oft waer hy is, het welcke my doet dencken datse zonder merckelijcke oorzake dese verraderije niet te weghe ghebracht en hebben, om iets meer wt te rechten. Ende alzoo de zake v aengaet (naest my) meer als iemandt anders, zoo heb ic v zulcx by Brandoivas brengher deses willen laten weten, die't alles ghezien ende ghehoort heeft, ende ooc wel zal weten te verhalen wat een quellinghe ende verdriet het my is, beter als ic't v zoude konnen schrijven, derhalven bidd'ic v hem te ghelooven als my zelven, eñ op de reste v te beraden.

Desen brief ghescreven ende Brandoyvas behandicht zijnde zoo troc hy na Amadis / ende de Koninghinne met haer ghezelschap recht na Londen / om reden in hare zaken te stellen / ende den Raedt te vergaderen. Nu hebt ghy te weten / dat korts hier na de tijdingen van't ver-

lies

lies des Koninckx zoo herwaerts eñ derwaerts liepen/ dat Quedragant/ Bruneo eñ d'andere in Sansuege zynde/ dat verstondẽ. Dewelcke bedenckende wat een schade het Amadis zoude konnẽ wesen/ zoo der in groot Brittagnien eenige commotie ende oproer gheschiedde / zoo besloten sy by hem te trecken in't vaste Eylandt / ende te doen wat hy hun bevelen zoude. Hierom besettende alle de plaetsen met garnisoen/ ghinghen sy t'schepe/ hebbende zulcken voorwindt/ datse voor 't Kasteel van Apolidon anckerden ten zelven daghe als Brandoyvas daer aenquam. Ende alsoo Amadis Oriane vertroostede over de tydinge die sy verstaen hadde / zoo werdt hem ghezeght d'aenkomste der Ridders: maer niet goet vindende de Princesse alleen te laten / badt hy Grasandor hun te gaen ontfanghen/ ende hun d'oorsake te zegghen / die hem belettede by hun te komen: 'twelc hy dede/ ende vondtse alreede op wege. Doen verhaelde hy hun den last die hy van Amadis hadde / hun biddende hem t'ontschuldigen/ zoo hy hun dien dach niet en quam besoecken/ maer dat hyse 's daechs daer aen heel vroech/ by hun komen zoude. Eñ om dies wille dat de zaken daer sy om komen waren / spoedicheyt vereyschte / zoo vergaderden sy hun te rade/ ende ontboden voor hun Brandoyvas/ die hun in't lange verhaelde al wat ghy hier voren verstaen hebt van't verlies des Koninckx / ende den deerlijcken staet inden welcken hy de Koninghinne ghelaten hadde. Aldus na vele eñ verscheyden raetslaghinghen over en weer over/ zoo besloten sy ten laetsten/ datse alle den Koninc zouden gaen zoecken zoo te water als te lande/ verhopende dat de Fortuyne hun nu niet meer teghen en zoude wesen als voor-henen. Ende nauwlycx en waren sy deser zaken eens / ofte daer en quam een vande schildtknapen hun zegghen / datter een Joffrou wt het groote Serpent ghetreden was / die hem Urgande d'Onbekende docht te wesen. Indien sy't is/ antwoordde Amadis/ zoo zal onse zake wel gaen. Doen ghinghen sy haer teghen / ende ontmoetten haer by den inganc der plaetse/ zittende op een Hackeneye / die haer twee Dwerghen by den toom leydden: Eñ die haer eerst aensprac was Galaor die haer groettede/ ghelijc ooc alle d'ander. Ende sy in't midden van hun zynde/ zeyde hun: Wel aen/ en heb ic u-lieden t'anderẽ tijde niet voorzeyt dat ic u alhier wederom by een zoude vinden / om zaken die u als doen onbekent waren? Ja ghy Joffrou/ antwoordde Galaor/ 'tgedenct my gantsch wel / ende Mevrouwe Oriane ooc / die gantsch verblijdt zal wesen over uwe komste. Ic ben ooc ten deele ghekomen om haer te vertroosten. Doen ghinghen sy na 't Hof/ ende hielpen haer van't peert ende geleydden haer tot inde kamer van de Princesse/ die voor haer op haer knien viel zoo haest als syse zach/ eñ schreyende heete tranen/ zeyde sy haer: Eylaes Mevrouwe / dewijle u de toekomende gheschiedenissen zoo wel bekent zijn als de teghenwoordighe/ waerom en hebt ghy niet belet het ongeluc dat myn Heer Vader de Koninc overkomen is / die u zoo goeden vrient is? Ic bemercke wel aenghesien ghy hem niet bygestaen en hebt/ datter gheen helpen aen hem en is. Mevrouwe/ antwoordde Urgande/ ic bidde u / en zijt zoo mistroostich niet: en weet ghy niet / dat hoe de persoonen tot grooteren state beroepen zijn / hoe sy ooc het meeste verdriet ende teghenspoet onderworpen zijn? want hoewel wy alle van eender stoffe zijn/ ende gelijckelijc in alle quaden voortvaren eñ ter doot toe zondigen/ zoo heeft nochtans Godt almachtich ons op dese weerelt verscheyden gaven verleent/ stellende eenighe tot Overste ende als ghebiet hebbende/ eñ andere als onderdanen om te dienen ende te gehoorsamen; eenighe tot armoede eñ miserie/ andere daerenteghen tot overvloet

ende

ende voorspoet / ende dit alles na syn believen ende welbehaghen. Hierom / Mevrouwe / stellende de groote weldaden die ghy voor desen ontfangen hebt / tegen dit teghenwoordich quaet ende verdriet: ende de smerte ende droef hept teghen u wellusticheden ende voorleden genuechten / zoo zult ghy bevinden zoo grooten oorsake niet te hebben om u alsoo te bedroeven ende te klaghen / maer zijt schuldich Godt de Heere te dancken ende te loven zijnde zulcx syn believē. Aengaende de Koninc u Vader / ic hebbe het van over langhen tijde gheweten wat hem te gheschieden stont / maer ic en hebber geen remedie teghen gheweten noch konnen beletten / want het alsoo van Godt voorzien was / de welcke ghehenghen zal dat hy (metter tijdt) wederom in syn Landt keeren zal zoo vrolijc ende wel te vreden als hy opt geweest is. Hier na sprekende tot Amadis ende d'andere aldaer zijnde / zeyde sy hun: De laetste reyse als ic van dit ghezelschap scheydde / zoo versekerde ic u-lieden alle / dat ten tyde als Esplandian Ridder gheslaghen zoude werden / ic u alhier zoude komen besoecken. Hierom om myne beloften te quyten / zoo aen u-lieden als aen hem / ooc om u t'ontlasten vanden arbeydt die ghylieden voorgenomen hebt / zoo ben ic hier gekomen / als ghy ziet / eñ ic waerschouwe u-lieden dat al hadde de gantsche weerelt ende alle die na ons noch komen zullen / voorghenomen de Koninc Lisuart te vinden / verloren arbeydt eñ moeyte zullen doen. Ende hierom zoo rade ic u-lieden zulcx na te laten / alsoo't een ander toeghesept is: ende bidde u my te verzelschappen in't groote Serpent / met Esplandian / Talanque / Maneli / de Koninc van Dacien / ende Ambor de sone van Angriote / ende doet stracx de peerden halen / want den tijt naect. Ende alsoo sy haer niet en dorsden tegen-spreken / deden sy na haer bevel / ende alle Oriane goeden avondt ghewenscht hebbende / verzelschaptense tot aen den oever der Zee / alwaer sy een Barcke vondē / die hun bracht ter plaetse daer het groote Serpent lach / alwaer sy in ghinghen inde groote zale / maer sy nam by haer Esplandian ende syn medegezellen / die sy in een Capelle bracht om wake te houden / na de ghewoonte der ghener die Ridders gheslagen werden: Doen keerde sy weder by d'ander / die sy ter tafel dede zitten / want den kost veerdich was / ende werden wel ghedient. Ende de tafels opgenomen zijnde / badtse hun te verzelschappen dieder waeren. Als doē volchdē sy met haer twee vriendinnen / Urgande droech een swert harnas Solise den helm, ende de derde eens schildt al van eenen coleure. Ende hoewel alle nieuwe Ridders ten eersten met witte harnassen ghewapent werden / zoo wilde sy nochtans dat desen van d'ander onderschepden zoude werden / alsoo ghy verstaen zult. Zoo haest dan alsse wederom inde Cappelle quam / zoo riep sy Esplandian / ende zeyde hem: Wel gheluckich Joncheer / ziet hier een kleedinghe die ic begheere dat ghy draecht / tot een lidteecken der kracht inde welcke u hert van nu voortaen zal omwonden wesen / inhoudende zoo veel dat aengaet d'eyghentschap des Konincx u Grootvader: ende ooc op dat ghy ghedachtich zijt / dat d'andere die Ridders gheslagen zijn / die eere ontfanghen in witte blinckende wapenen / in teecken van vreucht ende blijschap / maer dese swerte onghepalijsterde zijn u toegheeygent / om u dicmael te doen gedencken 'tverdriet ende de tribulatie inde welcke tegenwoordelijc alle u vrienden zijn. Daer na sy dry wapenden hem vandē hoofde totte voeten / wtghenomen 'trapier: Doen vraechde sy Amadis watter hem vā docht. Op myn trouwe Mevrouwe / zoo hy een sweert hadde / hy zoude veerdich wesen (na dat my dunct) om hem zelven wel te beschermen / zoo iemant hem bespronghe. Ghy weet het / zeyde Urgande / zoo wel oft beter

ter als een ander, waer die voor hem bewaert is al van over twee hondert jarē/ zÿnde die ghy ghezien hebt inde rootze vande Joffrou Tooveresse / diese hem toegheeyghent heeft. Ende derhalven ist noodich dat hy zelve die ga verkrÿghen/ v versekerende dat hyer zoo veel vromicheden van wapenen mede doen zal / dat hy van nu voortaen zal verduysterē het licht van andere/ diens luyster door hunne vromichedē de gantsche weerelt over scheen ende blincte. Ende alsoo sy dese woorden voleyndicht hadde / quamen daer vier andere Joncvrouwen/ hebbende elc een bardeersel van peerden / ende eenighe wapenen zoo wit als sneeu/ met een swert kruys in't midden / met dewelcke sy d'ander vier Joncheeren wapenden. Hierentusschen zat Esplandian voor den Autaer op syn knien / Godt de Heere ootmoedelÿc biddende / dat het hem beliefde de genade te doen/ hem den middel eñ macht te gheven om de zaken die voor hem verordent waren / gheluckelÿc te volbrenghen t'syner glorie ende eere/ zoo wel tot de verlossinghe des Koninckx Lisuart als andere gheschiedenissen. Aldus bleven de Ridders alle den nacht in gebeden tot des anderen daechs smorgens vroech/ datter eenen mismaecten ende bultachtighen Dwerch klom op't opperste van't Serpent/ blasende op eenen hoorn met zulcken ghelupt/ datter het Eylant overal van daverde / zoo dat de Joffrouwen in't Palleys van Apolidon op de torens liepen/ om te zien watter te doen was. Doen quam Vrgande met de gene die dien nacht gewaect hadden wt de Cappelle / dewelcke sy bracht tot dicht by den Dwerch. Ende stracx quamender zes andere Joncvrouwen in't swerte gekleet/ hebbende een gulden trompe inde hant. Doen riep Vrgande Balan ende zeyde hem : Myn vriendt Balan / alsoo de natuere v begaeft ende verheven heeft boven alle die van v ghe slachte / v stellende een vyandt van alle boosheden/ om reden ende deucht te volghen/ zoo heb ic v verkosen (om de liefde die ic weet dat Amadis v toedraecht/ als ooc alle de Ridders in dit ghezelschap zÿnde) om v zoo hoogen eere aen te doen als opt iemant voor v ofte in langen tÿt naer v/ zoude moghen verkrÿghen: Het welc is/ dat Esplandian (die ghehouden zal worden voor den vroomsten Ridder der weerelt) van uwe hant d'oorden der Ridderschap zal ontfangē. Balan vreesende dat Amadis ende d'andere hun des belghen zoude / weygherde't met eerbiedinghe. Maer ten lesten / door dien sy't alle van hem begheerden / nam hy Esplandian byder hant/ ende vraechde hem oft hy Ridder begheerde te wesen? Zeer gheern/ indien't v belieft/ antwoordde de Joncheer. Doen sloech hy hem Ridder/ ende bondt hem de rechte spore aen/ zeggende: Ic bidde Godt/ myn sone/ v zoodanich te laten worden / als elc een van v is verhopende. Dit ghedaen zÿnde/ riep Vrgande Amadis ende zeyde hem: Bedenct oft ghy v sone yet te bevelen hebt/ want hy moet terstont vertrecken. Hierom riep Amadis hem aen d'een zÿde/ ende zeyde hem : Myn sone/ ten tÿde als ic in Griecken aenquam/ zoo werd'ic wel ontfanghen ende hoochlÿc gheeert vanden Keyser / die my daer na ooc bygheftaen heeft / zoo dat ic alle myn leven lanc grootelÿcx in hem ghehouden ben. Nu zoo is my indachtich / dat ic onder andere beloften die ic als doen dede / belovende der schooner Leonorie syn dochter / eene vande wÿste ende bevallÿcste Princessen der weerelt / als ooc der Koninginne Menoresse ende andere Vrouwen eñ Joncvrouwen/ van haer ghezelschap zÿnde/ dat zoo ic de ghelegentheyt niet en hadde om tot hun te keeren / hun eenen Ridder van myn ghslachte zoude zeynden om hun ten dienste te staen. Eñ aenghesien ic die gheleghentheyt niet en hebbe / zoo bevele ic v dat ghy my gaet ontslaen vā myn beloften aen hunlieden ghedaen/

gedaen/zoo haest als ghy de Koninc Lisuart zult verlost hebben. Ende op datse v moghen kennen / neemt desen rinc die my tot lidtteecken ghegheven wert. Esplandian knielde ter aerden/ende beloofde dat niet na te laten : maer 't en gheschiedde zoo haest niet als d'een en d'ander wel meynden / want aleer hy daer quam/zoo passeerde hy ter liefde van dese Joncvrouwe menich swaer perijckel/ zijnde door't gheruchte van hare schoonheyt zoo zeer op haer verlieft / (zonder haer nochtans ghesien te hebben) dat hy van liefde meynde te sterven / ghelijc't zomtijts alst te passe komt zal verhaelt werden. Doen riep hem Vrgande/ende zeyde: Myn sone/ghy moet dese vier uwe medegezellen Ridder slaen dewelcke eer langhe v wel mochten loonen van d'eere die ghy hun doet. Esplandian de begeerte van Vrgande na-komende/sloech hun alle vier Ridders/ en bondt hun de spore aen. Doen begonnen dese Joncvrouwen zoo zoet op hunne te blasen / dat alle de Heeren / als oock de vijf nieuwe Ridders in slape vielen ende zonder eenich gevoelen waren. Ende stracx daer na spooch 't Serpent door't bachuys ende de neusgaten zulcken damp ende root / datmen in Zee een tijt lanc niet en konde zien dan groote duysternisse. Maer korts daer na (zonder te weten hoe oft door wat middel) zoo vonden hun alle de Ridders in't perc van Apolidon/wel verwondert zijnde wie hun daer mocht gebracht hebben / en noch meer waer 't Serpent met de vijf nieuwe Ridders mocht verbaren wesen: ende dat hun noch meer verwonderde was dat Amadis ontslapende een schrift in syn hant vondt/ inhoudende dit volghende : Ghy Koningen en Ridders die in't vaste Eylant zijt / keert elc weder in v Landt / neemt uwe ruste ende zijt goets moedts latende den prijs ende lof der wapenen den ghenen die beghinnen te klimmen na 't hoochste radt der ongestadigher Fortuyne/ v ghenoegende met de goetgunsticheyt diese aen v-lieden tot noch toe bewesen heeft. Ende ghy Amadis van Gaule/ die(t zindert den tijdt dat de Koninc Perion v Vader v Ridder sloech ter begheerte van Oriane) hebt overwonnen vele vrome Ridders ende kloecke wreede Reusen/ ontkomende zoo vele perijckelen daer ghy in geweest zijt/ latet v genoech wesen der eere ende 't geluc dat ghy ghenoten hebt / meer als opt iemandt die voor uwen tijt gheweest is: leert nu smaken de zoeticheden ende bitterheden die de Princelijcke regeringhen mede brenghen/ want alsulcke zijn v bereydet. Ende alsoo ghy in uwe jonckheyt ghevolcht hebt den staet van een simpel Ridder / ende byghestaen hebt menighe die des van noode hadden/ van gelycken zult ghy nu ooc groot ende rijc ghe worden zijnde / bystandt behoeven meer als opt/ ende dat om de hoochwichtighe zaken die v voor zullen komen / wenschende menichmael te wesen in uwen eersten staet met uwen Dwerch alleen/over den welcken ghy gebiet haddet. Sy alle desen brief ghelesen hebbende / begonnense te disputeren oftse den raedt van Vrgande zouden volghen oft niet: maer ten lesten was Amadis zeggen/ datmen haer behoorde te ghelooven/hun voor ooghen stellende de ware wtkomsten van dingen die sy hun voorzeyt hadde. Hierom (zeyde hy tot Galaor) dunct my voor 't beste gheraden/ dat ghy ende Galvanes eens by de Koninginne in groot Brittagnien reyst/ende haer te kennen gheeft 't ghene Vrgande ons belooft heeft vande verlossinghe des Konincx / 'twelc haer grootelijcx verblijden zal / ende na dat ghy my zult laten weten / zoo zullen myn Cozijn Agraies/Balan ende ic v volghen: Ende ghy myn Heeren/(sprac hy tot d'andere) die zoo heerlijcke conquesten ghedaen hebt / gaet ende ghenietet de volkomen besittinghe / ende ontfanght de vrucht uwes arbeyts: Het welcke hun alle aenghenaem was / met hun nemende des

anderen

anderen daechs hunne Vrouwen / ende namen oorlof aen Amadis / Oriane ende d'andere / die in't vaste Eylandt bleven / alwaer wy hun zullen laten / een eynde makende van desen vierdē Boecke / verwachtende dat dē vijfden in't licht kome.

Eynde des vierden Boecx van Amadis van Gaule.

